

Programmarekening 2025

Inhoudsopgave

Bestuurlijke inleiding	4
Rekening in één oogopslag	5
Leeswijzer	7
Programmaplan.....	9
Programma 1 Samenleven	9
Vitaliteit.....	11
Zorg voor elkaar	14
Werk en inkomen.....	18
Opgroeien en opvoeden	23
Thuis als basis.....	29
Passende ondersteuning	32
Beleidsindicatoren	34
Kaderstellende stukken	38
Wat heeft het gekost?	39
Programma 2 Leefomgeving	42
Openbare orde en veiligheid.....	44
Mobiliteit	50
Gebiedsontwikkeling	53
Openbare ruimte	55
Duurzaamheid	61
Wonen.....	67
Beleidsindicatoren.....	71
Kaderstellende stukken	74
Wat heeft het gekost?	75
Programma 3 Bedrijvigheid	77
Economie.....	79
Recreatie en toerisme.....	82
Erfgoed	86
Beleidsindicatoren.....	88
Kaderstellende stukken	89
Wat heeft het gekost?	90
Programma 4 Bestuur en ondersteuning	91
Dienstverlenende overheid.....	92
Samenwerkende overheid	97
Rechtmatige overheid.....	103
Participerende overheid	108
Beleidsindicatoren.....	110
Kaderstellende stukken	111
Wat heeft het gekost?	112
Algemene dekkingsmiddelen	113
Overhead.....	116
Vennootschapsbelasting	116
Onvoorzien	116
Wat heeft het gekost?	117

Paragrafen	118
Paragraaf Lokale heffingen	118
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	124
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	129
Paragraaf Financiering	140
Paragraaf Bedrijfsvoering	147
Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid	147
Rechtmatigheidsverantwoording	147
Wat is een rechtmatigheidsverantwoording?	147
Toelichting rechtmatigheidsverantwoording 2025	147
Totstandkoming rechtmatigheidsverantwoording (RMV)	148
Interne beheersing rechtmatigheid; hoe staat het ermee?	149
Paragraaf Verbonden partijen	151
Paragraaf Grondbeleid	165
Paragraaf Open overheid	173
Paragraaf Opvang ontheemden	174
Financiële jaarrekening	176
Balans	177
Totaaloverzicht resultaat per programma	179
Waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	181
Toelichting op de balans	186
Toelichting op de programma's	200
Programma 1 Samenleven	200
Programma 2 Leefomgeving	213
Programma 3 Bedrijvigheid	222
Programma 4 Bestuur en ondersteuning	224
Algemene dekkingsmiddelen	227
Overzicht van incidentele baten en lasten	230
Structureel evenwicht	236
Rechtmatigheidsverantwoording	237
Controleverklaring Accountant	239
Bijlagen:	240
Bijlage 1: SISA-verantwoording	240
Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten	241
Bijlage 3: Wet normering topinkomens	259
Bijlage 4: Overzicht mutaties van de reserves	261
Bijlage 5: Overhevelingen	268
Bijlage 6: Risico-inventarisatie	271
Bijlage 7: Overzicht baten en lasten per taakveld nieuwe structuur	276
Bijlage 8: Monitor Rekenkameronderzoek	282

Bestuurlijke inleiding

Voor u ligt de laatste programmarekening van deze bestuursperiode. In deze programmarekening blikken we terug op de uitvoering van het beleid in het afgelopen jaar en plaatsen we dit in de bredere ontwikkeling van de afgelopen bestuursperiode. Daarmee sluiten we een periode af waarin zowel inhoudelijk als financieel is gewerkt aan een toekomstbestendige gemeente.

Voor mij persoonlijk markeert deze programmarekening een bijzonder moment. Aan het einde van deze bestuursperiode beëindig ik mijn werkzaamheden als wethouder. Na een lange loopbaan in het openbaar bestuur, waarin ik mij met overtuiging heb ingezet voor onze gemeenschap, draag ik het stokje over. Juist daarom kijk ik met extra aandacht terug — zowel op wat we het afgelopen jaar hebben bereikt als op de ontwikkeling over meerdere jaren.

Terugblik 2025

In het afgelopen jaar hebben we belangrijke stappen gezet in het sociaal en preventief domein. De samenvoeging van de welzijnsorganisaties heeft geleid tot een hechter preventieveld, waarin partners elkaar beter weten te vinden en inwoners sneller passende ondersteuning krijgen. Ook binnen het programma Wonen, Welzijn en Zorg zijn concrete verbeteringen zichtbaar. Met Denk aan de resultaten van Samen in de Wijk, in de componistenbuurt. Maar ook in andere wijken zijn inspirerende initiatieven ontstaan, zoals de buurttuin bij de Voerman, die ook nog eens de Kern met Pit-prijs heeft gewonnen.

In het afgelopen jaar zijn twee Huizen van de Wijk geopend. Deze laagdrempelige ontmoetingsplekken bieden ruimte voor ontmoeting, activiteiten en ondersteuning en versterken de sociale cohesie. Daarnaast is extra ingezet op jongeren, onder andere via Novus, en is de samenwerking met de Paraplu verder verdiept. Deze ontwikkelingen laten zien hoe we juist in het laatste jaar van deze bestuursperiode het sociaal fundament verder hebben verstevigd.

Met de heroverwegingen 2026–2029 hebben we in 2025 een samenhangend maatregelenpakket vastgesteld dat jaarlijks € 1,5 miljoen aan besparingen oplevert vanaf 2026.

Toekomstbestendig begroten

In 2021 is de gemeente gestart met 'toekomst bestendig begroten', de ambitie om te komen tot een betere financiële positie van de gemeente. Uitgangspunten daarbij waren: direct begroten, financiële armslag en structureel evenwicht tussen inkomsten en uitgaven. In de afgelopen periode hebben we bereikt dat ons 'huishoudboekje' op orde is, al blijven we gevoelig voor tegenvallers. Ook de keuze om kapitaallasten niet langer uit reserves te dekken past binnen die meerjarige koers richting een transparanter en structureel gezonder financieel beeld.

We sluiten het jaar af met een positief saldo van € 4,6 miljoen. Een deel van het verschil wordt verklaard door lagere kosten voor open einde regelingen in de Wmo en de Jeugdhulp. Daarnaast hebben we extra geld ontvangen vanuit het Rijk voor verschillende taken.

De kosten in de jeugdzorg blijven grillig. De groei van het aantal jeugdigen in gespecialiseerde hulp en wijzigingen in de regionale afrekenmethodiek zorgen voor druk die zich de afgelopen jaren heeft opgebouwd. Met het Programmaplan Jeugd HLT 2026–2031 werken we aan het terugdringen van deze kostenontwikkeling, met zowel directe maatregelen als structurele investeringen voor de komende jaren. We zien daarvan al de eerste voorzichtige financiële resultaten.

De positieve jaarresultaten, stijgende inkomsten en afnemende schuldpositie laten zien dat deze meerjarige aanpak effect heeft. Daarmee bieden we een stevige basis voor de volgende periode.

Kees van der Zwet
wethouder Financiën

Rekening in één oogopslag

Inleiding

De gemeente maakt elk jaar een programmarekening om te laten zien waaraan zij het afgelopen jaar geld heeft besteed, als verantwoording naar onze inwoners. In de Programmarekening 2025 doen wij verslag van de activiteiten en bereikte resultaten van ons college in 2025. Uitgangspunt van onze verantwoording is de door de raad vastgestelde Programmabegroting 2025 en de wijzigingen daarop die door de raad zijn goedgekeurd in de diverse rapportages en losse besluiten die door de raad zijn genomen.

De rekening in één oogopslag geeft op hoofdlijnen inzicht in de financiële resultaten over het gevoerde beleid in 2025. Daarnaast geeft de rekening ook de belangrijkste financiële trends weer, waaronder de ontwikkeling van het resultaat en de financiële kengetallen. Voor een gedetailleerd inzicht in de beleidsprestaties en de bijbehorende financiën verwijzen wij u naar de programma's.

Totaal resultaat

Het jaar 2025 sluiten we af met een positief resultaat van € 4,6 miljoen (in 2024 € 1,5 miljoen positief). Bij de Slotwijziging 2025 werd een positief resultaat geraamd van afgerond € 0,6 miljoen. Het verschil tussen het geraamde en werkelijke resultaat is afgerond € 4,0 miljoen.

Het structurele resultaat werd bij de Slotwijziging 2025 nog geraamd op afgerond € 0,7 miljoen positief en komt bij de Programmarekening 2025 uit op € 5,0 positief. Samengevat ziet de ontwikkeling van het (structurele) resultaat er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000	Rekening 2024	Begroting 2025	Gewijzigde begroting 2025	Rekening 2025
Lasten excl. reserves	79.239	74.850	84.707	82.992
Baten excl. reserves	-84.046	-73.994	-83.492	-86.522
Saldo van baten en lasten	-4.807	856	1.215	-3.530
Toevoegingen reserves	20.529	3.144	22.171	22.240
Onttrekkingen reserves	-17.218	-4.268	-23.999	-23.312
Resultaat	-1.497	-268	-614	-4.602
Incidentele lasten (exclusief reservestortingen)	7.390	2.756	3.183	4.003
Incidentele baten (exclusief reserveonttrekkingen)	-9.618	-2.994	-2.967	-2.943
Incidentele toevoegingen reserves	19.839	2.260	22.860	21.375
Incidentele onttrekkingen reserves	-16.148	-2.994	-22.943	-22.070
Saldo van incidentele baten en lasten	1.463	-972	133	365
Structurele begrotingssaldo (-/- is positief)	-2.960	704	-747	-4.967
Resultaat	3,5%	1,0%	0,9%	5,7%

* Met ingang van begrotingsjaar 2027 zijn gemeenten verplicht om hun saldo te presenteren conform bovenstaande opzicht. Vooruitlopend daarop nemen we vanaf de Programmarekening 2025 dit overzicht al op.

Voorstel tot resultaatbestemming

Wij stellen voor om een aantal projecten en bestuursopdrachten uit het raadsakkoord die in 2025 niet zijn afgerond, uit te voeren in 2026. Bij de Programmarekening 2025 gaat het om een bedrag van € 381.225. In bijlage 5 is een overzicht opgenomen met de nu aangevraagde overhevelingen, het door te schuiven bedrag en een toelichting. Bij de Slotwijziging is al eerder een bedrag van € 876.941 overgeheveld. Het totaalbedrag wat uiteindelijk overgeheveld wordt van 2025 naar 2026 is €1.258.641. Het restant van het saldo € 4,2 miljoen wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Grote afwijkingen na de Slotwijziging

Het positieve verschil tussen het geraamde resultaat volgens de Slotwijziging 2025 en het werkelijk resultaat 2025 is € 4,0 miljoen. Hieronder worden de grootste afwijkingen (> € 0,2) ten opzichte van de slotwijziging opgenomen. Voor een uitgebreide analyse van het resultaat per programma verwijzen we naar het hoofdstuk "Toelichting op de programma's".

Programma 1 Samenleven

Positief resultaat door minder lasten op de diverse onderdelen van de WMO (uitvoering via de ISD Bollenstreek).	0,7 V
Positief resultaat door minder lasten in de laatste maanden van het jaar op de dure en complexe jeugdzorg (via Serviceorganisatie Zorg).	0,7 V
Positief resultaat door minder lasten als gevolg van een vrijval van een verplichting met betrekking tot de groot onderhoudsbijdrage voor sportaccommodaties over 2024.	0,3 V

Programma 2 Leefomgeving

Positief resultaat door meer inkomsten uit de specifiek uitkering Realisatiestimulans die in november 2025 van start is gegaan.	0,9 V
Positief resultaat door meer inkomsten uit de specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie.	0,8 V
Positief resultaat door minder lasten groot onderhoud wegen in het eerste halfjaar van 2025.	0,3 V
Negatief resultaat door hogere storting in de verliesvoorziening voor het project Geestwater.	0,4 N

Programma 4 Bestuur en Ondersteuning

Negatief resultaat door hogere storting in de voorziening wethouderspensioenen op basis van de overdrachtswaarde naar ABP.	0,5 N
--	-------

Algemene dekkingsmiddelen

Positief resultaat door minder lasten op de bijdrage aan HLTsamen.	0,7 V
Positief resultaat door hogere baten door de extra middelen in de Decemercirculaire 2025.	0,2 V

Veel van bovenstaande afwijkingen tellen mee in het structureel resultaat van Lisse, maar dat betekent niet dat alle voordelen ook een impact hebben op 2026 en 2027. Dit zal moeten blijken uit bijvoorbeeld de rapportages in 2026 of zoals bij gemeenschappelijke regelingen de ontwerpbegrotingen 2027 die voor zienswijze worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

In 2026 zal gewerkt worden aan het beter voorspellend vermogen van de slotwijziging. Hierbij zal onder andere bekeken worden of de grondslag van de raming rondom gemeenschappelijke regelingen aangepast kan worden. De grondslag is nu op basis van de laatst vastgestelde begrotingswijziging en wellicht dat de laatste prognosecijfers een beter beeld geven. Een tweede verbeterpunt lijkt te zitten in de raming van de kosten en baten van specifieke uitkeringen die over meerdere jaren lopen.

Leeswijzer

Inleiding

De inrichting van de programmarekening wordt door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven en bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. Deze indeling is:

1. Samenleven
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur en ondersteuning

Hierna volgt het onderdeel "Algemene dekkingsmiddelen".

Met deze indeling in programma's en thema's ontstaat een logische clustering van beleid. Dit versterkt de integraliteit en programmasturing. Daarnaast ontstaat er meer aansluiting tussen het coalitieakkoord, de programmabegroting en de programmarekening. Elk thema bevat een clustering van de landelijk voorgeschreven taakvelden.

Inzicht per thema

Elk programma geeft per thema inzicht in de doelstellingen ("wat wilden wij bereiken?"). Aan de hand van een beschrijving van de activiteiten ("wat hebben wij daarvoor gedaan?") leggen we vervolgens uit hoe we deze doelstellingen hebben bereikt. Deze activiteiten waren onze ambities specifiek voor 2025. Reguliere, jaarlijks terugkerende taken, zonder bijzonderheden, zijn evenals vorig jaar, niet meer in de toelichting opgenomen. De activiteiten worden aangegeven met een letter(doel) met daarachter het nummer van de activiteit (bijvoorbeeld A1, A2, A3). Als er een nummer(activiteit) of een letter(doel) ontbreekt, dan is deze activiteit of dit doel vóór 2024 afgerond of vervallen en daarom niet meer meegenomen in het begrotingsjaar 2025 (bijvoorbeeld A1, A3, A4).

De stoplicht-aanduiding laat in één oogopslag zien wat de stand van zaken is van een activiteit. De actiepunten die nieuw zijn ten opzichte van het collegewerkprogramma, zijn voorzien van een markering.

Legenda stoplichtmodel	
Toelichting status	Statusicoon
Afgerond/ bestaand beleid wordt gecontinueerd.	✓
Vertraging met financiële consequenties of kan niet worden uitgevoerd.	●
Vertraging zonder financiële consequenties.	●
In uitvoering/ loopt volgens planning.	●

Elk thema wordt afgesloten met de verplichte beleidsindicatoren en - waar van toepassing - de prestatie-indicatoren. De beleidsindicatoren zijn verplicht voorgeschreven gegevens die een trend kunnen signaleren. Deze gegevens worden voornamelijk vanuit externe bronnen verkregen. Deze informatie is ook beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl.

Financieel overzicht

Elk programma sluit af met het financiële overzicht "wat heeft het gekost?". In dit overzicht staan per taakveld de lasten en baten vermeld. Dit geldt ook voor de mutaties in de reserves. Alle lasten zijn negatief opgenomen, alle baten positief. In de tabellen waar de bedragen afgerond zijn op € 1.000, kunnen afrondingsverschillen in totaaltellingen optreden. Na de vier programma's geven we inzicht in de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting.

Totaaloverzicht van programma elementen

Naast het programmaplan geven de paragrafen een totaaloverzicht van de elementen die in diverse programma's opgenomen zijn. Zoals de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' of 'Verbonden partijen'. Wij gebruiken de standaardindeling van het BBV.

De jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de financiële jaarrekening en een aantal bijlagen.

Financiële jaarrekening

In de financiële jaarrekening zijn de waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening opgenomen. De balans en de toelichting op de balans geven inzicht in de financiële bezittingen en schulden van de gemeente. Naast de balans en de toelichting daarop is een totaaloverzicht opgenomen van de lasten en baten per programma en per taakveld. We geven inzicht in de verschillen en verklaren de verschillen tussen de begroting en de realisatie. Als laatste is er een specificatie opgenomen van de incidentele baten en lasten en leggen we uit waarom deze baten en lasten incidenteel zijn.

Bijlagen

Bij de jaarrekening zijn de volgende bijlagen opgenomen:

1. De SiSa-verantwoording. Single information, Single audit (SiSa) is de manier waarop mede overheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk ieder jaar verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed. Deze is als losse bijlage beschikbaar naast de Programmarekening.
2. Het overzicht met de financiële stand van zaken van alle investeringskredieten met een korte toelichting.
3. De inkomens- en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen op grond van de Wet Normering Topinkomens.
4. Het overzicht van alle mutaties van de reserves.
5. Het overzicht met de voorgenomen (budget)overhevelingen van 2025 naar 2026.
6. De risico-inventarisatie, waarin de geïdentificeerde risico's zijn opgenomen met een toelichting van de impact van het risico en een inschatting van de mogelijke financiële effecten.
7. Het overzicht met de baten en lasten per taakveld.
8. De monitor Rekenkameronderzoek met de voortgang op de aanbevelingen van de Rekenkamer.

Programmaplan

Programma 1 Samenleven

Trends en ontwikkelingen 2025

Ook in 2025 stonden alle activiteiten in het programma Samenleven in het teken van de Maatschappelijke agenda en van dienstverlening bij Burgerzaken. Dit betekent onder meer dat we steeds meer samen met de samenleving aan de ambities van de MAG werken en dat we zo goed mogelijk meten wat de acties bijdragen aan het realiseren van die ambities.

Maatschappelijke Agenda (MAG)

De Maatschappelijke agenda is de kapstok voor wat we doen. Overkoepelende thema's in 2025 waren onder meer normaliseren, bestaanszekerheid, kansengelijkheid en positieve gezondheid. In 2025 werkten we aan een eerste versie van de MAG monitor. Hierin komen voor elk van de ambities in de MAG indicatoren die iets zeggen over hoe het met die ambitie gaat. Het is de bedoeling dat gegevens van de MAG monitor worden opgenomen in de Kadernota en/of Programmabegroting 2027.

Ontwikkelingen Gemeenschappelijke Regelingen

In het kader van de Heroverwegingen, begin 2025, hebben de Gemeenschappelijke Regelingen (GR-en) binnen het sociaal domein flinke bezuinigingen doorgevoerd. Er is veel "lucht" uit de begrotingen gehaald, waarbij er ook een duidelijk signaal is gegeven dat er niet veel te bezuinigen over is gebleven.

Mede daarom is het belangrijk om nog meer te kijken naar preventie en het voorveld, kritisch op de noodzaak van hulp. Met Hecht is de Taakdialoog richting bezuinigingen vanaf 2026 afgerond. Dit levert afgestemde bezuinigingen op.

Om de uitgaven op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) beheersbaar te houden is de ISD voor Hulp bij het Huishouden overgestapt naar een P x Q model, op basis van uren-/minutenindicatie. Het voordeel van dit model is dat inwoners precies de ondersteuning ontvangen waar zij recht op hebben en dat de gemeente kan controleren of deze uren daadwerkelijk geleverd worden. Hiervoor werkte de ISD Bollenstreek volgens de resultaatgerichte variant 'Schoon en Leefbaar'. Bij deze variant ontvingen zorgaanbieders een vast bedrag en stond het hen vrij om de uren in te zetten. Deze variant is wettelijk niet meer toegestaan.

Realiseren van de ambities van GALA/IZA

Deze regelingen maken het mogelijk meer in samenhang in te zetten op preventie en de zorgtransformatie. Het gaat hierbij om bundeling van de geldstromen. Op regionaal en lokaal niveau werden er diverse activiteiten opgezet, zoals de betere verbinding met en tussen verenigingen via de vitaliteitsmanager op sportpark ter Specke.

Er werden in 2025 ook verdere stappen gezet in de Ketenaanpakken, zoals valpreventie. En er werden voorbereidingen getroffen voor de invoering van het AZWA: het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord.

Om de inwoners van Lisse meer uit te dagen om mee te doen met de activiteiten is de campagne Op Jacht Naar gestart. Deze campagne wordt in 2026 voortgezet.

Er was een goedbezochte Verenigingsavond waar onder meer afspraken werden gemaakt over verbetering van samenwerking tussen verenigingen onderling en met de gemeente.

Brede welzijnsorganisatie

Een verkenning naar een brede welzijnsorganisatie voor Hillegom en Lisse leidde eind 2024 tot de keuze van beide colleges voor het scenario waarin Welzijnskompas opgaat in Welzijnskwartier. In

2025 ging deze nieuwe brede welzijnsorganisatie van start. Deze stap draagt bij aan een verbeterde welzijnsstructuur, die beter aansluit bij de behoeften van de inwoners.

Samenwerkingsverband Wonen, Welzijn en Zorg

In 2025 werden de pilotwijken zorgzame buurten geëvalueerd. De betrokken partijen zijn positief over de resultaten en willen ook in de rest van de gemeente gaan werken aan Zorgzame Buurten, onder meer met laagdrempelige ontmoetingsplekken, sterke lokale gemeenschappen en het stimuleren van bewonersinitiatieven.

Daarnaast is het onderwerp Wonen, Welzijn en Zorg opgenomen in het concept Volkshuisvestingsprogramma van de gemeente.

Werkcentrum

Het Werkcentrum is sinds 1 juli 2025 hét loket voor inwoners en werkgevers in de arbeidsmarktregio Holland Rijnland voor al hun vragen over werk, (om)scholing, loopbaanontwikkeling en personeel. Het centrum biedt persoonlijke ondersteuning aan werkenden, werkzoekenden én werkgevers. Laagdrempelig, dichtbij en in samenwerking met gemeenten, UWV, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. De deelnemende gemeenten zijn Alphen aan den Rijn, Katwijk, Lisse, Oegstgeest, Hillegom, Leiden, Nieuwkoop, Teylingen, Kaag en Braassem, Leiderdorp, Noordwijk en Zoeterwoude.

In HLT is er een werkcentrum geopend in de bibliotheek Lisse.

Jongeren en schulden

Via het programma Get a Grip van Humanitas werd in 2025 gestart met het aanbieden van hulp bij geldzaken voor jongeren tussen 16 en 24 jaar.

Jeugdhulp

In 2025 is de nieuwe Verordening jeugdhulp vastgesteld en heeft een bestuurlijke taskforce keuzes voor het verminderen van de druk op de jeugdzorg voorbereid. In 2025 werd hard gewerkt om deze keuzes te implementeren. Omdat de kosten nog steeds hard blijven groeien is eind 2025 aanvullend hierop binnen de HLT-gemeenten een start gemaakt voor een nieuw Programmaplan Jeugd dat samen met alle betrokken partijen moet zorgen voor meer grip op de kosten. Het aantal uren voor de praktijkondersteuner jeugd werd in 2025 uitgebreid en de pilot schooljongerenwerk op het Fioretti College is verlengd.

Onderwijskansenbeleid

Het onderwijskansenbeleid is geëvalueerd, de conclusies van het rapport zijn verwerkt tot actiepunten voor de werkgroepen van de Lokale Educatie Agenda (LEA). De LEA-werkgroepen stimuleren de samenwerking tussen verschillende partijen in de gemeente. Doel is het versterken van het aanbod van voorschoolse educatie (VE) voor alle kinderen met een ontwikkelachterstand. In 2025 werd is een nieuwe subsidieregeling peuteropvang en voorschoolse educatie vastgesteld gestart.

Voor het leerlingenvervoer binnen de regio is in 2025 een nieuw contract en nieuwe contractmanager gestart om meer te kunnen sturen op kostenbeheersing en kwaliteit.

Integrale toegang: Stichting Voor ieder 1

In 2025 werd Voor ieder 1 een zelfstandige stichting en werd invulling gegeven aan de duurzame inrichting van lokale teams.

Accommodatiebeleid

In december 2024 stemde de raad in met het nieuwe Accommodatiebeleid.

Daarmee worden niet alleen kosten bespaard, maar worden ook vraag en aanbod van locaties beter op elkaar afgestemd. Dat kan onder meer door de panden beter en meer te gebruiken en te kijken naar combinaties van wonen, welzijn en zorg.

Vitaliteit

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Onze inwoners investeren levenslang in hun positieve gezondheid en een actieve levensstijl

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We faciliteren inwoners om hun initiatieven te realiseren.	Onze netwerkorganisatie Lisse Actief organiseerde met behulp van het activiteitenbudget diverse initiatieven en evenementen. We ondersteunden ideeën van verenigingen en inwoners die zelf een activiteit of evenement wilden opzetten. Wij organiseerden op 26 november de Verenigingsavond.	
A2	We monitoren, sturen op en rapporteren over de taken die zijn belegd bij de verschillende uitvoeringspartners.	Buurtsportcoaches leverden elk kwartaal een rapportage aan. Hiermee stuurden we op de te behalen resultaten.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De gezonde keuze is de makkelijke keuze.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Met onze partners werken we aan het uitvoeringsprogramma 'Lisse Actief'.	De combinatiefunctionarissen (o.a. buurtsportcoach, JOGG-regisseur) werkten vanuit het uitvoeringsprogramma aan de gezamenlijke doelstellingen.	
B2	We voeren het lokale plan van aanpak uit voor het 'Gezond en Actief Leven Akkoord' (GALA).	We zetten de uitvoering van het Plan van Aanpak GALA volgens planning voort. Voortbouwend op 'Op Jacht naar...' kwamen afgelopen kwartaal steeds meer initiatieven en samenwerkingen tot stand en werden verbindingen versterkt.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We investeren in een fysieke en sociale omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Het huidige voorzieningenniveau sluit aan op de behoefte van onze inwoners.	We voerden het vastgestelde accommodatiebeleid uit. Met het oog op de stopzetting van de dienstverlening van Bescal met ingang van 2027, maakten we zorgvuldige afspraken met Bescal. En we stelden een plan van aanpak op voor de herinrichting van de exploitatie van Floralis.	
C2	Bij het ontwikkelen van sportvoorzieningen stimuleren we het multifunctionele gebruik.	We startten met de visie op sportaccommodatiebeleid. Het multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties krijgt hierin een plek.	
C3	Samen met onze partners realiseren en ondersteunen we sportieve routes in de openbare ruimte.	Afgelopen kwartaal ronden we het Plan van Aanpak Rondje Lisse af en bestelden we de benodigde onderdelen voor de route-markering. Het project is in de realisatiefase. Door aanpassingen in de route-markering (gekleurde stoeptegels bleken niet geschikt) is er vertraging ontstaan; er is nu gekozen voor bordjes. Realisatie is nog steeds beoogd in het voorjaar van 2026.	
C4	In de omgevingsvisie staan onze doelen voor een gezonde leefomgeving.	De doelen voor een gezonde leefomgeving zijn opgenomen in de omgevingsvisie.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Meer kinderen en volwassenen kunnen kennismaken met diverse vormen van expressie, culturele uitingen, kunnen elkaar ontmoeten en deelnemen aan cultuur.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Wij bieden onze inwoners een gevarieerd cultureel aanbod.	Wij verleenden diverse eenmalige subsidies, zoals optreden van een Mannenkoor, Amateurspeelfilmfestival, opstarten zangvereniging Cheers, Huiskamerfestival.	

D2	Samen met onze culturele en maatschappelijke partners bevorderen we cultuurparticipatie.	Op 26 november organiseerden we de Verenigingsavond. Deze was succesvol en werd goed bezocht door diverse sport- en culturele verenigingen.	
D3	Basisscholen kunnen deelnemen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028'.	De basisscholen namen deel aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028'. Kunstgebouw en Cultuureducatiegroep dragen zorg voor de voortgang van het programma en het contact met de scholen.	
D4	We plaatsen beeldende kunst in de buitenruimte.	Er waren geen kunstprojecten in de openbare buitenruimte met budget van de gemeente. Wel liepen er twee kunstprojecten gefinancierd vanuit de provincie. Dit coördineerde Economie en Toerisme. Er is geen structureel budget meer voor beeldende kunst in de buitenruimte.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Hecht	Uitvoeringsorganisatie gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Welzijnskompas Welzijnskwartier Uitvoeringsorganisaties maatschappelijk vastgoed Sportaanbieders Wijksamenwerkingsverband Lisse Lisse Actief Kunstenaars Kunstcommissie Cultuurhistorische verenigingen Culturele organisaties Bibliotheek Bollenstreek Cultuureducatiegroep Kunstgebouw The Pando Network Provincie Zuid-Holland Gemeenten regio Hollands Midden

Zorg voor elkaar

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners zijn verantwoordelijk voor hun buurt.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We moedigen buurtinitiatieven aan, bijvoorbeeld met onze contactfunctionaris en wijkavonden.	Vanuit de werkgroep Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ) jagen we met partners bewonersinitiatieven actief aan. De werkgroep komt een keer per maand samen.	●
A2	We stimuleren samenwerkingen tussen inwoners, verenigingen en sociaal ondernemers in de wijk.	Dit is het dagelijks werk van contactfunctionarissen. Daarnaast worden er samen met de werkgroep Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ) actief bewonersinitiatieven aangejaagd. De werkgroep komt een keer per maand samen.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners kijken naar elkaar om en doen mee naar vermogen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We faciliteren en stimuleren buurtwerk, gericht op het elkaar kennen en naar elkaar omzien.	De overgang tussen twee welzijnsorganisaties is gerealiseerd, wat heeft geleid tot een herevaluatie van de inzet in de gemeente.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Jong en oud voelt zich prettig en veilig in de wijk en op straat.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Jongerenwerk is proactief en zoekt de jongeren op.	Jongerenwerkers zijn actief buiten het jongerencentrum. Zij zijn aanwezig op sportclubs, scholen en op plekken op straat waar jongeren samenkomen. Dit zorgde ervoor dat jongerenwerkers snel konden anticiperen op problemen die speelden onder de jeugd.	●
C2	We zetten de ervaringen uit het uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg 'Omzien naar	Onder andere is de training Mental Health First Aid ingezet om de kennis van het maatschappelijk voorveld te	●

	elkaar' in om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.	versterken op het gebied van maatschappelijke zorg.	
--	--	---	--

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Minder mensen voelen zich eenzaam.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We voeren het plan 'Lokale aanpak eenzaamheid' uit in samenwerking met maatschappelijke partners en werken aan de doorontwikkeling van de aanpak van eenzaamheid.	Advertentie-campagne Eenzaamheid is afgerond. Doorontwikkeling wordt in het komende jaar opgepakt met de Welzijnsorganisatie.	●
D2	We faciliteren en stimuleren laagdrempelige ontmoetingen. Daarbij maken we gebruik van (bestaande) buurtkamers en ontmoetingsplekken.	In 2025 troffen we voorbereidingen voor een algemene voorziening in Lisse. Het Welzijnswartier start een open inloop in het eerste kwartaal van 2026 in de Beukenhof.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De draagkracht en draaglast van mantelzorgers zijn in balans.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	We ondersteunen mantelzorgers met informatie en advies, begeleiding en hulp op maat via de Adempauzeregeling.	Dit is een continu proces vanuit Welzijnswartier.	●
E2	We werken samen met het zorgkantoor, zorgorganisaties en andere gemeenten om de mogelijkheden voor respijtzorg verder te verbeteren.	De cursus Beter Thuis met Dementie wordt in 2026 voortgezet. Respijtzorg kan via de Adempauzeregeling ingezet worden. Welzijnswartier levert doorlopend ondersteuning voor mantelzorgers.	●
E3	We bevorderen signalering, doorverwijzing en aandacht voor mantelzorgers bij maatschappelijke partners.	Welzijnswartier heeft de ondersteuning van mantelzorgers overgenomen.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Mantelzorgers en vrijwilligers weten zich gesteund door de gemeente.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
------------	-------------------------	------------------------------	--------

F1	We waarderen mantelzorgers met het mantelzorgcompliment.	Uitvoering mantelzorgcompliment loopt volgens plan. Door personele wisselingen bij Welzijnskwartier is de enquête nog niet uitgezet. Zodra enquête is uitgevoerd door Welzijnskwartier wordt dit verder opgepakt.	
F2	We werken aan een actieve participatie van mantelzorgers in de beleidscyclus.	Er is input opgehaald bij mantelzorgers, onder andere tijdens een bijeenkomst waar zij hun ervaringen en behoeften konden delen. De opbrengsten worden door de nieuwe welzijnsorganisatie meegenomen in de ondersteuning voor mantelzorgers.	
F3	We waarderen vrijwilligers door het uitreiken van vrijwilligersprijzen.	De voorbereidingen voor de uitreiking lopen conform planning.	
F4	We zorgen voor begeleiding naar vrijwilligerswerk en ondersteunen vrijwilligersorganisaties. We verbinden vraag en aanbod.	Dit is een continu proces vanuit Welzijnskwartier. Daarnaast organiseert de gemeente de Verenigingsavond, waar vraag en aanbod worden verbonden en jaarlijks de vrijwilligersprijs wordt uitgereikt.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Formele en informele zorg werken beter samen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
G1	We stimuleren programmaoverstijgend samenwerking en brengen partijen bij elkaar.	Binnen de samenwerking Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ) werken we met verschillende organisaties Programmaoverstijgend samen aan de strategische doelen: prettig wonen, sterke gemeenschap en passende zorg.	
G2	We ondersteunen en stimuleren initiatieven om informele zorg te normaliseren.	Binnen de samenwerking Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ) werken er met verschillende organisaties programmaoverstijgend samen aan de strategische doelen: prettig wonen, sterke gemeenschap en passende zorg. Vanuit deze samenwerking worden ook (inwoners)initiatieven gesteund die informele zorg normaliseren.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Uitvoeringsorganisatie gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) MEE Vrijwilligersorganisaties Kwadraad Welzijnsstichtingen Speeltuinverenigingen Uitvoeringsorganisaties maatschappelijk vastgoed Sportaanbieders Zorgaanbieders Onderwijs Schoolbesturen Kinderopvangorganisaties Ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstituten Bibliotheek 1ste lijnzorg: huisartsen, fysiotherapeuten Informele organisaties ouderenbonden

Werk en inkomen

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Zo veel mogelijk inwoners zijn in staat in hun eigen inkomen te voorzien.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We starten met de implementatie van de meerjarenvise Provalu.	De implementatie is met wat vertraging gestart en loopt door in 2026.	
A2	We starten met de ontwikkeling van Werkcentrum Holland Rijnland.	In het tweede kwartaal sloot het Werkcafé in Teylingen. Ter vervanging opende een nieuw werkcentrum in de bibliotheek van Lisse.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners hebben de basisvaardigheden om te kunnen werken en meedoen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We starten met Lekker Fit voor sociale activering en het versterken van de basisvaardigheden.	We rondten het eerste jaar van Lekker Fit succesvol af. 38 inwoners zijn gestart. Er was succesvolle uitstroom naar Provalu, vrijwilligerswerk, tegenprestatie en betaald werk. Deelnemers ervaren een groter sociaal netwerk, structuur en toegenomen zelfvertrouwen.	
B2	We zorgen voor voldoende en volwaardige bibliotheken, waar inwoners kunnen lezen, leren, zich ontwikkelen, elkaar ontmoeten en in aanraking komen met cultuur.	De bibliotheek verruimde de openingstijden met 10 uur per week. Dit zorgde voor meer bezoekers en meer activiteiten in de bibliotheek.	
B3	Met het Taalpact zorgen we ervoor dat organisaties en hulpverleners laaggeletterdheid signaleren en doorverwijzen naar taalonderwijs.	In 2025 startte de Taalpactondersteuner. Haar belangrijkste taken zijn het uitbreiden van het netwerk en het onder de aandacht brengen van het aanbod van het Taalpact. Vooral bij de pijlers 'Voorkomen van laaggeletterdheid' en 'Gezondheid en welzijn' sloten nieuwe partners aan. Zij namen deel aan trainingen aangeboden vanuit het Taalpact. Half oktober vond de netwerkbijeenkomst plaats in	

		Oegstgeest.	
B4	We bieden formeel en informeel taalonderwijs aan voor laaggeletterde inwoners.	TopTaal en Bibliotheek Bollenstreek boden (digi)taalonderwijs aan. Zij organiseerden voor laaggeletterde inwoners trajecten bij Provalu. Holland Rijnland deed in oktober een aanvraag voor het Leven Lang Ontwikkelen Collectief. Mogelijke gunning van de aanvraag vindt plaats op 29 januari 2026.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Hulp voor inwoners met geldzorgen is toegankelijk en effectief.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We maken de minimaregelingen beter vindbaar en het aanvraagproces eenvoudiger.	We maakten de minimaregelingen beter vindbaar door inwoners actief via brieven, sociale media, gemeenteberichten en relevante samenwerkingspartners doorlopend te wijzen op het beschikbare aanbod. Ook sloten we aan bij landelijke campagnes. Het vereenvoudigen van het aanvraagproces blijft een opgave, omdat de minimaregelingen verschillen qua inkomensnorm en uitvoeringspartner.	●
C2	We brengen de minimaregelingen onder de aandacht in het netwerk en via communicatiecampagnes.	In 2025 startte de Community Aanpak Armoede in Lisse. Dit is een netwerk van partners die zich inzetten voor inwoners met een laag inkomen. Tijdens de bijeenkomsten delen we ontwikkelingen en versterken we de samenwerking. Bij ons bekende Inwoners met een laag inkomen ontvingen een brief over de aanpak energiearmoede. We sloten aan bij landelijke campagnes van het Jeugdfonds Sport en Cultuur én Geldfit.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het aantal inwoners dat leeft op of onder de armoedegrens neemt af.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We zetten erop in om het bereik van de minimaregelingen te vergroten, waardoor het besteedbaar inkomen toeneemt.	We publiceerden regelingen in de Informatiegids Lisse 2025. Bezoekers van de Voedselbank ontvingen tijdens de Dag van de Armoede HLT-bonnen in hun voedselpakket. Bij de bonnen zat een brief met informatie over minimaregelingen.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het aantal inwoners met problematische schulden neemt af.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	We signaleren problematische schulden bij inwoners zo vroeg mogelijk.	Door de inzet van vroegsignalering zijn betalingsachterstanden gesignaleerd. Afhankelijk van de hoogte van de betalingsachterstand of meervoudige signalen is een huisbezoek afgelegd. In 2025 is SchuldHulpMaatje aangesloten als partner die samen met de ISD Bollenstreek en Humanitas deze signalen opvolgt.	
E2	We bieden laagdrempelige en passende schuldhulpverlening.	Naast de formele schuldhulpverlening van de ISD Bollenstreek, was het voor inwoners mogelijk om anoniem en laagdrempelige hulp te ontvangen via Geldfit. Geldfit hielp inwoners met persoonlijk advies en tips.	
E3	We zetten extra in op het voorkomen van schulden bij jongeren. Als er al schulden zijn, bieden we hulpverlening die aansluit bij de leefwereld van jongeren.	In 2025 startte de pilot Get a Grip van Humanitas. Get a Grip is er voor jongeren tot 24 jaar die vragen hebben over of ondersteuning nodig hebben bij hun administratie, geldzaken en/of schulden. Het nieuwe beleidsplan Schuldhulpverlening is in 2025 niet vastgesteld. In het plan brengen we nog extra focus aan op hulpverlening aan jongeren.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners met weinig geld kunnen meedoen aan de samenleving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
F1	Kinderen uit gezinnen met weinig geld kunnen meedoen aan sport en cultuur.	Kinderen uit gezinnen met weinig geld kunnen meedoen aan sport en cultuur door het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Alle inwoners met kinderen van 4 tot 18 jaar ontvingen een brief met informatie over het Jeugdfonds en het aanvraagproces.	
F2	Voor inwoners met weinig geld zijn er regelingen voor noodzakelijke kosten om te kunnen meedoen.	Ook in 2025 was het voor inwoners mogelijk om een tegemoetkoming voor noodzakelijke kosten te krijgen. Dit kon via de Bijzondere Bijstand of het Noodfonds.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Nieuwkomers integreren snel en krijgen hulp om mee te kunnen doen aan de samenleving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
G1	We bieden taalonderwijs aan statushouders. Voor iedere statushouder zetten we een passende leerroute in.	Naast de wettelijk verplichte inburgeringstrajecten startten we met trajecten bij de Universiteit Leiden en de Hogeschool Leiden en bij online inburgeringstrajecten.	
G2	We begeleiden zo veel mogelijk statushouders naar de arbeidsmarkt. Deze begeleiding bestaat uit een theoretisch deel en een praktijk deel.	We startten met de uitbreiding van de arbeidsmarktoriëntatie en toeleiding naar werk voor statushouders via Provalu.	
G3	VluchtelingenWerk zorgt voor goede maatschappelijke begeleiding. Zo zorgen we dat zoveel mogelijk statushouders meedoen aan alle onderdelen van de samenleving.	We hebben concrete afspraken gemaakt over de taken van Vluchtelingenwerk, de bijbehorende subsidiëring en rapportages erover.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Onderwijsveld CJG Voor ieder 1 Kinderopvang organisaties Bedrijfsleven Sportaanbieders, sportstichtingen, Combibrug, Welzijnskompas Welzijnskwartier Stichting Leergeld Jeugdfonds Sport & Cultuur Humanitas Nederlandse Schuldhulproute (Geldfit) Schuldhulpmaatje TWO Jeugdhulp en aanbieders Jeugdhulp Culturele organisaties en -verenigingen, basisscholen, Bibliotheek Bollenstreek, kunstenaars, kunstcommissie, Cultuureducatiegroep, Kunstgebouw, historische verenigingen PRO/VSO scholen MBO Rijnland Vluchtelingenwerk Nederland

Opgroeien en opvoeden

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Ouders zijn samen met hun netwerk voldoende toegerust voor de opvoeding van hun kind.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We stimuleren maatschappelijke partners om met inwoners het gesprek te voeren over de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden, het gezin en netwerk en voorliggende voorzieningen. Het principe daarbij is: zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig.	Via de jeugdgezondheidszorg en Voor ieder 1 verkenden we verantwoordelijkheden en mogelijkheden van ouders en eigen netwerk. De Verordening Jeugdhulp ondersteunt dit proces.	●
A2	Via laagdrempelige interventies, zoals Stevig Ouderschap, Nu Niet Zwanger en Reset, ondersteunen we kwetsbare ouders in de eerste fase van het ouderschap.	Uitbreiding van interventies staat gepland met de komst van Homestart (Humanitas) per januari 2026. Na het vertrek van Reset startte de oriëntatie op een passend alternatief.	●
A3	We faciliteren laagdrempelige cursussen en bijeenkomsten voor ouders om hen te versterken in hun opvoedersrol en onderlinge steun te stimuleren.	Het cursusbureau van het Centrum voor Jeugd en Gezin bood een breed scala aan laagdrempelige cursussen en bijeenkomsten.	●
A4	We ontwikkelen een collectief aanbod om het aantal vechtscheidingen te verminderen.	We verleenden subsidie aan Stichting Villa Pinedo, die zich inzet voor kinderen en jongeren met gescheiden ouders.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen groeien op in een gezonde en veilige omgeving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We zetten met onze partners in op een sterke sociale basis en een effectief preventief jeugdbeleid. Dat doen we door in netwerkoeverleggen 0-2 (Kansrijke Start), 2-12 en 12+ op basis van data en signalen uit de praktijk te komen tot actielijnen. We werken hierbij met het kwaliteitskompas.	Een nieuwe preventiecoördinator Lisse startte in november 2025. Alle preventiebijeenkomsten starten vanaf januari 2026, georganiseerd door Kwaliteitskompas.	●
B2	Het jongerenwerk stimuleert en helpt jongeren om positieve sociale contacten aan te gaan en te	Het jongerenwerk ondersteunt jongeren actief bij het opbouwen en onderhouden van positieve sociale	●

	onderhouden.	contacten. Het aanbod sluit aan bij de vragen en behoeften van jongeren en bij de thema's die voor hen belangrijk zijn. Jongerenwerkers werken nauw samen met andere lokale partners om ervoor te zorgen dat jongeren kunnen opgroeien in een gezonde en veilige omgeving.	
B3	We gaan door met de zorg- en veiligheidstafels.	We voerden regie op de zorg- en veiligheidstafels. Dit deden we door met netwerkpartners op het snijvlak van zorg en veiligheid algemene signalen te delen en individuele jongeren te bespreken. Daarmee voorkomen en verminderen we overlast door en criminaliteit onder jongeren. We startten met een pilot signalenoverleg voor jonge nieuwkomers en ontwikkelden een netwerkkaart zorg en veiligheid jonge nieuwkomers. We voerden een groepsaankpak uit, gericht op een overlastgevend groep.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen kunnen zich optimaal ontwikkelen, via onder meer inclusieve kinderopvang, onderwijs en vrije tijd.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We voeren de ontwikkelagenda Duin- en Bollenstreek 2024-2028 uit, gericht op het versterken van de pedagogische basis. De speerpunten hierin zijn welbevinden en preventie, jeugdhulpverlening in de ondersteuningsstructuur van het onderwijs, doorgaande lijnen, inclusieve onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer. De acties pakken we op in werkgroepen zowel op het niveau van de Duin- en Bollenstreek als lokaal, bijvoorbeeld via de Lokale Educatie Agenda (LEA). Als onderwijs en jeugdhulp trekken we samen op. De voortgang volgen we via het tweejaarlijkse regionale Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) voor bestuurders van gemeenten en	We hebben ingezet op bredere regionale afstemming met de focus op een sterke pedagogische basis door samenwerking tussen onderwijs en gemeenten. In de 5 themawerkgroepen vertalen we gedeelde ambities naar praktische doelen en actie voor de Duin- en Bollenstreek.	●

	samenwerkingsverbanden PO en VO, en via een jaarlijkse werkconferentie.		
C2	Tweemaal per jaar organiseren we een lokaal Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) met de gemeente, schoolbesturen uit het funderend onderwijs en kinderopvangorganisaties. De daaronder hangende uitvoerende samenwerkingsstructuur bestaat uit LEA werkgroepen waaraan verschillende partners uit het veld zoals onder meer de jeugdverpleegkundige, pedagogisch medewerker en onderwijspersoneel deelnemen. De actielijnen vanuit het preventienetwerk nemen we mee in de afspraken en aanpak.	Dit jaar organiseerden we in het voorjaar een lokaal OOGO en in het najaar een gezamenlijk HLT OOGO met ruimte voor de lokale ontwikkelingen.	
C3	In de regio werken we samen om voortijdig schoolverlaten te verminderen.	Het nieuwe regionale programma is klaar. Met ingang van 1 januari 2026 voeren we regionaal de nieuwe wet van School naar duurzaam werk uit om de overgang van jongeren (tot 27 jaar) van school naar een stabiele baan te verbeteren en voortijdig schoolverlaten te beperken.	
C4	We bevorderen de onderwijskansen van alle kinderen met programma's zoals VoorleesExpress en Boekstart.	Het aantal aanmeldingen voor de VoorleesExpress bleef in 2025 achter. In 2026 zetten we meer in op bekendheid van de VoorleesExpress. Dit doen we door onder andere in de directeurenoverleggen en tijdens de preventienetwerkbijeenkomst aandacht te geven aan de VoorleesExpress.	
C5	We versterken het aanbod van voorschoolse educatie (VE) voor alle kinderen met een ontwikkelachterstand.	Door uitval van de beleidsmedewerker VE en tijdelijke vervanging is dit onderwerp in mindere mate opgepakt. De prioriteit bij VE blijft de implementatie van de Peutermonitor. In het vierde kwartaal is de werkgroep Doorgaande Lijn opgestart om de samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs te versterken.	
C6	We stimuleren de taalontwikkeling van nieuwkomers in het basis- en voortgezet onderwijs door het regionaal aanbieden van nieuwkomersonderwijs.	Via de ISK en Taalklas de Wereld werd taalonderwijs aangeboden.	

C7	We organiseren leerlingen- en jeugdhulpvervoer voor kinderen van wie de ouders dit redelijkerwijs niet zelf kunnen organiseren. We stimuleren kinderen die gebruik maken van het taxivervoer om, wanneer dat kan, zelfstandig naar school te reizen.	Er zijn doorlopende afspraken waarin de aandacht voor zelfstandig reizen van de jeugdigen een constante factor is. Met de in het vierde kwartaal aangeschafte OV- oefenpassen gaan scholen met leerlingen oefenen met zelfstandig reizen in het OV. In januari 2026 start een contractbeheerder. De klankbordgroep leerlingenvervoer startte met het werken met thema's en scholen zijn, naast ouders, nu ook onderdeel van de klankbordgroep.	
C8	We implementeren de nieuwe aanbesteding leerlingen- en jeugdhulpvervoer.	In het huidige schooljaar 2025-2026 ging het nieuwe contract in en het loopt naar tevredenheid. Aandachtspunt blijft voldoende instroom van nieuwe chauffeurs, door de krapte op de arbeidsmarkt.	
C9	We faciliteren en stimuleren het ondernemen van (sport)activiteiten in de vrije tijd.	In samenwerking met onze vitaliteitspartners werden diverse activiteiten georganiseerd, zoals Rondje Lisse. Daarnaast wordt ingezet op verschillende ketenaanpakken, zoals kinderen naar gezond gewicht, waar verwezen wordt naar het sport- en beweegaanbod.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel:

De meest kwetsbare kinderen en gezinnen helpen we om hun leven weer in eigen hand te nemen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We faciliteren Voor ieder 1, dat inwoners begeleidt naar zelfredzaamheid, verwijst indien nodig en regie voert op complexe hulpvragen.	De relatie tussen Voor ieder 1 (Vi1) en de gemeente is nauw. We stemmen af en wisselen signalen uit. De opbouw van de organisatie en de nieuwe invulling van de opdracht van Vi1 is in volle gang.	
D2	We volgen de principes van Stevige Lokale Teams en organiseren de toegangsorganisatie en de nieuwe meerjarenopdracht op basis van de Hervormingsagenda en het Toekomstscenario Kind en gezinsbescherming.	De meerjarenovereenkomst staat vast en de komende zes jaar voeren we deze opdracht uit.	
D3	We bemiddelen in de jeugdhulpvraagstukken bij de huisarts door de inzet van de Praktijk	Alle huisartsen hebben toegang tot inzet van de POH-J. De druk op de POH-J is hoog. De inzet wordt in 2026	

	Ondersteuner Huisarts Jeugd (POH-J) en voeren toenaderingsgesprekken met huisartsen en wijk Samenwerkingsverbanden. Het aantal beschikbare uren van deze Praktijk Ondersteuner Huisarts jeugd zal worden uitgebreid naar 24 uur. En de begroting hiervoor te verhogen met € 25.000, - met dekking ten laste van het positieve begrotingsresultaat. Dit wordt per 1 januari 2025 ingevoerd en zal als pilot doorlopen tot en met december 2025. In december 2025 zal geëvalueerd worden of het tot nu toe behaalde positieve effect zich heeft voortgezet en uitgebreid. Aan de hand van deze evaluatie wordt besloten of het aantal uren van 24 gehandhaafd blijft na 2025	voortgezet.	
D4	De aanbieders van specialistische jeugdhulp, Service Organisatie Zorg, het regionaal programma jeugdhulp en de lokale toegang werken aan een collectief, normaliserend en beschikbaar aanbod. Daarnaast werken samenwerkingsverbanden onderwijs en jeugdhulp samen in het versterken van het continuüm onderwijs-jeugdhulp.	In 2025 zetten we hierin verschillende stappen. Dat doen we via de beweging van individuele naar groepsgerichte jeugdhulp (collectiveren), stapjes in afbouw van de Buiten Budgettaire Route, de transitie van Voor ieder 1 en een nieuwe uitvoeringsovereenkomst Voor ieder 1. We werken nauw samen met het onderwijs voor Onderwijs Zorg Arrangementen (OZA) en Zorg Onderwijs Arrangementen (ZOA) en vanuit de werkgroepen Ontwikkelagenda Duin- en Bollenstreek (DBS).	
D5	We maken fundamentele keuzes rond de inrichting van het stelsel van jeugdhulp om passende hulp te kunnen bieden op een financieel houdbare wijze. Dit omvat onder meer de reikwijdte van jeugdhulp, inkoop en sturing op jeugdhulp.	De samenwerkende gemeenten in Holland Rijnland stemden begin 2025 in met invoering van de Taskforcemaatregelenpakketten, te beginnen met de pakketten 1 Basis op orde en 2 Lokale kracht, en het aanstellen van een regionaal programmamanager. Vanaf 2025 stapten we over naar afrekenen op werkelijke jeugdhulpkosten. Rond de zomer startte de regionaal programmamanager. Vastgestelde prioriteiten binnen de Taskforcemaatregelen zijn: de herijkte regiovisie, wijzigingspakket Afbakening Reikwijdte Jeugdhulpplicht/aanpassen verordeningen Jeugdhulp, casusregie, werken met beschikkingen en het opleveren van een meerjarenplan voor	

		het regionaal beleidsprogramma. De regiovisie en het wijzigingspakket liggen begin 2026 voor besluitvorming voor. De overige prioriteiten werken we in 2026 nader uit. Over de stand van zaken informeren we de raad begin 2026 via een raadsbrief.	
--	--	---	--

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Service Organisatie Zorg Holland Rijnland ISD Bollenstreek Hecht Hollands Midden Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland)	Voor ieder 1 Kinderopvang/aanbieders VE (Samenwerkingsverbanden) scholen Centrum voor Jeugd en Gezin Aanbieders preventie: Villa Pinedo, Ouders Inc, Marente, Brijder, GGZ Rivierduinen Kwadraad Stichting MEE Welzijnswijk Praktijkondersteuners huisartsen Aanbieders jeugdhulp, jeugdbescherming – en reclassering Noot leerlingenvervoer Ouderklankbordgroep leerlingenvervoer Sportaanbieders en verenigingen Politie Jeugd Preventie Team Veiligheidshuis Veilig Thuis Bibliotheek Zuid Kennemerland Woningbouwcoöperatie STEK

Thuis als basis

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De woonomgeving is veilig, toegankelijk en leefbaar voor iedereen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteitsomschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We zetten in op een goed werkende zorg- en veiligheidsketen met goede samenwerking tussen de verschillende partners.	In 2025 organiseren we meerdere bijeenkomsten tussen partners die onderdeel zijn van de keten om te werken aan de samenwerking.	●
A2	We werken preventief aan een veilige omgeving door het vroegtijdig signaleren van overlast en zorgen.	We zetten opnieuw de wijk-GGD in die vroegtijdig signalen opkapt van onder andere politie en woningcorporatie.	●
A3	Inwoners met zorgen over anderen of over de omgeving kunnen dit eenvoudig melden. We behandelen deze meldingen zorgvuldig.	Inwoners kunnen gebruik maken van het meldpunt zorg en overlast. Deze meldingen worden besproken in het zorgnetwerkoverleg.	●
A4	We faciliteren proactief inwonersinitiatieven met als doel dat de inwoners ze zelf duurzaam/structureel voortzetten.	Dit is onderdeel van de opdracht aan Welzijnswijk en het werk van onze contactfunctionarissen. Vanuit de werkgroep Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ) worden met partners bewonersinitiatieven gestimuleerd. De werkgroep komt 1x per maand samen. Concrete voorbeelden zijn de kerstbomenactie, Burendag, buurtbakkies, Buurtkracht en het bloemenmozaïek.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners nemen zelf de verantwoordelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We realiseren samen met netwerkpartners passende ontmoetingsplekken in de wijk.	In de Beukenhof zijn laagdrempelige activiteiten zoals een open inloop. Poelhuys als ontmoetingsplek is in ontwikkeling. Binnen de samenwerking Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ) worden samen met Stek, zorg- en welzijnsorganisaties ontmoetingsplekken gerealiseerd.	●
B2	We werken aan een fijnmazig netwerk van vervoer door vrijwilligers.	Inwoners kunnen gebruik maken van AutoMaatje en de Seniorenbus.	●

B3	We zorgen voor een goede vindbaarheid en toegankelijkheid van het aanbod.	Welzijnswijk en de gemeente communiceren de brede welzijnsopdracht actief. Daarnaast is er digitaal informatie te vinden. Ook wordt er een persbericht opgesteld om bekendheid te geven aan de samenwerking van Stichting de Paraplu en Welzijnswijk in de Beukenhof en Poelhuys.	
----	---	---	---

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners kennen de mogelijkheden en nemen zelf de verantwoordelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We zetten in op het vergroten van zelforganisatie van en zelfregie over het langer thuis blijven wonen.	Binnen de samenwerking Wonen, Welzijn en Zorg (WWZ) wordt met verschillende organisaties programmaoverstijgend samengewerkt aan de strategische doelen: prettig wonen, sterke gemeenschap en passende zorg. Vanuit deze samenwerking zijn afspraken gemaakt rondom langer thuis wonen.	
C2	We zetten in op zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.	Als het mogelijk is ontvangen inwoners zorg in hun eigen woning/omgeving. Daarnaast is het convenant Voorkomen huisuitzetting door betrokken partijen herzien.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners nemen zelf de verantwoordelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	Om dak- en thuisloosheid onder inwoners te voorkomen werken we met het preventieprogramma dak- en thuisloosheid.	We concretiseerden het preventieplan Dak- en Thuisloosheid door gesprekken met ervaringsdeskundigen. Met de preventiescanner brachten we in kaart waar er voor de Duin- en Bollenstreek op het gebied van de preventie van dak- en thuisloosheid kansen liggen.	
D2	We werken naar een evenwichtig vraag en aanbod binnen de	We hebben in de Duin- en Bollenstreek vier plekken ingericht voor dak- en	

	maatschappelijke opvang binnen de Duin- en Bollenstreek voor inwoners die dak- en thuisloos zijn.	thuisloze mensen om zo beter aan de vraag te voldoen.	
--	---	---	--

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland) ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Hollands Midden Holland Rijnland	Uitvoeringsorganisatie gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) MEE Kwadraad Welzijnskompas Speeltuinverenigingen Uitvoeringsorganisaties maatschappelijk vastgoed Sportaanbieders Zorgaanbieders Onderwijs Schoolbesturen Kinderopvangorganisaties Ondernemers, onderwijs- en onderzoeksinstituten Bibliotheek woningbouwcoöperatie STEK 1ste lijn: huisartsen/ fysiotherapeuten/ logopedisten ouderenbonden Maatschappelijke zorg zorgaanbieders: Stichting De Brug, Stichting De Binnenvest, Silhouet Coaching, Stichting Arkin, Stichting Cardea, Stichting De steenrots, Stichting Rivierduinen, Stichting 's Heeren Loo Zorggroep, Podeba BV, Stichting De Haardstee, Stichting Limor, Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg. Stichting Lumen Brijder huisartsen Holland Rijnland Wonen Zorgkantoor Zorg en Zekerheid Politie

Passende ondersteuning

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners die professionele ondersteuning nodig hebben komen op de juiste plek terecht.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We zorgen voor laagdrempelige en passende ondersteuning voor zorg, welzijn en financiën.	Opening Beukenhof is in het eerste kwartaal van 2026. Voor ieder 1 maakt een transitie door om duurzaam hulp te kunnen bieden aan inwoners. Vi1 werkt de komende jaren samen met de gemeente aan optimalisatie van de processen.	
A2	We bouwen verder aan goede (afwegings)kaders zodat inwoners geen onnodige of te dure hulp krijgen.	De jeugdhulpkosten stijgen. Een nieuwe Verordening en Programma Jeugd zijn opgezet om hier grip op te krijgen. Ook in de regio Holland Rijnland worden stappen gezet om grip op de jeugdhulpkosten te krijgen.	
A3	We werken aan goede verwijzprocessen voor ondersteuning bij zorg, welzijn en financiën.	We voeren gesprekken met maatschappelijk partners en kijken kritisch naar de bestaande 'verwijsketen'.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er is zo snel en zo eenvoudig mogelijk passende ondersteuning beschikbaar.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We gaan verder met het ontwikkelen van collectieve voorzieningen voor mensen met behoefte aan ondersteuning.	In 2025 troffen we voorbereidingen voor een laagdrempelige ontmoetingsplek in Lisse. Welzijnswartier start een open inloop in het eerste kwartaal van 2026 in de Beukenhof.	
B2	We bieden onafhankelijke cliëntondersteuning aan voor inwoners die dit nodig hebben.	In 2025 konden inwoners voor onafhankelijke cliëntondersteuning terecht bij het Meedenkersnetwerk, Stichting MEE en Lumen. Aan Stichting MEE is een aanvullende subsidie verleend voor extra uren onafhankelijke cliëntondersteuning.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Huiselijk geweld wordt zo vroeg mogelijkesignaleerd, er wordt adequaat gereageerd en het wordt duurzaam gestopt.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We voeren de regiovisie uit voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling.	We organiseerden samen met buurgemeenten een congres huiselijk geweld voor professionals. We stelden het protocol meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling voor de afdeling Burgerzaken vast, Veilig Thuis gaf voorlichting en medewerkers volgden een e-learning over de meldcode. We zetten de campagnes 'Wat is huiselijk geweld' en Orange the World in om huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen onder de aandacht te brengen.	
C2	We bevorderen de samenwerking tussen Veilig Thuis en het lokale team bij de overdracht van meldingen van huiselijk geweld.	Medewerkers van Veilig Thuis sloten regelmatig aan bij casuïstiek overleg van Voor ieder 1.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Hecht Holland Rijnland	Kunstenaars Kunstcommissie Cultuurhistorische verenigingen Culturele organisaties Bibliotheek Bollenstreek Cultuureducatiegroep Kunstgebouw

Beleidsindicatoren

Onderstaande beleidsindicatoren komen uit de landelijk verplichte uniforme basisset van beleidsindicatoren voor de begroting en jaarrekening (Besluit Begroting en Verantwoording).

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	NL	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	690,5	705,5	A	nb*	2024: 850,2	LISA
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolkingen t.o.v. de beroepsbevolking	75,4	75,4	B	nb*	2024: 73,2	CBS
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	138,9	132,2	C	135,7	2025: 281,2	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	69,9	77,1	D	nb*	2024: 203,1	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	620	620	E	580	2025: 660	CBS/GMSD
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	3	nb*	F	nb*	2023: 6	CBS
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22-jarigen	1	nb*	G	nb*	2023: 2	CBS
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	16,4	18,2	H	nb*	2024: 14	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9	1	I	nb*	2024: 1	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	nb*	nb*	J	nb*	2024: 0,4	CBS
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	1	nb*	K	nb*	2023: 1	CBS

A: In samenwerking met diverse partners binnen de arbeidsmarktregio Holland Rijnland werken we aan het snel en doeltreffend verbinden van vraag en aanbod aan elkaar.

B: Streven is het hoge niveau van arbeidsparticipatie vast te houden en verder omhoog te brengen door inwoners met en zonder arbeidsbeperking de mogelijkheid te bieden zich (door) te ontwikkelen en onbenut arbeidspotentieel in kaart te brengen en (terug) te verleiden naar werk.

C: De ontwikkeling van personen in de bijstand komt mede voort uit autonome (landelijke) ontwikkelingen. Streven is deze terug te dringen door de inzet van sociale activering en zodra er sprake is van arbeidsvermogen, actieve bemiddeling naar het sociaal ontwikkelbedrijf.

D. Streven is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via diverse ontwikkeltrajecten toe te leiden naar de arbeidsmarkt. Het sociaal ontwikkelbedrijf bedrijf geeft hier samen met de sociale dienst en het Werkgeversservicepunt Holland Rijnland invulling aan.

E: Samen met inwoners bekijken we welke beperkingen deze ondervindt. Met de inwoner wordt onderzocht in welke mate deze in staat is om zelf oplossingen te vinden voor die beperkingen. Dit kan door het inschakelen van het eigen netwerk (familie, vrienden, kennissen, kerk, vereniging etc.) en algemene voorzieningen die in de omgeving aanwezig zijn. Is de conclusie dat de beperkingen niet zelf op te lossen zijn, dan wordt onderzocht of een maatwerkarrangement de oplossing is.

F: Streven is dat kinderen door de inzet van voorzieningen vanuit onder andere bijstand en minimabeleid kunnen meedoen in de samenleving.

G: Het jongerenpunt zet zich in tegen jeugdwerkloosheid van jongeren zonder werk en/of startkwalificatie, door goed en laagdrempelig vindbaar en toegankelijk te zijn en daarnaast deze jongeren actief te benaderen. Streven is hen (terug) te geleiden naar werk en/of opleiding.

H: Met de integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen streven we ernaar het aantal jongeren te verminderen dat na een delict voor de rechter komt.

I: Streven is door de inzet van preventie, normalisering, vroegsignalering en het organiseren van passende zorg het percentage jongeren met jeugdhulp terug te dringen.

J: Jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is de voorliggende zorg en hulp en de nazorg aan gezinnen te optimaliseren, waardoor het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen afneemt.

J: Jeugdreclasseringsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen die in aanraking komen met de politie. Daardoor neemt het aantal jongeren met een jeugdreclasseringsmaatregel af.

K: Met de integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen streven we ernaar het aantal jongeren te verminderen dat na een delict voor de rechter komt.

Toelichting indicator Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

Toelichting indicator Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier verstaan: uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (Wwb, tot en met 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz).

Toelichting indicator Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Toelichting indicator Werkloze jongeren

Personen van 16 tot en met 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de polisadministratie.

Toelichting indicator Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (Wwb, tot en met 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). Niet inbegrepen zijn de uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden. Dit geldt ook voor de uitkeringen aan dak- en thuislozen.

Toelichting indicator Lopende re-integratie- voorzieningen

Het aantal re-integratie-voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met delict voor de rechter

Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg, zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere of opvoedingsproblemen van de ouders.

Toelichting Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Als de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of officier van justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Toelichting indicator Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

* voorlopige cijfers

** nb: De gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Als de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

www.waarstaatiegemeente.nl

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	NL	Bron
Absoluut verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat niet staat ingeschreven op een school	7,7	4,5	L	nb*	2024: 6,7	DUO/ Ingrado
Relatief verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat ongeoorloofd afwezig is	12	17	L	nb*	2024: 28	DUO/ Ingrado
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'ers)	% deelnemers aan het VO en mbo-onderwijs	1,6	1,7	L	L	2024: 2,3	DUO/ Ingrado

L: Onze ambitie is in samenwerking met onderwijs, integrale toegang en jeugdhulp leerlingen optimaal te begeleiden en daarmee het aantal verzuimers en vsv'ers verder terug te dringen.

Toelichting indicator Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

Toelichting indicator Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.

Toelichting indicator Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'ers)

Het percentage van het totale aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs en mbo (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	NL	Bron
Niet-sporters	Percentage niet-sporters van het totaal aantal inwoners	46,3 %	42,4 %	nb*	nb*	2024: 42,5%	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM en GGD)

Toelichting indicator Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

* nb: De gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmarekening nog niet bekend.

Als de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

www.waarstaatiegemeente.nl

Kaderstellende stukken

- [Gemeente Lisse: Maatschappelijke agenda \(MAG\)](#)
- [Een sterke pedagogische basis door krachtige samenwerking. Ontwikkelagenda 2024-2028 Duin- en Bollenstreek](#)
- [Regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2021-2024 Zuid-Holland Noord](#)
- [Beleidsregel toezicht en handhaving Wet kinderopvang Lisse 2021](#)
- [Verordening Leerlingenvervoer 2019](#)
- [Regiovisie en inkoopplan - Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland](#)
- [Contourennota Servicepunt Werk Duin- en Bollenstreek](#)
- [Doelenboom mantelzorg](#)
- [Verordening maatschappelijke ondersteuning 2020 | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Verordening Jeugdhulp Lisse 2024](#)
- [Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ ISD Bollenstreek 2022 | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Regionaal Inkoopplan Jeugdhulp](#)
- [Subsidieregeling peuteropvang en voorschoolse educatie Lisse 2025](#)
- [Geweld Thuis Samen Aanpakken | Publicatie | Huiselijk Geweld](#)

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema 1. Vitaliteit

Sportbeleid en activering	2.925	3.197	3.180	3.216
Sportaccommodaties	2.922	3.005	2.572	1.918
Volksgezondheid	1.968	1.841	1.869	1.877

Thema 2. Talentontwikkeling

Onderwijshuisvesting	2.363	2.236	2.309	2.365
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	766	736	1.152	1.165
Musea	85	93	87	88
Media	795	832	989	987
Cultureel erfgoed	50	68	59	58
Openbaar basisonderwijs	255	200	200	260

Thema 3. Zorg voor elkaar

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	16	15	25	27
Samenkracht en burgerparticipatie	1.036	1.118	1.085	1.022

Thema 4. Werk en inkomen

Inkomensregelingen	6.762	6.805	6.825	6.764
Arbeidsparticipatie	358	360	442	441
WSW en beschut werk	1.892	1.836	1.920	1.920

Thema 5. Opvoeden en opgroeien

Onderwijsbeleid en leerlingzaken	915	890	996	993
Samenkracht en burgerparticipatie	244	321	314	263
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.414	1.514	1.579	1.575
Jeugdhulp begeleiding	1.815	1.745	4.420	4.420
Jeugdhulp behandeling	116	109	5	5
Jeugdhulp dagbesteding	1.248	1.244	119	119
Jeugdhulp zonder verblijf overig	95	82	2	2
Pleegzorg	183	173	4	4
Gezinsgericht	144	134	612	612
Jeugdhulp met verblijf overig	978	984	18	18
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	24	36	14	14
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	2.066	2.039	3.971	3.310
Gesloten plaatsing	76	317	7	7

Jeugdreclassering	41	46	64	64
Jeugdbescherming	387	350	533	533

Thema 6. Thuiswonen

Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	111	89	99	111
Beschermd wonen (WMO)	622	947	587	730

Thema 7. Hulp bij meedoen

Samenkracht en burgerparticipatie	4.199	1.036	4.124	3.643
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.030	682	581	626
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	471	463	890	839
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	85	26	94	73
Geëscaleerde zorg 18+	18	0	0	0
Hulp bij het huishouden (WMO)	2.357	2.461	2.652	2.536
Begeleiding (WMO)	2.117	2.365	2.840	2.481
Dagbesteding (WMO)	765	844	755	662
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	428	461	563	425
Totaal lasten	44.142	41.700	48.557	46.174

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema 1. Vitaliteit

Sportbeleid en activering	-147	-136	-136	-141
Sportaccommodaties	-2.099	-2.122	-2.043	-1.938
Volksgesondheid	-322	-265	-266	-338

Thema 2. Talentontwikkeling

Onderwijshuisvesting	-286	-337	-379	-471
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1	0	-484	-470
Media	-266	-207	-306	-309
Openbaar basisonderwijs	-107	0	-100	-106

Thema 3. Zorg voor elkaar

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	-44	-44
Samenkracht en burgerparticipatie	-17	-13	-40	-44

Thema 4. Werk en inkomen

Inkomensregelingen	-4.937	-4.871	-5.118	-5.200
Arbeidsparticipatie	-8	0	0	0

Thema 5. Opvoeden en opgroeien

Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-276	-266	-275	-280
----------------------------------	------	------	------	------

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-9	0	-9	-9
Jeugdhulp begeleiding	-21	0	0	-13
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	-16

Thema 6. Thuiswonen

Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-89	-85	-87	-88
Beschermd wonen (WMO)	-656	-796	-400	-707

Thema 7. Hulp bij meedoen

Samenkracht en burgerparticipatie	-3.694	-331	-3.137	-3.001
-----------------------------------	--------	------	--------	--------

Totaal baten	-12.935	-9.429	-12.824	-13.177
---------------------	----------------	---------------	----------------	----------------

Saldo voor resultaatbestemming	31.208	32.269	35.732	32.998
---------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025
Toevoegingen reserves	13.783	3.144	3.205	3.274
Onttrekkingen reserves	-5.867	-3.892	-22.477	-22.075
Totaal reserves	7.916	-747	-19.271	-18.801

Saldo na resultaatbestemming	39.124	31.522	16.461	14.197
-------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Programma 2 Leefomgeving

Schaarse ruimte

In ons deel van het land is de ruimte schaars. Het zoeken naar een balans tussen wonen, werken, recreëren en verblijven geeft een voortdurende spanning. Ook de energie- en warmtetransitie legt een claim op de ruimte. Het is een uitdaging om de concurrerende ruimtevragen integraal af te wegen en om waar mogelijk multifunctioneel gebruik te maken van ruimte.

De volgende ontwikkelingen leiden tot extra ruimtevraag:

Woningmarkt

Op de woningmarkt is sprake van forse krapte. Zowel de koop- als de huurmarkt is overspannen. Vraag en aanbod zijn ook vorig jaar verder uit elkaar gegroeid. De koopprijzen stijgen nog steeds en de wachttijden voor huurwoningen worden langer. Tegelijk verandert de woningvraag. Er zijn steeds meer een- en tweepersoonshuishoudens en een deel daarvan wil anders wonen dan in de traditionele eengezinswoning. Dit heeft onder meer te maken met de individualisering en het langer zelfstandig blijven wonen van ouderen. De uitstroom uit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen draagt ook bij aan deze ontwikkeling. De vraag naar flexibele en tijdelijke woonruimte neemt toe, onder andere voor spoedzoekers zoals vluchtelingen. De vraag naar arbeidsmigranten/internationale werknemers voor de arbeidsintensieve bollenteelt en andere werkgelegenheid in de regio leidt tot een vraag naar (kwalitatieve) huisvesting.

Dit alles heeft ertoe geleid dat de overheid vorig jaar nog meer regie heeft genomen om de impasse op de woningmarkt te doorbreken. Met de Nationale Woon- en Bouwagenda en bijbehorende programma's stuurt de Rijksoverheid op voldoende woningen voor iedereen, op betaalbaarheid en op kwaliteit.

Recreatie (in het groen)

Met de toenemende verstedelijking groeit de behoefte aan recreatie en groen. Inwoners hebben behoefte aan voldoende gebieden van goede kwaliteit voor bewegen, recreëren, natuur en rust. Ook de vraag naar accommodaties en voorzieningen stijgt.

Infrastructuur en mobiliteit

De toenemende verstedelijking leidt tot een zwaardere belasting van de bestaande infrastructuur en vervoersvormen. Dat betekent knelpunten in de capaciteit, veiligheid en leefbaarheid. Robuuste en duurzamere vormen van ontsluiting en mobiliteit vragen om extra ruimte.

Krimp en schaalvergroting

De komende jaren zet de krimp in het aantal bedrijven in de bollensector door. Dat resulteert in verdergaande schaalvergroting en specialisatie binnen de sector, met aandacht voor duurzaam bodembeheer.

Duurzame energie en klimaatadaptatie

Voor de omschakeling van fossiele naar duurzame energiebronnen is veel ruimte nodig. Ook voor het klimaatbestendig inrichten is extra ruimte nodig – bijvoorbeeld voor waterberging en meer groen in woonwijken.

Klimaat en biodiversiteit

Het klimaat verandert wereldwijd. De gemiddelde temperatuur en de zeespiegel stijgen en de seizoenen worden verstoord. Bovendien nemen de weersextremen toe – denk aan langere periodes van droogte, hitte en hevige regenbuien. Om te zorgen dat onze planeet ook voor de komende generaties een goede plek is om te leven, moeten we samen optrekken om de klimaatverandering tegen te gaan of de gevolgen daarvan te bestrijden.

CO2-reductie

In het nationale Klimaatakkoord is de doelstelling neergelegd om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49 procent terug te dringen ten opzichte van 1990. In het akkoord zijn concrete landelijke maatregelen opgenomen om deze doelstelling te behalen. Wij zetten in op de 61 doelstellingen van het Klimaatakkoord en proberen ook lokaal de mogelijke gevolgen van de klimaatverandering te bestrijden. Voor zover mogelijk integreren we dit in lopende projecten van beheer en onderhoud.

Biodiversiteit

De mens kan niet zonder flora en fauna, om de simpele reden dat die ons verscheidene ecosysteemdiensten verleent – voedsel, grondstoffen voor medicijnen en bouwmaterialen. Daarnaast bieden flora en fauna ons recreatie en spelen ze een rol in onze geluksbeleving. En bovenal voorzien bomen en planten ons van zuurstof. Flora en fauna spelen daarnaast een belangrijke rol bij de huidige uitdagingen die op ons afkomen door het veranderende klimaat, zoals hiervoor beschreven. Bomen en planten helpen daarnaast hittestress tegen te gaan.

Ondanks de waarde van de verschillende ecosystemen delven planten en dieren vaak het onderspit door het beleid dat zowel wereldwijd als lokaal gevoerd wordt. Het gevolg is een afnemende biodiversiteit, met mogelijk desastreuze consequenties. Met het oog op de toekomst is een duurzaam flora- en faunabeleid urgenter dan ooit: we moeten de huidige trend keren.

Voor de komende jaren betekent dit dat we allerlei duurzame veranderingen moeten inpassen in de leefomgeving. Denk hierbij aan het verduurzamen van de gebouwde omgeving en de omschakeling naar duurzame energie. Deze ontwikkelingen vergen actieve betrokkenheid van vele organisaties, bedrijven en inwoners.

Meer integraal werken

De komst van de Omgevingswet betekent voor de overheid een verandering in het denken over een veilige en gezonde (fysieke) leefomgeving. Een belangrijk verschil tussen de Omgevingswet en de 'oude manier van werken' is dat niet langer allerlei sectoraal beleid op elkaar wordt gestapeld (zoals parkeernormen, structuurvisies, detailhandelsbeleid en woonbeleid), maar dat er sprake is van een integrale beleidscyclus en integrale gebiedsontwikkeling. Bij de integrale afwegingen voor gebiedsontwikkelingen krijgen onder meer ook klimaatadaptatie, erfgoed, landschap, mobiliteit, biodiversiteit en veiligheid een plek. Ook het beheer en onderhoud van onze assets zoals riolering en infrastructuur vragen ook steeds meer een integrale aanpak.

Openbare orde en veiligheid

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het signaleren, voorkomen en aanpakken van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Signaleren: • Het uitvoeren van preventief toezicht en integrale controles. • Het blijvend investeren in awareness intern en extern door middel van trainingen en publiekscampagnes. • Het in samenwerking met het RIEC actualiseren van ons Ondermijningsbeeld om goed zicht te hebben op de problematiek.	• Er zijn in 2025 drie integrale controles uitgevoerd, gericht op het vroegtijdig signaleren en tegengaan van misstanden. Daarnaast heeft gedurende het jaar preventief toezicht plaatsgevonden. Waar nodig zijn aanvullende controles uitgevoerd door het Haags Economisch Interventieteam (HEIT). • Ondermijning is diverse keren onder de aandacht gebracht middels berichten op intranet (o.a. polls, informatieve artikelen en updates over actuele ontwikkelingen). Daarnaast is na de afschaffing van de Straatsignaalapp een nieuw meldpunt voor Meld Misdaad Anoniem (MMA) ingericht, zodat collega's op een laagdrempelige manier vermoedens van ondermijning kunnen blijven melden. • Het RIEC Dashboard is gevuld en geactualiseerd. Dit biedt actueel inzicht in de aard en omvang van ondermijning binnen de gemeente en ondersteunt bij het maken van gerichte keuzes op het gebied van toezicht en handhaving.	
A2	Voorkomen: • Het verder versterken van een weerbare samenleving via publiekscampagnes. • Het verder versterken van een weerbare organisatie via onder andere de inzet van trainingen (algemeen en op maat). • Het implementeren van de (doorlopende) leerlijn vanuit het project Dealbreakers gericht op het voorkomen	• Afgelopen jaar is ingezet op het verder versterken van een weerbare samenleving door publiekscampagnes. In dit kader zijn drie MMA-campagnes uitgerold, gericht op de thema's bedrijventerreinen, algemene bekendheid MMA en illegaal vuurwerk. Met deze campagnes is bijgedragen aan het vergroten van bewustwording en meldingsbereidheid onder inwoners en ondernemers.	

	van jonge aanwas, vooruitlopend op een mogelijk uitrol van de totaalaanpak Dealbreakers in 2026, afhankelijk van besluitvorming over de begroting 2026.	• Er is verder gewerkt aan het versterken van een weerbare organisatie door middel van zowel algemene als maatwerktrainingen. De e-learning 'Ondermijning voor elke ambtenaar' is structureel beschikbaar gesteld via het intranet en vormt een vast onderdeel van het inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Daarnaast is gedurende het jaar een maatwerktraining voor de boa's uitgevoerd, waarbij zij op verschillende thema's zijn geschoold door ervaren ondermijningsspecialisten van het RIEC. Hiermee is bijgedragen aan het vergroten van kennis, bewustwording en handelingsperspectief binnen de organisatie. • Op 28 oktober is de Dealbreakers-aanpak gestart op het Fioretti College Lisse. Docenten hebben een training gekregen waarmee zij signalen van ondermijning leren herkennen en bespreken. Dit zogenoemde 'schoolalert' vormt het startpunt voor de verdere invoering van het programma op school.	
A3	Aanpakken: • Het lokaal oppakken van signalen en het uitlopen van casuïstiek. • Het waar nodig opwerken van signalen tot een (regionale) RIEC casus dan wel handhavingsknelpunt. • Het geven van uitvoering aan het samen met partners opgestelde plan van aanpak drugsriminaliteit.	• Signalen zijn opgepakt en uitgewerkt. Lopende casuïstiek is gecontinueerd. • Er zijn in 2025 geen RIEC-casussen in Lisse geweest. • De acties uit het gezamenlijke plan van aanpak zijn uitgevoerd. Hiermee is invulling gegeven aan de beoogde integrale en samenwerkingsgerichte aanpak.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We voorkomen dat zorgproblematiek escaleert naar veiligheidsproblematiek (sociale veiligheid).

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
------------	-------------------------	------------------------------	--------

B1	We zetten in op het voorkomen en aanpakken van multiproblematiek. We nemen deel aan verschillende overlegvormen, waaronder het Zorgnetwerkoverleg en overleggen in het Zorg- en Veiligheidshuis. De focus hierbij ligt op zowel het veiligheids- als het zorgaspect, waarbij we de interne samenwerking tussen het sociaal domein en openbare orde en veiligheid opzoeken.	De inzet op het voorkomen en aanpakken van multiproblematiek is een doorlopende activiteit. Gedurende het jaar hebben wij actief deelgenomen aan diverse overlegstructuren, waaronder het Zorgnetwerkoverleg en de overleggen binnen het Zorg- en Veiligheidshuis. In deze overleggen is structureel aandacht besteed aan zowel het zorg- als het veiligheidsaspect. Hierbij is continu ingezet op het versterken van de interne samenwerking tussen het sociaal domein en het team Openbare Orde, Veiligheid en Crisisbeheersing, met als doel vroegtijdige signalering, meer integrale besluitvorming en een meer samenhangende aanpak van casuïstiek.	
B2	We verminderen woonoverlast en burenruzies door, waar nodig, samen met onze partners buurtbemiddeling in te zetten.	Het verminderen van woonoverlast en burenruzies is een doorlopende activiteit. Gedurende het jaar hebben wij, waar nodig, samen met onze partners ingezet op buurtbemiddeling om escalatie te voorkomen en de leefbaarheid in buurten te verbeteren. Op het moment van schrijven zijn de exacte cijfers van de inzet van buurtbemiddeling nog niet bekend.	
B3	Indien van toepassing leggen we bestuurlijke maatregelen op om woonoverlast of huiselijk geweld terug te dringen.	Het opleggen van bestuurlijke maatregelen om woonoverlast en huiselijk geweld terug te dringen is een doorlopende activiteit. Gedurende het jaar zijn, waar van toepassing, passende maatregelen ingezet om de leefbaarheid en veiligheid te herstellen. Hierbij is steeds zorgvuldig afgewogen welke interventie het meest effectief is, variërend van waarschuwingen tot formele bestuurlijke stappen.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We bieden jongeren een veilige omgeving waarin zij zich kunnen ontwikkelen en onderdeel van de samenleving uitmaken.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
------------	-------------------------	------------------------------	--------

C1	We voeren regie op de Zorg- en Veiligheidstafel Jeugd. Kinderen over wie zorgen bestaan, worden in een vroeg stadium integraal besproken om te voorkomen dat zij afglijden. Er wordt een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld waarbij de ketenpartner die de casusregie heeft het contact legt met jongere en/of ouders. Hierbij is er ook aandacht voor het gezin rondom het kind.	We voerden regie op de zorg- en veiligheidstafels. Dit deden we door met netwerkpartners op het snijvlak van zorg en veiligheid algemene signalen te delen en individuele jongeren te bespreken. Daarmee voorkomen en verminderen we overlast en criminaliteit bij jongeren. We startten met een pilot signalenoverleg voor jonge nieuwkomers en ontwikkelden een netwerkkaart zorg en veiligheid jonge nieuwkomers. We voerden een groepsaankpak uit op een overlastgevende groep.	
C2	We faciliteren het Jeugd in de Buitenruimte-overleg, waarbij jongerenwerk, politie en boa's informatie delen over hangplekken. We kennen onze jongeren en zetten gezamenlijk in op het voorkomen van overlast.	Wij zijn in 2025 structureel doorgegaan met het faciliteren van het Jeugd in de Buitenruimte-overleg om signalen, ontwikkelingen en locaties van (groepen) jongeren in de buitenruimte te bespreken. Dit overleg heeft maandelijks plaatsgevonden. Door deze continue informatie-uitwisseling vergroten we onze kennis van de jongeren in de gemeente en kunnen we tijdig inspelen op eventuele risico's of beginnende overlast.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Onze inwoners en medewerkers zijn digitaal weerbaar.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We geven voorlichting aan verschillende doelgroepen om de weerbaarheid te vergroten en de kans op slachtofferschap te verkleinen.	Afhankelijk van de behoeften van verschillende doelgroepen zijn mogelijke instrumenten aangeboden.	
D2	We vergroten de interne digitale weerbaarheid door het inzetten van bewustwordingstools. Onze crisisorganisatie is ingericht op digitale crises.	De interne weerbaarheid is structureel onder de aandacht gebracht (Sir Askalot, bewustwordingsweek en – kalender en waarschuwingen over nieuwe aanvalstechnieken via intranet). De NAVO-top was aanleiding voor extra maatregelen gericht op digitale veiligheid en weerbaarheid, zoals actualisatie van de digitale crisisorganisatie.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een veilige fysieke leef-, woon- en werkomgeving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Deelnemers van de gemeentelijke crisisorganisatie worden opgeleid en oefenen zodat de gemeente voorbereid is op rampen/crises.	In het afgelopen jaar is de inzet op opleiden en oefenen van deelnemers van de gemeentelijke crisisorganisatie gecontinueerd.	
E2	We bevorderen de leefbaarheid door te controleren op • verkeersveiligheid rondom scholen • parkeren binnen de blauwe zone en foutief parkeren	De boa's hebben regelmatig toezicht gehouden op het verkeersgedrag rondom scholen. Alle scholen zijn in 2025 (meermaals) aan bod gekomen. Er zijn in 2025 in totaal 29 controles geregistreerd. Het controleren in de blauwe zones en het bekeuren vanwege foutief parkeren is ook een terugkerende activiteit van de boa's. Er is meermaals gecontroleerd in de blauwe zones. Er waren in 2025 in totaal 135 registraties (bekeuringen en controles).	
E3	We adviseren op risicovolle evenementen. We zijn aanwezig bij vooroverleggen en werken nauw samen met de organisatie van evenementen en met de hulpdiensten.	Er is ingezet op de advisering op risicovolle evenementen (B- en C-evenementen). Er is deelgenomen aan vooroverleggen en er is nauw samengewerkt met evenementorganisatoren en betrokken hulpdiensten. De evenementen en de samenwerking met de partners zijn na afloop geëvalueerd.	
E4	We bevorderen een veilig ondernemersklimaat door controles uit te voeren. We voeren regie en adviseren over publiek-private samenwerking ter verbetering van de veiligheid (KVO).	De samenwerking en advisering binnen de KVO's Winkelgebied en Meer en Duin is gecontinueerd.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Veiligheidsregio Holland Midden (VRHM) Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	Politie GHOR CJG/JGT

	Veiligheidshuis Hollands Midden Brijder Halt Welzijnswartier Reclassering OM RIEC Belastingdienst onderwijs woningcorporatie Jeugdbescherming West ondernemers
--	---

Mobiliteit

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lisse is bereikbaar.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We verbeteren in samenwerking met onze regionale partners in het programma Mobiliteit Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer de regionale oost-west verbindingen.	In het kader van het RIA-project Mobiliteitsaanpak Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer is er met de samenwerkende partners veelvuldig overleg geweest. Er is o.a. onderzoek gedaan naar een nieuwe verbinding tussen de N208 en de A44 ten zuiden van Lisse.	
A2	We managen de piekdrukke in de bollenstreek.	Met o.a. Keukenhof, busvervoerder Qbuzz en wegbeheerders zoals Rijkswaterstaat en de provincies Noord- en Zuid-Holland wordt jaarlijks afgestemd hoe verkeersstromen gestuurd kunnen worden tijdens de drukke dagen, om daarmee piekdrukke te managen.	
A3	We maken en houden Lisse centrum bereikbaar.	Lisse centrum is bereikbaar gebleven voor alle weggebruikers. In 2025 zijn projecten als de Grachtbrug en de provinciale fiets- en voetgangerstunnel onder de N208 naar een volgende fase gebracht, waarmee na realisatie het centrum van Lisse beter bereikbaar wordt.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lisse gaat voor duurzame mobiliteit.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We stimuleren elektrisch rijden.	In 2025 is elektrisch rijden verder gestimuleerd. Staat van elektrisch rijden eind 2025: Ong. 4,5% van de in Lisse geregistreerde personenauto's en bedrijfsauto's is (deels) elektrisch aangedreven (BEV/PHEV)	

		In 2025 zijn nieuwe laadpalen door exploitanten geplaatst op door de gemeente aangewezen plaatsen, waarmee er meer openbare laadpunten beschikbaar zijn geworden. Inwoners hebben per januari 2025 de mogelijkheid gekregen om, onder voorwaarden, kabelgoottegels voor hun woning aan te laten leggen om daarmee een elektrische auto in de openbare ruimte op te laden met behulp van een eigen stroompunt.	
B2	We zetten in op duurzame mobiliteit.	In 2025 is verder ingezet op duurzame mobiliteit. Het project HOV Lisse is verder uitgewerkt waarmee na realisatie het gebruik van de bus verder wordt gestimuleerd. Het RIA-project Doorfietsroutes is in de planfase besproken met andere wegbeheerders Na realisatie van de onderdelen van de als kansrijk bestempelde route Noordwijk-Lisse-Nieuw-Vennep-Schiphol wordt het gebruik van de fiets verder gestimuleerd.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lisse heeft een prettige en veilige leefomgeving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We verbeteren de verkeersveiligheid met een hernieuwde focus.	In 2025 hebben is er verder aandacht geschonken aan het verbeteren van de verkeersveiligheid.	●
C2	We maken een prettige leefomgeving voor de menselijke maat.	In 2025 hebben we verder bijgedragen aan een prettige leefomgeving voor de menselijke maat.	●
C3	We houden ons buitengebied toegankelijk voor inwoners, bezoekers en agrariërs.	Het buitengebied is toegankelijk gebleven voor inwoners, bezoekers en agrariërs.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lisse gaat voor actieve en toegankelijke mobiliteit.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We zorgen voor een toegankelijk mobiliteitssysteem.	In 2025 is er verder aandacht geweest voor een toegankelijk mobiliteitssysteem. Bij elk project wordt aandacht geschonken aan een voldoende toegankelijke openbare ruimte.	
D2	We stimuleren actieve mobiliteit (lopen en fietsen).	In 2025 hebben we actieve mobiliteit verder gestimuleerd.	
D3	We nodigen inwoners uit om sportief en recreatief te bewegen.	In 2025 hebben we inwoners uitgenodigd op sportief en recreatief te bewegen.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Regiogemeenten Gemeente Haarlemmermeer Provincies Noord- en Zuid-Holland Politie Regionale Eenheid Den Haag Veiligheidsregio Hollands Midden RAV Hollands Midden Vervoerregio Amsterdam Qbuzz NS/ ProRail Keukenhof VVN/ Fietzersbond Burgers, bedrijfsleven en belanghebbenden

Gebiedsontwikkeling

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Gebiedsontwikkeling in lijn met de omgevingsvisie 'Levendig Lisse', waarin een gezonde en veilige fysieke leefomgeving het uitgangspunt is.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We vullen de eigen grondposities, zoals Geestwater, Greveling-Zuid en vrijkomend maatschappelijk vastgoed, afgaande op de actuele woonbehoefte. Met het ontwikkelen van deze posities, zijn er op termijn geen eigen grondposities binnen Lisse meer beschikbaar. We gaan meer werken met gebiedsgericht ontwikkelen.	Alle eigen grondposities zijn nagenoeg ingevuld.	
A2	We doorlopen de processen zo vlot mogelijk. Daarbij hebben we aandacht voor parallel plannen.	Dit is een doorlopend proces en wordt toegepast.	
A3	We stellen een Programma Landelijk Gebied en Duurzame Bollenteelt op. We doen dit in samenwerking met omliggende gemeenten.	Het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport is vastgesteld. Er wordt gestart met het opstellen van een uitvoeringsstrategie.	
A4	We stellen een gebiedsvisie Rooversbroekpolder op.	Er wordt gewerkt aan een projectopdracht. Door complicerende factoren, zoals de potentiële verbinding N208-A44, kost dit meer tijd.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Via de instrumenten van de Omgevingswet werken we aan een veiligere en gezondere fysieke leefomgeving, waarbij duurzaamheid voorop staat.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	De Omgevingsvisie geeft de ontwikkelrichtingen voor een fysieke leefomgeving die veiliger, gezonder en duurzamer is. We monitoren de realisatie van de ontwikkelrichtingen en actualiseren de omgevingsvisie op basis van nieuwe inzichten en initiatieven.	Er wordt gewerkt aan een actualisering van de Omgevingsvisie, waarin nieuwe inzichten en ontwikkelingen worden opgenomen.	
C2	Initiatieven van inwoners, ondernemers en instellingen worden	Dit is een doorlopend proces en wordt toegepast.	

	via de 'ja, mits' houding getoetst aan hun bijdrage aan de ontwikkelrichtingen van de omgevingsvisie.		
C3	We stellen een Omgevingsplan op voor de hele gemeente waarin alle regels over de fysieke leefomgeving staan, ook over milieu, gezondheid, cultuurhistorie en evenementen.	De omvang en complexiteit zorgt ervoor dat het opstellen van het Omgevingsplan voor Lisse langer op zich laat wachten.	●
C4	We voeren vooroverleg met initiatiefnemers en behandelen aanvragen omgevingsvergunningen aan de intake tafel en de omgevingstafel.	Dit is een doorlopend proces en wordt toegepast.	●
C5	We stellen (uitvoerings)programma's op waarmee de doelen uit de Omgevingsvisie gerealiseerd worden, voeren deze uit en evalueren ze.	Dit is een doorlopend proces en wordt toegepast.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	Woningbouwcorporaties Projectontwikkelaars Bedrijven Particuliere initiatiefnemers

Openbare ruimte

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We bieden een schone, hele en veilig openbare ruimte voor nu en in de toekomst, dit doen we dankzij GOED beheer: gewogen, overzichtelijk, efficiënt en doelmatig.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Gewogen beheer betekent dat gemeenteraad en gebruikers van de buitenruimte ambities uitspreken en (waar mogelijk) vaststellen hoe de openbare ruimte het best kan worden gebruikt. Participatie is hierin van belang met invloed voor gebruikers van de buitenruimte. We evalueren wat de staat van de assetmanagement-, beleids- en beheerplannen is voor alle kapitaalgoederen (assets) in de openbare ruimte.	Gezien de krapte op de arbeidsmarkt staan processen onder druk. Binnen de huidige bezetting worden stappen gezet om tot beter planmatig proactief beheer en onderhoud te komen.	
A2	Overzichtelijk beheer wil zeggen dat activiteiten in of aan de openbare ruimte duidelijk en vooraf worden gecommuniceerd en vindbaar zijn. We zorgen dat ambities, werkwijzen, plannen en planningen vindbaar zijn voor gebruikers van de openbare ruimte.	Werken in de buitenruimte worden vooraf met de buurt gecommuniceerd. De vindbaarheid blijft een aandachtspunt.	
A3	Efficiënt beheer betekent dat we steeds kijken welke zaken er in de openbare ruimte tegelijk spelen. Integraliteit wordt gezocht tussen verschillende activiteiten en waar mogelijk worden activiteiten tegelijkertijd uitgevoerd. We stellen een meerjarenprogrammering op van alle onderhoudsactiviteiten in de openbare ruimte.	Gezien de krapte op de arbeidsmarkt staan processen onder druk. Binnen de huidige bezetting worden stappen gezet om tot beter planmatig beheer en onderhoud te komen	
A4	Waar mogelijk worden onderhoudsactiviteiten afgestemd, gelijktijdig en integraal uitgevoerd.	Dit is een continu proces	
A5	Doelmatig beheer betekent enerzijds: we werken volgens geldende wet- en regelgeving. Anderzijds dat er gezocht wordt naar	Dit is een continu proces	

	de meest doelmatige inzet of aanwas van middelen. We zetten in op het, daar waar mogelijk, verkrijgen van subsidies.		
A6	We zoeken de samenwerking met gebruikers van de buitenruimte actief op.	De buurt wordt betrokken bij het (her)inrichten van de buitenruimte om een resultaat te behalen dat aansluit bij de behoefte van de inwoners.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Omgang met energietransitie en ruimte voor innovatie in ondergrond

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	In het proces van vergunningverlening zoeken we naar een optimale aanpak en samenvoeging van activiteiten in de ondergrond. Hierin werken we samen met vergunningaanvragers en partners in de fysieke leefomgeving zoals nutsbedrijven.	Dit is een continu proces. Er is een overlegstructuur met de nutsbedrijven waarin zo goed mogelijk afgestemd wordt.	
B2	We bieden ruimte aan de uitrol van glasvezel en nieuwe netwerkverbindingen, maar zijn scherp op de staat van onze kapitaalgoederen na door derden uitgevoerde werkzaamheden.	De uitrol van glasvezel verloopt zelfstandig. Het toezicht op de uitgevoerde werkzaamheden levert uiteindelijk een betere kwaliteit van de buitenruimte op. Er is echter slechts één toezichthouder voor de drie HLT-gemeenten, waardoor niet alle werkzaamheden voldoende kunnen worden geschouwd.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een functionerend rioolstelsel en aanpak van waterproblematiek

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Aanpak Zeeheldenwijk NA de ophoging van de Van Speykstraat tussen de Tasmanstraat en de Kanaalstraat is het saneren van twee overstorten de laatste fase van de aanpak Zeeheldenwijk. Na het groot onderhoud aan het bergbezinkbassin Tasmanstraat monitoren we de overstorten om	De werkzaamheden in de Zeeheldenbuurt en het groot onderhoud aan het bergbezinkbassin Tasmanstraat zijn in uitvoering en zullen naar verwachting in de eerste helft van 2026 afgerond worden.	

	inzichtelijk te krijgen of daar na alle al uitgevoerde maatregelen nog noodzaak toe is.		
C2	Aanpak Schilderswijk: De huidige planning is dat de voorbereiding van de rioolrenovatie in combinatie onder andere het onderhoud aan de wegen in 2025 start, waarna de uitvoering start in 2026.	De projectvoorbereiding voor de aanpak van de Schilderswijk is in 2025 van start gegaan.	
C5	We maken een plan om hemelwaterafvoer af te koppelen en een gescheiden rioolstelsel te maken. Dit geeft voor de komende jaren per straat inzicht in de benodigde diameter hemelwaterriool. Dat geeft direct input voor onderhoudsprojecten, herinrichting of bij ontwikkeling van woningbouw. Hiermee krijgen we meer zicht op de daartoe benodigde investeringen in de komende decennia.	De afkoppelplannen zullen opgesteld worden in navolging van een systeemoverzicht stedelijk water, waarin het hydraulisch functioneren van de riolering uitgewerkt wordt. Zo wordt duidelijk in welke wijken en buurten het grootste risico lopen op wateroverlast bij zware neerslag. Dit systeemoverzicht zal in 2026 opgesteld worden; enige afkoppelplannen zullen pas in de loop van 2027 geactualiseerd worden.	
C6	We geven uitvoering aan het in 2024 vastgestelde Programma Water- en Klimaatadaptatie.	In 2025 hebben we de aanbesteding voor de uitvoering van het Programma Water en Klimaatadaptatie georganiseerd. Gunning is in februari 2026, start uitvoering in het derde kwartaal van 2026.	

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een wegenstelsel dat past bij de wensen van gebruikers

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Toelichting stand van zaken	Status
D1	We stellen een nieuw assetmanagementplan Wegen op.	Wegens een krappe arbeidsmarkt en calamiteiten vanuit de inspecties heeft het opstellen vertraging opgelopen.	
D2	We stellen een meerjarenprogrammering onderhoud wegen op, waarbij we het uitvoeringsprogramma mobiliteit meewegen. Daarnaast stemmen we af tussen diverse andere eigenaren van wegen en hun activiteiten	Het onderhoudsplan voor 2026 is opgesteld en zal worden uitgevoerd in samenwerking met de nieuwe raamovereenkomsthouders. Dit is afgestemd met andere wegbeheerders. Door de krappe arbeidsmarkt en de afhandeling van	

	(provincie en Rijk).	calamiteiten, zoals de Grachtbrug en de Halfwegsebrug, die voortvloeiden uit inspecties, heeft de totstandkoming van het meerjarenprogramma vertraging opgelopen.	
D3	We doen in samenwerking met Hillegom en Teylingen een pilot om met de toepassing van diverse waterdoorlatende verharding. Hierin nemen we lessen mee vanuit de in 2024 opgeleverde openbare ruimte op sportpark ter Specke.	De verharding is aangelegd en de gevolgen voor beheer en omgeving worden gemonitord.	●
D4	We stellen een nieuw assetmanagementplan Civiele Kunstwerken op.	In verband met capaciteit en urgentie Halfwegsebrug, is hier nog niet mee begonnen.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De leefomgeving laten bloeien.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Toelichting stand van zaken	Status
E1	We geven uitvoering aan beheerplan voor groen en bomen.	We geven actief uitvoering aan het groenbeheerplan. Dit betekent dat wij de daarin vastgestelde onderhouds-, vervangings- en kwaliteitsopgaven structureel oppakken en uitvoeren. Hiermee borgen wij een duurzaam, veilig en toekomstbestendig beheer van de groene buitenruimte.	●
E2	We versterken de groenstructuren.	We versterken de groenstructuren door deze consistent door te ontwikkelen, te verbinden en kwalitatief te verbeteren. Dit doen we door ontbrekende schakels aan te vullen, verouderde groenvakken te vernieuwen, biodiversiteit te vergroten en door bomen en andere beplanting strategisch toe te passen langs hoofd- en wijkstructuren.	●
E3	Waar mogelijk vergroten we de hoeveelheid groen in de openbare ruimte, bijvoorbeeld op speelplekken.	Waar mogelijk vergroten we de hoeveelheid groen in de openbare ruimte, met name door het vergroenen van speelplekken en andere stenige locaties. Door verharding te vervangen door beplanting creëren we meer ruimte voor infiltratie van regenwater,	●

		verminderen we hittestress en versterken we de klimaatadaptieve capaciteit van Lisse. Zo dragen we bij aan een veerkrachtige en toekomstbestendige leefomgeving.	
E4	Groen behouden we zoveel mogelijk bij nieuwe ontwikkelingen of noodzakelijke veranderingen in de openbare ruimte. Bij de aanleg van transformatorhuisjes kijken we eerst naar parkeervakken, wegen of trottoirs.	Bij nieuwe ontwikkelingen of aanpassingen in de openbare ruimte behouden we zoveel mogelijk bestaand groen. Voor voorzieningen zoals transformatorhuisjes wordt eerst gekeken naar inpassing in bestaande verharding, om onnodig groenverlies en klimaatadaptieve functies te behouden.	●
E5	In 2025 wordt de groenvervanging wijkgericht aangepakt. Gestart wordt met Lisse Rond; daarna volgen Vrouwenpolder, Geestwater, de Schilderswijk en de Componistenwijk. Daar waar integraal gewerkt kan worden doen we dat.	In 2025 en 2026 wordt de groenvervanging in Lisse-Zuid uitgevoerd. In 2025 zijn de buurten Lisse-Rond, Geestwater en Vrouwenpolder aangepakt. In 2026 staan de Componistenwijk en de Vogelwijk op de planning.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een veilig en prettig verlichte openbare ruimte. In 2025 bestaat 75% van de openbare verlichting uit (duurzame) LED-verlichting, medio 2024 was dit 61%.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Toelichting stand van zaken	Status
F1	We stellen een Assetmanagementplan Openbare Verlichting 2026-2029 op.	Het assetmanagementprogramma is gereed en wordt naar verwachting in het tweede kwartaal door B&W en de raad vastgesteld.	●
F2	We besteden in samenwerking met andere gemeenten meerjarenonderhoudscontract aan.	De voorbereidingen verlopen volgens plan. Maart 2026 wordt het onderhoudsbestek openbare verlichting op de markt gezet.	●
F3	In samenwerking met de HLTgemeenten zoeken we naar oplossingen voor een goede omgang met netstoringen.	We hebben periodieke gesprekken met netbeheerder Liander en kunnen naar eigen inzicht storingen prioriteren. Waar en wanneer echt nodig kunnen we noodverlichting plaatsen als storingen langer duren dan verwacht.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een openbare ruimte waar het prettig verblijven en recreëren.

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Toelichting stand van zaken	Status
G1	We maken een inventarisatie van alle objecten in de buitenruimte en stellen waar nodig (nieuwe) beheerplannen vast. Te denken valt aan: beeldende kunstwerken, monumenten, gedenktekens, bankjes, informatieborden, etc.	De inventarisatie is klaar en aan de beheerplannen wordt gewerkt. De verwachting is dat deze in 2026 worden opgeleverd.	●
G2	We herijken het beleidsplan spelen en stellen een beheerplan vast voor sport- en spelobjecten in de buitenruimte.	Het huidige beleid en beheerplan is nog in uitvoering. In 2026 wordt besproken of herijking van het beleid voor spelen gewenst is.	●

WAT WILDEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een schone leefomgeving en goede omgang met grondstoffen

WAT HEBBEN WIJ DAARVOOR GEDAAN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Toelichting stand van zaken	Status
H1	We stellen een assetmanagement- en beleidsplan voor afval vast. Daarbij zien we afval als grondstoffen in een zoveel mogelijk circulaire economie.	Het nieuwe grondstoffenplan is in januari 2026 vastgesteld.	●
H2	We stellen uitgangspunten vast voor de omgang met vrijwilligers in de aanpak van (zwerf-)afval.	We ondersteunen vrijwilligers die (zwerf)afval in de buitenruimte opruimen. Hiervoor hebben we geen aanvullende uitgangspunten vastgesteld.	●
H3	We dragen zorg voor communicatie, educatie over afval cq. grondstoffen.	In het nieuw vastgestelde grondstoffenplan is opgenomen dat we de communicatie intensiveren.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland Liander Meerlanden N.V. Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek Veiligheidsregio Hollands Midden Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. Woningcorporatie STEK Gemeente Noordwijk (convenant Collectieve Warmte)	Hoogheemraadschap Rijnland Provincie Zuid-Holland Burgemeenten Inwoners Bedrijven Aardwarmte Rijnland Firan

Duurzaamheid

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Overkoepelend Programma Duurzaamheid: Transitie naar duurzame fysieke leefomgeving bevorderen doordat het Programma Duurzaamheid een paraplu is boven de verschillende opgaven en zorgt voor afstemming, afweging en het slim combineren van doelen en middelen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We zoeken naar een methode om duurzame toekomstbestendige gebiedsontwikkeling systematisch te realiseren.	Er is een ambtelijke evaluatie uitgevoerd en een verkenning gedaan naar geschikte methoden om duurzame toekomstbestendige gebiedsontwikkeling systematisch te borgen. Op basis hiervan is gekozen voor het convenant toekomstbestendig bouwen als meest passend instrument. In februari 2026 heeft het college besloten dit instrument te implementeren en als nieuwe werkwijze in te zetten.	
A2	We concretiseren en borgen duurzaamheid in instrumenten als de Omgevingsvisie/ Omgevingsplan, LIOR, anterieure overeenkomsten en de werkprocessen.	Duurzaamheid is steeds beter verankerd in onze instrumenten en werkprocessen. Bij actualisaties van beleidskaders en procedures leveren we structureel duurzame input, zodat nieuwe inzichten en ontwikkelingen worden meegenomen.	
A3	We werken aan het integreren van duurzaamheid in onze aanbestedingstrajecten. Hierin verwerken we als uitgangspunt het principe 'Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen' (MVOI en hanteren we minimaal ambitieniveau 1 van de landelijke MVI-criteriatool.	Er is gewerkt aan uitvoering van een intern Actieplan MVOI als onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie. MVOI is beter opgenomen in de inkoop-toolkit en vast onderdeel geworden van de inkooptraining. Er is afstemming met de contactpersoon inkopen en Stichting Rijk waardoor duurzaamheid steeds meer aan de voorkant wordt meegenomen. Er is ervaring opgedaan met het gebruik van de MVI-criteriatool tijdens ondersteuning aan inkopen. MVOI-thema's zijn toegepast op meerdere trajecten met nadruk op klimaat, milieu/biodiversiteit, circulair en Social Return on Investment.	
A4	Eén helder communicatiekanaal (één kanalen strategie) per doelgroep onderhouden, zowel voor inwoners als bedrijven.	Er is gestart met een onderzoek naar het bundelen van de communicatie vanuit verschillende partijen tot één herkenbaar kanaal per doelgroep. Dit	

		project hangt nauw samen een mogelijke uitvoeringsorganisatie duurzaamheid.	
A5	We werken een informatie platform uit en onderhouden dit.	Er is een verkenning uitgevoerd naar de wenselijkheid en mogelijke invulling van een informatieplatform. Daarbij is gekeken naar de relatie met de uitvoering van duurzaamheidsbeleid en een mogelijke uitvoeringsorganisatie. Verdere uitwerking volgt in 2026.	●
A6	We ondersteunen lokale initiatieven in samenwerking met bv Buurkracht.	Er zijn bijeenkomsten georganiseerd met de diverse groepen bewonersinitiatieven. Samen met hen is gekeken wat zij nodig hebben om meer en beter samen te werken, en zo meer te kunnen betekenen voor verduurzaming bij bewoners. Dit project hangt nauw samen met een mogelijke duurzaamheidsorganisatie.	●
A7	We onderzoeken en benutten mogelijkheden van subsidies voor zover passend bij de inzetbare capaciteit.	Subsidiemogelijkheden zijn, binnen de beschikbare uitvoeringscapaciteit, onderzocht. Dit heeft in 2025 niet geleid tot het aantrekken van nieuwe subsidies voor de gemeentelijke duurzaamheidsopgave.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Programma duurzaamheid pijler Energietransitie: In 2030 15% energiebesparing in de gebouwde omgeving ten opzichte van 2014; in 2050 willen we een energieneutrale gemeente zijn.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We geven uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma Energietransitie met focus op drie thema's isolatie, warmte en grootschalige opwek van energie.	Het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2025 is geëvalueerd. Er is een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld.	●
B2	Via de Lokale Aanpak Isolatie blijven we inwoners met risico op energiearmoede ondersteunen met het krijgen van een beter geïsoleerde woning en een lager energierekening.	Inwoners die hiervoor in aanmerking kwamen, hebben actief gebruikgemaakt van de isolatieactie en subsidie. Er zijn in Lisse al 833 woningen geïsoleerd met de regeling.	●
B3	Samen met de gemeenten Hillegom, Noordwijk en Teylingen	De samenwerking tussen gemeenten in de Bollenstreek is bekrachtigd in het	●

	onderzoeken we de kansrijkheid van een regionaal open warmtenet vanuit het project Duurzaam Warmtenet Bollenstreek.	Convenant Collectieve Warmte. Vanuit deze samenwerking is de Startnotitie Warmtenet Bollenstreek samengesteld. Hierin is het besluitvormingsproces beschreven voor de verkenning met Aardwarmte Rijnland, woningcorporaties Stek en Padua en Firan voor collectieve warmte, en voor het oprichten van een publiek warmtebedrijf, in diverse fases en met go/no go momenten. Ook is begonnen met de voorbereiding van het Warmteprogramma en een communicatie/participatiestrategie.	
B4	Voor de opwek van duurzame energie vanuit zon en wind werken we in samenwerking met de provincie Zuid-Holland de zoekgebieden voor wind uit de RES 1.0 uit tot zoeklocaties.	De provincie Zuid-Holland heeft onderzoek gedaan naar nieuwe zoekgebieden voor windmolens. De gemeente Lisse heeft tegelijkertijd haar inwoners geraadpleegd. Uit het onderzoek is gebleken dat er in de Duin- en Bollenstreek geen geschikte locaties voor windmolens zijn.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Programma Duurzaamheid pijler Toekomstbestendige Leefomgeving: We werken aan een groene en klimaatadaptieve omgeving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We stellen een Soortenmanagementplan op.	In 2025 is de quickscan uitgevoerd die nodig is om de eerste stap te zetten richting een Soorten Management Plan (SMP). Op basis van deze quickscan heeft het college besloten welke werkzaamheden en gebieden betrokken worden in het SMP. Hierover zijn de gemeenteraden met een brief geïnformeerd. In het laatste kwartaal van 2025 is gestart met het vormgeven van de Europese aanbesteding voor het opstellen van het SMP. December 2025 is de uitvraag gepubliceerd.	●
C2	We voeren maatregelen voortkomend uit soortenmanagementplan uit.	We zijn bezig met de aanbesteding van het soortenmanagementplan.	●
C3	We werken de ambitie "actief", zoals vastgesteld in het advies-rapport Strategie en Ambitie Klimaatadaptatie, verder uit en borgen deze in de organisatie.	Om beter te kunnen sturen op een toekomstbestendige leefomgeving wordt een omgevingsprogramma toekomstbestendige leefomgeving opgesteld. Daarin worden de strategische doelen van de Omgevingsvisies	●

		met strategische keuzes en relevante vastgestelde documenten, zoals het rapport Strategie en Ambitie Klimaatadaptatie, vertaald naar concrete uitvoering. Alle lopende en geplande projecten binnen de leefomgeving worden zo integraal beleidsmatig zichtbaar gemaakt en verankerd. Daarmee komt ook in beeld waar beleidsdoelen of wettelijke opgaven nog niet zijn vertaald naar uitvoering. Aan de hand van risico, impact en haalbaarheid kunnen vervolgens prioriteiten gesteld worden. Op deze wijze borgen we regievoering en processturing structureel en wordt monitoring van de voortgang goed mogelijk.	
C4	In het beheer van de openbare ruimte zetten we in op het versterken van biodiversiteit door ecologisch beheer van het groen: ecologisch maaien van bermen en oevers, zoveel mogelijk inheemse en biodiverse groenvervangingen en wordt het gebruik van bestrijdingsmiddelen zoveel mogelijk voorkomen.	Bij het aanplanten van groen wordt gekozen voor een diverse mix van klimaatbestendige inheemse soorten. Ook wordt erop gelet dat de beplanting jaarrond aantrekkelijk is. Bermen, oevers en (delen van) gazons worden ecologisch gemaaid zodat er meer planten en bloemen komen voor insecten, vogels en kleine zoogdieren. Op deze manier worden gazons omgevormd tot bloemrijk grasland. Ook bosplantsoenen worden zoveel mogelijk ecologisch beheerd.	
C5	Conform het programma water en klimaatadaptatie gaan we waar mogelijk natuurvriendelijke oevers aanleggen en zetten we in op het voorkomen van wateroverlast door uitvoering van het Programma Water en Klimaatadaptatie (IWKP en vergroenen)	In 2025 zijn de bestekken geschreven voor het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. De aanbesteding hiervoor loopt. Februari 2026 wordt dit gegund. Op dat moment zijn per gemeente de deelopdrachten gereed zodat begin 2026 direct gestart kan worden. Na het oeverdeel wordt nu geschreven aan bestekken voor het baggerdeel uit het programma. Die aanbesteding vindt begin 2026 plaats.	
C6	Met de bewustwordingscampagne (alle tuinen groen), met geveltuinen en adoptiegroen stimuleren en faciliteren we inwoners om te vergroenen met als doel de fysieke leefomgeving biodiverser en klimaatadaptiever te maken.	We werken samen met enthousiaste vrijwilligers, onze tuinambassadeurs, om inwoners te motiveren en helpen met het meer biodivers en klimaatadaptief maken van hun eigendommen. Daarvoor zijn in 2025 de volgende activiteiten georganiseerd: • Inspiratieavond groene tuin (voorjaar) • Workshops balkontuin/voortuin/geveltuin (voorjaar) • Plantdag: vergroen samen jouw straat (najaar) • Adviesgesprekken over tuinen van bewoners nieuwbouw.	

C7	In het beheer van de openbare ruimte verminderen we hittestress door in te zetten op de kwaliteit van groen en het vergroten van boomkroonoppervlak.	We investeren in het duurzaam behoud van bomen door hun levensduur maximaal te verlengen en het boomkroonvolume optimaal te benutten. Daarnaast richten we ons op het creëren van voldoende en kwalitatief hoogwaardige ondergrondse groeiruimte, zodat bomen kunnen uitgroeien tot sterke en gezonde volwassen exemplaren.	
----	--	---	---

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Programma Duurzaamheid pijler Circulariteit en grondstoffen: we willen voldoen aan de landelijke doelstellingen op het gebied van circulariteit: 50% minder grondstoffen in 2030 en volledig circulair en klimaatneutraal in 2050.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We ontwikkelen een Plan van Aanpak voor circulariteit en scherp en daarin de ambities met betrekking tot circulariteit verder aan.	Het Uitvoeringsprogramma 2025-2028 Samen werken aan een Circulaire Economie is vastgesteld	
D2	We worden lid van Cirkelstad en beginnen met toetsing van drie geselecteerde pilotprojecten aan Het Nieuwe Normaal, een eenduidige taal met haalbare én ambitieuze circulaire prestaties voor de bouwsector. Zo leren we circulariteit en verduurzaming systematisch te integreren in onze projecten.	Het lidmaatschap van Cirkelstad is aangevraagd. Er is een begin gemaakt met kennisontwikkeling en toepassen van Het Nieuwe Normaal (HNN) in projecten ter aanvulling van de in-huis methode DGO en GPR Gebouw. In de prestatieafspraken met Stek zijn elementen van HNN opgenomen om meer biobased bouwen en hergebruik te stimuleren.	
D3	We beginnen met onderzoek naar het opzetten van een bouwkringloop in samenwerking met Circulair West, andere gemeenten en organisaties in de regio. Doel is het bereiken van een afvalloze samenleving en het sluiten van grondstoffenketens in de gebouwde omgeving.	Met partijen en regio Holland Rijnland is een Plan van Aanpak geschreven en vastgesteld voor een Circulaire Bouwhub (RIA 12B). Het werk is begonnen.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Goede samenwerking met de Omgevingsdienst West-Holland om de leefomgeving optimaal in te richten.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
------------	-------------------------	------------------------------	--------

E1	We voeren actief regie op de Omgevingsdienst West-Holland en de taken die worden uitgevoerd.	De gemeente stuurt op prioriteiten, voortgang en kwaliteit van de werkzaamheden en stemt periodiek af met de dienst.	
----	--	--	---

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West-Holland GGD Veiligheidsregio Hollands Midden	Provincie Zuid-Holland Hoogheemraadschap van Rijnland Circulair West Omliggende gemeenten Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties

Wonen

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Ruimte bieden aan een gevarieerde woningvraag

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We maken jaarlijks een woningbouwprogramma (kwantitatief en kwalitatief) en stemmen dit regionaal af, om lokaal en regionaal de gewenste woningvoorraadtoename te realiseren.	We hebben het woningbouwprogramma opgesteld en regionaal afgestemd. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben het regionale woningbouwprogramma goedgekeurd.	
A2	We zetten in op het realiseren van een continue bouwstroom, zodat de ontwikkeling van de woningvoorraad meegroeit met de ontwikkeling van de woningbehoefte. We zijn op zoek naar nieuwe ontwikkellocaties en herontwikkellocaties.	In 2025 zijn er 182 nieuwe woningen opgeleverd. De planvoorraad is zo samengesteld dat er een continue bouwstroom is. De bouw van de projecten Viersteeg en Nieuw Trompenburg zijn in 2025 gestart ook in project Geestwater zijn stappen gezet. We blijven zoeken naar nieuwe (her)ontwikkellocaties.	
A3	We passen lokaal maatwerk toe bij de toewijzing van sociale huurwoningen. We werken de mogelijkheden uit die de gewijzigde Huisvestingswet biedt tot verruiming van lokaal maatwerk: een groter percentage lokaal gebonden woningzoekenden (regionaal), de uitbreiding naar betaalbare koop en de toewijzing aan specifieke beroepsgroepen (lokaal).	Er is lokaal maatwerk toegepast voor nieuwbouw in Lisse. De mogelijkheden voor lokaal maatwerk die de gewijzigde Huisvestingswet biedt zijn verwerkt in de aangepaste Regionale Huisvestingsverordening Regio Holland Rijnland. Hierdoor is het mogelijk geworden om meer lokaal toe te wijzen. Nu is maximaal 30% van het totaal aantal verhuringen in de sociale sector, voorheen was het maximaal 25%.	
A4	We onderzoeken en faciliteren (tijdelijke) woonmogelijkheden voor specifieke doelgroepen in Lisse onder andere voor spoedzoekers.	Er is onderzoek gedaan naar (tijdelijke) woonmogelijkheden voor specifieke doelgroepen. In dit kader zijn mogelijke locaties verkend. We blijven zoeken naar nieuwe (tijdelijke) woonmogelijkheden voor specifieke doelgroepen, waaronder spoedzoekers.	
A5	We gaan met de regiogemeenten op zoek naar locaties voor nieuwe standplaatsen voor woonwagens.	De gemeenten Lisse, Hillegom, Teylingen en Noordwijk werken samen aan de opgave om 12 woonwagenstandplaatsen te realiseren tot 2030. Er wordt uitvoering gegeven aan een plan	

		van aanpak, waarbij in eerste instantie ruimtelijk wordt getoetst of inbreiding op bestaande woonwagencentraal mogelijk is. Daarnaast wordt een vrije ruimte analyse uitgevoerd.	
A6	We spelen actief in op subsidies die vanuit het Rijk en de provincie worden ingezet om de woningbouw te versnellen.	In 2025 is er wederom gebruik gemaakt van de subsidiemogelijkheden van de provincie. Tevens zijn er voorbereidingen getroffen voor het aanvragen van de Realisatiestimulans van het Rijk.	
A7	We voeren het plan van aanpak 'integrale aanpak arbeidsmigranten' uit en daarmee dragen we zorg voor: 1. Een verbeterde registratie van EU-arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen (BRP). De uitvoering van de werkzaamheden voor deze pijler is belegd bij het team Burgerzaken en maakt geen deel uit van deze opdracht. 2. Voldoende woonruimte voor EU-arbeidsmigranten; 3. Handhaven op woon- en verblijfssituaties die niet aan de voorschriften voldoen; 4. Stimuleren van taal en participatie.	Er is een brede werkgroep samengesteld die alle elementen van het plan van aanpak 'Integrale aanpak arbeidsmigranten' vertaalt naar bruikbare en actuele beleidsregels. Ook is de samenwerking gezocht met de gemeente Noordwijk. In juli 2025 heeft een eerste bestuurlijke sessie plaatsgevonden.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Woonwijken en woningen klaar voor de toekomst

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Bij nieuwbouwprojecten ligt de focus op klimaatadaptief, circulair en natuurinclusief.	We maakten afspraken met ontwikkelaars en Stek om zo duurzaam mogelijke nieuwbouwwoningen te realiseren. In 'de Viersteeg' ontwikkelt Stek 21 appartementen, waar duurzaamheid centraal staat. In project Geestwater ontwikkelt Stek 33 houtbouw eengezinswoningen, wat bijdraagt aan onze klimaatdoelen.	
B2	We zetten in op verduurzaming van de bestaande woningvoorraad (huur en koop). Betaalbaarheid is hierbij	We maakten met Stek afspraken over het verder verduurzamen van hun woningbezit. Ook stimuleerden	

	een aandachtspunt.	we inwoners om hun woning te verduurzamen door het verstrekken van duurzaamheidsleningen.	
B3	We verstrekken jaarlijks duurzaamheidsleningen waarmee, tegen gunstige voorwaarden, energiebesparende maatregelen in en aan de woning gefinancierd kunnen worden.	Een belangrijke manier om klimaatverandering tegen te gaan is CO2-uitstoot zo klein mogelijk te maken. Het verstrekken van duurzaamheidsleningen aan inwoners draagt bij aan de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. In 2025 zijn 21 duurzaamheidsleningen verstrekt.	●

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lang zelfstandig wonen als onderdeel van de gemeenschap (passend woonaanbod bij iedere levensfase).

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We stellen een Volkshuisvestingsprogramma op (inclusief woonzorgvisie) in lijn met de (voorgestelde) Wet versterking regie op de volkshuisvesting.	Als opmaat voor de verdere uitwerking van het volkshuisvestingsprogramma is de koersnotitie volkshuisvestingsprogramma Lisse door de raad vastgesteld. Er is ook een grote stap gezet in het programmatische deel van het volkshuisvestingsprogramma.	●
C2	We zetten in op de realisatie van woningen in de sociale huursector (minimaal 30%) en middeldure huur en betaalbare koopwoningen (minimaal 35%), zoals afgesproken in de Regionale Realisatieagenda (Woondeal) en de Regionale Woonagenda.	Bij nieuwbouwontwikkelingen hanteren we de normen van de Regionale Realisatieagenda en de Regionale Woonagenda. In 2025 is ook in de koersnotitie Volkshuisvestingsprogramma Lisse vastgelegd dat ontwikkelingen voor tenminste 30% uit sociale huur moeten bestaan en dat minimaal 35% bereikbaar moet zijn voor middeninkomens (middenhuurwoningen of betaalbare koopwoningen).	●
C3	We sluiten met onze partners Stek en Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek meerjarige prestatieafspraken over voldoende beschikbare woningen, betaalbaarheid, voldoende woningen voor diverse doelgroepen, leefbaarheid en vitale wijken, wonen met zorg en het huisvesten van	De samenwerking tussen gemeenten, corporaties en huurdersorganisaties is een verplichting om op lokaal niveau te komen tot goede volkshuisvestelijke prestaties. De jaarafspraken voor 2025 zijn uitgevoerd en voor 2026 zijn nieuwe prestatieafspraken gemaakt.	●

	aandachtsgroepen. Gemaakte afspraken voeren we uit, we monitoren de voortgang en indien nodig passen we aan.		
C4	We maken andere woonvormen mogelijk. Kleine woningen/ appartementen voor 1/2-persoonshuishoudens (specifiek voor jongeren en starters) en woningen voor ouderen (nultredenwoningen, zorggeschikte woningen en geclusterde woonvormen), dichtbij voorzieningen, zoals het Knarrenhof. Dit is ook goed voor de doorstroming.	In 2025 hebben we gewerkt aan de voorbereidingen van het project Knarrenhof en is de bouw gestart van project Tiny Houses: duurzame kleine woningen die bij voorkeur zelfvoorzienend zijn. We blijven openstaan voor flexibele woonconcepten en geclusterde woonvormen.	●
C5	We verstrekken jaarlijks startersleningen, zodat starters hun eerste stap op de koopmarkt kunnen zetten. Bij nieuwbouwontwikkelingen zetten we in op voldoende woningaanbod voor starters.	Er zijn 11 startersleningen verstrekt om starters te ondersteunen bij de aankoop van hun eerste woning. De beschikbare middelen zijn in 2025 volledig benut.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Woningcorporatie Stek Huurdersbelangenvereniging Bollenstreek (nu Huurdershart) Huurders Holland Rijnland Holland Rijnland Wonen Zorgaanbieders

Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	NL	Bron
Gemiddelde WOZ-waarde	Per 1.000 euro	€ 405	€ 408	€ 433	€ 433	2025: € 398	CBS
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	5,2	13	17,7	nb*	2024: 8,4	Basis-registratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot personen van 20 tot 65 jaar (%)	80,4%	80,5%	80,9%	80,9	2025: 70,7%	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons-huishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 982	€ 1.063	€ 1.142	€ 1.142	2025: € 957	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 1.092	€ 1.193	€ 1.283	€ 1.283	2025: € 1.050	COELO

Toelichting indicator Gemiddelde WOZ-waarde

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Toelichting indicator Nieuwgebouwde woningen

Het aantal nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Toelichting indicator Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	NL	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner in kilo's	100	99	97	nb*	2024: 148	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	% elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	nb*	nb*	nb*	nb*	2022: 32,5	RWS

Toelichting indicator Omvang huishoudelijk restafval

Dit betreft het huis-aan-huis ingezamelde restafval

Toelichting indicator Hernieuwde elektriciteit

Het % hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	NL	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren (in de leeftijd 12 - 17 jaar)	8	8	10	nb*	2024: 9	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	1,9	2,1	2	nb*	2024: 2,2	CBS
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,8	2,3	1,5	nb*	2024: 4,3	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,1	1,0	1,3	nb*	2024: 1,2	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	4,5	4,3	3,0	nb*	2024: 5,7	CBS

Toelichting indicator Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Toelichting indicator Winkeldiefstallen

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Toelichting indicator Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Toelichting indicator Diefstallen uit woning

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Toelichting indicator Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)

Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

* NB: De gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend.

Als de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

www.waarstaatjegemeente.nl

Kaderstellende stukken

- [Wet veiligheidsregio's](#)
- [Algemene Plaatselijke Verordening Lisse](#)
- [Drank- en Horecaverordening Lisse 2022](#)
- [Integraal Veiligheidsbeleid Lisse 2020-2023](#)
- [Handhavingsuitvoeringsprogramma](#)
- [Home | Ruimtelijke ordening Nederland](#)
- [De Omgevingswet | Rijksoverheid.nl](#)
- [Omgevingsbeleid, -programma en -verordening provincie Zuid-Holland, 2020](#)
- [Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West-Holland](#)
- [Regionale Nota Bodembeheer 2023-2033](#)
- [Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland](#)
- [Regionale Omgevingsagenda, 2021 Holland Rijnland](#)
- [Regionale Energiestrategie \(RES\) Holland Rijnland 2021](#)
- [Regionale Strategie Mobiliteit 2021 Holland Rijnland](#)
- [Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland](#)
- [Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2023](#)
- [Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025](#)
- [Groenprogramma Holland Rijnland, gebiedsprogramma 2016-2020](#)
- [Strategische Agenda Ruimte Duin- en Bollenstreek 2040](#)
- [Economische agenda Duin- en Bollenstreek-Bedrijfsleven Bollenstreek-](#)
- [Ruimtelijk economische visie – Zuid-Holland](#)
- [Omgevingsvisie 'Samen werken aan een levendig Lisse'](#)
- [Woonprogramma Lisse 2020-2024](#)
- [Prestatieafspraken Wonen Lisse](#)
- [Mobiliteitsvisie en Mobiliteitsplan](#) = [Gemeente Lisse: Mobiliteitsplan](#)
- [Integraal veiligheidsbeleid Lisse](#)
- [Nota Parkeernormen](#)
- [Beleid Laadinfrastructuur 2021](#)
- [Nota Grondbeleid Lisse 2022-2026](#)
- [Omgevingsvisie 'Samen werken aan een levendig Lisse'](#)
- [Gemeente Lisse: Energietransitie](#)
- [Transitievisie Warmte Lisse](#)
- [Verordening Erfgoedcommissie Lisse 2019](#)
- [Bomenbeleidsplan 2014-2030](#)
- [Integraal \(afval\)waterketenplan 2022-2026](#)
- [Verordening Stedelijk Afvalwater](#)
- [Aansluitverordening](#)
- [Programma Water en Klimaatadaptatie 2025-2028](#)
- [Afvalstoffenverordening Lisse 2017 | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Afvalstofheffing 2025](#)
- [Beleidsplan Openbare Verlichting 2018-2022](#)
- [Beleidsplan Civiel Kunstwerken 2018-2022](#)
- [Erfgoedverordening Lisse 2017](#)
- [Uitvoeringsprogramma sporten en spelen](#)
- [Beleid laadinfrastructuur Lisse 2021-2025](#)
- [Parkeerbeleidsplan Lisse 2024](#)
- [Huisvestingsverordening Holland Rijnland 2024](#)
- [Integrale centrumaanpak Lisse 2025](#)

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema Mobiliteit

Verkeer en vervoer	3.285	3.593	3.622	3.546
Parkeren	186	289	245	232

Thema Openbare ruimte en duurzaamheid

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.894	2.681	2.685	2.545
Riolering	1.295	1.313	1.577	1.550
Afval	3.658	3.991	4.050	3.923
Milieubeheer	2.300	1.793	2.671	2.570
Begraafplaatsen en crematoria	1	2	2	3

Thema Veiligheid

Crisisbeheersing en brandweer	1.817	2.065	2.077	1.990
Openbare orde en veiligheid	907	1.089	1.021	1.030

Thema Wonen

Wonen en bouwen	1.440	1.324	1.347	1.561
Ruimtelijke ordening	2.460	693	1.766	2.991

Totaal lasten	20.243	18.833	21.063	21.941
----------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema Mobiliteit

Verkeer en vervoer	-391	-197	-375	-446
Parkeren	-14	-7	-12	-16

Thema Openbare ruimte en duurzaamheid

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-132	-53	-60	0
Riolering	-2.021	-2.134	-2.267	-2.284
Afval	-5.253	-5.709	-5.559	-5.603
Milieubeheer	-1.051	-521	-1.207	-1.639

Thema Veiligheid

Crisisbeheersing en brandweer	-123	-123	-123	-127
Openbare orde en veiligheid	-15	-20	-20	-24

Thema Wonen

Wonen en bouwen	-1.095	-901	-732	-1.724
Ruimtelijke ordening	-7.234	0	-850	-1.614

Totaal baten	-17.329	-9.665	-11.205	-13.478
Saldo voor resultaatbestemming	2.916	9.170	9.857	8.463
Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025
Toevoegingen reserves	6.437	0	434	434
Onttrekkingen reserves	-952	-96	-1.010	-817
Totaal reserves	5.485	-96	-576	-383
Saldo na resultaatbestemming	8.401	9.074	9.281	8.080

Programma 3 Bedrijvigheid

Algemeen

In de Duin- en Bollenstreek is gebiedsgericht werken noodzakelijk voor een integrale ontwikkeling van de economie. De strategische uitvoeringsagenda 'Ruimte Duin- en Bollenstreek' spreekt over het vinden van de balans tussen economie, duurzaamheid, toerisme/recreatie, wonen en leefbaarheid. Want dan ontstaat er een bijzondere en prettige leefomgeving binnen en buiten de regio.

Bollensector

De schaalvergroting in de bollensector zet door, in combinatie met de krimp van het aantal bedrijven in de bollensector. Veel bedrijven gaan zich steeds meer specialiseren. Daarnaast zet de focus op duurzaam bodembeheer door. Meer rotatie van gewassen zorgt voor een grotere vraag naar areaal dat geschikt is voor bloembollen. Deze ontwikkelingen leggen een (nog) grotere druk op het ruimtegebruik in de streek. Met de oprichting van de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) is in 2009 gestart met het optimaal inrichten van de beschikbare ruimte in de streek. Desondanks zien we de afgelopen jaren een trend dat telers meer en meer hectares in andere gebieden opzoeken voor hun teelt.

Greenport Duin- en Bollenstreek

Om de economische positie van de Greenport te versterken, is in 2019 de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek opgericht. Hierin werken onderwijs, overheid en ondernemers samen. De sector ziet de Bollenstreek nog altijd als haar bakermat vanwege de aanwezigheid van kennispartners (KAVB, BKD, Hobaho, CNB en andere), toeleveranciers, de band met De Keukenhof en de nabijheid van kennisinstellingen (Leiden, Delft, Amsterdam) en onderwijsinstellingen (Wellant, Hogeschool Leiden, Hogeschool Inholland). Aan de hand van de evaluatie van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (ISG) wordt bekeken hoe verdere invulling gegeven kan en moet worden aan de ontwikkelingen binnen de Greenport. De transitie naar een duurzame Greenport en hernieuwbare energie maakt daarvan onderdeel uit. In 2025 is de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek herijkt naar het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport Duin- en Bollenstreek.

Lokale economie

De lokale economie in het algemeen en de detailhandel in het bijzonder staan onder druk. Structurele ontwikkelingen, zoals de opkomst van online winkelen en veranderende behoeften bij klanten, zorgen ervoor dat het winkelcentrum is veranderd van een plek waar mensen inkopen doen in een plaats voor beleving en ontmoeting. Deze factoren beïnvloeden de opbouw van het centrum. Eind 2025 is samen met de ondernemersvereniging een onderzoek gestart naar de mogelijkheid en de haalbaarheid van een Bedrijveninvesteringszone (BIZ) voor het centrum van Lisse.

Verdere internationalisering van productieprocessen heeft gevolgen voor de bedrijventerreinen; steeds meer producten worden buiten onze landsgrenzen gemaakt. Daarnaast zijn er in de afgelopen jaren winkels verdwenen als gevolg van een veranderend koopgedrag en is het aantal leegstaande panden op bedrijventerreinen toegenomen. De laatste tijd neemt de vraag naar panden op de bedrijventerreinen weer toe. Hierbij is de kwaliteit van de bedrijventerreinen een punt van aandacht en transformatie een van de oplossingsrichtingen.

Regionale economie

Onze ambitie is de regionale economische structuur te versterken zonder dat het ten koste gaat van de woonaantrekkelijkheid. Sinds 2017 werken we met een regionale uitvoeringsagenda. Uit de evaluatie van de economische agenda in 2021 blijkt dat de agenda ten eerste moet worden gericht

op de regionale vraagstukken. Dan gaat het om het verbeteren van structuurknelpunten, het aantrekken en behouden van kennis en jong talent en het stimuleren van ondernemerschap.

Daarnaast moet de uitvoeringsagenda meer strategisch worden. Dat kan door aansluiting te zoeken bij provinciale en landelijke thema's zoals duurzaamheid, digitalisering en circulaire economie. Aan de hand van de evaluatie is een nieuwe uitvoeringsagenda opgesteld. Als (mede-)financier zijn we als gemeente kaderstellend, met name als het gaat om duurzaamheid en de circulaire economie.

Om overeind te kunnen blijven in de strijd om kennis en talent, zal de Duin- en Bollenstreek meer aansluiting moeten zoeken met de economisch sterke regio's om haar heen, zoals de metropoolregio Amsterdam, Key Region Leiden en de metropoolregio Den Haag/Rotterdam. In 2025 is gestart met verkennende gesprekken met de Haarlemmermeer.

De bloembollenteelt en -handel heeft onze regio gemaakt tot wat we zijn: de Bollenstreek, wereldwijd beroemd door de bollenvelden en De Keukenhof. Economie en toerisme in de Greenport Duin- en Bollenstreek zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Op diverse manieren spannen we ons in om onze streek nog mooier en leefbaarder te maken. Door toekenning van de Regio Deal Sierteeltregio en subsidie van de Human Capital Agenda van de Greenport Duin- en Bollenstreek is budget beschikbaar gekomen om de komende jaren bij te dragen aan de groei van kennis, bewustwording en innovatie in de Greenport.

Economic Board Duin- en Bollenstreek

De strategische agenda Duin- en Bollenstreek en de regionale omgevingsagenda Holland Rijnland bevatten de ruimtelijke randvoorwaarden voor het vernieuwen en versterken van de lokale en regionale economie. De nieuwe Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB) is in 2024 gestart en is inmiddels volledig operationeel.

In 2025 heeft EBDB constante progressie geboekt in de voortgang van meerdere lopende projecten zoals Remote Sensing II, Regiobranding en het haalbaarheidsonderzoek naar een Campus (de ontwikkeling van een kennis-en leeromgeving waar onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven samenkomen op een fysieke locatie). Hiermee zijn op consistente wijze verdere stappen gezet in de ontwikkeling van deze initiatieven.

Daarnaast heeft de EBDB meerdere regionale initiatieven ondersteund door inzet van inhoudelijke kennis en expertise, het aangaan van samenwerkingen met andere partijen en middels directe financiële bijdragen. Denk hierbij aan projecten zoals bijvoorbeeld Vier de Lente, de Duin- en Bollenvierdaagse en het 'Start Up & Lift Off' incubator-programma. De samenwerking tussen de EBDB en Greenport Duin- en Bollenstreek (GPDB) heeft concretere vorm gekregen en de eerste gezamenlijke stappen zijn gezet richting een structureel programma.

Erfgoed

We behouden cultureel erfgoed door het te beschermen, te beleven en te benutten. De toenemende leegstand van kerken vraagt om herbestemming en transitie. Hoge energietarieven en klimaatverandering zorgen voor meer initiatieven om monumenten te verduurzamen. Bezuinigingen kunnen zorgen voor verlies van cultuurhistorische waarden.

Economie

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lisse streeft naar een duurzame lokale economie met goede werkgelegenheid

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We bieden alle randvoorwaarden voor een duurzame, sterke, lokale en circulaire economie. Omdat te realiseren werken we nauw samen met HLT-samen, Holland-Rijnland, de Duin- en Bollenstreek en zoeken we verbinding met de Haarlemmermeer.	Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met de Haarlemmermeer.	
A2	Het gebied rondom Keukenhof en het landgoed benutten we in economische zin beter. Dit doen we binnen de kaders van het (geactualiseerde) Keukenhof Convenant.	Er is een nieuw convenant gesloten waaraan uitvoering wordt gegeven.	
A3	We investeren in een kwalitatief hoogwaardig 'kernwinkelgebied', met een concentratie van winkels en horeca.	De centrumvisie is vastgesteld, er is een programmamanager voor het centrum aangesteld, de promotie en marketing van het centrum is aanbesteed en er zijn voorbereidingen getroffen voor het opzetten van nieuw centrummanagement.	
A4	Buiten het centrum bieden we ruimte voor nieuwe functies zoals wonen, werken, verblijf en vermaak.	Is ingebracht bij de voorbereidingen van de herziening van de Omgevingsvisie.	
A5	We geven uitvoering aan de bedrijventerreinenstrategie.	Is meegenomen bij het voorbereiden van een omgevingsprogramma Bedrijventerreinen.	
A6	Waar mogelijk willen we werken aan meer flexibiliteit en functiemenging van werken en wonen.	Is ingebracht bij de voorbereidingen van de herziening van de Omgevingsvisie.	
A7	We onderzoeken de mogelijkheden om in de Rooversbroekpolder een nieuw en kleinschalig, duurzaam bedrijventerrein te ontwikkelen.	Het proces voor de gebiedsvisie is tijdelijk opgeschort.	
A8	In nieuwe woongebieden onderzoeken we de mogelijkheid om ruimte te bieden aan innovatieve woon-werkwoningen en bedrijfsverzamelgebouwen.	Is ingebracht bij de voorbereidingen van de herziening van de Omgevingsvisie.	

A9	Aan de hand van de integrale centrum aanpak onderzoeken we wat de beste vorm van centrummanagement en wat de beste vorm van promotie & marketing is. En welke organisatievormen daarbij horen.	De centrumvisie is vastgesteld, er is een programmamanager voor het centrum aangesteld, de promotie en marketing van het centrum is aanbesteed en er zijn voorbereidingen getroffen voor het opzetten van nieuw centrummanagement.	
A10	Wij evalueren het convenant met het Ondernemersfonds en maken nieuwe afspraken over de overdracht van het budget.	Is doorgeschoven naar 2026.	

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het stimuleren van een innovatief en duurzaam ondernemersklimaat.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Regionaal willen we inzetten op het creëren van meer banen. Dit doen we door enerzijds samen te werken binnen Holland Rijnland en de Duin- en Bollenstreek aan voldoende en juiste bedrijfslocaties. Anderzijds doen we dit door het centrum te behouden als werklocatie.	Is meegenomen bij het voorbereiden van een omgevingsprogramma Bedrijventerreinen. De centrumvisie is vastgesteld.	
B2	We willen de bekendheid van de Duin- en Bollenstreek als merk vergroten. Dit doen we door de ontwikkeling en uitrollen van regiobranding. De Economic Board heeft hierin een trekkende rol.	De Economic Board heeft uitvoering gegeven aan haar jaarplan.	
B3	Traditionele sectoren van de bollenteelt en toerisme willen we vernieuwen. Ontplooiing van de sector zorg en innovatieve bedrijvigheid willen we stimuleren. Dit doen we binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.	De Economic Board heeft uitvoering gegeven aan haar jaarplan.	
B4	Binnen de regio werken we samen aan een duurzame Greenport om ervoor te zorgen dat de bollenteelt wereldleider blijft op het gebied van bollen- en bloemenkennis. Dit doen we binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.	De stichting Greenport en de stichting Economic Board hebben gekozen voor een lichte vorm van samenwerking en hebben naast hun eigen programma's een gezamenlijk programma. Dit betekent dat we nog met twee partijen samenwerken.	
B5	Gezamenlijk versterken we onze	De Economic Board heeft uitvoering	

	positie als kennisintensieve maak-regio tussen de metropolen op gebied van Space, Unmanned Valley en Flower Science. Dit doen we binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.	gegeven aan haar jaarplan.	
B8	Ondernemers, onderwijs en overheid werken samen aan de versterking van de economische positie van de Greenport. Dit doen we binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek, de Human Capital Agenda van Holland Rijnland en in samenwerking met de Onderwijs-en Arbeidsmarkt Duin- en Bollenstreek (OADB).	De OADB heeft zijn activiteiten beëindigd. Deze opgave wordt verder opgepakt met de EBDB en Holland Rijnland.	
B9	We hebben de ambitie om in 2040 een circulaire economie te hebben. Deze opgave hebben we bij de Economic Board belegd.	De Economic Board heeft uitvoering gegeven aan haar jaarplan.	
B10	Wij werken de mogelijkheden om meer data gestuurd te werken uit op basis van onder andere de cijfers uit het KSO en Regionale Bedrijventerreinenstrategie.	Er is een nieuw KSO gestart in 2025. En het is meegenomen bij het voorbereiden van een omgevingsprogramma Bedrijventerreinen.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. DBS organisatie	Economic Board Duin- en Bollenstreek Omliggende gemeenten Stichting Greenport Duin- en Bollenstreek Provincie Zuid-Holland Provincie Noord-Holland Metropoolregio Amsterdam

Recreatie en toerisme

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het benutten van recreatieve potenties

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We zetten in op verbetering en uitbreiding van het recreatieve netwerk van wandel-, vaar en fietsroutes lokaal en regionaal en bieden ruimte aan initiatieven die inspelen op de recreatieve waarde van Lisse, zonder dat dit ten koste gaat van de aanwezige flora en fauna.	Er zijn geen nieuwe routes gerealiseerd maar er is wel aandacht geschonken aan de bruikbaarheid van de routes.	
A2	Het huidige Wandelnetwerk optimaliseren we en breiden we lokaal en regionaal uit. De recreatieve beleving van landschap en natuur kan hierdoor voor elke geïnteresseerde doelgroep worden vergroot.	Er is een kwaliteitsslag voorbereid voor het beheer en onderhoud van de routes.	
A3	Als trekker van het regionale Wandelnetwerk hebben wij een coördinerende rol en zorgen wij voor een consistent en goed onderhouden regionaal Wandelnetwerk. We onderhouden de contacten met, vrijwilligers, overpad-verleners, aannemers die het onderhoud verzorgen, aangesloten gemeenten en andere stakeholders.	De samenwerking is verder uitgebreid met Oegstgeest en Katwijk. In het regionaal bestuurlijk overleg er is een nieuwe begroting vastgesteld met een drie jaren programma. Er is overleg geweest met de vrijwilligers. De wandelroutes zijn geplaatst op route.nl, een breed platform dat via meerdere media de routes promoot.	
A4	We verbeteren het recreatieve netwerk richting de kust en Noordwijkerhout. Zo lopen er door de Lageveense Polder nog geen doorgaande oost-westverbindingen voor wandelaars en fietsers (anders dan langs de Stationsweg).	Er zijn nog geen geschikte mogelijkheden gevonden.	
A5	We onderzoeken de mogelijkheden voor uitbreiding van waterrecreatie voor sloepen en kano's.	Er is gewerkt aan een voorstel over mogelijkheden voor waterrecreatie.	
A6	De beleving van water vergroten we door bijvoorbeeld de toegankelijkheid van de dijk langs de Poelpolder te vergroten en zo het water van de Ringvaart en Greveling	Aan de toegankelijkheid van de dijk wordt gewerkt.	

	beter te ervaren.		
A7	We hebben aandacht voor het beter benutten van de recreatieve potenties van de Trekvaart o.a. vergroten van de mogelijkheden voor pleziervaart.	Er is gewerkt aan een voorstel over mogelijkheden voor waterrecreatie.	
A8	We hebben aandacht voor het verbeteren van de recreatieve toegankelijkheid van het weidegebied, bijvoorbeeld door meer ommetjes (bijvoorbeeld laarzenpaden) te creëren vanuit het dorp. Voorwaarde daarbij is dat dit niet ten koste gaat van de aanwezige natuurwaarden, waaronder de weidevogelpopulatie.	Er zijn nog geen geschikte mogelijkheden gevonden.	
A9	Er worden in het kader project "Entree N207/N208 Hillegom Lisse" twee kunstwerken geplaatst langs de N208 om de entree van de Duin- en Bollenstreek herkenbaar en aantrekkelijker te maken.	In verband met ontvangen bezwaren en het advies van het ingenieurbureau over het uitgevoerde geluidsonderzoek is een alternatieve locatie gezocht voor het kunstwerk Arboreal dat nabij de Keukenhofdreef zou komen. De nieuwe locatie is de berm bij de splitsing Spekkelaan/N208. Er is reeds een formeel akkoord van Dagelijks Bestuur Holland Rijnland voor deze wijziging. In 2026 wordt er een nieuwe aanvraag omgevingsvergunning gedaan. Voor het kunstwerk Zwartelaan is de aanvraag omgevingsvergunning in behandeling bij de gemeente Lisse. De verwachting is dat deze in Q1 2026 wordt verleend waarna de kunstenaar kan starten met vervaardiging van het kunstwerk.	
A10	Het Bloemencorso ondersteunen we bij de jaarlijkse doortocht. Daarnaast nemen we ook deel met een praalwagen.	Er is een corsowagen gefinancierd en er is bijgedragen aan de organisatie van het Corso.	
A11	We inventariseren de behoefte voor het opstellen van een nieuw regionaal uitvoeringsprogramma groen en recreatie.	Uit de evaluatie in 2024 is de aanbeveling gekomen om een nieuw groenprogramma op te stellen. Het BO Groen heeft gevraagd om een inventarisatie van lopende en kansrijke projecten. Deze is deels uitgevoerd. Door een andere invulling van de coördinerende rol van Noordwijk is de uitvoering	

		vertraagd.	
--	--	------------	--

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het verlengen van het toeristisch-recreatieve seizoen

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	Om het bollengebied het jaarrond interessant te maken voor toerisme, zetten we in op versterking van het landschap, bijvoorbeeld door het herstellen van de karakteristieke beukenhagen. De Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging (ANLV) Geestgrond zet zich al jaren in voor het bollengebied, het duingebied, het plassegebied en het weidegebied. Wij werken daarin samen.	Er wordt gewerkt aan een voorstel voor heggen en hagen zowel gericht op alle inwoners als op de bedrijven in het buitengebied.	
B2	We steunen de statusaanvraag Nationaal Park Hollandse Duinen middels een operationeel partnerschap. In geval er initiatieven komen die bijdragen aan onze doelen geven we daar medewerking aan.	Met de val van het kabinet is het toekennen van de status van Nationaal Park voor het gebied 'Hollandse Duinen' uitgesteld. Er is een positief advies door de Adviescommissie Nationale Parken opgesteld en er ligt een besluit klaar voor ondertekening door de staatssecretaris. Ondertekening van dat besluit wordt verwacht nadat een nieuw kabinet gevormd is.	
B3	We gaan aan de slag met de visie en uitvoeringsprogramma verblijfsrecreatie.	De uitvoeringsmogelijkheden zijn verder uitgewerkt.	
B4	We inventariseren de behoefte voor het opstellen van een nieuw regionaal uitvoeringsprogramma groen en recreatie.	Uit de evaluatie in 2024 is de aanbeveling gekomen om een nieuwe groenprogramma op te stellen. Het BO Groen heeft gevraagd om een inventarisatie van lopende en kansrijke projecten. Deze is deels uitgevoerd. Door een andere invulling van de coördinerende rol van Noordwijk is de uitvoering vertraagd.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM) Holland Rijnland DBS organisatie	Keukenhof Stichting Lisse Marketing Economic Board DBS Stichting Greenport DBS Provincie Zuid-Holland Dorpshart Lisse Ondernemers(fonds)

Erfgoed

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Zichtbaar, bekend en behouden cultureel erfgoed.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	Cultureel erfgoed behouden we door het te beschermen, benutten en beleven. Waar nodig en mogelijk beter zichtbaar maken en meer bekendheid geven.	We laten het erfgoed beleven op Open Monumentendag en andere gelegenheden. We zijn een project gestart in samenwerking met alle stichtingen van 't Huys Dever om zelfstandige exploitatie zonder gemeentelijke subsidie te realiseren.	
A2	Waar nodig streven we naar toekomstgerichte functies van erfgoed.	We werken mee aan transities.	
A3	We kennen een woon- of passende bedrijfsfunctie aan vrijkomende cultuurhistorisch waardevolle gebouwen toe onder voorwaarden in het deelgebied 'Bollengebied'.	We werken mee aan transities.	
A4	We behouden en waar mogelijk versterken we erfgoed en cultuurhistorie in het deelgebied 'Recreatieve zone'.	We laten het erfgoed beleven op Open Monumentendag en andere recreatieve gelegenheden.	
A5	We maken cultuurhistorische waarden in het deelgebied 'Natuurlijke zone' beter zichtbaar.	We laten het erfgoed beleven op Open Monumentendag en andere gelegenheden in de natuurlijke zone.	
A6	We behouden van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en waar nodig zoeken we naar toekomstgerichte functies van erfgoed in het deelgebied 'Centrum'.	We werken mee aan transities.	

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V.	Provincie Zuid-Holland Regiogemeenten Inwoners Bedrijven Cultuurhistorische verenigingen Erfgoedhuis Zuid-Holland Stichting Dorp, Stad en Land

Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	NL	Bron
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar	179,6	187,1	165	nb*	2024: 191,4	LISA
Functiemenging	Index dat verhoudingswaarde aangeeft tussen banen en woningen in %	48,5%	48,8%	48%	nb*	2024: 54,5 %	LISA

Toelichting indicator Vestigingen van (bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Functievermenging

De functiemenging index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Kaderstellende stukken

- [Economische agenda Duin- en Bollenstreek, visie 2030 en uitvoeringsprogramma Meerjarenprogramma Greenport Duin- en Bollenstreek 2017-2020](#)
- [Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland](#)
- [Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland](#)
- [Koersdocument Holland Rijnland](#)
- [Kantorenstrategie Holland Rijnland](#)
- [Regionale Bedrijventerreinenstrategie Bollenstreek](#)
- Programma Landelijk Gebied Duurzame Greenport DBS (vastgesteld medio 2025-2026)
- [Centrumaanpak Lisse](#)
- Erfgoed Verordening Lisse 2017
- Archeologische waardenkaart 2020
- Cultuurhistorische waardenkaart

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	61	77	75	60
Economische promotie	250	242	297	265
Economische ontwikkeling	961	955	857	874
Totaal lasten	1.272	1.274	1.229	1.199

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-9	-13	-13	-9
Economische promotie	-118	-133	-183	-176
Economische ontwikkeling	-126	0	0	-2
Totaal baten	-253	-146	-196	-187

Saldo voor resultaatbestemming	1.020	1.128	1.033	1.012
---------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025
Toevoegingen reserves	70	0	175	175
Ottrekkingen reserves	-327	-280	-355	-262
Totaal reserves	-257	-280	-180	-87

Saldo na resultaatbestemming	763	848	853	925
-------------------------------------	------------	------------	------------	------------

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

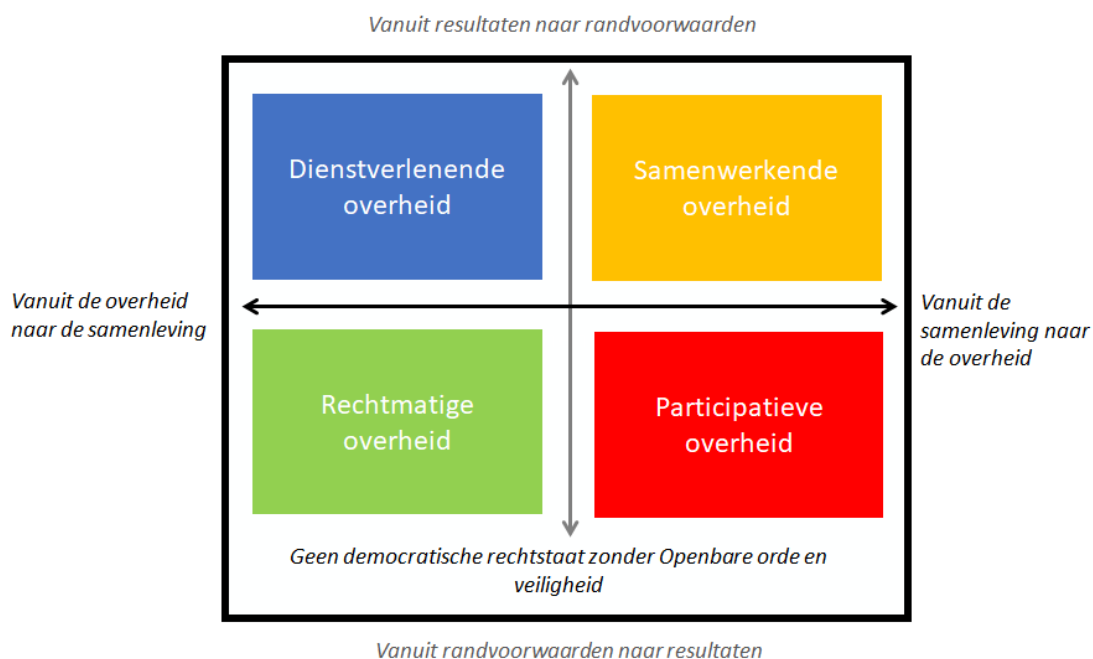
De waardering van inwoners, ondernemers en bestuurlijke partners in de gemeente wordt in belangrijke mate bepaald door hoe wij als gemeenten met hen in verbinding staan. Sterk en rechtvaardig in ons optreden tegen criminaliteit, verstoring van de openbare orde en bij het uitvoeren van taken op het vlak van toezicht en handhaving. Mensgericht, betrouwbaar en dienstbaar waren kernwoorden die vanuit de commissie zijn meegegeven voor een toekomstbestendige dienstverlening. In de regio is strategisch partnerschap en een duidelijke eenduidige boodschap van belang. Tot slot is bij initiatieven vanuit de samenleving een open en faciliterende houding essentieel. Deze verschillende rollen gaan dus ook gepaard met verschillende manieren van in verbinding staan en alle rollen zijn daarin belangrijk voor een sterk lokaal bestuur. In 2025 hebben we laten zien dat we opnieuw stappen hebben gezet om hierin te groeien.

In het bewaken en bewaren van de openbare orde hebben we geleerd van de incidenten die zich hebben voorgedaan en van de demonstraties tegen de uitvoering van de Spreidingswet. Voor een toekomstgerichte dienstverlening is gewerkt aan een brede verkenning. Hiervoor is gebruik gemaakt van relevante informatie van de afgelopen jaren, is er onderzoek gedaan naar de bereikbaarheid van de gemeente, heeft het college het initiatief genomen voor een 213a onderzoek naar het contact met de samenleving en zijn de uitkomsten hiervan besproken in de commissie.

In de regionale samenwerking is de besluitvorming over het bestuursconvenant voor DBS een mijlpaal en is er hard gewerkt aan het operationaliseren van de Regiodeal, zodat de beschikbare middelen voor de samenleving kunnen worden ingezet.

Op participatie wordt vooral geleerd door het te doen. In allerlei projecten is dit zichtbaar voor de samenleving. Tegelijk zijn de griffie en de organisatie in 2025 ook van start gegaan met het komen tot een nieuwe participatieverordening die per 1 januari 2027 moet ingaan.

Tot slot vraagt sterk lokaal bestuur om beheersing en verantwoording. Onderdeel van de rechtmatige overheid is het kunnen monitoren en sturen op deze ontwikkeling. In 2025 is het gelukt om goede stappen te zetten op het vlak van de financiën en de rechtmatigheidsverantwoording gezien het rapport van bevindingen over 2024 en de boardletter over 2025 van de accountant.

Dienstverlenende overheid

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel 1: In lijn met de met de nieuwe bestuursopdracht en de wettelijke eisen werken wij continu aan de verbetering van de dienstverlening.

<i>Effectindicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2025</i>	<i>Streefwaarde 2028</i>
Tevredenheid inwoners over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.86 (2023)	7.0	7.5
Tevredenheid ondernemers over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.5 (2023)	6.7	7.2
Tevredenheid inwoners over communicatie en voorlichting (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.64 (2020)	7.0	7.5

Doel 2: In lijn met de wetgeving optimaliseren we de digitale bereikbaarheid en toegankelijkheid door informatie actueel en openbaar toegankelijk te maken l de kaders van de Wet open overheid (Woo) en werkprocessen te moderniseren digitaliseren in lijn met de eisen van de Wet modernisering elektronisch bestu verkeer (Wmebv).

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

<i>Activiteit</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Stand van zaken jaarrekening</i>	<i>Status</i>
Doel 1			
A1	We ontwikkelen een visie op dienstverlening op basis waarvan het dienstverleningsconcept wordt opgesteld.	Voorafgaand aan het opstellen van de visie zijn we in 2025 gestart met een verkenning naar de gemeentelijke dienstverlening. Met deze verkenning brengen we in beeld hoe inwoners onze dienstverlening ervaren, hoe de organisatie zelf de dienstverlening ziet, welke ontwikkelingen op ons afkomen en welke keuzes daarbij horen. Op basis van deze inzichten bepalen we het gewenste ambitieniveau en stellen we vast welke stappen nodig zijn om dit te bereiken. De volledige verkenning, inclusief een advies voor het vervolg, leveren we volgens planning op (eind eerste kwartaal van 2026).	
A2	Wij investeren in de verdere ontwikkeling van de dienstverlening door het doorlopend uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek	In 2025 is geïnvesteerd in het in kaart brengen van de kwaliteit en beleving van onze dienstverlening. In het kader van de 'Verkenning	

	(balie en telefonie), het laten uitvoeren van een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar onze gemeentelijke brede dienstverlening, het digitaliseren van producten en e-diensten, de uitbreiding van de functionaliteit van het Omgevingsloket, deelname aan Waarstaatjegemeente.nl en de uitbreiding van de Chatbot (Gem).	aanpak toekomstbestendige dienstverlening' zijn bestaande onderzoeken geanalyseerd om een integraal beeld te vormen van hoe inwoners de gemeentelijke dienstverlening ervaren. Daarnaast is een verdiepend onderzoek naar telefonische en digitale bereikbaarheid uitgevoerd en is onder medewerkers van HLTsamen een brede enquête uitgezet om interne knelpunten en kansen te identificeren. De gecombineerde bevindingen worden inclusief een advies voor vervolgstappen opgeleverd in het eerste kwartaal van 2026.	
A3	We monitoren de reisdocumentenpiek zodat de dienstverlening aan de balie op peil blijft.	De reisdocumentenpiek wordt continu gemonitord op basis van interne rapportages en de landelijke informatievoorziening van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG). De RvIG levert actuele trends en prognoses aan, waardoor tijdig kan worden ingespeeld op toenemende vraag. Hierdoor blijft de dienstverlening aan de balie op peil.	
A4	We zetten ons in voor toegankelijke gemeentelijke dienstverlening, ondersteunen daar waar mogelijk maatschappelijke initiatieven en zoeken proactief naar oplossingen. We stimuleren integrale samenwerking en werken van buiten naar binnen en van binnen naar buiten. Onze (bedrijfs)contactfunctionarissen vervullen hierin een essentiële rol.	De contactfunctionarissen hebben in bijgedragen aan toegankelijke dienstverlening door inwoners en ondernemers te verbinden met inhoudelijke collega's en maatschappelijke partners. Onder de noemer 'Buurtkracht' zijn samen met welzijn en STEK verschillende initiatieven opgezet die buurtverbinding versterken, zoals de buurtkerstboom, de buurtbox en het buurtbankje. Ook de werkbezoeken van het college dragen bij aan de verbinding tussen 'buiten' en 'binnen'. Ook is een bijdrage geleverd aan de pilot 'Zorgzame Buurten' en zijn activiteiten georganiseerd zoals de Burendag, de Verenigingsdag en het ondernemersontbijt. Ten slotte signaleren contactfunctionarissen door actief netwerkonderhoud doorlopend	

		knelpunten en kansen. Zij pakken deze op samen met de juiste (combinatie van) vakinhoudelijke specialisten. Zo ontstaan integrale oplossingen en wordt onderlinge afstemming binnen de organisaties versterkt.	
A5	We verbeteren de begrijpelijkheid van taal/tekst door de kwaliteit ervan te meten, medewerkers te trainen op het gebruik van begrijpelijke taal conform het door drie gemeenten ondertekende Taalpact, en een toolkit beschikbaar te maken.	De drie gemeenten hebben zich enkele jaren geleden aangesloten bij het Taalpact en de Direct Duidelijk Deal. Daarmee hebben we afgesproken dat we duidelijk en begrijpelijk willen communiceren op taalniveau B1. Medewerkers van HLTsamen kunnen een schrijfcursus volgen voor begrijpelijk schrijven, en er zijn schrijfcoaches in de organisatie beschikbaar voor extra ondersteuning. Zo bouwen we samen aan een organisatie die helder en toegankelijk communiceert. Ook hebben we in 2025 onderzocht hoe AI ons kan helpen om teksten begrijpelijker te maken. Daarbij kijken we zorgvuldig naar de veiligheid van informatie. Dit onderzoek wordt in 2026 verder uitgewerkt, zodat we goed kunnen bepalen hoe AI ons in de toekomst kan ondersteunen.	
Doel 2			
B1	We werken aan de doorontwikkeling van het portaal voor verdere implementatie van actieve openbaarmaking.	De aanbesteding voor een nieuw contentmanagementsysteem is in de tweede helft van 2025 afgerond. De opdracht omvat ook de doorontwikkeling van de Woo-portalen, waarmee een eerste stap is gezet richting verdere implementatie van actieve openbaarmaking. De implementatie van het systeem en de doorontwikkeling van het Woo-portaal worden in 2026 voortgezet.	
B2	We richten e-diensten in voor producten en diensten die onder de Wmebv vallen en controleren of onze huidige e-diensten voldoen	In 2025 is voldaan aan de wettelijke verplichtingen van de Wmebv. Voor alle producten en diensten die onder deze wet vallen	

	aan de nieuwe wettelijke eisen. En gaan in gesprek met onze verbonden partijen hierover en dragen zorg dat ook hun producten en e-diensten voldoen aan de eisen van de Wmbev.	is een digitaal kanaal aangewezen en deze digitale kanalen voldoen aan de gestelde eisen. Daarnaast is met verbonden partijen afgestemd hoe zij aan hun eigen wettelijke verantwoordelijkheid voldoen, waarbij zij expliciet zijn geweest op de verplichtingen onder de Wmbev. Doorontwikkeling vindt plaats in 2026.	
B3	In het kader van de digitale toegankelijkheid en doorzoekbaarheid werken we aan het verder op orde brengen van de informatiehuishouding. Dataclassificatie is daarbij een belangrijk thema.	Het aantal plekken waar informatie wordt opgeslagen is teruggebracht, waardoor de informatiehuishouding overzichtelijker en beter beheersbaar is geworden. Daarnaast is een oplossing aangeschaft die ondersteunt bij het opschonen en classificeren van informatie. Deze stappen dragen bij aan het op orde brengen van de informatiehuishouding. Het volledig realiseren van het doel vraagt om verdere uitvoering in 2026 en de jaren daarna.	●

HOE WILLEN WE DIT METEN?

De resultaten van een aantal van onderstaande KPI's worden jaarlijks gemeten. In de tabel is de streefwaarde weergegeven, de meting over het jaar 2024 en de laatste meting over het jaar 2025. In het vervolg op de verkenning aanpak toekomstbestendige dienstverlening besteden we aandacht aan het herijken van de prestatie-indicatoren, de realisatie en de monitoring ervan.

Prestatie indicatoren (incl. bron)	Streefwaarde begroting 2025	Meting programma-rekening 2024	Meting programma-rekening 2025
Balie burgerzaken:			
• Wachtijd balie minder dan 5 minuten	90%	82%	85%
• Klanten zonder afspraak geholpen	Max. 5%	6%	7%
• Selfservice producten binnen 7 werkdagen geleverd	Min. 90%	-	-
• Selfservice producten binnen 10 minuten afgehandeld	Min. 90%	79%	85%
Telefonie:	Min. 90%	96%	97%
• Percentage oproepen dat op het centrale nummer wordt opgenomen	Min. 70%	49%	59%
• Percentage terugbelnotities binnen 2 werkdagen afgehandeld	Min. 50%	49%	45%
• Percentage oproepen dat via het centrale nummer direct wordt afgehandeld	Min. 90%	-	-

Post/mail - Percentage vragen via het contactformulier beantwoord binnen 6 weken Website: - Vragen via livechats worden direct beantwoord	Min. 90%	-	-
Voldoen aan norm digitale toegankelijkheid	Status B	Status B	Status B

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	VNG VDP Kenniskring serviceformules Stichting Lezen en Schrijven Taalhuis van de bibliotheek Bollenstreek Holland-Rijnland

Samenwerkende overheid

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel 1: Versterken van de strategische positie omwille van de belangen van de gemeente Lisse.

Doel 2: Versterken van de strategische positie van de Duin- en Bollenstreek gemeenten voor het realiseren van lokale opgaven in regionaal verband.

Doel 3: Versterken van de aansturing op verbonden partijen.

Doel 4: Verbeteren van de samenwerking tussen de gemeente Hillegom, Lisse en Teylingen in HLTsamen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Doel 1:

Activiteit	Activiteit Omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We adviseren colleges in het dienen van het lokale belang bij strategische vraagstukken en in het faciliteren van bestuurlijke relaties en netwerken in de aangrenzende gemeenten en gebieden binnen de provincies Noord- en Zuid-Holland.	De reguliere taken zijn hierin uitgevoerd als het gaat om DBS, Holland Rijnland en het organiseren van werkbezoeken. Het doel om dit te intensiveren en uit te breiden is omwille van capaciteit nog niet gelukt.	
A2	Lisse: Gelet op de ontwikkeling van de dubbeldorpen, als eerste de grote gebiedsontwikkeling rondom het bestaande dorp Lissbroek, en de ontsluiting van de regio verkennen we de opdracht om de samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer te versterken.	De incidentele contacten met Haarlemmermeer moeten nog structureel verder worden uitgewerkt en geborgd.	

Doel 2:

Activiteit	Activiteit Omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We bekrachtigen in bestuurlijke en juridische zin de structurele samenwerking tussen de vijf gemeenten in de Duin- en Bollenstreek. Het ambtelijk kernteam DBS faciliteert de DBS-overlegstructuur, organiseert collegeconferenties en radenbijeenkomsten en verzorgt de interne en externe communicatie en rapportages. Het kernteam bestaat uit medewerkers uit de verschillende gemeenten. Eveneens versterken we voor als gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen onze eigen bestuurlijke	In 2025 is het bestuursconvenant DBS vastgesteld. Hiermee is de samenwerking van de afgelopen jaren formeel bekrachtigd. Het ambtelijke kernteam DBS is het afgelopen jaar volledig vernieuwd. Dit draagt bij aan de nieuwe fase die de samenwerking nu in gaat. De processen maken zowel aan de kant van het kernteam als aan de kant van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen een verbeterslag om soepeler op elkaar aan te sluiten.	

	positie binnen dit samenwerkingsverband door de bovengenoemde samenwerkingsafspraken intern te borgen in P&C en ambtelijke processen.		
B2	We stellen de in 2024 opgestelde lobbystrategie uit voor de realisatie van de Uitvoeringsagenda DBS en proberen mogelijke externe subsidies voor de opgaven (zie hieronder) binnen te halen.	Er is in 2025 op het thema lobby intensief doorgesproken hoe vanuit de DBS-samenwerking ingezet zal worden op public affairs. Er is afgesproken dat hiervoor in 2026 een uitvoeringsstrategie zal worden opgesteld.	
B3	We dragen bij aan de uitvoering van de projecten binnen de oranje opgave: - Het Maatregelenpakket Noordelijke Duin- en Bollenstreek en de Haarlemmermeer; - De Corridorstudie ruimte en mobiliteit zuidelijke Duin- en Bollenstreek.	De projecten in de categorie mobiliteit/oranje (het Maatregelenpakket Noordelijke Duin- en Bollenstreek en de Haarlemmermeer, en de Corridorstudie ruimte en mobiliteit zuidelijke Duin- en Bollenstreek) vorderen en doorlopen hun processen. Het opdrachtgeverschap voor de corridorstudie is overgebracht naar Regio Holland Rijnland, er is een stuurgroep opgericht, de financiën zijn geregeld en de aanbestedingsprocedure is succesvol doorlopen. Het onderzoeksbureau is gestart met de studie en verwacht in het eerste kwartaal van 2026 af te ronden. Voor de noordelijke Duin- en Bollenstreek zijn twee doorfietsroutes aangewezen om te onderzoeken op haalbaarheid en heeft de provincie Zuid-Holland besloten tot aanleg van de fietstunnel onder de N208 nabij de Keukenhof. Daarnaast loopt het onderzoek naar de knelpunten op het gebied van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid en mogelijke oplossingen voor de verbinding N208-A44. Eenzelfde soort onderzoek staat op korte termijn gepland voor de Verbinding N206 - N207, met een aftakking naar station Hillegom.	
B4	We dragen bij aan de uitvoering van de projecten binnen de blauwe opgave:	Het Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport is in Hillegom, Lisse, Teylingen en Katwijk vastgesteld.	

	- Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport (PLG&DG).	Noordwijk zal begin 2026 naar verwachting volgen.	
B5	We dragen bij aan de uitvoering van de projecten binnen de groene opgave: - Vervolg van een Gebiedsprogramma groen. - Hernieuwbare energiebronnen, onderdeel collectieve warmtevoorziening.	Op het thema groen (behoud natuur, erfgoed en recreatie, en stimuleren en faciliteren van de energietransitie) is er op dit moment geen actief project. Op basis van de uitkomsten van het project Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport zal worden besloten of het opstellen van een bestuursopdracht voor een nieuw gebiedsprogramma groen aan de orde is.	
B6	We dragen bij aan de uitvoering van de projecten binnen de rode opgave: - Governance en uitvoering Economic Board Duin- en Bollenstreek; - Verbinden kennisintensieve sectoren; - Ontwikkeling van de regiobranding.	De Economic Board Duin- en Bollenstreek heeft een plan van aanpak gemaakt voor de branding van de streek onder bewoners, bezoekers en bedrijven. Elk kwartaal vinden overleggen plaats tussen de gemeenten, NL Space Campus, Unmanned Valley en de Economic Board met als doel om de kennisclusters verder met elkaar te verbinden en te versterken. Ook de Regio Holland Rijnland is sinds enkele maanden aangesloten bij dit overleg. Hierbij wordt onder andere gekeken welke kennisintensieve projecten samen kunnen worden opgepakt en in aanmerking komen voor financiering. Concreet voorbeelden zijn het succesvolle project Remote Sensing en het pilotproject voor de inzet van drones voor de reddingsbrigades van Katwijk en Noordwijk.	
B7	We dragen bij aan de uitvoering van de projecten binnen de paarse opgave: - Regiodeal Brede Welvaart; - Verbinding en vertaling DBS-projecten binnen het sociaal domein.	De paarse opgave, voor de bevordering van de gezondheid en het welbevinden van onze inwoners, is in 2025 opgepakt in verbinding met de overige kleuren. De Regio Deal Sierteeltregio loopt van 2026 tot en met 2029 en zal het beschikbare budget in verschillende tranches aan de stakeholders verstrekken. Doel is het stimuleren van projecten die de sierteelt in onze regio's toekomstbestendig maken, maar ook projecten die de brede	

		welvaart versterken.	
--	--	----------------------	--

Doel 3:

Activiteit	Activiteit Omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	Opstellen van een nota Verbonden Partijen	Er wordt gewerkt aan een geactualiseerde Nota Verbonden Partijen. In september 2025 is een gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd met raadsleden, collegeleden en vertegenwoordigers van verbonden partijen, waarin van gedachten is gewisseld over de verschillende perspectieven van samenwerkingsverbanden. Opbrengsten van deze bijeenkomst vormen belangrijke bouwstenen voor de verdere uitwerking. Voornemen is om de vernieuwde nota na een BOB-traject aan het eind van 2026 ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor te leggen.	
C2	Verder professionaliseren van het bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgeverschap en accounthouderschap op Verbonden Partijen en grotere subsidiepartijen.	Momenteel wordt gewerkt aan een advies aan het ambtelijk apparaat over het verder versterken en professionaliseren van het accounthouderschap voor verbonden partijen.	
C3	Gezamenlijk proces met de raden en griffiers voor het versterken van de sturing op Verbonden Partijen en regionale samenwerking conform het raadsakkoord.	Tijdens de bijeenkomst in september 2025 is met raadsleden, griffiers en vertegenwoordigers van verbonden partijen van gedachten gewisseld over verschillende perspectieven op samenwerking. In een workshop is expliciet aandacht besteed aan regionale samenwerking en mogelijke vormen om deze verder te versterken, in lijn met het raadsakkoord. Momenteel werken de griffiers van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen en de regionale werkgroep gezamenlijk aan een opdracht om te verkennen of en op welke wijze in gezamenlijkheid sturing kan worden gegeven aan verbonden partijen.	
C4	Vanwege de financiële opgave van de gemeenten samen met Verbonden Partijen komen tot inzicht en mogelijkheden tot bijsturing op kosten. Daarbij ondersteunt door de opdracht vanuit de werkgroep Financiële	De werkgroep FKGR heeft onderzoek gedaan naar de beleidsvrije ruimte bij gemeenschappelijke regelingen in de regio. Op basis van dit onderzoek hebben verbonden partijen van het collectief van samenwerkende	

	Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen.	gemeenten de opdracht gekregen om 6% te bezuinigen op de kosten. Enkele verbonden partijen hebben wel voorstellen kunnen doen, andere niet. Daarover is verantwoording afgelegd in de besturen. Colleges en raden hebben vervolgens mee ingestemd.	
C5	Door de inzet van de expertteams uit de raad komen tot verdieping van kennis over de taakuitvoering van Verbonden Partijen.	Momenteel worden de werkwijzen van expertteams geëvalueerd en voorzien van een advies aan de nieuwe gemeenteraad. Na de gemeenteraadsverkiezingen bepaalt de nieuwe raad wat voor hen de best aansluitende en gewenste werkwijze wordt.	●

Doel 4:

Activiteit	Activiteit Omschrijving	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	In de nieuwe lange termijn opdracht aan HLTsamen staan verschillende activiteiten die als project worden uitgevoerd en in het reguliere werk worden meegenomen. Bij het schrijven van de begroting heeft er echter formeel nog geen besluitvorming plaatsgevonden. Deze activiteit wordt bij de tussentijdse rapportage 2025 en de begroting 2026 verder uitgewerkt.	In 2025 is de nieuwe Lange Termijn Opdracht vastgesteld door de drie colleges van de gemeenten. De plannen en aanbevelingen uit de LTO krijgen hun plek in de diverse leerlijnen en projecten voor de organisatieontwikkeling.	●

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
HLTsamen Holland Rijnland Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Werkvoorzieningschap Kust-, Duin en Bollenstreek /Provalu Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden (RDOG) Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) Regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH) Vuilvervoerbedrijf Duin en Bollenstreek (VAB) Samenwerking Belastingen Bollenstreek	Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM) Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea) Alliander N.V.

Serviceorgansatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)	
---	--

Rechtmatige overheid

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Medewerkers en bestuurders ontwikkelen een groter bewustzijn van de diverse risico's op het gebied van privacy, informatieveiligheid, juridische kwesties en imago.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Omschrijving activiteit	Stand van zaken jaarrekening	Status
A1	We voeren de bewustwordingsactiviteiten uit zoals vastgelegd in het gegevensbeschermingsplan.	In 2025 zijn verschillende bewustwordingsactiviteiten uitgevoerd. De bewustwordingsweek heeft plaatsgevonden in oktober en de bewustwordingskalender is gemaakt. Op basis daarvan worden regelmatig (kleine) bewustwordingsactiviteiten uitgevoerd. Team PIV richt zich ook op PIV-vertegenwoordigers om beter zichtbaar te worden binnen de organisatie. Hiervoor zijn al meerdere sessies geweest en in 2026 wordt hierop doorgepakt. In 2026 houdt team PIV de eerste 'Vraag maar raak-sessie', waar een moment wordt gecreëerd om vragen te stellen en meer kennis op te doen.	
A2	We spelen het risicospel en inventariseren de daaruit voortkomende risico's.	In 2025 is er vanuit team Strategie & Control maandelijks een risicospel verzorgd. De verwachting is dat medio 2026 alle teams aan de beurt zijn geweest. Primair doel van het spel is de vergroting van het risicobewustzijn in de organisatie. Daarnaast levert het risicospel concrete risico's op die worden verzameld in het risicoregister volgens de aanpak uit de Nota Risicomanagement.	
A3	We stellen de kadernota Risicomanagement vast.	De kadernota Risicomanagement is in 2025 opgesteld en wordt in 2026 aan de raad voorgelegd ter vaststelling.	

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: De informatie en de informatiebronnen voldoen aan de wet- en regelgeving.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Omschrijving Activiteit	Stand van zaken jaarrekening	Status
B1	We voeren de verbetermaatregelen uit voor de Basisregistratie Adressen en	Om de basisregistraties BAG, BGT en BRO gedegen te beheren, is het	

	Gebouwen (BAG) zoals beschreven in de ENSIA-rapportage.	behouden van vaste formatie een aandachtspunt. Het team BIC besteedt daar aandacht aan, zodat het de vereiste kwaliteit heeft en behoudt. De taakverdeling van de beheerders is aangepast en er wordt – voor zo ver mogelijk -meer vooruit gepland om de werkzaamheden gedoseerd uit te voeren.	
B2	We houden de maatregelen uit het DigiD en Suwinet normenkaders op peil.	De maatregelen uit het Suwinet normenkaders zijn op peil. In 2025 is er voor gekozen om de Suwinet aansluiting af te sluiten. Dit omdat de auditlasten voor Suwinet significant zwaarder zullen worden in 2026 en het voordeel van de aansluiting niet meer opweegt tegen de lasten van de audit. De maatregelen uit de DigiD audit zijn grotendeels op peil. In 2025 is het wijzigingen proces en de IDU (Indienst, Doorstroom, Uitdienst) procedure aangescherpt en dus verbeterd. In 2026 werken we aan een verbeterd incidentenprotocol. In 2026 gaat er een DigiD quick-scan plaatsvinden. Dit wordt een nulmeting op hoe we er op dat moment voorstaan wat betreft de DigiD audit. Met deze quickscan gaan we ook kijken naar een efficiënte manier van 'in control' blijven <i>na</i> de nulmeting, zeker met de wisselende normenkaders. Deze quickscan draagt bij aan het op peil houden van de maatregelen uit het DigiD normenkader.	●
B3	We leggen een focus op de verplichte deelname aan de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit om de adreskwaliteit van Basisregistratie van Personen (BRP) te verbeteren. Hiermee brengen we illegale bewoning in beeld, zorgen we voor legalisering door middel van inschrijving en lossen we de leegstand en briefadressen op.	De capaciteit binnen Adreskwaliteit is onvoldoende gebleken om alle werkzaamheden te verrichten. Er is sprake van leegstand woningen binnen de gemeente en hierop kan niet adequaat en volledig worden geacteerd. Om die reden vindt er in 2026 een voorverkenning plaats voor de aanpak van de leegstand van woningen.	●
B4	De achterstand in het verplicht vernietigen van informatie zal projectmatig worden weggewerkt.	Momenteel loopt een pilot met een externe leverancier waarbij AI wordt ingezet om vernietigingslijsten te	●

		controleren en aan te vullen met ontbrekende gegevens. Dit betreft werkzaamheden die momenteel handmatig door Informatiebeheer worden uitgevoerd. De uitkomsten van de pilot bepalen of de tool structureel kan worden ingezet.	
--	--	---	--

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Het college van burgemeester en wethouders beschikt over voldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie zodat de rechtmatigheidsverantwoording opgesteld en in de jaarstukken opgenomen kan worden.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Omschrijving activiteit	Stand van zaken jaarrekening	Status
C1	We stellen een plan van aanpak Rechtmatigheid op. Op basis van de evaluatie nemen we acties op ter verbetering van de interne beheersing.	Aan de hand van het plan van aanpak is in 2025 ingezet op het verbeteren van de rechtmatigheidsverantwoording op teamniveau. We voeren hierover gesprekken en vergroten hiermee de kennis en het bewustzijn. Dit draagt bij aan de verdere versterking van de interne beheersing.	✓
C2	We verbeteren de kennis over staatssteun in de organisatie.	Er is in 2025 een cursus staatsteun en een webinar actualiteiten in het staatssteunrecht verzorgd door de huisadvocaat waaraan verschillende collega's hebben deelgenomen.	●

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Het versterken van financiële sturing en beheersing.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Omschrijving activiteit	Stand van zaken jaarrekening	Status
D1	We bereiken het doel van het programma versterken financiële sturing en beheersing door versterking van de financiële functie.	We hebben het programma Grip op Geld in november afgesloten. We hebben onder meer een nieuwe regeling budgetbeheer vastgesteld, rollen zijn verduidelijkt, opleidingen gestructureerd en er is een verplichtingenadministratie ingevoerd. In 2026 leggen we de lat weer wat hoger en wordt een vervolg op het programma gestart.	✓
D2	We ontwikkelen de bestuurlijke P&C cyclus en producten door. Dit wordt uitgevoerd in samenwerking tussen	In afstemming met de raads werkgroep P&C zijn stap voor stap verbeteringen gerealiseerd in de bestuurlijke planning	●

	leden van de drie auditcommissies, portefeuillehouders financiën, de griffies en het ambtelijk apparaat.	en control cyclus. Dat is niet klaar. In een overdracht naar de nieuwe raden worden nieuwe doelen gesteld.	
--	--	--	--

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Rechtmatige juridische besluitvorming.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Omschrijving Activiteit	Stand van zaken jaarrekening	Status
E1	Het adequaat behandelen van klachten en bezwaren en WOO-verzoeken.	Deze juridische processen worden adequaat afgehandeld. Voor de Woo was dit in 2025 een uitdaging, vanwege een piek en ziekte. Dit is inmiddels weer gestabiliseerd. In 2025 is een kwartaalmonitor voor klachten, bezwaren en Woo-verzoeken ontwikkeld. Hiermee monitoren we de cijfers en geven we er duiding aan.	

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: De gemeente verbetert haar positie op het gebied van rechtmatigheid binnen de domeinen privacy en informatieveiligheid.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Omschrijving activiteit	Stand van zaken jaarrekening	Status
F1	We voeren de projecten binnen het gegevensbeschermingsplan uit, met taken als het automatiseren van het register van verwerkingen en het professionaliseren van leveranciersmanagement en accounthouderschap.	Het register van verwerkingen is volledig geautomatiseerd en gewaarborgd in toekomstige processen. Het professionaliseren van leveranciersmanagement wordt verder uitgewerkt in 2026.	
F2	FG en CISO houden toezicht op naleving van de wetten AVG en BIO.	De Functionaris Gegevensbescherming en Chief Information Security Officer toetsen vanuit hun toezichhoudende rol de naleving van de AVG en de BIO. Ook in 2025 hebben zij vanuit hun toezichhoudende rol adviezen opgeleverd over de zorgvuldige verwerking van (persoons)gegevens. Naar verwachting wordt de Jaarrapportage Gegevensbescherming over 2025 opgeleverd in het eerste kwartaal van 2026.	
F3	We stellen een verbeterplan Wpg op en voeren het uit.	In afwachting van de audit (oplevering februari) wordt het verbeterplan concreet gemaakt met de punten uit de audit. Tweede kwartaal oplevering	

		verbeterplan.	
F4	We maken en implementeren het plan Cbw met projecten zoals: 24 uurs monitoring, logische toegangsinrichting en bedrijfscontinuïteit.	In 2025 is voor de 24-uurs monitoring een verlening ingericht en er is een plan gemaakt om deze structureel in te regelen. Een plan om de Cbw te implementeren is opgesteld en wordt in 2026 als een formele opdracht vastgesteld.	

Participerende overheid

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

- Doel 1: Raad, bestuurders en medewerkers zijn omgevingsbewust en staan 'vanuit de bedoeling' in contact met de samenleving (werkend vanuit de ambitie om publieke waarde toe te voegen).
- Doel 2: Een integrale aanpak van grote maatschappelijke vraagstukken, op basis van het vastgestelde beleidskader Participatie en de Leidraad. Waarbij we oplossingen zoeken met behulp van relevante maatschappelijke partners en inwoners.
- Doel 3: In 2026 een participatieverordening door de gemeenteraad vastgesteld te hebben, om vast te leggen hoe inwoners, ondernemers en organisaties kunnen meedenken en meedoen bij plannen en besluiten. Dit zorgt voor helderheid, eerlijkheid en gelijke kansen. Deze verordening gaat de huidige inspraakverordening vervangen en is een wettelijke verplichting.

Effectindicatoren (incl. bron)	Laatste meting	Begroting 2025	Streefwaarde 2028
Doel 1			
Inwoners waarderen de samenwerking met de gemeente met minimaal een 7.	6,54 (2020)	7	7

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Omschrijving activiteit	Stand van zaken jaarrekening	Status
Doel 1			
A1	Bij het betrekken van de samenleving bij beleidsontwikkelingen en projecten zetten we methoden in om het stille midden te bereiken. Ook beogen we zo de doelgroepen actief te betrekken waarvoor beleid en projecten juist bedoeld zijn.	We zien dat het betrekken van 'het stille midden' niet meer genoeg is. Daarom kijken we per initiatief welke doelgroepen we specifiek moeten betrekken. In december 2023 heeft de gemeenteraad het beleidskader Participatie vastgesteld. Hierin staat waarom goede participatie belangrijk is, welke spelregels we gebruiken en hoe we participatieprocessen voorbereiden, uitvoeren en evalueren. Participatie blijft altijd maatwerk. Bij ieder traject maken we een zorgvuldige afweging van belangen, waarbij het algemene belang soms zwaarder weegt. Er zijn in 2025 verschillende projecten met het Fioretti College geweest, waardoor we een inkijk hebben gekregen in de leefwereld van de jeugd op verschillende thema's. Deze samenwerking wordt verder voortgezet.	✓
A2	In de bestuursopdracht vanuit het	In het begin van 2025 is een	✓

	raadsakkoord zijn vier taken geformuleerd: experimenteren met nieuwe vormen van participatie, extra inzet op moeilijk toegankelijke doelgroepen, handelingsperspectief voor de raad en monitoren en evalueren van participatietrajecten om te leren en ontwikkelen.	masterclass over de rol van de raad in participatie gegeven. Het op een consequente manier evalueren van participatietrajecten behoeft nog verdere aandacht.	
A3	Met de raadsparticipatiewerkgroep wordt actief geleerd en gedeeld hoe de verschillende participatieprocessen verlopen.	De raads werkgroep participatie is een aantal keren bij elkaar geweest. Dit is nog steeds een goede manier om met de raad de verschillende participatieopdrachten helder te krijgen.	✓
A4	Vanuit de Omgevingswet wordt ervaring opgedaan met de bedoeling en rollen die ook zijn beschreven in de kadernota Participatie. De werkwijze wordt geëvalueerd en de toolbox wordt op basis van de evaluatie mede aangevuld en aangescherpt.	Initiatiefnemers weten de weg naar de participatiemiddelen op de webpagina goed te vinden. Er is extra aandacht voor de verschillende rollen in participatietrajecten. De toolbox wordt voortdurend bijgehouden.	●
Doel 2			
B1	In het sociaal domein wordt de maatschappelijke opgave Wonen, Welzijn en Zorg op deze manier in een programma uitgevoerd. Om zo te leren van de rol van de gemeente in een netwerk waarin partijen ook zelf de missie hebben om een rol te vervullen. Zie ook programma 1.	In 2024 en 2025 is in de Componistenbuurt geëxperimenteerd met het ontwikkelen van een zorgzame buurt. Uit de evaluatie blijkt dat dit succesvol is geweest. Daarom gaat Lisse door met het verder toewerken naar Zorgzame Buurten in de gemeente. De stuurgroep Wonen, Welzijn, Zorg, bestaande uit bestuurders van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen, de wooncorporatie en zorg- en welzijnspartners, ziet mooie kansen om deze aanpak in meerdere wijken verder door te ontwikkelen.	✓
Doel 3			
C1	In 2025 wordt de bestuurlijke opdracht opgehaald qua ambitieniveau en randvoorwaarden en gestart met een plan van aanpak.	De opdracht is geschreven en er wordt in 2026 samen met de gemeenteraad, griffiers, bestuurders en de ambtelijke organisatie gewerkt aan een plan van aanpak om te komen tot het opstellen en vaststellen van de verordening.	●

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Zie de stukken van HLTsamen	Zie de stukken van HLTsamen	Zie de stukken van HLTsamen	Zie de stukken van HLTsamen	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners					*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen					*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 338	€ 378	€ 401	€ 376	*
Overhead	% van de totale lasten	10,1%	9,1%	11,9%	10,8%	*

* Eigen gegevens

Toelichting indicator Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan (vacature). Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Toelichting indicator Bezetting

Het gaat hier om het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Terugkijkend op een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar berekend door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

Toelichting indicator Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een opdrachtgever die bij de organisatie in dienst is i) door een private organisatie met winst oogmerk ii) die tegen betaling personele capaciteit en deskundigheid inzet, iii) zonder arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de ingezette personen.

Toelichting indicator Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van onder meer personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel- en automatiseringskosten voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Toelichting indicator Overhead

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Kaderstellende stukken

Programma bestuur

- [Raadsakkoord 2022 - 2026 Samen voor Lisse](#)
- [Tussentijdse evaluatie coalitieakkoord 2022 - 2026 Samen voor Lisse](#)
- [Kadernota 2026-2029](#)

Participatie

- [Beleidskader participatie: Participatie spelregels en richtlijnen](#)

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema Dienstverlening

Burgerzaken	1.148	1.130	1.148	1.099
Beheer overige gebouwen en gronden	423	238	435	335

Thema Regionale samenwerking

Bestuur	2.530	2.299	2.087	2.656
---------	-------	-------	-------	-------

Totaal lasten	4.101	3.667	3.670	4.089
----------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema Dienstverlening

Burgerzaken	-500	-449	-538	-528
Beheer overige gebouwen en gronden	-263	-165	-289	-288

Thema Regionale samenwerking

Bestuur	-72	-69	-69	-82
---------	-----	-----	-----	-----

Totaal baten	-835	-683	-896	-898
---------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Saldo voor resultaatbestemming	3.266	2.983	2.774	3.191
---------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Toevoegingen reserves	198	0	120	120
-----------------------	-----	---	-----	-----

Ottrekkingen reserves	-10.073	0	-118	-118
-----------------------	---------	---	------	------

Totaal reserves	-9.874	0	2	2
------------------------	---------------	----------	----------	----------

Saldo na resultaatbestemming	-6.608	2.983	2.776	3.194
-------------------------------------	---------------	--------------	--------------	--------------

Algemene dekkingsmiddelen

Verplichte onderdelen Besluit begroting en verantwoording

Alle lasten en baten die samenhangen met de programma's worden direct op het desbetreffende programma geboekt. De baten in algemene middelen bestaan uit doeluitkeringen, specifieke rijksvergoedingen, huuropbrengsten en dergelijke. Dit onderdeel van de begroting volgt uit artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In Algemene dekkingsmiddelen staan de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- Dividenden
- Saldo financieringsfunctie

Lokale heffingen

Dit zijn gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een bepaalde gemeentelijke taak; de besteding is niet geoormerkt. De onroerende zaakbelasting en de precariobelasting vallen hieronder. Dit geldt niet voor de rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges, en marktgelden. Deze worden op de desbetreffende programma's verantwoord en zijn geoormerkt voor deze lasten. We verwijzen naar de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In de Begroting 2025 is rekening gehouden met de effecten van de Meicirculaire 2024. De effecten van de September- en Decembercirculaire 2024 en de Meicirculaire 2025 zijn verwerkt bij de Tussenrapportage 2025. In de Slotwijziging 2025 zijn de effecten verwerkt van de Septembercirculaire 2025.

Algemene uitkering	Begroting 2025	Tussen rapportage 2025	Slotwijziging 2025	December circulaire 2025	Rekening 2025
Maatstaven	32.889.475	33.322.010	34.773.841	34.803.983	34.803.983
Uitkeringsfactor	1,457	1,472	1,486	1,486	1,486
	47.919.965	49.049.999	51.673.928	51.718.718	51.718.718
Kortingen OZB	-5.794.404	-5.911.151	-5.907.053	-5.907.053	-5.907.053
Stelpost BCF, inschatting onderschrijding plafond	625.000	0	0	0	0
Algemene uitkering totaal	42.750.561	43.138.847	45.766.875	45.811.665	45.811.665
Decentralisatie uitkeringen					
Voorschoolse vz peuters	32.273	32.311	32.311	32.311	32.311
Armoedebestrijding kinderen	66.914	66.914	66.914	66.914	66.914
Prov. taken vergunningverlening en handhaving	26.267	26.267	26.267	26.267	26.267
Versterking omgevingsveiligheidsd.	0	0	1.026	1.026	1.026
Einde lening inburgeringsplicht	0	2.087	2.087	2.087	2.087
Extra capaciteit BOA's	32.617	32.617	32.617	32.617	32.617
Wet kwaliteitsborging bouw	13.410	13.410	13.410	13.410	13.410
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	0	0	0	68.048	68.048
Veilig wonen	7.062	7.062	7.062	7.062	7.062
Uitvoeringskosten Omgevingswet	0	108.049	108.049	108.049	108.049
Antidiscriminatie voorzieningen	0	3.267	3.267	3.267	3.267
Alleenverdieners	0	46.120	46.120	46.120	46.120
Landelijke aanpak adreshouding (LAA)	0	2.909	2.909	2.909	2.909

Wet betaalbare huur	0	28.583	28.583	29.604	29.604
Openbare bibliotheken	0	100.000	100.000	100.000	100.000
Spreadingswet	0	0	32.338	32.338	32.338
Register externe veiligheidsrisico	0	0	2.485	2.485	2.485
Implementatie Plateau 2	0	0	0	13.304	13.304
Ondersteuning lokale energiehulp	0	0	0	8.048	8.048
Integratie uitkering					
Participatiewet	1.780.915	1.985.288	2.018.894	2.018.894	2.018.894
Totaal uitkeringen	1.959.458	2.454.884	2.524.339	2.614.760	2.614.760
Totaal Algemene uitkering 2025	44.710.019	45.593.731	48.291.214	48.426.425	48.426.425

In 2025 zijn extra inkomsten ontvangen over de jaren 2023 (€ 87.345) en 2024 (€ 895.595). In totaal is dat € 983.239. De verrekeningen ontstaan voornamelijk door het vaststellen van de WOZ-waarden van de betreffende jaren, het aantal inwoners met laag opleidingsniveau (met drempel) en diverse kleine andere parameters die opnieuw door het Rijk zijn vastgesteld.

Dividenden

Lisse ontvangt dividend van Alliander, Bank Nederlandse Gemeenten en Meerlanden. Het dividend dat in 2025 is ontvangen, heeft betrekking op het resultaat 2024 van de desbetreffende partij.

Bedragen x € 1.000			
Dividenden	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025
Alliander	686	376	376
Bank Nederlandse Gemeenten	39	53	53
Meerlanden	0	36	36
Totaal dividenden	725	465	465

Saldo financieringsfunctie

De notitie Rente van de Commissie BBV geeft aan dat er niet meer rente mag worden toegerekend dan de werkelijke rentelasten. Er is geadviseerd geen rente meer toe te rekenen aan eigen vermogen (voorheen bespaarde rente). Lisse rekent geen bespaarde rente toe aan investeringen. Lisse hanteert een omslagpercentage van 1,5% - berekend volgens de omslagrentemethode - voor de toerekening van rente aan investeringen die via kapitaallasten ten laste van de taakvelden komt. Het renteresultaat in Lisse bedraagt € 54.000 negatief.

Renteschema			
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€	1.546
b. De externe rentebaten	-/-	€	86
Totaal door te rekenen externe rente		€	1.460
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€	-
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-/-	€	29

	-/-	€	29
Saldo door te rekenen externe rente		€	1.430
d1. Rente over eigen vermogen		€	-
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		€	-
De aan taakvelden toe te rekenen rente		€	1.430
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	€	1.377
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		€	54
Boekwaarde activa integraal gefinancierd	€ 92.720		
Rentepercentage aan taakvelden toe te rekenen rente	1,54%		
Toegepast omslagpercentage	1,5%		
Verschil (beneden 0,5%)	-0,04%		
Afwijking in bedrag	€ -39,47		

Overhead

Onder overheadkosten verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Overhead is noodzakelijk om de beleidsdoelen in de begrotingsprogramma's op een effectieve en efficiënte manier te realiseren. Volgens het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn gemeenten sinds 2017 verplicht om een apart overzicht van de kosten van de overhead op te nemen in het programmaplan. Hierdoor gaan gemeenten op dezelfde manier om met kostentoerekening, waardoor producten en/of diensten beter vergelijkbaar is tussen de gemeenten.

In 2025 bedraagt de totale overhead € 8.954.935. Dit is 10,8% van de werkelijk gerealiseerde lasten exclusief reserves van € 83.205.064.

De overhead bestaat uit:

bedragen x € 1.000				
Overhead	Rekening	Begroting	Gewijzigde Begroting	Rekening
Deel	2024	2025	2025	2025
Bijdrage HLTsamen (overhead deel)	7.921	8.470	8.611	8.108
Huisvesting	399	513	463	342
Overige overhead (zoals bijdrage VNG)	389	421	511	505
Totaal	8.709	9.404	9.585	8.955
Overheadpercentage	10,8%	12,5%	11,2%	10,8%

Vennootschapsbelasting

Overheidsondernemingen zijn wettelijk verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn in principe vennootschapsbelastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt.

De gemeente Lisse heeft op dit moment geen activiteiten waar vennootschapsbelasting over verschuldigd is. Na vaststelling van de programmarekening zal gestart worden met de aangifte vennootschapsbelasting over 2025.

Onvoorzien

In 2025 is geen gebruik gemaakt van de post onvoorzien.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema Algemene middelen

Overhead	8.709	9.404	9.585	8.955
Treasury	294	-35	223	247
Overige baten en lasten	26	-339	58	52
Belastingen overig	452	346	323	335
Totaal lasten	9.481	9.376	10.189	9.589

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025

Thema Algemene middelen

Overhead	-1	0	0	0
Treasury	-1.005	-974	-748	-748
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-43.952	-44.710	-49.210	-49.410
Overige baten en lasten	0	0	0	-50
OZB niet-woningen	-2.977	-3.169	-3.219	-3.227
OZB woningen	-4.593	-5.047	-5.023	-5.023
Belastingen overig	-168	-170	-170	-324
Totaal baten	-52.696	-54.070	-58.370	-58.783

Saldo voor resultaatbestemming	-43.215	-44.694	-48.182	-49.194
---------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025
Toevoegingen reserves	40	0	18.237	18.237
Ottrekkingen reserves	0	0	-40	-40
Totaal reserves	40	0	18.197	18.197

Saldo na resultaatbestemming	-43.175	-44.694	-29.985	-30.997
-------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

De lokale heffingen zijn te verdelen in belasting en rechten. In de paragraaf Lokale heffingen wordt aangegeven wat daadwerkelijk aan opbrengsten van belastingen en rechten is ontvangen. De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. De Gemeente Lisse maakt geen gebruik van de wettelijke mogelijkheid om forensenbelasting te heffen.

Belastingen

Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen: onroerende zaakbelastingen (OZB), roerende zaakbelastingen (RZB), toeristenbelasting, hondenbelasting en precariobelasting.

Rechten

Rechten zijn betalingen voor een geleverde of een bewezen dienst. Hiervan zijn de tarieven in principe volledig kostendekkend. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. In Lisse worden de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de leges en het marktgeld als rechten geheven.

Overzicht lokale heffingen

(Bedragen x € 1.000)

Lokale heffingen				
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting na wijz. 2025	Rekening 2025
Onroerende-zaakbelastingen	7.571	8.216	8.243	8.250
Roerende-zaakbelastingen	4	3	3	4
Toeristenbelasting	118	133	183	176
Hondenbelasting	126	115	125	123
Precariobelasting	16	27	12	40
Totaal niet bestedingsgebonden	7.834	8.494	8.566	8.593
Secretarieleges	531	483	572	564
Leges omgevingsvergunningen	1.095	793	719	656
Marktgelden	9	13	13	9
Afvalstoffenheffing	4.823	5.441	5.291	5.317
Rioolheffing	1.996	2.134	2.089	2.110
Totaal wel bestedingsgebonden	8.453	8.864	8.683	8.656
Totaal	16.287	17.358	17.249	17.249

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De tarieven van de OZB worden gebaseerd op de WOZ-waarde en de geraamde opbrengsten in de begroting. De hertaxatie van alle WOZ-objecten vindt jaarlijks plaats. De aanslag OZB 2025 wordt berekend over de waardebepaling per 1 januari 2024. De opbrengsten van de OZB is in 2025 verhoogd met 10 procent (het inflatiecijfer, het negatief effect stijging WOZ-waarde en verminderen van het negatieve saldo).

Roerende zaakbelasting (RZB)

Deze belasting wordt geheven op roerende woon- en bedrijfsruimte. Woonboten worden in de heffing betrokken, de waarde van de objecten is de heffingsgrondslag. De tarieven en voorwaarden zijn gelijk aan die van de Onroerende zaakbelastingen.

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven van personen die verblijf houden binnen de gemeente en die niet als ingezetene staan ingeschreven in de Basisregistratie personen. Degene die gelegenheid biedt tot het houden van verblijf (hotelhouder, campinghouder of huisvester van arbeidsmigranten) wordt als belastingplichtige aangewezen. De tarieven toeristenbelasting zijn verhoogd met 10%.

Hondenbelasting

Voor het hebben van een hond wordt een belasting geheven. De tarieven voor het hebben van een hond zijn verhoogd met het inflatiecijfer van 3,7%.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het innemen of gebruiken van de openbare grond. De precario tarieven zijn verhoogd met 10%.

Leges en rechten

Kostendekkendheid

Voor het bepalen van de kostendekkendheid van leges en rechten mogen extra comptabel de volgende zaken worden meegerekend:

- a. De directe lasten van personeel HLTsamen zijn verantwoord op het taakveld. De overhead, de kosten voor Leidinggevend Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting (piofach), zijn gerelateerd aan de totale lasten van de bedrijfsvoering.
- b. De lasten in het prestatieveld zijn exclusief BTW. Omdat het BTW-compensatiefonds (bcf) wordt gevoed uit het Gemeentefonds, is toerekening van de BTW geoorloofd.
- c. Een derde van de kosten van het taakveld Straatreiniging wordt toegerekend aan de kosten van afvalstoffenheffing en een derde aan de kosten van rioolheffing. De kosten van straatreiniging worden mede gemaakt om het zwerfvuil te verminderen en om verstoppingen in het rioolstelsel te voorkomen.
- d. Het is geoorloofd om het bedrag aan gegeven kwijtscheldingen te compenseren in het tarief van de rechten waar dit mogelijk is.

Leges

- Burgerzaken

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges waar nodig verhoogd met 3,7%, tariefaanpassing vindt slechts plaats voor zover daarmee de kostendekkendheid van de tarieven niet wordt overschreden. De tarieven voor rijbewijzen en identiteitsbewijzen zijn aangepast aan de wettelijke toegestane prijzen.

Bedragen x € 1.000			
Berekening kostendekkendheid leges burgerzaken			
Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
Taakveld burgerzaken	€ 1.148	€ 1.146	€ 1.118
Toe te rekenen kosten			
Overhead	€ 155	€ 132	€ 99
BTW	€ 188	€ 206	€ 182
Totaal kosten	€ 1.491	€ 1.484	€ 1.400
Opbrengst leges burgerzaken	€ 531	€ 482	€ 564
Kostendekkingspercentage	36%	32%	40%

Er zijn geen bijzonderheden.

- Omgevingsvergunningen

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges verhoogd met de vastgestelde inflatie van 3,7 procent.

Bedragen x € 1.000			
Berekening kostendekkendheid leges omgevingsvergunningen			
Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
Taakveld wonen en bouwen	€ 810	€ 1.197	€ 1.267
Toe te rekenen kosten			
Overhead	€ 109	€ 138	€ 113
BTW	€ 248	€ 234	€ 286
Totaal kosten	€ 1.167	€ 1.569	€ 1.666
Opbrengst leges omgevingsvergunningen	€ 1.095	€ 793	€ 656
Kostendekkingspercentage	94%	51%	39%

De kosten en de baten zijn verantwoord in het taakveld Wonen en Bouwen.

De raming van de baten opgebouwd uit een 'vaste' stroom aan kleinere vergunningen en eventueel aangevuld met aanvragen voor grotere projecten (zoals in 2024). In 2025 is bij de slotwijziging gemeld dat de opbrengst leges in 2025 lager uit zou vallen dan begroot. Dit is uiteindelijk ook zichtbaar in de rekening 2025 en zorgt voor een lager dekkingspercentage ten opzichte van de begroting.

De raming en de realisatie van de lasten schommelen niet mee met de grootte of het aantal vergunningen dat wordt aangevraagd. Dit komt hoofdzakelijk doordat de lasten binnen het taakveld Wonen en bouwen voor 85% uit de vaste formatie bij HLTsamen bestaat.

Naar aanleiding van de bij de aangenomen motie bij de behandeling van de Programmabegroting 2026-2029 wordt bij het voorleggen van de Programmabegroting 2027-2030 de raad een aantal keuzes voorgelegd om de kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunningen.

Marktgelden

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de marktgelden verhoogd met de vastgestelde inflatie 3,7%.

Bedragen x € 1.000			
Berekening kostendekkendheid marktgelden			
Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
Taakveld bedrijvenloket (markt)	€ 35	€ 36	€ 30
Toe te rekenen kosten			
Overhead	€ 4	€ 4	€ 3
BTW	€ 7	€ 8	€ 7
Totaal kosten	€ 46	€ 48	€ 39
Opbrengsten marktgelden	€ 9	€ 13	€ 9
Kostendekkingspercentage	19%	27%	23%

De kosten en de baten zijn verantwoord in het taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen, er zijn geen bijzonderheden.

Afvalstoffenheffingen

Het overzicht van de kostendekkendheid van het taakveld Afval. De opbrengst van de afvalstoffenheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten.

Bedragen x € 1.000				
Berekening kostendekkendheid afval				
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting na wijz. 2025	Rekening 2025
Kosten van prestatieveld	3.658	3.991	4.050	3.908
Baten van prestatieveld	430	268	268	278
Netto kosten	3.228	3.723	3.782	3.630
Toe te rekenen kosten				
a. Overhead	411	459	466	420
b. BTW	807	880	890	854
c. Afvoeren veegafval	219	209	225	228
d. Kwijtschelding	158	170	170	185
Totale kosten	4.823	5.441	5.533	5.317
Opbrengsten heffingen	4.823	5.441	5.291	5.317
Kostendekkendheidspercentage	100,0%	100%	95,6%	100%

De dotatie aan de voorziening is € 67.000 (2024: € 26.000 storting), hiermee is het kostendekkendheidspercentage op 100% uitgekomen.

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van de kosten van de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). De opbrengst van de rioolheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten.

Bedragen x € 1.000				
Berekening kostendekkendheid Riolering				
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting na wijz. 2025	Rekening 2025
Kosten van taakveld	1.269	1.313	1.374	1.352
Baten van taakveld	0	0	0	0
Netto kosten	1.269	1.313	1.374	1.352
Toe te rekenen kosten				
a. Overhead	142	156	163	145
b. BTW	300	370	323	312
c. Afvoeren veegafval	219	209	225	228
d. Kwijtschelding	66	86	74	73
Totale kosten	1.996	2.133	2.159	2.110
Opbrengsten heffingen	1.996	2.134	2.089	2.110
Kostendekkendheidspercentage	100,0%	100%	96,7%	100%

De onttrekking aan de voorziening is bijna € 121.000 (2024: € 170.000 onttrekking), hiermee is het kostendekkendheidspercentage op 100% uitgekomen.

Kwijtscheldingen

Aan degenen die niet in staat zijn om de belastingaanslag te betalen, is (op grond van de Invorderingswet 1990) gehele of gedeeltelijke kwijtschelding verleend. De kwijtscheldingsnorm is bepaald op 100% van de geldende bijstandsnorm en is met het vaststellen van de belastingverordeningen bevestigd. Kwijtschelding is verleend voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Bedragen x € 1.000			
Toegekende kwijtscheldingen lokale heffingen			
	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
Kwijtschelding rioolheffing	€ 66	€ 74	€ 73
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	€ 158	€ 170	€ 185
Totaal	€ 224	€ 244	€ 258

Woonlasten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. De OZB is gebaseerd op de gemiddelde waarde van een woning per gemeente en een meerpersoonshuishouden. In onderstaand overzicht staan de woonlasten van Lisse en een aantal regio- en omliggende gemeenten van het afgelopen begrotingsjaar. (Bron: Coelo)

Gemeente	OZB woningen	OZB niet woningen	Reinigingsheffing	Rioolheffing	Woonlasten huurder (afval en riool)	Woonlasten eigenaar OZB riool en afval
Haarlemmermeer	0,0684%	0,4723%	€ 498	€ 178	€ 676	€ 1.067
Teylingen	0,0863%	0,5486%	€ 437	€ 191	€ 628	€ 1.112
Katwijk	0,1174%	0,6659%	€ 385	€ 175	€ 560	€ 1.188
Noordwijk	0,0830%	0,8761%	€ 494	€ 209	€ 703	€ 1.208
Hillegom	0,0870%	0,5367%	€ 517	€ 248	€ 765	€ 1.213
Lisse	0,1075%	0,3441%	€ 558	€ 185	€ 743	€ 1.283
Leiden	0,1133%	0,3405%	€ 484	€ 219	€ 703	€ 1.322
Heemstede	0,0814%	0,8088%	€ 456	€ 292	€ 748	€ 1.433
Oegstgeest	0,1232%	0,2798%	€ 489	€ 269	€ 758	€ 1.606
Bloemendaal	0,1114%	0,7315%	€ 570	€ 313	€ 883	€ 2.117

Verplichte tabel kengetallen Woonlasten

Lokale heffingen				
		Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 502	€ 553	€ 540
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 178	€ 185	€ 185
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 513	€ 558	€ 558
D	Eventuele heffingskorting	€ 0	€ 0	€ 0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	€ 1.193	€ 1.296	€ 1.283
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	€ 944	€ 994	€ 994
Woonlasten t.o.v. landelijke gem. jaar er voor (E/F) x 100%		120%	130%	129%

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de actuele risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in artikel 11 van het BBV.

Inleiding en Achtergrond

Lisse omschrijft een risico als een onzekere gebeurtenis die effect heeft op het kunnen behalen van een doelstelling. Een risico onderscheidt zich van een probleem omdat een probleem een zekerheid is. Risico's kunnen zowel intern als extern zijn.

Door te sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is Lisse beter in staat om haar doelen te verwezenlijken met de beschikbare middelen. Bij het aangaan van risico's worden onderstaande vier vragen in acht genomen:

- Wat willen wij bereiken?
- Wat is daarbij onzeker (voor wie)?
- Wat gaan wij doen (voor wie)?
- Hoeveel risico is aanvaardbaar*?

**Ten aanzien van de hoeveelheid aanvaardbaar risico is het voorlopige uitgangspunt gekozen dat de (netto) kans maal (netto) impact van de risico's per programma totaal niet groter mogen zijn dan 5% van het programmabudget tenzij hier een door het college goedgekeurde onderbouwing aan ten grondslag ligt. Het uitgangspunt zal formeel worden vastgesteld wanneer er voldoende ervaring is opgedaan met de herziene methodiek van risicoberekening.*

Het beperken van risico is geen doel op zich. Zonder risico kan Lisse geen invulling geven aan zijn maatschappelijke missie. Volledige controle vereist immers oneindig budget. De kern van bovengenoemde vragen het maken van een gedegen afweging tussen effectiviteit en efficiency.

Het sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is een ontwikkeling binnen Lisse die zich de komende jaren verder zal uitbreiden. In het huidige begrotingsjaar ligt de nadruk op het inventariseren en beheren van de strategische risico's per programma. Hierbij wordt gekeken naar de netto risico's. Dit zijn de risico's na het inrichten van de beheersmaatregelen. De operationele risico's binnen het ambtelijk apparaat (HLTsamen) komen terug in de risico's ten aanzien van verbonden partijen. In de komende jaren zal een grotere nadruk worden gelegd op risicobewustzijn op zowel strategisch, tactisch als op operationeel niveau. De huidige opzet van het risicomanagement is weergegeven in onderstaand figuur.

Omvang Risico en Weerstandscapaciteit

De omvang van het risico is berekend door per programma inzichtelijk te maken wat de belangrijkste risico's (zie inleiding en achtergrond) zijn, hoe groot de kans wordt ingeschat dat het risico zich door de jaren heen zal voordoen en hoe groot de impact (in euro) naar inschatting zal zijn wanneer dit plaatsvindt. De kans maal de impact is het risicobedrag dat wordt toegevoegd aan het benodigde weerstandsvermogen.

Bij het inschatten van kans en impact wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die zijn getroffen (of worden getroffen) om het risico en/of de impact te verkleinen, bijvoorbeeld een verzekering om de schade na een brand te beperken. Op deze manier wordt het netto risicobedrag berekend.

De risico's zijn geïnventariseerd en geactualiseerd door de managers die sturen op beheersing van het risico en de daarmee verbonden doelstellingen. Bij het inschatten van kans en impact hebben zij kunnen kiezen tussen het gebruik een standaard tabel voor kans en impact of het maken van eigen beoordeling.

Op basis van bovengenoemde risico-inventarisatie is gebleken dat de omvang van het netto risico van Lisse afgerond € 4,2 miljoen bedraagt. Dit bedrag is opgenomen in de reserve Weerstandsvermogen op de balans.

Omvang risico Lisse

Per 31-12-2025		
Strategisch netto risico (nieuw + oud beleid)		4.221.280
% risico programma budget		7%
Netto risico Financiering		-
Netto risico Overkoepelend risico		1.178.280
Netto risico Verbonden partijen		1.760.000
Netto risico Samenleven		225.000
Netto risico Leefomgeving		1.014.000
Netto risico Bestuur en ondersteuning		44.000

In bijlage 6 bij deze programmarekening is een specificatie van alle risico's opgenomen.

Omvang weerstandscapaciteit Lisse

Omvang incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit kan worden ingezet om niet geraamde (onvoorziene) lasten van substantiële aard mee te dekken.

Bedragen x € 1.000

	Rek. 2024	Begr. 2025	Rek. 2025
Totaal van de risico's	3.778	3.684	4.221
Weerstandscapaciteit			
Algemene reserve	3.774	2.027	22.354
Resultaat boekjaar	1.497	-	4.602
Stille reserve	-	-	
Reserve Weerstandsvermogen	3.778	3.684	4.221
Onbenutte belastingcapaciteit	2.277	1.433	1.377
Totaal weerstandscapaciteit	11.326	7.144	32.554
Ratio weerstandsvermogen	3,0	1,9	7,7

Door de opheffing van de dekkingsreserves huisvesting onderwijs en accommodatiebeleid in 2025 is het saldo van de algemene reserve per 31 december 2025 gestegen. Samen met het behoorlijke positieve resultaat over 2025 is de ratio weerstandsvermogen in de programmarekening 2025 veel hoger uitgevallen ten opzichte van de programmarekening 2024 en de (primitieve) begroting 2025.

Omvang structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de omvang van de maximale ruimte om de belastingen te verhogen om structurele lasten mee te dragen. Dit wordt ook wel de onbenutte belastingcapaciteit genoemd.

Bedragen x € 1.000

	Rek. 2024	Begr. 2025	Rek. 2025
Onroerende zaakbelasting (OZB)	2.277	1.433	1.377
Hondenbelasting	-	-	-
Toeristenbelasting	-	-	-
Onvoorzien	-	-	-
Totaal	2.277	1.433	1.377

Omdat Lisse al hondenbelasting en toeristenbelasting heft, tellen deze niet meer mee in de bepaling van de structurele weerstandscapaciteit. De raad kan altijd nog besluiten om deze belastingen aan te passen. De structurele weerstandscapaciteit voor Lisse bestaat alleen nog uit de maximale ruimte die Lisse heeft om de OZB nog te verhogen naar de artikel 12-norm.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is het vrij besteedbaar deel van de reserves en bedraagt per 31 december € 32.554.000.

De ratio voor het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Voor Lisse komt de ratio uit op (afgerond) 7,7 (€ 32,5/ € 4,2 miljoen) en valt daarmee in niveau A op basis van de waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR).

Waarderings cijfer	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Voor Lisse, met een ratio van 7,7 betekent dit dat het weerstandsvermogen uitstekend is en voldoet aan de eis van minimaal niveau A, zoals vastgelegd in de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing en de notitie Toekomstbestendig begroten.

Kengetallen Lisse

Recapitulatie kengetallen	Rek. 2024	Begr. 2025	Rek. 2025
Netto schuldquote	77,1%	121,5%	68,1%
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	64,5%	108,1%	55,5%
Solvabiliteitsratio	24,8%	18,3%	27,7%
Kengetal grondexploitatie	0,0%	0,0%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	-0,7%	1,0%	5,7%
Woonlasten Lisse t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	120,0%	130,4%	129,1%
Ratio Weerstandsvermogen	3,0%	1,9%	7,7%

De kengetallen geven het volgende aan:

Netto schuldquote:

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. De berekening is uitgewerkt in de paragraaf financiering

Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk

aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de voorraadquote op.

Structurele exploitatieruimte:

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Woonlasten: De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan het landelijk gemiddelde. In de paragraaf 'Lokale heffingen' zijn de lasten van de diverse heffingen weergegeven en een overzicht van de gemiddelde woonlasten.

Ratio weerstandsvermogen: Wij maken gebruik van de waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor risicomanagement. De minimale ratio is $1,4 < x < 2$. Hoe hoger de ratio, hoe beter de gemeente in staat is om risico's op te kunnen vangen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente beheert een groot deel van de openbare ruimte. Hierin vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarbij maken we gebruik van kapitaalgoederen die in de openbare ruimte aanwezig zijn:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken, openbare verlichting);
- voorzieningen (groen, sportfaciliteiten);
- gebouwen.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 12 uit het BBV, de belangrijkste kapitaalgoederen die de gemeente in eigendom en/of beheer heeft. De middelen die beschikbaar worden gesteld worden ingezet om het door de raad vastgestelde beleid in uitvoering te realiseren.

De inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte hebben een directe relatie met elkaar. Daarbij zal in eerste instantie zorg gedragen moeten worden voor de technische staat van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Door goed onderhoud kan een technische staat behouden blijven en blijven de kapitaalgoederen bruikbaar voor de gebruikers van de openbare ruimte. In programma 2 - leefomgeving, openbare ruimte en duurzaamheid' is weergegeven welke doelstellingen en activiteiten er zijn rondom het onderhoud aan kapitaalgoederen. Dit wordt vertaald in diverse beleids- en beheerplannen.

WELKE ONTWIKKELINGEN SPELEN ER?

- Net als voorgaande jaren wordt er gewerkt aan klimaatadaptieve leefomgeving:
 - We bouwen verder op eerder gemaakte afspraken, zoals de in 2022 vastgesteld ambitie t.b.v. klimaatadaptatie.
 - In 2025 is in samenwerking met diverse partners het programma water en klimaatadaptatie verder vormgegeven. Hierin neemt de gemeente een actieve rol in.
- Integraliteit wordt gezocht in de aanpak van onderhoud van kapitaalgoederen, hierbij zijn een aantal dingen goed om te weten:
 - In veel gevallen kan (over)last wordt verminderd worden, zo hoeft een straat minder vaak open voor diverse werkzaamheden.
 - Waar mogelijk worden kosten bespaard.
 - Door breder te kijken kunnen meerdere problemen tegelijkertijd aangepakt worden
 - Soms is het niet mogelijk om integraal te werken, doordat verschillende kapitaalgoederen verschillende afschrijvingstermijnen hebben.
 - Samenwerking met (en tussen) derden (zoals netbeheerders of telecomaانبieders) is mede afhankelijk van de 'goodwill' van deze derde partijen. Door te investeren in goede relaties kan er vaker en pro-actiever oplossingen gevonden worden voor uitdagingen in de openbare ruimte.
- De arbeidsmarkt voor professionals en specialisten die zorg dragen voor het onderhoud van kapitaalgoederen is flink in beweging. Dit is ook te merken bij de gemeente en de partners van de gemeente. Dit heeft in 2025 als gevolg dat een aantal zaken niet uitgevoerd konden worden of vertraging hebben opgelopen. Dit geldt voor verschillende kapitaalgoederen. Uiteraard is de veiligheid in de openbare ruimte niet in het geding gekomen. Ook voor de komende jaren zijn de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt belangrijk om in het oog te houden en dit vraagt soms om een andere wijze van kijken of omgaan met de ambities en doelen van de gemeente.
- Biodiversiteit neemt een meer prominente rol in bij het onderhoud van allerlei kapitaalgoederen. In de basis is dit biodiversiteit niet meer als los onderwerp te zien. Dit is terug te zien in de wijze waarop onderhoud in watergangen gedaan wordt, maar ook bij civiele kunstwerken moet rekening gehouden worden met 'gebruikers' anders dan mensen.

Ook kunnen invasieve diersoorten een negatief effect hebben op de huidige staat van de openbare ruimte, als gemeente moeten we hierop adequaat kunnen reageren.

Gemeentelijke vastgoedportefeuille

Eind 2024 zijn de geactualiseerde meerjaren onderhoudsplannen samen met de Vastgoednota vastgesteld. In deze Vastgoednota zijn de beleidskaders en spelregels opgenomen waaraan de gemeente zich houdt om haar vastgoed op een transparante en verantwoorde wijze te managen. Met betrekking tot het beheer en onderhoud is daarin onder andere het gewenste onderhoudsniveau op basis van de NEN2767 norm (conditiescore 3) van onze gemeentelijke gebouwen vastgesteld.

Gemeentelijke gebouwen	
Naam Beleidsplan	Vastgoednota; "Kaders voor professioneel vastgoedmanagement"
Vastgesteld	2024
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Conditie score 3
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Meerjaren onderhoudsplan 2025-2034
Looptijd	2025-2034
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorzieningen onderhoud gemeentelijke gebouwen

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen		
(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Stand per 1 januari	654	1.129
Storting	164	235
Uitname	139	260
Stand per 31 december	680	1.105

Uitvoering in 2025

Gemeentehuis vervanging goten, hemelwaterafvoeren en CV
 Zemelpoldermolen vervanging beschoeiing
 Bibliotheek vervanging brandmeldinstallatie en aanbrengen LED-verlichting
 ISK uitvoering buitenschilderwerk

Sportpark	
Naam Beleidsplan	-
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	-
Naam Beheer- en onderhoudsplannen	Beheerplan Sportpark Ter Specke 2020-2029
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2029

Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Investerings	195	142

- In 2025 is de verlichting op Ter Specke aangepast naar LED-verlichting.

Uitvoering in 2025

- Alle verenigingen: Monitoring (schouwen) onderhoud 3 keer uitgevoerd.

Toelichting:

Sinds 2020 is een groot deel van het onderhoud van de sportparken overgedragen aan de verenigingen. In samenwerking met de vereniging, een externe adviseur en de gemeente wordt drie keer per jaar een schouw uitgevoerd. Tijdens deze schouwen wordt beoordeeld of de gemaakte onderhoudsafspraken worden nagekomen en of bijstelling daarvan noodzakelijk is. Daarnaast wordt op basis van de schouwresultaten vastgesteld of geplande vervangingen eerder moeten plaatsvinden of juist kunnen worden uitgesteld.

Met name bij natuurlijke sportvloeren en de inrichting van sportparken is de onderhoudstoestand sterk afhankelijk van externe factoren, zoals weersomstandigheden, speelintensiteit en het moment van beoordeling ten opzichte van het seizoen. Sinds 2020 is een groot deel van het onderhoud van de sportparken overgedragen aan de verenigingen. In samenwerking met de vereniging, een externe adviseur en de gemeente wordt drie keer per jaar een schouw uitgevoerd. Tijdens deze schouwen wordt beoordeeld of de gemaakte onderhoudsafspraken worden nagekomen en of bijstelling daarvan noodzakelijk is. Daarnaast wordt op basis van de schouwresultaten vastgesteld of geplande vervangingen eerder moeten plaatsvinden of juist kunnen worden uitgesteld.

Met name bij natuurlijke sportvloeren en de inrichting van sportparken is de onderhoudstoestand sterk afhankelijk van externe factoren, zoals weersomstandigheden, speelintensiteit en het moment van beoordeling ten opzichte van het seizoen. Dit geldt in het bijzonder voor natuurgrasvelden. Hierdoor kan het noodzakelijk zijn om de planning van onderhoud en vervanging aan te passen.

Aangezien het onderhoud door de verenigingen naar behoren wordt uitgevoerd, is in 2024 besloten het aantal jaarlijkse schouwmomenten te reduceren van vier naar drie.

De huidige werkwijze, waarbij het onderhoud grotendeels door de verenigingen wordt uitgevoerd en periodiek wordt gemonitord via gezamenlijke schouwen, functioneert naar behoren. De kwaliteit van het onderhoud is voldoende geborgd en biedt tegelijkertijd flexibiliteit om in te spelen op veranderende omstandigheden. De reductie van het aantal schouwmomenten van vier naar drie per jaar is daarmee verantwoord en doet geen afbreuk aan de kwaliteit van beheer en onderhoud. Deze aanpak draagt bij aan een efficiënte inzet van middelen en een duurzaam beheer van de sportaccommodaties.

Riolering

Naam Beleidsplan	Integraal Waterketenplan 2022-2026
Vastgesteld	2022
Looptijd	2022-2026
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	n.v.t.
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	n.v.t.

Looptijd	n.v.t.
Actualisatie	n.v.t.
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening Riolering

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Investerings voorgaande jaren	7.795	79
Investerings 2025	2.247	0
Exploitatiebedragen	686	424

Voorziening riolering

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Stand per 1 januari	1.845	2.182
Storting	0	0
Uitname	289	121
Stand per 31 december	1.556	2.061

Uitvoering in 2025

De zijn onderstaande projecten in voorbereiding:

- * Willemskade veldwerk en onderzoek asbest/bodem
- * Kanaalstraat onderzoek wateroverlast nr 80; kaderplan, bestek met verkeersplan
- * Grevelingstraat doorrekenen opties, opstellen alternatief schetsontwerp, voorbereiden en begeleiden realisatie overstortverbinding.
- * Schilderswijk doorrekenen opties, opstellen alternatief schetsontwerp, voorbereiden en begeleiden realisatie overstortverbinding.

Toelichting:

Het beheer en onderhoud van de riolering is uitgevoerd op basis van het Integraal Waterketenplan 2022-2026. In dit in de Bollenstreek opgestelde plan wordt invulling gegeven aan het gezamenlijk beleid voor de gehele waterketen en wordt de afstemming verbeterd in de keten van drinkwaterproductie, -distributie en levering, de riolering- en de afvalwaterzuivering. Het waterketenplan vervangt het gemeentelijk rioleringsplan en omvat het gemeentelijk beleid ten aanzien van stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. De financiële consequenties van het plan bepalen de hoogte van de rioolheffing.

Voor het jaarlijkse onderhoud is dit: rioolreiniging en inspecteren; het ledigen van kolken en lijngoten; aanbrengen kolken; lokale herstelwerkzaamheden aan het gemeenteriool (i.v.m. verstopping of calamiteit); reparatie en onderhoud aan rioolgemalen; telemetrie rioolgemalen; opstellen beheer- en onderhoudsplan drainage en infiltratievoorzieningen; signaleringsmodule grondwater.

Groen

Naam Beleidsplan	Omgevingsvisie Lisse 2040
Vastgesteld	2022
Looptijd	
Actualisatie	
Vastgesteld kwaliteitsniveau	A in het winkelgebied en B in de rest van Lisse
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2021-2030
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030 (evaluatie 2025)
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Bedragen t.l.v. exploitatie	861	749
Investerings oude jaren	500	500
Investerings 2025	475	31

Uitvoering in 2025 (omschrijving activiteit)

- Aanplant bollen: Johan Zoutmanstraat (120 m2), Voedselbos (120 m2), Acacialaan (40 m2),
- Bestrijding Japanse Duizendknoop: Blokhuis, Lisbloemstraat, Leharstraat en Stationsweg.
- Groenvervang: Lisse Zuid.
- Herstel boomstructuur: Loosterweg Noord, Prof van Slochterenweg, Johan Zoutstraat en Randmeerstraat.

Toelichting:

Vervanging of renovatie is het uitgelezen moment om het sortiment én de groeiplaats duurzamer te maken. Nieuw ingerichte groenvakken worden zo aangelegd dat het regenwater makkelijk in de vakken kan stromen. Dit ontlast het riool en helpt grondwaterstandverlaging voorkomen. Het sortiment divers maken levert net als bij bomen veel voordelen op. Het beperkt de risico's van uitval door bijvoorbeeld ziekten en plagen en is goed voor insecten zoals bijen en vlinders. Ook wordt de plantkeuze afgestemd op meer biodiversiteit. Zo worden er meer vruchtdragende bomen en heesters aangeplant. Maar ook waar mogelijk prikkelstruiken, zodat bijvoorbeeld egels er kunnen schuilen en overwinteren of vogels er een nest kunnen maken. Een van de manieren om de groene oppervlakte te vergroten is het vervangen van verharding door groen. Net als bij het renoveren van groenvakken is omvorming binnen een project het ideale moment om de buitenruimte klimaatbestendiger te maken.

Bomen

Naam Beleidsplan	Bomenbeleidsplan
Vastgesteld	2014
Looptijd	15 jaar
Actualisatie	2030
Vastgesteld kwaliteitsniveau	N.v.t.
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2021-2030
Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2030

Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	Voorziening Herplantplicht bomen

Voorziening Herplantplicht Bomen

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Stand per 1 januari	16	16
Storting	0	0
Uitname	0	11
Stand per 31 december	16	5

Uitvoering in 2025

- Boomveiligheidscontrole (Lisse Noord en Centrum) geïnspecteerd 3,417 st incl. jaarlijkse inspectie.
- Jaarlijkse inspectie gehele gemeente 472 st.
- Totaal bomen geveld 38 st.
- Totaal bomen aangeplant 70 st.

Onderhoud

Voor het onderhoud van de bomen werken wij met een driejarige cyclus. Alle bomen worden ten minste eens per drie jaar beoordeeld op veiligheid en onderhoudsbehoefte. De gemeente Lisse is hiervoor opgedeeld in drie gelijkwaardige gebieden. Elk jaar wordt een gebied geïnspecteerd, waarna de eventuele maatregelen worden uitgevoerd. Op deze wijze worden de inspanningen en kosten gelijkmatig over de jaren verdeeld. In 2025 is de boomveiligheidscontrole uitgevoerd in Lisse-Noord en het centrum van Lisse.

Ziekte en plagen:

Het aantal bomen met eikenprocessierups is in 2024 en 2025 stabiel gebleven; de eerder verwachte toename heeft zich niet voorgedaan. De maatregelen die zijn getroffen om de leefruimte en het voedselaanbod voor natuurlijke vijanden te vergroten, waaronder aanpassingen in beheer en inrichting en het plaatsen van nestkasten, beginnen zichtbaar effect te hebben.

Vervanging

De komende jaren worden de uitgestelde boomvervangingen verder ingelopen en breiden wij het bomenbestand in Lisse stapsgewijs uit. Bij de soortkeuze hanteren wij het uitgangspunt van inheemse soorten en streven wij naar een gevarieerd en toekomstbestendig bomenbestand. Daarbij wordt rekening gehouden met het beperken van toekomstige overlast door te zorgen voor de juiste boom op de juiste plek, evenals met de klimaatbestendigheid van de gekozen soorten. In het afgelopen jaar zijn 38 bomen geveld en zijn 70 nieuwe bomen aangeplant.

Wegen

Naam Beleidsplan	Beleidsplan Wegen 2022-2026
Vastgesteld	2022
Looptijd	2022-2026
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis en basis+
Naam Beheer- en onderhoudplannen	n.v.t.
Looptijd	n.v.t.

Actualisatie	2026
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	n.v.t.

Wegen		
(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Bedragen t.l.v. exploitatie klein onderhoud	156	180
Bedragen t.l.v. exploitatie groot onderhoud	677	374

Wegen		
(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Investerings oude jaren	1.242	0
Investerings 2025	323	0

Uitvoering in 2025	
Klein onderhoud elementen- en asfaltverhardingen	
Onderhoud belijningen en markeringen	
Groot onderhoud elementenverhardingen op diverse locaties	
Vergroten boomvakken op meerdere locaties door Lisse	

Toelichting:

Het beheer en onderhoud van de wegen is uitgevoerd op basis van het begin 2022 vastgestelde Beleidsplan Wegen 2022-2026. Het wegenbeleidsplan omvat het gemeentelijk wegenbeleid. In het plan worden de te hanteren kwaliteitsniveaus voor de wegen aangegeven. In het plan is vastgesteld om voor alle wegtypes te kiezen voor het kwaliteitsniveau basis en voor specifiek de fietspaden, de winkelstraten en de voetpaden/trottoirs rondom zorgcentra het hogere kwaliteitsniveau basis+. Het basiskwaliteitsniveau komt overeen met een basisniveau van verantwoord wegbeheer waarbij de kosten van onderhoud worden geminimaliseerd. Bij het niveau basis+ wordt een strengere richtlijn gehanteerd waardoor de kwaliteit van de verhardingen op een hoger niveau blijft. In de zettingsgevoelige gebieden van Lisse worden alleen de ernstige zettingen aangepakt.

In 2025 is er volgens een nieuwe methodiek een weginspectie uitgevoerd, bij deze inspectie kwam naar voren dat de trottoirs en fietspaden in slechtere conditie zijn dan voorheen gedacht. In 2026 zal een nieuw beleidsplan worden opgesteld en hierin zal meer aandacht komen voor trottoirs en fietspaden. Daarnaast zal er, binnen de financiële mogelijkheden, meer onderhoud plaatsvinden aan trottoirs.

In 2025 zijn alle onderhoudscontracten opnieuw aanbesteed. Voor de contracten voor elementenverharding en asfalt heeft dit proces vertraging opgelopen als gevolg van een aanvullende juridische toetsing van de inschrijvingen op rechtmatigheid. Hierdoor is in het derde en vierde kwartaal minder werk uitgevoerd dan oorspronkelijk was gepland; de uitgestelde werkzaamheden worden naar verwachting in het eerste en tweede kwartaal uitgevoerd.

Spelen	
Naam Beleidsplan	Uitvoeringsprogramma spelen en sporten buitenruimte Lisse 2020
Vastgesteld	2020
Looptijd	10 jaar

Actualisatie	2030
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Vervangingsplan spelen
Looptijd	Geen eind datum
Actualisatie	Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Bedragen t.l.v. exploitatie	48	14
Investerings oude jaren	143	46
Investerings 2025	102	0

Uitvoering in 2025

Speelplaats Gasstraat is heringericht

De jaarlijks hoofdinspectie is uitgevoerd.

Het vervangingsplan is geactualiseerd. Ouderdom en slijtage bepalen welke plek wanneer heringericht wordt. Waar mogelijk werken we integraal.

De kaart met speelplekken is geactualiseerd. Deze is te vinden via www.lisse.nl/spelen

Er is onderhoud aan het kunstgras uitgevoerd.

Straatmeubilair, bebording en wegbewijzing

Naam Beleidsplan	Niet aanwezig
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B (basis)
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Niet aanwezig
Looptijd	-
Actualisatie	2026
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Exploitatiebedrag kosten onderhoud	33	32

Uitvoering in 2025

Verschillende werkzaamheden m.b.t. straatmeubilair.

Openbare verlichting

Naam Beleidsplan	Beleidsplan Openbare verlichting
Vastgesteld	2018
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Veiligheid: Nederlandse praktijkrichtlijnen NPR13201 richtlijnen. Duurzaamheid: 100% led in 2030.

Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerplan Openbare Verlichting 2018-2022
Looptijd	2018-2022
Actualisatie	2026
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Investeringsbedragen oude jaren	0	0
Investeringsbedragen 2025	176	170
Bedragen t.l.v. exploitatie	90	125

Uitvoering in 2025

In 2018 is het Beleids/beheerplan Openbare Verlichting 2018-2022 vastgesteld.

Hierin is een programma voor de vervanging van lichtmasten door LED-verlichting opgenomen voor 2018-2022 en de financiële gevolgen daarvan. In 2023 is op basis van de inzet van het beleidsplan 2018 - 2022 doorgegaan en is tevens gewerkt aan het opstellen van geactualiseerd beleid voor de jaren 2026 - 2029. Dit geactualiseerde beleidsplan is in april 2026 vastgesteld.

Op basis van het beleidsplan wordt ieder jaar een deel van de verlichting vervangen door LED-verlichting. In 2028 is dan alle openbare verlichting voorzien van LED-armaturen.

Civiele kunstwerken

	Beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2018-2022
Naam Beleidsplan	
Vastgesteld	2018
Looptijd	2018-2025
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027
Looptijd	2023-2027
Actualisatie	2027
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening M.O.P. Bruggen

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Investeringsbedragen oude jaren	0	0
Investeringsbedragen 2025	203	0

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Exploitatie	69	127

Voorziening M.O.P. Bruggen		
(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Stand per 1 januari	92	57
Storting	38	38
Uitname	79	33
Stand per 31 december	50	62

Uitvoering in 2025

In het beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027 is een programma opgenomen voor onderhoud en de vervanging van de civiele kunstwerken en de financiële gevolgen daarvan.

De voorbereiding van de aanbesteding voor de vervangingen van fiets- en voetgangersbruggen **LI 10** en **LI 13** is gestart. De uitvoering staat gepland voor eind 2026 tot begin 2027.

Grachtbrug. In oktober 2024 is door de raad besloten om uit te gaan van een gelijkvloerse oplossing. Begin 2025 wordt een voorontwerpfase opgestart om te komen tot de vaststelling van een voorkeursvariant die, als het volgens planning verloopt, in Q2/Q3 aan de raad en college worden voorgelegd.

Een grove planning voor de rest van de werkzaamheden is als volgt;

VO fase; najaar 2025-voorjaar 2026

DO fase; voorjaar 2026 - najaar 2026

Aanbesteding en contract; najaar 2026 - voorjaar 2027

e.e.a. is afhankelijk van kabels en leidingen, zo zal Liander pas in 2027 uitvoering kunnen geven aan omlegging van de kabels.

Voor de uitvoering zitten we dan in de loop van 2027 of begin 2028.

Baggeren	
Naam Beleidsplan	Programma Water en Klimaatadaptatie (PWKA) 2024-2028
Vastgesteld	PWKA november 2023
Looptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voldoen aan de dwarsprofielen die zijn opgenomen in de legger (diepte en talud onder water) Hoogheemraadschap
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Baggerbeleids- en beheerplan Lisse
Looptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	-

Beschikbare budgetten

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Investerings 2025	381	89
Investerings oude jaren	378	71

Exploitatiebedragen	0	0
---------------------	---	---

Voorziening Baggeren en beschoeiing

(x € 1.000)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Stand per 1 januari	0	49
Storting	117	117
Uitname	117	40
Stand per 31 december	0	126

Uitvoering in 2025

De gemeente heeft in 2025 opdracht gegeven om het nieuwe uitvoeringsbestek op te maken voor 2026 -2027. Voor dit bestek zullen allen watergangen opnieuw worden ingemeten. Deze meting moet aangeven met welke prioritering in het uitvoeringsbestek rekening gehouden moet worden met de status van de beschoeiing.

Voor het PWKA 2024-2028 is in 2025 de aanbesteding uitgevoerd voor oeverbescherming, de gunning is in februari 2026. Na het plaatsen van de oeverbescherming zullen de watergangen, indien de peilingen dit aangeven, worden gebaggerd. Een goede oeverbescherming is een voorwaarde om zorg te dragen dat het aangelande perceel niet inklappt na of tijdens de baggerwerkzaamheden.

Oevers

Naam Beleidsplan	Programma Water en Klimaatadaptatie (PWKA) 2024-2028
Vastgesteld	November 2023
Looptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Vastgesteld kwaliteitsniveau	kwaliteitsbeeld B
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Programma Water en Klimaatadaptatie 2024-2028
Looptijd	2024-2028
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	-

Uitvoering in 2025

Het PWKA 2024-2028 is in 2025 de aanbesteding uitgevoerd onder begeleiding van inkooporganisatie Stichting Rijk voor oeverbescherming in HLT verband. In totaal hebben 11 aannemers ingeschreven voor deze raamcontract voor de periode 2025-2028. De gunning voor dit bestek in februari 2026, verwachting eerste uitvoering is in Q3 2026.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak. Het beleid valt binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Transparantie en risicobeheersing staan centraal in deze wet. Om inzicht te geven in de manier waarop de gemeente dit doet en een beeld te geven van de stand van zaken, gaan we in deze paragraaf in op de ontwikkelingen rond de gemeentelijke financiering, het te voeren beleid op dit gebied en de risico's die we daarbij lopen.

Algemeen

De door de raad in 2014 vastgestelde Nota Financiering vormt het kader voor beleid en uitvoering van de treasuryfunctie. Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt en zoveel mogelijk kort vermogen wordt aangetrokken. Hierbij wordt benadrukt dat de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid wordt gevoerd binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido).

Welke ontwikkelingen speelden er?

Renteontwikkelingen

Het herfinancieringsstarief van de ECB is in 2025 in 4 stappen van 0,25% verlaagd van 3,15% naar 2,15% per 11 juni 2025. Het laatste rentebesluit van de ECB was op 30 oktober 2025, waarbij de herfinancieringsrente ongewijzigd is gebleven op respectievelijk 2,15 procent.

Momenteel (februari 2026) bedraagt de geldmarktrente voor aan te trekken driemaands kasgeldleningen 2,02%. De vergoedingen bij het Schatkistbankieren staan op 1,88%. De kapitaalmarktrente voor aan te trekken leningen voor looptijden van 5 en 10 jaar zonder renteherziening bedraagt momenteel resp. 2,71% en 2,99%.

Gemeentelijke ontwikkelingen

In 2025 zijn er geen langlopende leningen afgesloten.

Liquiditeitsprognoses

Wekelijks stellen we globale liquiditeitsprognoses voor de korte termijn op om tijdig in te kunnen spelen op schommelingen in de liquiditeit. Jaarlijks stellen we een liquiditeitsprognose op met een horizon van minimaal vier jaar. Drie keer per jaar wordt er een treasuryrapportage opgesteld en besproken in het Portefeuillehouders Overleg Financiën.

Garantiestelling leningen en verstrekken van leningen

Ons beleid is leningen of garanties uit hoofde van de publieke taak alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd. Daarbij winnen we vooraf informatie in over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij. Indien een andere voorziening beschikbaar is, verstrekt de gemeente uitsluitend aanvullend een lening of garantie.

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Financieringsstatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen, die de basis vormen voor alle transacties op dit gebied. Ons beleid is uitsluitend gebruik te maken van veilige en inzichtelijke financiële instrumenten.

De Wet Fido geeft normen voor het beperken van risico's. De belangrijkste risicocategorie is het renterisico; de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn belangrijke richtlijnen om renterisico's te beperken.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een rentetypische (rentevaste) looptijd tot één jaar. Het totaal van deze leningen mag niet meer bedragen dan 8,5% van de totale lasten op de begroting. De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd vanaf één jaar.

De verplichte aflossingen en renteherzieningen op deze leningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten op de begroting. Het doel van deze normen is het beperken van financiële problemen te beperken wanneer bij herfinanciering van leningen een rentestijging optreedt.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet staat toe om in 2025 de financieringsbehoefte tot een bedrag van € 7,2 miljoen te dekken met kortlopende leningen. Zodra wij deze limiet voor een langere periode (meer dan een half jaar) dreigen te overschrijden, trekken wij een langlopende lening aan of vragen wij (onderbouwd) toestemming aan de provincie om gedurende een bepaalde periode de limiet te mogen overschrijden.

Gelet op de rente voor kort krediet maken we zoveel mogelijk gebruik van de toegestane norm, tenzij we sterke rentestijgingen verwachten op de kapitaalmarkt.

in € 1.000

Kasgeldlimiet		2025
1	Begrotingstotaal lasten	84.461
2	Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal lasten)	7.179
3	Gemiddeld saldo vlottende korte schuld en vlottende middelen	-5.430
4	Ruimte onder kasgeldlimiet	7.179

Ruimte kasgeldlimiet per kwartaal		1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
1	Begrotingstotaal lasten	84.461	84.461	84.461	84.461
2	Kasgeldlimiet (Begroting 2025)	7.179	7.179	7.179	7.179
3	Gemiddelde netto vlottende schuld (+), danwel gemiddelde overschot vlottende middelen (-)	-862	-279	-9.337	-11.241
4	Ruimte onder kasgeldlimiet	7.179	7.179	7.179	7.179

Renterisiconorm

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)		2025
1	Renteherziening op langlopende schuld o/g	0
2	Te betalen aflossingen	3.503
3	Renterisico (1 en 2)	3.503
4	Renterisiconorm	16.892
5a	Ruimte onder risiconorm	13.389
5b	Overschrijding risiconorm	-

4a	Begrotingstotaal lasten	84.461
4	Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	16.892

De verwachting is dat we voor de komende jaren onder de renterisiconorm blijven.

Financieringsbehoefte

Per 1 januari 2025 bedroeg het financieringsoverschot € 7,5 miljoen. Dit is een globale berekening van het verschil tussen het totaal van de vaste activa en voorraden grond enerzijds en de vaste financieringsmiddelen anderzijds (reserves, voorzieningen, langlopende leningen). Het werkelijke liquiditeitsoverschot per 1 januari 2025 kan afwijken ten gevolge van debiteuren- en crediteurensaldi en vooruit ontvangen en vooruitbetaalde bedragen.

Financieringsbehoefte (x € 1.000)	Begroting 1-1-2025	Rekening 1-1-2025
1 Reserves en voorzieningen	31.831	37.431
2 Langlopende leningen	81.985	72.578
3 Totaal vaste financieringsmiddelen	113.816	110.010
4 Boekw. investeringen, incl. voorraden grond	118.145	102.464
Financieringstekort/overschot (3 – 4)	-4.329	7.546

Schuldpositie en solvabiliteit

Het BBV schrijft een aantal kengetallen voor ter opname in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement. Omdat een aantal van deze kengetallen verband houdt met de financiering, zijn deze ook hier opgenomen.

Recapitulatie kengetallen	Rek. 2024	Begr. 2025	Rek. 2025
Netto schuldquote	77,1%	121,5%	68,1%
Netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	64,5%	108,1%	55,5%
Solvabiliteitsratio	24,8%	18,3%	27,7%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld.

Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)		Rek. 2024	Begr. 2025	Rek. 2025
Vaste schulden	+	72.585	83.482	69.082
Netto vlottende schuld	+	3.344	9.444	1.801
Overlopende passiva	+	8.253	7.500	8.829
Fin. activa (uitsluitend art. 36, d, e, f)*	-	0		0
Uitzettingen < 1 jaar	-	14.785	6.200	13.935
Liquide middelen	-	205	300	184
Overlopende activa	-	4.159	4.000	6.635
Totaal		65.033	89.926	58.958
Totale baten, excl. mutaties reserves		84.313	73.984	86.522
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		77,1%	121,5%	68,1%

* Betreft art. 36 BBV

- d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote, gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Netto schuldquote gecorr. voor verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)		Rek. 2024	Begr. 2025	Rek. 2025
Vaste schulden	+	72.585	83.482	69.082
Netto vlottende schuld	+	3.344	9.444	1.801
Overlopende passiva	+	8.253	7.500	8.829
Fin. activa (uitsluitend art. 36, b,c,d,e,f)*	-	10.678	9.939	10.956
Uitzettingen < 1 jaar	-	14.785	6.200	13.935
Liquide middelen	-	205	300	184
Overlopende activa	-	4.159	4.000	6.635
Totaal		54.354	79.987	48.002
Totale baten, excl. mutaties reserves		84.313	73.984	86.522
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		64,5%	108,1%	55,5%

* Betreft art. 36 BBV

- b. leningen aan:
 - 1. openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, a, van de Wet fido;
 - 2. woningbouwcorporaties;
 - 3. deelnemingen;
 - 4. overige verbonden partijen;
- c. overige langlopende leningen;
- d. uitzettingen in de schatkist van het Rijk met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- e. uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier, rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- f. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten.

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	Rek. 2024	Begr. 2025	Rek. 2025
Eigen vermogen	30.159	23.821	33.690
Balanstotaal	121.613	129.930	121.523
Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal)	24,8%	18,3%	27,7%

Verstrekte leningen

Ons beleid is leningen en garanties alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd uit hoofde van de 'publieke taak'. Wij gaan hier terughoudend mee om, waarbij garantieverlening de voorkeur heeft.

verstrekte leningen per einde dienstjaar	Rek. 2024	Rek. 2025
Leningen aan woningbouwcorporaties		
STEK	624.278	591.756
	624.278	591.756
Leningen aan overige verbonden partijen		
Alliander	2.393.035	2.393.035
	2.393.035	2.393.035
Overige verstrekte langlopende leningen		
Verstrekte startersleningen SVn	3.574.307	4.215.843
Verstrekte duurzaamheidsleningen SVn	533.673	644.631
Verstrekte funderingsleningen SVn	59.612	58.519
Rekening-courant SVn	974.323	735.186
Hypothecaire leningen (voormalig) personeel	2.190.276	2.003.182
Geldlening FC Lisse (2012)	90.000	75.000
Lening St. Jenaplanscholen	6.435	6.435
Geldlening Speelkwartier	232.503	232.503
	7.661.129	7.971.298
Totaal verstrekte leningen	10.678.442	10.956.089

Rentemethodiek

In het vernieuwde BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarrekening naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook verplicht inzicht moet geven in:

- de rentelasten uit externe financiering;
- het renteresultaat;
- de wijze van rentetoerekening.

Onderstaand overzicht en toelichting in de paragraaf financiering geeft invulling aan deze verplichting.

Renteomslag		1-1-2025
Restant korte financiering		0
Restant lange financiering		75.578.445
Totaal externe financiering		75.578.445
Gewogen gemiddeld rentepercentage externe financiering		2,01%
a1. De externe rentelasten over de korte financiering	+	0
a2. De externe rentelasten over de lange financiering	+	1.545.548
b. De externe rentebaten	-	85.933
<i>Totaal door te rekenen externe rente</i>		1.545.548
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-	29.341
c3. De rentebaten van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	+	
<i>Saldo door te rekenen externe rente</i>		1.430.274
d1. Rente over eigen vermogen	+	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	+	0
<i>De aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		1.430.274
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-	1.376.671
<i>f. Renteresultaat op het taakveld treasury</i>		53.603

Alle rente wordt verantwoord op het taakveld Treasury. Alle rentelasten en -baten worden direct op dit taakveld geboekt. Voor de inzet van immateriële, materiële en financiële activa (exclusief verstrekte leningen) wordt de rente voor de financiering van deze activa omgeslagen over de betreffende taakvelden (lasten). De reserves worden aangewend als intern financieringsmiddel. Hierdoor hoeft er minder geld geleend te worden op de kapitaalmarkt. Vanaf 2019 wordt conform het advies van de commissie BBV geen rente over de reserves berekend. De afschrijvingen worden direct ten laste gebracht van de diverse taakvelden, waarop de af te schrijven activa betrekking hebben.

Overzicht EMU-saldo

Sinds 2006 zijn gemeenten verplicht een raming van de eigen 'bijdrage' aan het EMU-saldo (EMU staat voor Economische en Monetaire Unie) op te nemen in de programmabegroting en programmarekening. Dit is vastgelegd in de Wet HOF (Houdbare Overheidsfinanciën). Het doel is om de totale landelijke EMU-saldo onder de 3% van het bruto binnenlands product (bbp) te houden. Om de cijfers tussen verschillende landen goed te kunnen vergelijken zijn in de Europese Unie afspraken gemaakt over de wijze van berekening van het EMU-saldo.

Het EMU-saldo wordt berekend op kasbasis, dus de feitelijke geldstromen die in een jaar plaatsvinden. Een negatief EMU-saldo wil niet zeggen dat de gemeente onmiddellijk een probleem heeft, omdat de gemeente werkt met het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo van de gemeente Lisse bij de jaarrekening ziet er als volgt uit:

EMU saldo Jaarrekening (x € 1.000)		2025
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	+ 3.643
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	- -1.987
3.	Mutatie voorzieningen	+ 850
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	- 0
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	- 0
Berekend EMU-saldo		6.368

Paragraaf Bedrijfsvoering

Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid

Op 17 oktober 2019 heeft uw raad de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Lisse 2019 vastgesteld. Hierin is bepaald dat het college de doelmatigheid onderzoekt en de doeltreffendheid toetst.

In 2025 is het onderzoek Afhandelen Klantvragen en reacties inwoners op initiatieven gemeenten afgerond en besproken in de Raadscommissie. De uitkomsten worden meegenomen in het plan van aanpak toekomstbestendige dienstverlening.

Rechtmatigheidsverantwoording

Het college legt in de jaarrekening 2025 verantwoording af over de rechtmatige besteding van middelen met een rechtmatigheidsverantwoording (RMV). De accountant controleert de getrouwheid van de RMV. Met andere woorden; is hetgeen in de RMV opgenomen juist en volledig?

Wat is een rechtmatigheidsverantwoording?

De rechtmatigheidsverantwoording gaat over de rechtmatigheid van financiële beheershandelingen. Denk aan inkopen, aanbestedingen, legesinkomsten en subsidies. De verantwoordingsgrens is 2% van de totale lasten van de programmarekening exclusief dotaties aan de reserves. Voor 2025 is de verantwoordingsgrens € 1.659.845. Dit is bepaald in de financiële verordening. Het betekent dat als het totaalbedrag van de onrechtmatigheden de grens overstijgt dit moet worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

Rechtmatigheid gaat om drie specifieke criteria:

1. Voorwaardencriterium: is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.
2. Begrotingscriterium: is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen;
3. M&O-criterium: is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording 2025

De rechtmatigheidsverantwoording staat op pagina 240 in deze programmarekening. De begrotingsonrechtmatigheid betreft voor een bedrag van € 2.481.258 een overschrijding van de lasten en voor € 62.272 een overschrijding van de investeringsbudgetten (kredieten). De overschrijding past binnen het vooraf vastgestelde beleid (financiële verordening artikel 12 Begrotingscriterium) en is daarmee vooraf als acceptabel geduid.

Volgens artikel 12 lid 5 worden begrotingsonrechtmatigheden die als acceptabel worden aangemerkt, opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden). Deze worden toegelicht in de jaarrekening, maar niet nader toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering.

Voor het M&O criterium zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Voor het voorwaarden criterium is een onrechtmatigheid geconstateerd van € 904.158. Deze onrechtmatigheid is opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording en wordt hieronder toegelicht.

Onrechtmatigheden groter dan € 100.000

Volgens de financiële verordening van de gemeente artikel 10 lid 3 moeten geconstateerde afwijkingen groter dan € 100.000,- in de paragraaf bedrijfsvoering worden toegelicht.

Van de lasten voldoet € 904.158 niet aan het voorwaarden criterium. Hierbij is de aanbestedingsregelgeving niet juist nageleefd. We lichten hieronder de onrechtmatigheid groter dan € 100.000,- toe. Het betreft:

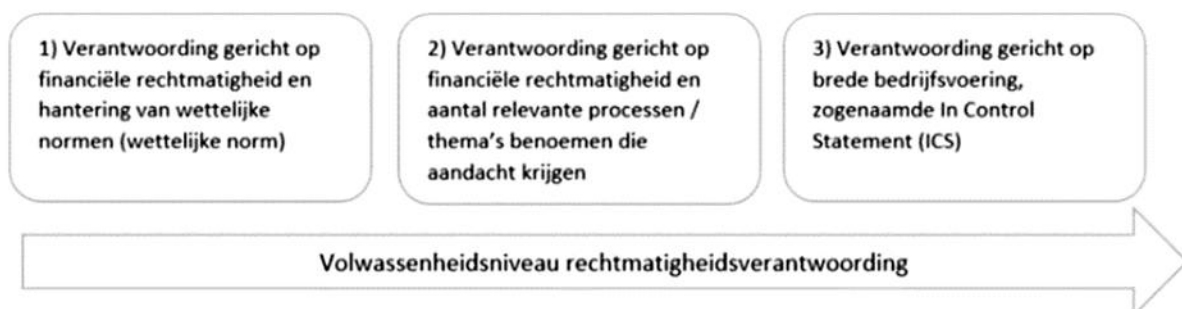
1. Overschrijding van het Europees drempelbedrag voor sociale en andere specifieke diensten (SAS diensten) bij de inhuur van beveiliging voor de opvang van Oekraïners (€ 813.077). Om de continuïteit te waarborgen is dit in 2025 voortgezet. De totale kosten over 2023–2025 overschrijden de drempel, waardoor de uitgaven in 2025 als onrechtmatig zijn aangemerkt. In samenwerking met Stichting Rijk wordt toegewerkt naar een rechtmatige inkoop van de beveiligingsdiensten, met als doel de aanbesteding in 2026 af te ronden, waardoor er ook in 2026 nog onrechtmatige uitgaven zullen plaatsvinden.

Om dit soort onrechtmatigheden te voorkomen zijn voor 2026 maatregelen genomen, waaronder het tijdig opstarten van aanbestedingen en het strakker monitoren van looptijden van contracten. Daarnaast wordt zowel vanuit de inkoopfunctie als vanuit het VIC-plan, met inzet van de 2e en 3e lijn, gewerkt aan het verbeteren van kennis en het vroegtijdig signaleren van risico's.

Totstandkoming rechtmatigheidsverantwoording (RMV)

De context waarin gemeenten moeten werken als het gaat om de systeemwereld van wet- en regelgeving is complex en ingrijpend. De opgave om daar in de bedrijfsvoering op te zijn ingericht wordt steeds groter. De basis op orde is daarmee een continue opgave geworden aangezien die basis niet stilstaat maar de lat steeds hoger wordt gelegd. Naast de toenemende eisen op het vlak van informatie (privacy, informatiebeveiliging, wet open overheid en de nieuwe archiefwet) nemen de eisen toe op het vlak van financiën en (externe) verslaggeving. Denk aan fiscaliteit, (volwassenheid van de) rechtmatigheidsverantwoording en duurzaamheid.

We hebben in 2024 onze ambitie om door te groeien naar het kunnen afleggen van een In control Statement (zie figuur hieronder) bekrachtigd. Hiervoor is een aantal uren vanuit bedrijfsvoering voor HR-control, JZ-control en I-control geplaatst bij Audit en control. Niet als functie, maar wel als rol bij een bestaande functie.

Mede vanuit het programma Grip op Geld is vanaf 2023 de basis gelegd om de rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen. Het onderwerp rechtmatigheid is op de kaart gezet en dit is in 2025 verder voortgezet. Teams hebben verantwoording afgelegd met het formulier TeamVerantwoordingRechtmatigheid (TVR). De TVR is een formulier waarmee de teammanager aan de directie verantwoording aflegt over het rechtmatig handelen binnen een proces. 'Rechtmatig handelen' heeft betrekking op de drie rechtmatigheidscriteria. Ook fraude, staatssteun en verbonden partijen zijn in de TVR meegenomen. Met name de aanpak per team voor een TVR heeft gezorgd voor een grotere betrokkenheid in de organisatie. Ook is er een frauderisicoanalyse gemaakt.

Interne beheersing rechtmatigheid; hoe staat het ermee?

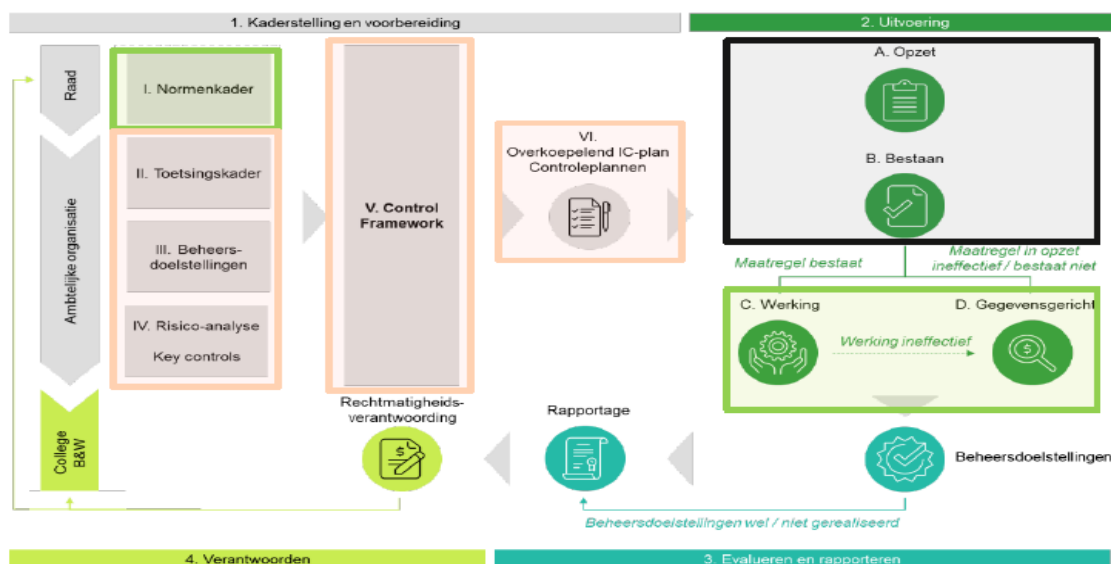
Hieronder is per onderwerp aangegeven hoe het staat met de interne beheersing.

Processen

De externe accountant heeft in zijn managementletter over 2025 geen significante tekortkomingen geconstateerd. We hebben ten opzichte van vorig jaar opnieuw verbeteringen laten zien en bevindingen opgevolgd. In 2025 zijn de eerste werkzaamheden voor het In Control Framework gestart. Als opvolger van het succesvolle programma Grip op Geld wordt de opdracht geformuleerd voor het vervolg Grip op Geld 2. Ook de samenwerking tussen accountant, ambtelijke organisatie en (externe) Verbijzonderde Interne Controle is verbeterd.

In Control Framework

Een Control framework (CFW) is een manier waarmee de organisatie (t.a.v. rechtmatigheid/getrouwheid/bedrijfsvoering algemeen) de interne beheersing kan duiden. De beheersmaatregelen vormen het Control framework en worden uitgevoerd door three lines. We hebben nog stappen te zetten met het uitwerken en structureel implementeren van het organisatie-brede control framework gezamenlijk met eerste en tweede lijn.

Risicomanagement

In 2024 is gestart met het bevorderen van het risicobewustzijn en is een risicospel ontwikkeld. In 2025 is deze lijn voortgezet en is maandelijks een risicospel verzorgd. De verwachting is dat mid-2026 alle teams aan de beurt zijn geweest. De kadernota Risicomanagement is in 2025 opgesteld en is in 2026 aan de raad voorgelegd ter vaststelling.

Het M&O-beleid (Misbruik en Oneigenlijk gebruik)

M&O-beleid is extern gericht. Het beoogt te voorkomen dat de inwoner, instelling of organisatie, die via de gemeente gebruik maakt van overheidsregelingen, ten onrechte uitkeringen of voorzieningen verkrijgt of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen betaalt;

- door het opzettelijk verstrekken van onjuiste/onvolledige gegevens (misbruik);
- door handelingen in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (oneigenlijk gebruik).

Interne regelingen vallen hier niet onder. Deze vallen wat betreft eventueel misbruik of oneigenlijk gebruik onder het gemeentelijke fraude- en integriteitsbeleid. Binnen Lisse is in 2025 geen Misbruik en Oneigenlijk gebruik onder het gemeentelijke fraude- en integriteitsbeleid geconstateerd.

Misbruik & Oneigenlijk gebruik-beleid (M&O) is met name relevant bij het domein Maatschappelijke Ondersteuning maar ook bij het opleggen van gemeentelijke belastingen, heffingen en leges. De uitvoering van het M&O-beleid is grotendeels belegd bij verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen). Deze taken vallen niet binnen de begroting van HLTsamen.

Fraude

Fraude is een verzamelnaam voor allerlei verwijtbaar en niet toegestaan gedrag door een persoon met als doel het bevoordelen van zichzelf of een ander door opzettelijk wederrechtelijk te handelen. De kans dat fraude plaats vindt hangt onder andere af van drie factoren:

- Gelegenheid (hoe makkelijk is het om te frauderen)?
- Druk (interne of externe druk die er toe leidt dat iemand fraudeert, bijvoorbeeld privé (geld)problemen of druk vanuit het management)
- Rationalisatie (cultuur en voorbeeldgedrag)

In het kader van fraudepreventie hebben we een fraudepreventieprotocol. Ook is er een frauderisicoanalyse gemaakt en is bij het risicospel aandacht gegeven aan fraude. In 2025 zijn geen fraudemeldingen binnengekomen.

Staatssteun

De organisatie heeft samen met de TVR ook uitvraag gedaan naar staatssteun. Er zijn geen signalen ontvangen om te vermoeden dat staatssteun is verleend.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft en medeverantwoordelijkheid draagt is (mede-eigenaarschap). Van een financieel belang is sprake als de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is wanneer de verbonden partij failliet gaat en/of in de financiële problemen komt en als de daaraan verbonden kosten verhaald kunnen worden op de gemeente. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente (in de persoon van een wethouder, raadslid of ambtenaar) zeggenschap kan uitoefenen via een zetel in het bestuur of stemrecht.

Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, nv's en bv's) organisaties zijn. Vanwege de risico's die de gemeente met dat mede-eigenaarschap loopt, geldt voor deze partijen een bijzonder sturings- en beheersingssysteem (*governance*). Vanwege de gemeentelijke belangen in de verbonden partijen hebben deze een bijzondere status.

Deze paragraaf behandelt, zoals bepaald in artikel 15 uit het BBV, de algemene visie op het inschakelen van een verbonden partij, de ontwikkelingen die er spelen en de voorgeschreven lijst van verbonden partijen.

Overzicht met verbonden partijen

De lijst van verbonden partijen bevat de informatie zoals is aangegeven in artikel 15 van het BBV. Hierbij onderscheiden we de vier categorieën: gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen. Per verbonden partij maken we duidelijk wat het belang van de gemeente is, welk openbaar belang daarmee wordt gediend en hoe groot dat belang is. Daarbij vermeldt deze lijst de financiële informatie over de verbonden partijen en eventuele risico's voor de gemeente.

De paragraaf is niet gericht op het gemeentelijk mede-opdrachtgeverschap dat zich richt op de prestaties van de verbonden partij als bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Die rol komt terug in de reguliere begrotingsprogramma's, net zoals dat gebeurt voor de andere samenwerkingspartners die geen verbonden partijen zijn.

Totaaloverzicht bijdragen aan verbonden partijen

Naam	Begroet 2025	Realisatie 2025
1. Gemeenschappelijke regelingen		
HLTsamen	€ 18.912.350	€ 17.797.843
Holland Rijnland	€ 433.613	€ 434.070
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek	€ 14.759.450	€14.085.491
Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek/ Provalu	€ 2.296.000	€ 2.296.354
Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden	€ 1.673.854	€ 1.677.121
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	€ 1.867.522	€ 1.806.295
Service Organisatie Zorg Holland Rijnland	€ 195.517	€ 179.518
Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	€ 894.000	€ 895.740
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)*	€ 631.444	€ -
Samenwerking Belastingen Bollenstreek	€ 556.881	€ 578.242

2. Vennootschappen en coöperaties		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)		
Alliander N.V.		
De Meerlanden N.V.	€ 2.217.702	€ 2.646.254
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)		
3. Stichtingen en verenigingen		
Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)	€ 141.360	€ 130.317
4. Overige verbonden partijen		
Totaal	€ 43.054.249	€ 41.631.506

De bijdrage aan de VAB is in 2025 opgenomen in de bijdrage aan de Meerlanden.

1. Gemeenschappelijke regelingen

HLTsamen			
Vestigingsplaats	Hillegom		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Daarmee biedt de werkorganisatie een kwalitatief, hoogwaardige, efficiënte en innovatieve dienstverlening aan de 'klanten' van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen.		
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit zes leden van de drie gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Het ene lid is een wethouder en het andere lid is de burgemeester per gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens in het bedrijfsplan opgenomen verdeelsleutel.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van deze verdeelsleutel.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	919	2.843
	Vreemd vermogen	8.490	9.795
	Resultaat	1.815	541
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Uitvoering geven aan het bedrijfsplan vastgesteld in de raden van de aangesloten gemeenten. Focus ligt op het gebied van Kwaliteit, Kostenreductie, Kwetsbaarheid en de verbeterde Strategische positie.		
Overige informatie			

Holland Rijnland	
-------------------------	--

Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. Het Algemeen Bestuur bestaat uit 33 leden waarvan 2 leden afkomstig uit de gemeente Lisse. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 8 leden waarvan geen lid afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 2.093	Niet bekend
	Vreemd vermogen	€ 14.038	Niet bekend
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		

Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek			
Vestigingsplaats	Lisse		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit twee wethouders per deelnemende gemeente en het dagelijks bestuur uit één wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	De jaarlijkse bijdrage is grotendeels gebaseerd op werkelijke verstrekkingen. Voor de Participatiewet geldt voor een groot deel het solidariteitsbeginsel, de kosten van Participatiewet en Loonkostensubsidie worden naar rato van de BUIG budgetten toegerekend aan de gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 0	€ 0

	Vreemd vermogen	€ 7.617	€ 8.333
	Resultaat	-€ 71.357	-€ 73.190
Risico's	Een risico voor de gemeenten is enerzijds de bijdrage van de gemeenten in de exploitatielasten van de ISD, en anderzijds de uitvoering van een open einderegeling door de ISD, waar de gemeenten de financiële lasten van dragen.		
Ontwikkelingen	Eind 2025 is de Participatiewet in Balans door de eerste Kamer aangenomen. Het doel van deze wetswijziging is om de Participatiewet minder complex te maken en meer uit te gaan van vertrouwen. De invoering gebeurt langs drie sporen. Het eerste spoor, dat vanaf 2026 van kracht wordt, richt zich met name op een betere aansluiting bij de mogelijkheden en omstandigheden van inwoners. Hiermee wordt beoogd bij te dragen aan een meer eenduidig en samenhangend beleid tussen gemeenten. In 2026 zal de aanbesteding voor dagbesteding en begeleiding worden afgerond. Wat mogelijk de meeste impact zal hebben, zijn de voorgenomen maatregelen uit het Rijkscoalitieakkoord 2026–2030, zoals de aanpassing van de WW en het voornemen om de hulp bij het huishouden af te schaffen. Het blijft afwachten welke maatregelen uiteindelijk een meerderheid in de Kamer weten te krijgen.		
Overige informatie			

Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek/ Provalu			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De maatschappelijke opgave van Provalu (GR KDB) is de uitvoering van de Wsw en het bevorderen van arbeidsparticipatie en inclusie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de Duin- en Bollenstreek.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit één wethouder en het dagelijks bestuur uit één wethouder.		
Jaarlijkse bijdrage	De jaarlijkse bijdrage wordt als volgt bepaald: Voor de Wsw op basis van het aantal uit de gemeente afkomstige personen, die een dienstbetrekking vervullen voor het verrichten van arbeid onder aangepaste omstandigheden. Voor Beschut werk is op basis van aantal uit de gemeente afkomstige personen die in een beschutte werkomgeving onder aangepaste omstandigheden arbeid verrichten. Voor arbeidsparticipatie worden de kosten verdeeld op basis van een bij de begroting behandelde verdeelsleutel.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 5.266	€ 5.751
	Vreemd vermogen	€ 5.214	€ 3.861

	Resultaat		-€ 29
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Binnen het werknemersbestand is een gelijkmatige terugloop van het aantal werknemers dat werkt binnen de Wet Sociale werkvoorziening en gelijktijdig groeit het aantal mensen dat binnen de regeling Beschut werk aan de slag is. De afgelopen jaren is een meerjarenvisie opgesteld en een hieruit voortkomend implementatieplan. Beiden geven richting aan de opdracht om de uitvoering sterker te richten op ontwikkeling, bemiddeling naar en plaatsing op de arbeidsmarkt van de groep mensen waarvoor werk niet zonder deze ondersteuning haalbaar lijkt. Hiermee wordt de balans tussen het bieden van werk onder beschutte omstandigheden en de ontwikkel- en re-integratietaken van Provalu in de gewenste richting bijgesteld. In december 2024 is dit implementatieplan bestuurlijk vastgesteld.		
Overige informatie			

Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden

Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (Hecht) Hollands Midden, met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, Zorg- en veiligheidshuis Hollands Midden (ZVH) en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden, heeft ten doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. Hecht Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de achttien deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit zeven leden, van wie geen afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	De kosten van HECHT Hollands Midden worden gedragen door de deelnemende gemeenten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 258	€ 3.733
	Vreemd vermogen	€ 52.822	€ 53.858

	Resultaat	€ - 3.902	€ 3.489
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	In 2025 zal de GHOR conform besluit van de beide AB's zijn overgegaan van Hecht naar de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het jaar 2024 is gebruikt voor de ontvlechting uitgaande van een kostenneutrale overgang. Verder is er door de rijksoverheid een extra taak toegewezen aan de jeugdgezondheidszorg die loopt via het gemeentefonds, te weten de maternale kinkhoest vaccinatie. Daarnaast zijn er ontwikkelingen plaatsvinden op de beleidsterreinen van: pandemische paraatheid, GALA en IZA, de ontheemden uit Oekraïne, forensische geneeskunde, de MKV-vaccinatie en de Gezondheidsadviseurs gevaarlijke stoffen (GAGS)		
Overige informatie			

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)			
Vestigingsplaats			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De 18 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van diverse criteria. (De Cebeon-norm speelt hierin een belangrijke rol.)		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 6.065	€ 5.574
	Vreemd vermogen	€ 68.320	€ 79.692
	Resultaat	€ - 341	€ 936
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		

Ontwikkelingen	Nieuw Regionaal Risicoprofiel VRHM volgt, Beleidsplan 2024-2027 en Crisisplan: In maart 2024 is het nieuwe beleidsplan vastgesteld door het bestuur van de veiligheidsregio. Dit strategisch beleidsplan geeft richting aan de inspanningen door de veiligheidsregio en beschrijft de te behalen prestaties. Het beleidsplan dient mede gebaseerd te zijn op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel. Het risicoprofiel geeft niet alleen inzicht in waarschijnlijkheid en impact van risico's, maar ook de rol in het bijbehorende netwerk en inzicht in (risico-en crisis) beheersmaatregelen. Het risicoprofiel vormt de basis en de twee plannen dienen ter input voor het op te stellen crisisplan (crisisbeheersingsorganisatie). In het crisisplan worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de hulpverleningsdiensten vastgelegd voor de bestrijding van rampen en crisis.
Overige informatie	

Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het behartigen van de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het sociaal domein. Alle jeugdhulp wethouders van de deelnemende gemeenten zitten in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.		
Bestuurlijk belang			
Jaarlijkse bijdrage	Kostenverdeling gemeenten na rato gebruik jeugdzorg.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 423	€ 717
	Vreemd vermogen	€ 13.834	€ 15.916
	Resultaat	€ 261	€ 294
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Sinds 2023 functioneert Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (afgekort SO Zorg) als zelfstandige gemeenschappelijke regeling (GR). Het begrotingsjaar 2025 was voor de SO Zorg een bewogen jaar waarin gewerkt is aan de verdere inrichting van de verzelfstandigde organisatie, doorontwikkeling van de bedrijfsvoering. Daarnaast is geïnvesteerd in versterking van de samenwerking met deelnemende gemeenten en met verwijzers		

	(met name de toegangsteams en de gecertificeerde instellingen (GI's)) en in de relatie met zorgaanbieders. Ook heeft de SO Zorg ingezet op de doorontwikkeling van het contractmanagement. Tot slot sluit vanaf 1 januari 2027 de gemeente Alphen aan den Rijn volledig aan bij SO Zorg.
Overige informatie	

Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)

Vestigingsplaats			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Uitvoering van de VTH-A taken (Vergunningverlening, Toezicht&Handhaving en Advies) volgens de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het AB en is afhankelijk van de gemeente bijdrage in versus totale begroting. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden waarvan 1 afkomstig uit de gemeente Lisse. Het algemeen bestuur bestaat uit 26 leden waarvan 2 bestuursleden afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 1.702	€ N.B.
	Vreemd vermogen	€ 13.140	€ N.B.
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de gemeente bevoegd gezag bodem. Deze bevoegdheid ligt nu bij de provincie. De ODWH voert bodemtaken uit namens de provincie. In 2026 gaan gemeente en provincie toewerken naar de overdracht van de bodemtaken. Ook wordt onderzocht (in overleg met de ODWH) welke taken en rollen er bij de ODWH worden neergelegd.		
Overige informatie			

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)

Vestigingsplaats	Voorhout
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen

Doelstelling/publiek belang	De VAB verzorgt voor de bollen5 gemeenten de overslag en afvoer van verbrandbaar en composteerbaar/vergistbaar afval.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: 1 wethouder		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van een verdeelsleutel.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 373	€ 322
	Vreemd vermogen	€ 3.732	€ 4.688
	Resultaat	€ 45	€ -2
Risico's	Er wordt een nieuwe locatie gebouwd op het huidige VAB terrein. Hiervoor loopt nu de vergunningsaanvraag.		
Ontwikkelingen	Het overslagstation van de VAB aan de 's Gravendamseweg 75 in Voorhout wordt compleet vervangen en vernieuwd. De besluitvorming in de raad met betrekking tot budget is al genomen. Hiervoor is met de Meerlanden een gezamenlijke BV opgericht voor de vervanging en exploitatie.		
Overige informatie			

Samenwerking Belastingen Bollenstreek			
Vestigingsplaats	Noordwijk		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Belastingen Bollenstreek verricht voor een aantal gemeenten de uitvoeringswerkzaamheden van de gemeentelijke belastingen: wet WOZ, aanslagoplegging, invordering, kwijschelding en bezwaarschriften.		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouders Belastingen van de colleges van de deelnemers komen tenminste eenmaal per jaar in vergadering bijeen voor overleg en afstemming over deze gemeenschappelijke regeling.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	nvt	nvt
	Vreemd vermogen	nvt	nvt
	Resultaat		0
Risico's	Geen bijzondere risico's		

2. Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is voor 0,62% aandeelhouder. De raad van bestuur en de directie bestaan beiden uit 3 leden waarvan geen leden afkomstig uit de gemeenten.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 6.700.000	€ 6.900.000
	Vreemd vermogen	€132.300.000	€ 134.300.000
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank ondersteunt overheidsbeleid door op basis van haar excellente kredietwaardigheid financiering tegen gunstige voorwaarden te verstrekken ten behoeve van gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, projectfinanciering en andere instellingen met een maatschappelijk belang. Met een balans van EUR 140 miljard is BNG Bank de vierde bank van Nederland.		
Overige informatie			

Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)	
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Doelstelling/publiek belang	Dunea produceert en levert aan circa 1,2 miljoen klanten lekker en betrouwbaar drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Het bestuur bestaat uit 1 lid welke niet afkomstig uit de gemeente Lisse.
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.

Financieel belang	De gemeente heeft 68.314 aandelen tegen een nominale waarde van € 5. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de NV. Dunea keert geen dividend uit.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 30.096	nb
	Vreemd vermogen	€ 558.900	nb
	Resultaat		
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Dunea voert vaak innovatieve projecten uit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en eisen, of om processen verder te optimaliseren zoals schone maaswaterketen, uitbreiding waterzuivering, samenwerking waterketen en verbinding aan greenport.		
Overige informatie			

Alliander N.V.			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen bestuursleden afkomstig uit de gemeente Lisse.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks keert Alliander 45% van het resultaat uit in dividend aan de aandeelhouders. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de N.V.		
Kerncijfers	(Bedragen x € miljoen)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	6.038	6.203
	Vreemd vermogen	6.908	7.960
	Resultaat	976	289
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	De economische groei is een uitdaging en de overgang naar een duurzaam energiesysteem komt steeds meer opstoom. Alliander bevindt zich in een uitdagende periode om dit met alle stakeholders te realiseren. Samen slimme oplossingen bedenken zodat de energievoorziening betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen.		
Overige informatie			

De Meerlanden N.V.			
Vestigingsplaats	Hoofddorp		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	De Meerlanden werkt samen met een aantal gemeenten aan een schone en duurzame leef- en werkomgeving. Dit doen zij door de gemeenten schoon, heel en veilig te houden en door afval innovatief in te zamelen en te verwerken.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Gemeente betaalt de Meerlanden voor de diensten die worden afgenomen.		
Financieel belang	De gemeente Lisse bezit 10.670 aandelen (~6,5%) van de totale 164.915 aandelen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 33.017	€ 35.663
	Vreemd vermogen	€ 40.697	€ 49.549
	Resultaat	-	-
Risico's	De (uniforme) tarieven zijn gebaseerd op (werkelijke) kostenallocatie. Dat betekent dat meer-/minderkosten doorberekend worden naar de aangesloten gemeenten.		
Ontwikkelingen	Meerlanden, als gezamenlijk overheidsbedrijf, verzorgt zijn diensten steeds meer op basis van uniforme tarieven. Dit betekent dat de aangesloten gemeenten evenredig belast worden met de kosten. Daarnaast investeert Meerlanden (in beleid en uitvoering) in een verdere ontwikkeling naar een circulaire economie.		
Overige informatie			

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	
Vestigingsplaats	Hillegom
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Doelstelling/publiek belang	GOM is een uitvoeringsorganisatie zonder publiekrechtelijke taken. Bij GOM zijn vijf Duin- en Bollenstreekgemeenten betrokken. De regio Holland Rijnland en meer in het bijzonder het gebied van de Duin- en Bollenstreek heeft een sterke internationale concurrentiepositie in de tuinbouwsector waar het gaat om bloemen, bollen en vaste planten. Partijen willen deze internationale concurrentiepositie behouden, uitbouwen en versterken door een integrale gebiedsontwikkeling waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan een integrale ruimtelijke herstructurering van het gebied van de Duin- en Bollenstreek. De herstructurering van de Greenport vraagt een integrale en bovenlokale aanpak.

Bestuurlijk belang	Lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders: 1 wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Er is geen sprake van een jaarlijks bijdrage.		
Financieel belang	De gemeente heeft zich (evenals de andere vier deelnemende gemeenten) garant gesteld voor een bedrag van 7 miljoen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 325	n.n.b.
	Vreemd vermogen	€ 14.166	n.n.b.
	Resultaat	€ 0	n.n.b.
Risico's	Met inachtneming van de kapitaalbreng van de gemeenten (€ 325.000), de € 10 miljoen bijdrage van Holland Rijnland uit het regionale investeringsfonds (RIF) voor de Greenport en een nader te bepalen deel van de € 20 miljoen uit het RIF voor de regionale groenstructuur, de toegekende FES-gelden, eventuele provinciale- en rijksbijdragen, eventuele andere subsidies en de opbrengst uit de verkoop van gronden en woningbouwtitels is het uitgangspunt van de GOM een budgettair neutraal eindresultaat. De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen hebben zich - ieder afzonderlijk evenals de andere twee deelnemende gemeenten - garant gesteld voor een bedrag van € 7 miljoen.		
Ontwikkelingen	In 2024 is uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma 2024-2028.		
Overige informatie			

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)			
Vestigingsplaats	Heemstede		
Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen		
Doelstelling/publiek belang	Stichting RIJK is een samenwerkingsorganisatie tussen gemeenten om financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te halen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.		
Bestuurlijk belang			
Jaarlijkse bijdrage	De jaarlijkse bijdrage is gebaseerd op het aantal ingekochte uren advies en ondersteuning en wordt jaarlijks afgestemd.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 1.084	€ 1084
	Vreemd vermogen	€ 897	€ 897
	Resultaat		

Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden. De stichting kent een eigen weerstandvermogen die jaarlijks beoordeeld wordt.
Ontwikkelingen	Om doelstellingen te realiseren blijft HLTsamen afhankelijk van marktpartijen. Kansen zijn vooral gelegen in het zoeken naar samenwerking. Dit vraagt een bredere benadering van de markt en soms ook andere afspraken met leveranciers. We zetten hier op in door samen met Stichting RIJK te onderzoeken welke alternatieve inkoopmethodieken en contractvormen beschikbaar en passend zijn. Om draagvlak te creëren delen we die kennis binnen de organisatie. Er heeft een wijziging in de statuten van Stichting RIJK plaatsgevonden waardoor ook niet-gemeentelijke organisaties kunnen deelnemen. De impact van rechtstreekse deelname door HLTsamen moet onderzocht worden.
Overige informatie	https://www.stichtingrijk.nl/

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid bevindt zich op het snijvlak tussen omgevingsbeleid en financiën. Het is geen doel op zich, maar een essentieel middel om mede uitvoering te geven aan vrijwel alle gemeentelijke beleidsdoeleinden. Het beleid moet passen binnen de financiële mogelijkheden en doelstellingen van de gemeente. Met grondbeleid wordt bepaald of en hoe instrumenten, zoals bijvoorbeeld kostenverhaal, worden ingezet om de gestelde doelen te realiseren.

Naast de ontwikkelingen en de visie op grondbeleid zoomt deze paragraaf in op de uitgangspunten en kaders waarbinnen het grondbeleid wordt uitgevoerd. Het uitgangspunt van de gemeente Lisse is om geen zuiver actief grondbeleid uit te oefenen, maar ook niet per definitie een passief grondbeleid. Er is gekozen voor situationeel oftewel flexibel grondbeleid. Het college kan per opgave of locatie kan afwegen welke vorm van grondbeleid (meer of minder actief) nodig is om het maatschappelijk doel te bereiken.

Ontwikkelingen

De gemeente heeft een groot aantal ambities vervat in de Omgevingsvisie Lisse 2040. Deze ambities geven richting aan het omgevingsbeleid van de komende jaren en zijn verder uitgewerkt in diverse uitvoeringsprogramma's. In de nabije toekomst zijn er in Lisse (en de regio) majeure opgaven op het gebied van woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie, economie en mobiliteit. Grondbeleid is in financieel-economische zin dienstbaar aan het realiseren van doelstellingen op deze terreinen. De uitvoering van het grondbeleid – via de inzet van instrumenten van grondbeleid – wordt daardoor mede bepaald.

Visie op grondbeleid

In Lisse is de beleidslijn dat een situationeel grondbeleid wordt gevoerd. De ruimtelijke opgaven vragen om een grondbeleid met mogelijkheden om sturing te geven en de regie te nemen door bijvoorbeeld zelf actief gronden te verwerven. Bij de te volgen strategie staan per project de maatschappelijke doelen en ruimtelijke ambities centraal. Dat betekent dat de keuze voor een meer actieve rol dan wel een facilitaire benadering per project of locatie kan worden gemaakt. Als de markt de door de gemeente gewenste ontwikkelingen niet oppakt, dan ligt een actievere overheidsopstelling meer voor de hand en komt de regie bij de gemeente te liggen. In een dergelijk geval wordt een grondexploitatie gevoerd.

Uitgangspunten en kaders

De belangrijkste uitgangspunten en kaders zijn vastgelegd in:

- Besluit Begroting Verantwoording (BBV)/Renteomslag
- Vennootschapsbelasting
- Notitie 'Grondbeleid' (commissie BBV)
- Nota 'Grondbeleid'
- Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen
- Grondbeleid en risico's

Vennootschapsbelasting (vpb)

Sinds 1 januari 2016 geldt de vpb-plicht, indien handelingen beschouwd worden als ondernemersactiviteit, ook voor gemeenten. De winst die wordt gemaakt met het uitvoeren van (actief) grondbeleid (Bouwgrond in exploitatie) is in beginsel belastbaar voor vpb. Op basis van de aangifte 2016 heeft de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat er in Lisse geen actief grondbeleid wordt gevoerd en dat er geen sprake is van vpb-plicht. Tot op heden hanteren we bij de jaarlijkse aangifte vpb dit standpunt. Het enige resterende risico is dat de Belastingdienst bij latere aangiftes, op basis van verandering van de gewijzigde feitelijke omstandigheden, hierover een ander oordeel kan innemen.

Financiële uitgangspunten

In het geval van een particuliere (facilitaire) ontwikkeling waaraan de gemeente medewerking verleent, worden de te verhalen kosten in beeld gebracht. Het betreft de kosten van interne uren van het ambtelijk apparaat en de inhuur. De kosten zijn gebaseerd op de zogenaamde plankostenscan en worden op de ontwikkelaar verhaald middels een anterieure overeenkomst.

Nota grondbeleid

In 2022 heeft de gemeenteraad de nota 'Grondbeleid' vastgesteld. Hierin staat dat de gemeente kiest voor situationeel grondbeleid. Deze beleidskeuze komt mede voort uit financiële overwegingen. De gemeente wil zich richten op haar kerntaken en (financiële) risico's zoveel mogelijk uit de weg gaan. Om dat mogelijk te maken, richt de gemeente zich actief op risicomanagement en projectmatig werken. De wijze waarop dat gebeurt, is vastgelegd in de nota 'Risicomanagement' en het handboek 'Projectmatig Werken'. De projectmatige werkwijze is nog gedetailleerder uitgewerkt in het plan- en besluitvormingsinstrument.

Grondbeleid en risico's

Ruimtelijke projecten zijn altijd omgeven met risico's. Risico's van operationele aard, strategische risico's maar zeker ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn. Risico's die optreden kunnen het financiële beeld van de gemeente beïnvloeden. Daarom worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en daar waar nodig beheersmaatregelen te treffen.

Categorieën projecten Grondbeleid

In het BBV wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten gronden en tussen de eigendomssituatie: in bezit van de gemeente of van derden. Ook is van belang of de gronden een vaste of te veranderen bestemming hebben en met welk doel deze gronden zijn verworven. In lijn met het BBV wordt in Lisse onderscheid gemaakt in de volgende soorten gronden en projecten:

- Bouwgrond In Exploitatie (BIE) (niet van toepassing in Lisse)
- Faciliterende projecten
- Warme gronden
- Materiële Vaste Activa (MVA)

Bouwgrond In Exploitatie (BIE)

Definitie: gronden die in eigendom van de gemeente zijn en waarvoor de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans. Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken, is het uitgangspunt dat de looptijd van een grondexploitatie in beginsel maximaal tien jaar bedraagt.

De gemeente Lisse heeft geen eigen grondexploitaties.

Faciliterend grondbeleid

Definitie: bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit. Zij voert ook niet zelf de grondexploitatie, maar dit gebeurt door een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt, worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij. Feitelijk schiet de gemeente kosten voor die op basis van een

overeenkomst worden teruggevorderd bij een derde partij, dan wel op basis van het exploitatieplan mogelijk in de toekomst kunnen worden teruggevorderd van een derde partij.

Relevante onderwerpen

Hoewel de gemeente bij de projecten niet risicodragend betrokken is, kan er toch sprake zijn van risico's en verliezen zoals:

1. Op basis van de wetgeving zijn niet alle te maken kosten via de plankostenscan verhaalbaar.
2. Er worden kosten gemaakt die bij het opstellen van de plankostenscan niet voorzien waren.
3. Uiteindelijk wordt er geen overeenkomst gesloten en/of gaat het project niet door.
4. Door de verkoop van gemeentelijke grond kan er winst gemaakt worden op het faciliterende project. Dit is naar de letter van de wet niet toegestaan.
5. Op de verkoop van gemeentelijke grond kan het VPB-regime van toepassing zijn.

Naast de facilitaire projecten, waarbij gewerkt wordt aan het opstellen en uiteindelijk ondertekenen van een overeenkomst, kan er sprake zijn van faciliterende projecten in de initiatief- of onderzoeksfase. Hierbij worden verkennende gesprekken gevoerd en mogelijkheden onderzocht.

In het onderstaande worden de 3 grotere gebiedsontwikkelingsprojecten nader toegelicht.

Facilitaire projecten; grote gebiedsontwikkelingsprojecten

Geestwater

Boekwaarde 1-1-2025	760.763	N
Uitgaven 2025	377.735	N
Opbrengsten 2025	0	
Boekwaarde 31-12-2025	1.138.499	N
Nog te realiseren opbrengsten	-688.322	V
Nog te maken uitgaven	318.000	N
Boekwaarde 31-12-2028	768.176	N
Verliesvoorziening	768.176	

In 2022 is de overeenkomst voor het project Geestwater door AM en de gemeente getekend. In de anterieure overeenkomst is met de ontwikkelaar een exploitatiebijdrage van € 1.067.035 (incl. indexatie) afgesproken. Samen met alle nog te maken plankosten is de inschatting dat er gedurende de hele looptijd van het project (tot en met 2028) in totaal een bedrag gemoeid is van € 1.456.498.

Na verrekening van de uitgaven en opbrengsten is de verwachte boekwaarde per 31-12-2028 € 768.176 negatief. Op basis van de BBV is hiervoor in de jaarrekening een verliesvoorziening getroffen via de voorziening stadsvernieuwing.

Sportlaan

Sportlaan		
Boekwaarde 1-1-2025	- 130.818	
Uitgaven 2025	1.450	
Boekwaarde 31-12-2025	- 129.368	V

De gebiedsontwikkeling van de Sportlaan zit in de laatste fase. Het totaal verwachte verkoopresultaat van dit project is € 3,6 miljoen. Deze winst is reeds genomen in de jaren 2018 t/m 2022. In 2025 is alleen nog sprake van plankosten en kwaliteitsimpuls als uitgaven. Dit zijn kosten voor planbegeleiding en kosten van technische voorbereiding van bouwrijp- en woonrijp werkzaamheden en toezicht houden op de naleving van bestekvoorwaarden bij uitvoering. Alle opbrengsten in het project zijn al eerder gerealiseerd.

Een mogelijk risico is dat een deel van de door de provincie uitbetaalde HOV-nadeelcompensatie terugbetaald moet worden. De HOV-lijn is nog niet aangelegd, maar de inpassing voor de HOV-lijn in het project is wel gedaan. Het risico voor de gemeente bestaat dat de HOV-nadeelcompensatie terugbetaald moet worden (€ 457.500) als blijkt dat de HOV-lijn niet wordt aangelegd. De kans dat dit terugbetaald moet worden, wordt ingeschat als zeer klein.

Vml. Rembrandtschool

Vm. Rembrandtschool		
Boekwaarde per 1/1/2025	-486.373	V
Kosten 2025	21.209	N
Winstneming	0	
Boekwaarde per 31/12/2025	-465.164	V
Nog te maken kosten	465.164	N
Eindwaarde	0	

Frans Halsstraat 6 is een voormalige schoollocatie en in eigendom van de gemeente Lisse. Met STEK is in juni 2022 een koop- en realisatieovereenkomst (KRO) afgesloten. Een KRO met een anterieure overeenkomst is nodig om de afspraken vooraf juridisch goed vast te leggen. Dit om te komen tot verkoop van de voormalige schoollocatie en voor de ontwikkeling en realisatie van het plan.

Het ontwerpbestemmingsplan 'Frans Halsstraat 6' lag vanaf juni 2022 zes weken ter inzage. In deze periode zijn drie zienswijzen ingediend. De beantwoording van de zienswijzen is vastgelegd in de Nota van beantwoording zienswijzen tevens nota van wijzigingen. Op 20 oktober 2022 heeft de gemeenteraad tijdens de openbare vergadering het bestemmingsplan gewijzigd vastgesteld ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan. Binnen de beroepstermijn is door 16 omwonenden een beroepschrift ingediend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. De Raad van State heeft in 2024 uitspraak gedaan waarbij de beroepen ongegrond verklaard zijn en is het bestemmingsplan geheel onherroepelijk geworden. De omgevingsvergunning is verleend aan de ontwikkelaar en de voormalige school is inmiddels gesloopt. In 2025 wordt de grond bouwrijp/woonrijp gemaakt en het project opgeleverd.

In juni 2024 is de grond verkocht aan STEK voor een bedrag van ruim 1 mln. Na aftrek van de door de gemeente te maken kosten resteert een bedrag ad. 200.000 welke in 2024 is gestort in de algemene reserve.

Facilitaire projecten; uitvoeringsfase

Facilitaire projecten in uitvoering	Boekwaarde	Kosten	Opbrengsten	Afboeking	Boekwaarde
	1-1-2025				31-12-2025
Nieuw Meerzicht	5.849	530			6.379
Geestwater	760.764	377.735			1.138.499
Josephschool Lindenlaan / Villa's Achterweg	0	1.643		-1.634	0
Hoek Oranjelaan / Heereweg 33	0	1.007		-1.007	0
Heereweg 331 Microformat	14.274	2.279			16.553
Kanaalstraat 33 De Zon	1.596	347			1.943
Heereweg 347b	120.820	27.643			148.463
Heereweg 26	20.997	24.171			45.168
Haven 1	-63.626	3.763		-59.863	0
Trompenburg fase II	135.640	15.055			150.695
vml Rembrandtschool - Frans Halsstr 6	-486.373	21.209			-465.164
Middenweg 21	0				0
Heereweg 455 C	17.269				17.269
Von Bönninghausenlaan 54	-7.247				-7.247
Vuursteeglaan	26.278	22.450			48.728
Loosterweg 18 Lisse	-6.465				-6.465
Achterweg 20	-4.265				-4.265
Schoolstraat 5 tot en met 11	-14.748				-14.748
Heereweg 245-249	-12.876				-12.876
Essenlaan 7	544				544
Hyacintenstraat 20	-15.878	1.590	-5.000		-19.288
Laan van Rijckevorsel 5	-9.585				-9.585
Ruishornlaan 25 - Knarrenhof	123.547	35.329	-16.325		142.551
Totaal	606.515	534.751	-21.325	-62.504	1.177.154

Heereweg 347b (van Erk) Swets & Zeitlinger

Op 14 september 2023 heeft de raad een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld van € 150.000 voor de voorbereiding van het project Swets & Zeitlinger ten laste van de algemene reserve. Na het besluit van de raad over het voorbereidingskrediet zijn we gestart met een projectgroep ter voorbereiding op de gesprekken met de ontwikkelaar. Dat heeft ertoe geleid dat er begin 2024 gesprekken, zowel ambtelijk als bestuurlijk met de ontwikkelaar zijn gevoerd over het vervolg en de samenhang met de ondertekende intentieovereenkomst in 2022. De ontwikkelaar heeft de haalbaarheid van woningbouw in het eerste half jaar van 2024 onderzocht. Hiervoor zijn ter besluitvorming verschillende scenario's opgesteld en voorgelegd. In het tweede half jaar van 2024 is een voorkeursscenario geformuleerd (betreft de stedenbouwkundige voorkeursvariant) welke de basis vormt voor een te sluiten anterieure overeenkomst. In 2025 wordt hierover een besluit genomen en worden daarna de plannen verder uitgewerkt voor aanvraag van vergunning en ruimtelijke procedures.

De uitgaven van het project tot en met 2025 zijn ten laste gebracht van de algemene reserve conform het eerdere raadsbesluit.

Trompenburg fase II

In 2016 hebben de gemeente Lisse en woningstichting Eigen Haard een intentieovereenkomst getekend voor het woningbouwproject Trompenburg Lisse. Dit project maakte deel uit van een exploitatieovereenkomst die in 2011 is gesloten en waarvan ook het vernieuwde en inmiddels gerealiseerde woonzorgcomplex Rustoord onderdeel was. In de intentieovereenkomst is overeengekomen dat Eigen Haard de woningbouwlocatie mag overdragen aan een projectontwikkelaar ten behoeve van de realisatie van woningbouw. Wilma Wonen heeft de woningbouwlocatie aangekocht en is van plan om maximaal 65 woningen te ontwikkelen op het braakliggende terrein Trompenburg. De ontwikkeling is een divers woningbouwprogramma dat bestaat uit vrijstaande woningen, twee-onder-een-kapwoningen, appartementen en rijwoningen. In juli 2021 is de anterieure exploitatieovereenkomst ondertekend en de raad heeft het

bestemmingsplan in juni 2022 vastgesteld. Er is beroep ingediend bij de RvS. LaGro is ingehuurd om het verweer te schrijven. Bestemmingsplan is op advies van LaGro opnieuw (gewijzigd) vastgesteld door de raad. Het herstelbesluit is op 23 februari 2023 door de raad genomen. Het herstelbesluit heeft ter inzage gelegen van 8 maart tot en met 19 april 2023. De zitting bij de Raad van State was op 15 juni 2023. Er is een tussenuitspraak gedaan door de RvS, alle beroepsgronden zijn ongegrond verklaart behalve één. Er is een kleine aanvulling/ motivatie nodig voor het parkeren. Dit is opgestuurd naar de RvS. De RvS heeft op 20 december 2023 een uitspraak gedaan, waardoor het bestemmingsplan een onherroepelijke status heeft gekregen. De aanvragen voor de omgevingsvergunningen zijn eind 2023 ingediend en zijn in het eerste kwartaal van 2024 verleend. Daarna is gestart met de verkoop van woningen.

Niet alle gemaakte kosten op dit project kunnen worden verhaald op de opdrachtgever. Vooraf is een plankostenscan, een inschatting van de te maken uren en kosten, opgesteld. Door de beroepsprocedure worden er meer interne uren gemaakt op dit project dan vooraf was ingeschat. Daarom is een verliesvoorziening voor dit project opgenomen van € 155.640 per 31/12/2024. Het project wordt in 2026 afgesloten.

Facilitaire projecten; initiatief- of onderzoeksfase

Facilitaire projecten in initiatief fase	Boekwaarde	Kosten	Opbrengsten	Afboeking	Boekwaarde
	1-1-2025				31-12-2025
Hoogvliet	35.546	9.540			45.086
Ruishornlaan 21 - de Greef aovk	272.958	146.168			419.126
Ruishornlaan 31 - Pauluskerk aovk	2.772	10.138			12.910
Nassastraat 25 - Posthuys	64.142	29.981			94.123
Bondstraat Lisse	3.037				3.037
Keukenhofdreef 18A - aovk	0				0
Tulpenstraat 35	21.486				21.486
Heereweg 351 - aovk	7.836				7.836
Heereweg 28 aovk	854	318			1.172
Akervoorderlaan 18 aovk	460				460
Achterweg 18	1.999				1.999
Gasstraat 8	2.927				2.927
Heereweg 137	196				196
Heereweg 357	1.988				1.988
Heereweg 477-479	490	424			914
Oranjelaan 98	-3.856				-3.856
HOV lijn	9.164				9.164
Akervoorderlaan 13 AOVK	8.273	10.465			18.738
3e Poellaan 87	874	1.558			2.432
De Klister, Heereweg 105	357	3.339			3.696
Heereweg 386, De Engel	2.295	2.260			4.555
Totaal	433.796	214.191	0	0	647.987

De bovenstaande bedragen betreffen de voorbereidingskosten in de initiatief- of onderzoeksfase. Naar verwachting worden deze kosten bij het afsluiten van de anterieure overeenkomst verrekend met de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden afgeboekt t.l.v. het rekeningresultaat. Vooralsnog worden deze kosten als risico aangemerkt.

Ruishornlaan 21

Op 30 maart 2023 besloot de raad dat er op Ruishornlaan 21 voor de doelgroep starters/jongeren 40 woningen worden gerealiseerd, onderzoek te doen naar afwijking van de parkeernorm en om het college opdracht te geven om in de verdere uitwerking het indicatief saldo zoveel als mogelijk te optimaliseren met als doel een kostenneutrale ontwikkeling. Ook is besloten om het college opdracht te geven om meerdere scenario's uit te werken waarin de wensen in relatie tot de kosten inzichtelijk worden gemaakt en worden vertaald naar een ruimtelijke verbeelding. Er is een communicatieaanpak vastgesteld waarin wordt ingegaan op processtappen richting de genoemde uitwerking. Er is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van €370.000,-. Na een beeldvormende sessie met de raad heeft de raad op 20 juni 2024 besloten om de scenariokeuze van 2 bouwvolumes verder uit te werken voor een Tender. Het ontwerpbestemmingsplan heeft ter

inzage gelegen en is in januari 2025 door de raad vastgesteld. De Tender wordt hierna zo spoedig mogelijk opgestart.

Warme gronden

Definitie: de door de gemeente verworven gronden met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor de raad nog geen operationele grondexploitatie heeft vastgesteld.

Op basis van de wijziging van het BBV in 2016 worden deze warme gronden verantwoord onder materiële vaste activa en wel tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is niet toegestaan. Ingeval van duurzame waardevermindering vindt afwaardering plaats naar de waarde volgens de geldende bestemming. Voor gronden die zijn verworven en waarvoor nog geen bestemmingswijziging is doorgevoerd, kan dit betekenen dat er (tijdelijk) een forse afwaardering moet plaatsvinden. Deze kan grotendeels worden teruggedraaid zodra tot de bestemming van bouwgrond wordt besloten. Dit leidt met name bij de gebiedsontwikkeling tot ongewenste effecten, zoals grote fluctuaties in de waardering van deze gronden – en als gevolg daarvan het resultaat en de financiële positie van de gemeente.

De gemeente Lisse heeft geen warme gronden.

Materiële Vaste Activa (MVA) – inclusief overlopende passiva

Definitie: over grond als materiële vaste activa wordt gesteld dat deze grond een vaste bestemming heeft en geen deel is van een transformatieproces. Dit geldt ook voor gronden die anticiperend en strategisch zijn aangekocht, maar waarbij geen sprake is van gebiedsontwikkeling. Bij grond als materiële vaste activa gaat het veelal om ondergrond van gebouwen, wegen, parken, pleinen of van land- of bosbouwgronden.

Dit is bij de gemeente Lisse niet aan de orde.

Reserves en voorzieningen

Definitie reserves: deze worden aangehouden als buffer voor risico's, om lasten te egaliseren en om te sparen voor toekomstige uitgaven.

Definitie voorziening: er is een bedrag apart gezet voor toekomstige uitgaven die onvermijdelijk zijn, maar waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend is.

Het essentiële verschil tussen een reserve en een voorziening is dat de raad de bestemming van een reserve kan wijzigen. De reserve is vrij te besteden. Bij een voorziening kan dat niet: dan is er sprake van verplichte bestedingsrichting.

Voorziening stadsvernieuwing

Zoals in het BBV is bepaald, mogen verwachte positieve en negatieve resultaten niet worden gesaldeerd en moeten we voor verwachte tekorten direct een voorziening treffen. Per 31/12/2025 zijn de volgende verliesvoorzieningen getroffen.

Project	
Geestwater	€ 768.176
Trompenburg	€ 155.640
Vuursteeglaan	€ 47.278
	€ 971.094

Paragraaf Open overheid

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel de overheid transparanter en toegankelijker voor de buitenwereld te maken. De wet bevat verplichtingen, die op drie focusgebieden zijn gericht, namelijk de passieve openbaarmaking in de vorm van het behandelen van Woo-verzoeken, de actieve openbaarmaking waarbij besluiten binnen twee weken gepubliceerd dienen te worden en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Deze laatste is door de wetgever als randvoorwaardelijk bepaald om tijdig aan de door de wet bepaalde termijnen te kunnen voldoen.

HLTsamen maakt alle Woo-verzoeken en bijhorende documenten (vanaf 1 januari 2024) openbaar via de hiervoor ingerichte webportalen. Onze gemeente heeft een dergelijk publicatieportaal voor Woo-besluiten: open.lisse.nl.

In 2025 is binnen HLTsamen geïnvesteerd in het op orde brengen van de informatiehuishouding. Een belangrijk deel hiervan is uitgevoerd als onderdeel van het project Samen Digitaal Transparant. Zo zijn nieuwe moderne digitale werkplekken geïmplementeerd, waarmee medewerkers beter worden ondersteund in digitaal en veilig werken. Daarnaast is het aantal plekken waar informatie kan worden opgeslagen teruggebracht, om versnippering en dubbele bestanden te voorkomen. Aan nieuwe medewerkers zijn trainingen gegeven in de omgang met bedrijfsinformatie. En er is een oplossing ingekocht die ondersteunt bij het opschonen van een deel van de informatiehuishouding.

Deze maatregelen zijn van belang om de duurzame toegankelijkheid van informatie te waarborgen en Woo-verzoeken sneller en betrouwbaarder te kunnen afhandelen.

Het aantal Woo-verzoeken in Lisse is in 2025 licht afgenomen. Van 22 verzoeken in 2024 naar 18 verzoeken in 2025.

Voor de bekostiging van de implementatie van de Wet open overheid ontvangt de gemeente voorlopig jaarlijks incidentele en structurele gelden van het Rijk.

Paragraaf Opvang ontheemden

In februari 2022 begon de oorlog in Oekraïne, waarmee een grote vluchtelingenstroom richting de rest van Europa en dus ook Nederland op gang kwam. De HLT-gemeentes stonden daardoor acuut voor de uitdaging om Oekraïense ontheemden op te vangen en hebben nadrukkelijk hun verantwoordelijkheid genomen bij deze humanitaire ramp. Omdat het hier om crisisopvang gaat, ligt de bevoegdheid bij de burgemeester, aangestuurd door het Veiligheidsberaad (landelijk) en de Veiligheidsregio (regionaal).

Lisse heeft gemiddeld in 2025 152 mensen opgevangen in een deel van hotel Lowietje aan de Heereweg. Daarnaast zijn er over 2025 gemiddeld 41 ontheemden bij particulieren in de gemeente Lisse gehuisvest

Voor alle ontheemden die de gemeente Lisse in 2025 heeft opgevangen, is naast huisvesting gezorgd voor zorg, onderwijs, welzijn, toegang tot werk en leefgeld en een veilige leefomgeving. De opgave heeft veel gevraagd van HLTsamen en doet dat nog steeds. Zo is er voor de uitvoering veel gebruikt gemaakt van ingehuurde externe partijen. Ook hebben inwoners van Lisse en vrijwilligers waar nodig ondersteuning geboden.

Per kwartaal wordt binnen HLTsamen een financiële monitor opgesteld. Deze financiële monitor geeft weer welke kosten we tot nu toe hebben gemaakt, welke inkomsten er zijn en wat de verwachtingen zijn voor in de toekomst. Met behulp van deze monitor worden de knelpunten en risico's in kaart gebracht. De informatie in deze paragraaf is gebaseerd op financiële monitor over 2025.

Voor het bepalen van de inkomsten en uitgaven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Alle direct aan een gemeente toe te rekenen kosten, worden direct verantwoord in de administratie van de desbetreffende gemeente.
2. Het aantal opvangdagen dat er beschikbaar was in de gemeente, zoals dat ook de basis is voor de declaratie naar het Rijk.
3. De kosten van HLTsamen (met name interne uren, inhuur, welzijn e.d.) worden naar rato van het aantal opvangdagen toegerekend aan de gemeente.
4. Het financiële kader is het Rijksbudget, hier zijn we binnen gebleven. Gezien de onzekerheid wat er nog op ons afkomt, hanteren we dezelfde beleidslijn als vorig jaar en is het nog resterende saldo van 2025 in de reserve Opvang Ontheemden gestort.

Inkomsten

A. Gemeentelijke Opvang Oekraïne

De regeling gemeentelijke opvang Oekraïne (GOO), per 4 juni 2022 in werking getreden, regelt de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Gemeenten ontvangen volgens deze regeling een normbedrag van €44 per dag per gerealiseerde gemeentelijke opvangplek. Onder dit normbedrag vallen alle kosten die direct gerelateerd zijn aan de opvang, zoals huur, energie en schoonmaak. Over 2025 hebben we € 2.423.167 aan compensatie te ontvangen vanuit het Rijk voor de realisatie van de gemeentelijke opvang

B. Particuliere Opvang Oekraïne

Waar de meeste ontheemden in gemeentelijke opvanglocaties worden opgevangen, kan een gasthuishouden ook tijdelijk onderdak aanbieden. Het gasthuishouden ontvangt echter geen financiële vergoeding. Hiervoor geldt de regeling particuliere opvang Oekraïne (POO) die ook per 4 juni 2022 in werking is getreden. Na registratie in een gemeente krijgen de ontheemden leefgeld uitgekeerd per maand. Het uitgekeerde leefgeld wordt volledig vergoed door het Rijk. Gemeenten

krijgen daarnaast voor de ondersteuning van de particuliere opvang € 48 per maand per ontheemde.

Met behulp van het aantal beschikbare plekken per locatie, het totaal aantal dagen waarop deze plekken beschikbaar waren en het normbedrag, zijn de inkomsten berekend. De inkomsten zijn gesplitst in perioden waarin verschillende regelingen van kracht waren. Voor particuliere opvang hebben we in 2025 € 23.616 aan compensatie ontvangen.

Uitgaven

De gemeente maakt, wat de kosten betreft, onderscheid tussen drie categorieën: kosten van leefgeld, de locatiekosten (huur, beveiliging, klein onderhoud), inzet van personeel van HLTsamen (zowel eigen personeel als inhuur) en overige kosten. Bij de laatste categorie kan gedacht worden aan de kosten voor de internationale schakelklas, welzijn, catering, tandarts en fysiotherapie. Bij de kosten is geen onderscheid gemaakt tussen gemeentelijke of particuliere opvang, ze zijn als het totaal van de opvang in de gemeente gepresenteerd.

Samenvattend kan financieel de volgende stand van zaken gepresenteerd worden:

Overzicht Financiën Crisis Noodopvang Oekraïne 2025	
Inkomsten	
Gemeentelijke opvang	€ 2.423.167
Particuliere opvang	€ 23.616
Bijdrage van Teylingen	€ 161.129
Subtotaal inkomsten	€ 2.607.912
Uitgaven	
Leefgeld	€ 113.454
Kosten locatie	€ 2.127.346
Inzet personeel en externe inhuur	€ 474.102
Overige kosten	€ 4.289
Subtotaal uitgaven	€ 2.720.282
Verschil inkomsten en uitgaven	- €112.370

Bij de Slotwijziging 2025 was de verwachting dat er € 348.630 onttrokken moest worden aan de reserve Opvang Ontheemden. Uiteindelijk is er in 2025 € 112.370 onttrokken aan de reserve.

Financiële jaarrekening

Wettelijk kader

De Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten scheppen het wettelijk kader voor de financiën van gemeenten.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële jaarrekening. De bedoeling hiervan is om de transparantie van de gemeentelijke jaarrekening te verhogen. Deze verplichte onderwerpen zijn de uitgangspunten voor de structuur van de jaarrekening.

- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.
- Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Provinciaal toezicht

De provincie heeft de taak toezicht te houden op de gemeenten. Om in aanmerking te komen voor de meest lichte vorm van toezicht (repressief toezicht) hebben Gedeputeerde Staten de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De begroting 2027 moet in evenwicht zijn of, als dat niet het geval is, moet het laatste jaar van de meerjarenraming (2030) in evenwicht zijn.
- De jaarrekening 2025 moet in evenwicht zijn; als de jaarrekening niet in evenwicht is, kan dat, afhankelijk van de aard en/of omvang van het tekort, van invloed zijn bij de bepaling van het toezichtregime.
- De vastgestelde jaarrekening 2025 en de begroting 2027 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli 2026 en 15 november 2026, aan de provincie zijn toegezonden.

Met het hiervoor genoemde evenwicht wordt het 'structureel evenwicht' bedoeld. Dit houdt in dat structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten.

Door vaststelling van de jaarrekening in de vergadering van 23 juni 2026, tijdige inzending en het structurele evenwicht van de jaarrekening wordt aan de eisen voldaan.

Balans

Balans

Bedragen € x 1.000

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
• Investerings met een economisch nut		
<i>Bedrijfsgebouwen</i>	5.683	5.970
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>	1.762	1.845
<i>Gronden en terreinen</i>	701	620
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	497	407
<i>Overig</i>	53.739	56.003
<i>Woonruimten</i>	312	347
• Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		
<i>Grond- weg- en waterbouwkundige werken</i>	14.477	14.862
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	485	525
• Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</i>	10.097	9.161
	87.753	89.740
Financiële vaste activa		
• Kapitaalverstrekkingen aan:		
<i>Deelnemingen</i>	2.060	2.046
• Leningen aan:		
<i>Overige verbonden partijen</i>	2.393	2.393
<i>Woningbouwcorporaties</i>	592	624
• Langlopende leningen		
<i>Overig Niet overheid</i>	7.971	7.661
	13.016	12.724
TOTAAL VASTE ACTIVA	100.769	102.464
VLOTTENDE ACTIVA		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
• Vorderingen op openbare lichamen		
<i>Vorderingen op overige overheden</i>	7.443	9.792
• Rekening-courantverhouding met het Rijk	6.161	4.721
• Overige vorderingen (niet-overheid)	330	272
	13.935	14.785
Liquide middelen		
• Liquide middelen (kas- en banksaldi)	184	205
	184	205
Overlopende activa		
• Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:		
<i>Het Rijk</i>	999	218
<i>Gemeenten</i>	622	449
<i>Overige overheden</i>	882	801
• Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.224	2.691
	6.727	4.159
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	20.846	19.149
TOTAAL ACTIVA	121.615	121.613

Balans

Bedragen € x 1.000

PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen		
• Algemene reserves	22.353	3.774
• Bestemmingsreserves	6.734	24.889
• Nog te bestemmen resultaat	4.602	1.497
	<u>33.690</u>	<u>30.159</u>
Voorzieningen		
• Egalisatievoorzieningen	2.270	1.794
• Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.579	3.151
• Van derden verkregen midd. die spec. besteed moeten worden	2.273	2.326
	<u>8.122</u>	<u>7.272</u>
Vaste schulden		
• Onderhandse leningen van:		
<i>Binnenlandse banken en overige financiële instellingen</i>	69.075	72.578
• Waarborgsommen	7	7
	<u>69.082</u>	<u>72.585</u>
TOTAAL VASTE PASSIVA	110.893	110.016
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden		
• Overige vlottende schulden	1.801	3.344
	<u>1.801</u>	<u>3.344</u>
Overlopende passiva		
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2.303	2.737
• Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:		
<i>Het Rijk</i>	2.706	3.846
<i>Provincies</i>	466	533
<i>Gemeenten</i>	10	-
<i>Overige overheden</i>	2.405	82
• Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen.	1.031	1.055
	<u>8.921</u>	<u>8.253</u>
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	10.722	11.597
TOTAAL PASSIVA	121.615	121.613

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen

75.054

64.707

Totaaloverzicht resultaat per programma

In onderstaand overzicht treft u voor de Programmarekening 2025, in één totaaloverzicht, de baten en lasten en de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma, inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, aan.

		Rekening	Begroting	Begroting na wijziging	Rekening
		2024	2025	2025	2025
Programma 1. Samenleven	Lasten	44.142	41.699	48.557	46.174
	Baten	-12.935	-9.430	-12.824	-13.177
Saldo		31.207	32.269	35.733	32.998
Programma 2. Leefomgeving	Lasten	20.243	18.833	21.062	21.941
	Baten	-17.328	-9.664	-11.205	-13.478
Saldo		2.915	9.169	9.857	8.463
Programma 3. Bedrijvigheid	Lasten	1.272	1.274	1.229	1.199
	Baten	-252	-146	-196	-187
Saldo		1.020	1.128	1.033	1.012
Programma 4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	4.101	3.666	3.670	4.089
	Baten	-835	-683	-896	-898
Saldo		3.266	2.983	2.774	3.191
Saldo programma's		38.408	45.549	49.397	45.664

Algemene dekkingsmiddelen:

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Saldo	-43.952	-44.710	-49.210	-49.410
Belastingen overig	Saldo	284	176	153	11
Overhead	Saldo	8.708	9.404	9.585	8.955
Overige baten en lasten	Saldo	26	-339	58	1
OZB niet-woningen	Saldo	-2.977	-3.169	-3.219	-3.227
OZB woningen	Saldo	-4.593	-5.047	-5.023	-5.023
Treasury	Saldo	-711	-1.009	-526	-501
Saldo algemene dekkingsmiddelen		-43.215	-44.694	-48.183	-49.194

Saldo voor resultaatbestemming	-4.807	856	1.215	-3.530
---------------------------------------	---------------	------------	--------------	---------------

Stortingen in reserves

1. Samenleven	Lasten	13.783	3.144	3.205	3.274
2. Leefomgeving	Lasten	6.437	0	434	434
3. Bedrijvigheid	Lasten	70	0	175	175
4. Bestuur en ondersteuning	Lasten	198	0	120	120

Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	40	0	18.237	18.237
Totaal stortingen in reserves		20.529	3.144	22.171	22.240

Onttrekkingen reserves

1. Samenleven	Baten	-5.867	-3.892	-22.477	-22.075
2. Leefomgeving	Baten	-952	-96	-1.010	-817
3. Bedrijvigheid	Baten	-327	-280	-355	-262
4. Bestuur en ondersteuning	Baten	-10.073	0	-118	-118
Algemene dekkingsmiddelen	Baten	0	0	-40	-40
Totaal onttrekkingen uit reserves		-17.218	-4.268	-23.999	-23.312
Resultaat na bestemming		-1.497	-268	-614	-4.602

Waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De baten en lasten m.b.t. grondbeleid worden in de exploitatie verwerkt volgens de notitie Grondbeleid. Het saldo van de baten en lasten wordt verwerkt in de balans in de post Overlopende passiva of Overlopende activa.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Personele kosten worden niet geactiveerd. Dus voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op een andere wijze een verplichting opgenomen.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Waardering en afschrijving materiële vaste activa

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden lineair in maximaal 5 jaar afgeschreven.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

3. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 10.000,- worden in beginsel niet geactiveerd, met uitzondering van gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.
4. Bij de waardering van de vaste activa worden bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
6. Investerings worden lineair afgeschreven.
7. Afschrijven van een investering beginnen in het jaar volgend op het jaar waarin het actief wordt opgeleverd.
8. Aan een investering wordt rente toegerekend over de boekwaarde op de eerste dag van het jaar. De rente wordt berekend met het omslagpercentage. Voor 2025 is dit 1,5% (2024: 1,5%).
9. Bij het bepalen van de afschrijvingen wordt de componentenbenadering gehanteerd. De componentenbenadering houdt in dat verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen. Per samenstellend deel kunnen de economische gebruiksduren namelijk verschillen.
10. Afschrijvingsbeleid materiële vaste activa met economisch nut:
 - 50 jaar: rioleringen en duikers
 - 40 jaar: (ver)nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage
 - 10 jaar: Tijdelijke gebouwen/ noodlokalen/ loodsen/ opslagplaatsen
 - 25 jaar: Renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen en parkeergarage
 - 15 jaar: Technische installaties in schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen
 - 10 jaar: Inventaris schoolmeubilair en veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen
 - 20 jaar: motorvoertuigen
 - 40 jaar: begraafplaats
 - 25 jaar: uitbreiding begraafplaats
 - 5 jaar: Hardware
 - 3 – 5 jaar: Software en randapparatuur
 - 7 jaar: Tractie

Het college kan in bijzondere gevallen beargumenteerd afwijken van de bovenstaande afschrijvingstermijnen. Overige niet genoemde investeringen worden zo veel mogelijk volgens bovenstaande richtlijnen geactiveerd.

Warme gronden

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)' worden deze verantwoord onder materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

Afwaarderen naar de waarde volgens de geldende bestemming van deze gronden kan achterwege blijven als aan een aantal cumulatieve voorwaarden wordt voldaan. Als aan deze cumulatieve voorwaarden wordt voldaan, kan voor deze 'warme gronden' uitgegaan worden van de waarde in toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming (art. 65 BBV). De cumulatieve voorwaarden zijn:

- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden;

- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa

De belangen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en effecten worden gewaardeerd tegen kostprijs. De posten worden in waarde vermindert, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. De lening aan de woningcorporatie en de overige uitgegeven leningen worden gewaardeerd tegen nominale waarden.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende posten

De liquide middelen en overlopende posten worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

In het Besluit Begroting en Verantwoording worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Onderscheid tussen reserves en voorzieningen

In het Besluit Begroting en Verantwoording is een onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen.

Algemene reserve: alle reserves, niet zijnde een bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve: een reserve waaraan het bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Voorziening: een voorziening is een deel van het vermogen dat afgezonderd is wegens

1. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs ingeschat kunnen worden;
2. op de balansdatum bestaande risico's m.b.t. bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs ingeschat kan worden;
3. kosten die in een volgend jaar zullen worden gemaakt mits het maken van de kosten zijn oorsprong mede vindt in het (lopende) jaar of in een voorafgaand jaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren.

Van een voorziening is dus sprake als het gaat om te kwantificeren financiële verplichtingen of risico's. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die

reden kunnen voorzieningen naar de situatie ultimo balansdatum verslagjaar geen negatieve stand hebben. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies'

Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden, zoals bijvoorbeeld wachtgeld- en belastingverplichtingen, pensioenverplichtingen, garantieverplichtingen en dergelijke. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals bijvoorbeeld groot onderhoud. Indien de financiële verplichtingen of risico's niet te kwantificeren zijn dan dienen deze zaken vermeld te worden in de risicoparagraaf.

Pensioenen en andere lange termijn-personeelsbeloningen

Visma Idella verzorgt de actuariële waardeberekeningen van de pensioenverplichting die de gemeente heeft voor haar (gewezen) wethouders en/of gepensioneerden en hun nabestaanden. De uitkomsten hiervan worden verwerkt in deze jaarrekening. Voor het bepalen van de pensioenverplichting wordt de rekenrente gebruikt, zoals deze door het Rijk wordt vastgesteld. Voor de jaarrekening 2025 is de rekenrente vastgesteld op 2,954% (voor 2024: 2,325%). Daarnaast is vanaf begrotingsjaar 2025 de overdrachtswaarde Appa toegevoegd om een indicatie te geven van de ABP overdrachtswaarde. Deze overdrachtswaarde is gebaseerd op een benadering van de methode van het onderzoek van Montae & Partners.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur, in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die mede bepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen afwijken van deze schattingen.

Rentetoerekening aan reserves en voorzieningen

Aan reserves en voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met betaalde aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat. Hier gaan we uit van de op 15 juni 2023 vastgestelde Financiële verordening gemeente Lisse 2023 en het op 18 december 2025 in de vastgestelde slotwijziging opgenomen normenkader. Financiële verordening gemeente Lisse is op 18 december 2025 is deze gewijzigd naar aanleiding van de wijziging in het BADO.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025 alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 2% van de totale lasten, exclusief de dotaties aan de reserves is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Toelichting op de balans

ACTIVA

Immateriële en Materiële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn vaste activa, die niet tastbaar zijn.

De materiële vaste activa zijn als volgt onderverdeeld:

- Gronden en terreinen: alle terreinen en gronden in gebruik gegeven of verhuurd aan anderen;
- Woonruimten: alle huizen in gebruik gegeven en in gebruik gegeven als dienstwoning;
- Bedrijfsgebouwen: gemeentehuis, brandweerkazerne, scholen e.d.;
- Grondbouwkundige werken: drainages, keerwanden, overstorten e.d.;
- Waterbouwkundige werken: sloten, bruggen, beschoeiingen, rioleringen, duikers, gemalen e.d.;
- Wegbouwkundige werken: straten, pleinen, verlichting, straatmeubilair, groenvoorzieningen e.d.;
- Vervoermiddelen: auto's;
- Machines, apparaten en installaties: machines, computers e.d.;

Deze indeling is gebaseerd op het BBV. De kolommen worden alleen getoond als er daadwerkelijk ook bedragen in voorkomen.

a Investerings met een economisch nut

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Investerings	Des- investerings	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Materiële vaste activa economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	5-40	5.970	100	1		387	5.683
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10-40	1.845	103	2		184	1.762
Gronden en terreinen	-	620	81	-		-	701
Machines, apparaten en installaties	3-15	407	133			43	497
Overig	5-40	56.003	0			2.264	53.739
Woonruimten	25	347				35	312
TOTAAL		65.192	417	3	-	2.913	62.694

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Bedrijfsgebouwen
De investering betreft de reparatie van het dak van basisschool de Tweemaster.
- Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken
Investerings hebben betrekking op twee speeplaatsen aan de Gasstraat en Rembrandtplein.
- Gronden en terreinen
De investering van € 81.312 heeft betrekking op de HOV Lisse.
- Machines, apparaten en installaties
De investering betreft de vervanging van veldverlichting naar LED verlichting bij Ter Specke.

- Overig
In 2025 hebben geen grote investeringen plaats gevonden.
- Woonruimten
Geen mutaties.

b Investerings met een economisch nut waar tegenover heffingen e.d. staan

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Investerings	Des-investeringen	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Materiële vaste activa economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	15-50	14.862	83			468	14.477
Machines, apparaten en installaties	10-20	525				40	485
TOTAAL		<u>15.387</u>	<u>83</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>508</u>	<u>14.962</u>

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken
De investeringen hebben betrekking op de Riolering.

c. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Termijn van afschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Investerings	Des-investeringen	Bijdragen van derden	afschrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Materiële vaste activa maatschappelijk nut							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	5-100	9.161	1.323	1		386	10.097
TOTAAL		<u>9.161</u>	<u>1.323</u>	<u>1</u>	<u>-</u>	<u>386</u>	<u>10.097</u>

Op diverse onderdelen zijn belangrijke investeringen en/of bijdragen van derden te signaleren. Een toelichting van de belangrijkste mutaties per activumsoort wordt hierna gegeven:

- Grond-weg-en waterbouwkundige werken
De investeringen hebben betrekking op het groenbeheerplan, beschoeiing, diverse herinrichtingen wegen en parkeerplaatsen, openbare verlichting, de Grachtbrug en ophoging Zeeheldenbuurt.

Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Verstrekte leningen	Aflossing	Overige	Boekwaarde 31-12-2025
Financiële vaste activa					
Kapitaalverstrekkingen aan:					
Deelnemingen	2.046	15			2.060
Leningen aan:					
Overige verbonden partijen	2.393				2.393
Woningbouwcorporaties	624		33		592
Overige langlopende leningen	7.661	1.291	741	239	7.971
TOTAAL	12.724	1.305	774	239	13.016

Kapitaalverstrekkingen: Deelnemingen en effecten

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Aantal aandelen	Boekwaarde 1-1-2025	Aantal aandelen	Boekwaarde 31-12-2025
Deelnemingen				
Aandelen Dunea	68.314	32	68.314	32
Aandelen netwerkbedrijf Alliander	541.261	244	541.261	244
Aandelen De Meerlanden	7.022	940	7.022	940
Aandelen De Meerlanden 2021	3.205	638	3.205	638
Aandelen De Meerlanden 2022	36	7	36	7
Aandelen De Meerlanden 2023	22	5	22	5
Aandelen De Meerlanden 2024	322	73	322	73
Aandelen De Meerlanden 2025			63	15
Aandelen B.N.G.	18.252	41	18.252	41
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij		66		66
TOTAAL		2.046		2.060

Deelnemingen

Het aantal aandelen Dunea bedraagt 68.314 aandelen per 31-12-2025. In 2023 heeft er een herindeling van de aandelen plaatsgevonden op basis van inwoner aantallen. Er zijn 2.207 aandelen geleverd aan een andere gemeente zonder tegenprestatie. Destijds heeft Lisse de aandelen verkregen met in de statuten vermelde nominale waarde van 10 gulden.

De aandelen staan nu tegen een waarde van € 0,46 per stuk op de balans.

De aandelen in het netwerkbedrijf Alliander zijn voor € 243.567 opgenomen op de balans tegen € 0,45 per stuk. Het aantal aandelen bedraagt 541.261 stuks.

Sinds 1 juli 2009 heeft Lisse aandelen in de Meerlanden. De Meerlanden is een door de overheid gedomineerde vennootschap. In 2021 is er de kapitaalstructuur van de Meerlanden aangepast. Er heeft een herschikking van de aandelen afgestemd op het aantal huisaansluitingen plaatsgevonden. Op de oude aandelen heeft een conversie plaatsgevonden. 8.951 aandelen zijn met de conversie 7.022 aandelen geworden tegen de zelfde waarde € 939.750. In 2021 zijn er 3.205 aandelen aangekocht. De aandelen kostten € 199 per stuk, in totaal € 638.334. Met de herijking van de aandelen is in 2022 36 aandelen aangekocht. De aandelen kostte € 206 per stuk. Met de herijking van de aandelen is in 2023 22 aandelen aangekocht voor € 216 per stuk, in totaal € 4.750. In 2024 zijn 322 aandelen Meerlanden gekocht met een intrinsieke waarde van € 216 en in 2025 zijn 63 aandelen gekocht voor € 235 per stuk (totaal € 14.815).

Het aantal aandelen BNG bedraagt 18.252 (van € 2,50). De boekwaarde van deze aandelen BNG bedraagt € 41.412. Lisse ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit in de BNG.

Bij de oprichting van Greenport heeft de gemeente bijgedragen in de stichting daarvan.

Leningen aan overige verbonden partijen

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Aantal aandelen	Boekwaarde 1-1-2025	Aantal aandelen	Boekwaarde 31-12-2025
Overige verbonden partijen				
Aandeelhouderslening Alliander		2.393		2.393
TOTAAL		<u>2.393</u>		<u>2.393</u>

Leningen aan woningbouwcorporaties

Er loopt nog één lening van het rijk via de gemeente. De gemeente functioneert als doorgeefluik.

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2025
Woningbouwcorporaties			
Lening U/G Woonstichting STEK	624	33	592
TOTAAL	<u>624</u>		<u>592</u>

Overige langlopende geldleningen u/g

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Verstrekte leningen	Aflossing	Overige	Boekwaarde 31-12-2025
Overige langlopende leningen					
Diverse:					
Geldlening FC Lisse aflossing schuld 2012 en boeterente	90		15		75
Lening St. Jenaplanscholen (renteloos)	6				6
Geldlening Speelkwartier	233				233
SVN:					
Rekening-courant	974			239	735
Duurzaamheidsleningen	534	201	90		645
Leningen funderingen	60		1		59
SVN Startersleningen	3.574	1.089	448		4.216
Hypothecaire leningen					
Personeel	2.190		187		2.003
TOTAAL	7.661	1.291	741	239	7.971

In januari 2012 is besloten om de openstaande vorderingen van FC Lisse om te zetten in een renteloze lening van € 360.000, waarvan in 2025 € 15.000 is afgelost.

In januari 2012 is besloten om activa over te nemen van FC Lisse. Met de verkoopopbrengst heeft FC Lisse lopende leningen bij de bank afgelost. De hieruit voortvloeiende boeterente is ook omgezet in een renteloze lening. Voor beide leningen is een overeenkomst van schuld gesloten.

Ingevolge de wet FIDO mogen geen leningen meer verstrekt worden aan het personeel.

De lopende personele leningen zijn voor de invoering al verstrekt.

Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar		31-12-2025	31-12-2024
a.	Vorderingen op openbare lichamen		
	<i>Vorderingen op overige overheden</i>	7.443	9.792
e.	Rekening-courantverhouding met het Rijk	6.161	4.721
h.	Overige vorderingen (niet-overheid)	330	272
		13.935	14.785

- a. De vorderingen op openbare lichamen hebben betrekking op te ontvangen BTW uit het BTW compensatiefonds en een paar overige te ontvangen bedragen.

- e. Rekening- courantverhouding met het Rijk betreft de gelden die in de Schatkist is gestort. In 2013 is het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren in werking getreden. Gemeenten, provincies en waterschappen moeten vanaf 16 december 2013 het overgrote deel van hun overtollige liquide middelen en beleggingen onderbrengen bij het ministerie van Financiën. Deze maatregel levert een significante bijdrage aan de EMU schuldverlaging en vermindert daarnaast het financieel risico voor decentrale overheden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000) Lisse					
		Verslagjaar	2025		
(1)	Drempelbedrag	1.559			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	309	285	301	263
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.250	1.275	1.258	1.296
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	77.969			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	77.969			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000					
Vanaf 1 juli 2021					
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.					
	Drempelbedrag	1.559			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	27.828	25.907	27.711	24.242
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	309	285	301	263

- h. De openstaande vorderingen worden regelmatig nagelopen en periodiek worden de nodige maatregelen getroffen om invordering te bereiken.

Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

Bedragen € x 1.000

Liquide middelen		31-12-2025	31-12-2024
a.	Liquide middelen (kas- en banksaldi)	184	205
		184	205

Overlopende activa

De overlopende activa zijn verdeeld in:

Bedragen € x 1.000

Overlopende activa	31-12-2025	31-12-2024
a. Nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel van:		
<i>Het Rijk</i>	999	218
<i>Gemeenten</i>	622	449
<i>Overige overheden</i>	882	801
b. Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	4.224	2.691
	<u>6.727</u>	<u>4.159</u>

a.

Overlopende activa artikel 40a 1a BBV

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	Beginsaldo 1-1-2025	Toevoegingen 2025	Ontvangen 2025	Eindsaldo 31-12-2025
SPUK Sport SISA H4	2.044		2.044	-
D23 SPUK Bieb	110.776		47.405	63.371
G10 2025 Subsidie VW terugvordering	40.783		40.783	-
B2 SPUK Kinderopvangtoeslag affaire	19.999	85.146	37.753	67.392
G4 TOZO boeking 2024 Lisse	44.469		44.469	-
J17 Realisatie stimulans		868.000		868.000
Subtotaal het Rijk	218.071	953.146	172.454	998.763
Omgevingsdienst 2024	55.266		55.266	-
Gem. Hillegom: afrekening Rekenkamercommissie	39.277	43.523	39.277	43.523
Gem. Hillegom N207-N208	13.758	460		14.218
Te ontv. van Katwijk afrek. MaZo	189.498	20.864	189.498	20.864
Te ontv. van Teylingen afrek. MaZo	48.068		48.068	-
Te ontv. van Hillegom afrek. MaZo	103.592	325.328	103.592	325.328
Te ontv. Van Teylingen noodopvang Ontheemden		161.129		161.129
Leiden H35B NTO IZA		57.264		57.264
Subtotaal gemeenten	449.459	608.568	435.701	622.326
Subsidie N207 N208 RIF bijdrage Holland Rijnland	157.590	158.247	157.590	158.247
Eindbalans belastingdebiteuren 2024	8.113		8.113	-
NTO Afrek ISD 2024	277.068		277.068	-
NTO vn HLTsamen afrek. Noodopv. vluchtelingen 2024	267.473		267.473	-
SOZ afrekening 2024	72.674		72.674	-
Nto HLTKN 2024 ontrerecht niet in afr. opgen.	7.257			7.257
Lekker Fit subsidie NW onterecht tlv 2024	10.900		10.900	-
ISD afrekening		716.814		716.814
Subtotaal overige overheden	801.075	875.061	793.818	882.318
TOTAAL	1.468.605	2.436.775	1.401.973	2.503.407

In verslagjaar 2025 zijn de IV3 - informatievoorschriften veranderd, waardoor de nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen zijn onderverdeeld in nog te ontvangen bijdragen van Het Rijk, nog te ontvangen bijdragen van gemeenten en nog te ontvangen bijdragen van overige overheden. Voor de vergelijkende cijfers is deze splitsing ook in 2024 gemaakt.

b.

Bedragen € x 1.000

Overige overlopende activa	31-12-2025	31-12-2024
Vooruitbetaalde bedragen	1.214	15
Nog te ontvangen bedragen	1.094	1.115
Nog te verrekenen kosten	115	290
Facilitaire projecten	1.801	1.271
	<u>4.224</u>	<u>2.691</u>

PASSIVA

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen:

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Stortingen	Onttrekkingen	Vermindering door afschrijving	Boekwaarde 31-12-2025
Algemene reserve	3.774	19.171	592	-	22.353
Subtotaal Algemene reserves	3.774	19.171	592	-	22.353
Reserve weerstandsvermogen	3.778	443	-	-	4.221
Reserve verkoop gronden	-	-	-	-	-
Reserve overhevelen budgetten	760	1.440	1.322	-	878
Reserve accommodatiebeleid	15.477	1.249	16.726	-	-
Reserve huisvesting onderwijs	3.145	1.895	5.040	-	-
Reserve regionaal investeringsfonds	71	-	71	-	-
Reserve Maatschappelijke zorg	682	69	-	-	751
Reserve Ontheemden Oekraïne	977	-	92	-	885
Subtotaal Bestemmingsreserves	24.889	5.096	23.251	-	6.734
Resultaat boekjaar	1.497	4.602	1.497	-	4.602
TOTAAL	30.159	28.869	25.340	-	33.690

Algemene reserve

De **Algemene Reserve** is bestemd voor de egalisatie van positieve en negatieve exploitatiesaldi.

De Algemene Reserve is "vrij besteedbaar" om risico's af te dekken.

Bij de Kadernota 2016 is bepaald dat de stand van de reserve 2% van het begrotingstotaal bedraagt.

Bestemmingsreserves

- De reserve **Weerstandsvermogen** is ingesteld om calamiteiten uit het risicoprofiel op te vangen.
- De bestemmingsreserve **Overhevelen budgetten** is alleen van belang voor de overheveling van budgetten van het ene jaar naar het andere jaar.
- De bestemmingsreserve **Huisvesting onderwijs / Accommodatiebeleid** is een egalisatiereserve en dient voor over- of onderschrijvingen, zodat de kosten van de uitvoering van de onderwijshuisvesting en het accommodatiebeleid overeenkomstig het bestaande beleid budgettair neutraal verlopen. In boekjaar 2025 zijn deze reserves opgeheven en ten gunste gebracht van de algemene reserve.
- De bestemmingsreserve **Regionaal Investeringsfonds Holland Rijnland** is een reserve ter dekking van de bijdragen aan het Regionaal Investeringsfonds. In boekjaar 2025 is deze reserve opgeheven en ten gunste gebracht van de algemene reserve.
- De bestemmingsreserve **Maatschappelijke zorg** is gevormd voor uit voeren van de maatschappelijke zorgtaken. Ontvangen gelden die niet benut zijn in het jaar worden toegevoegd aan deze reserve.
- De bestemmingsreserve **Ontheemden Oekraïne** is een reserve (nood)opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Vreemd vermogen

Onder het vreemde vermogen vallen voorzieningen en Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2025	Stortingen	aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2025
Voorziening Stadsvernieuwing	543	429	-	-	972
Voorziening Baggeren	49	102	34	-	117
Voorziening Herplantplicht bomen	16	-	11	-	5
Voorziening Beschoeiingen	-	15	6	-	9
Voorziening Bruggen	57	38	33	-	62
Voorziening M.O.P. Gebouwen	1.129	235	237	23	1.105
Subtotaal Egalisatievoorzieningen	1.794	819	321	23	2.270
Voorziening Reiniging	144	67	-	-	211
Voorziening Riolering	2.182	-	-	121	2.061
Subtotaal Van derden verkregen midd. die specifiek besteed moeten worden	2.326	67	-	121	2.273
Voorziening Pensioenen wethouders	3.143	577	158	-	3.562
Voorziening Calamiteiten Grachtbrug	8	9	-	-	17
Subtotaal Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	3.151	586	158	-	3.579
TOTAAL	7.272	1.472	479	144	8.122

Voorzieningen

Toelichting

- De voorziening **Stadsvernieuwing** is gevormd, omdat verwachte positieve en negatieve resultaten binnen het grondbeleid niet gesaldeerd mogen worden op basis van het BBV. Voor verwachte tekorten moet direct een voorziening te worden getroffen. Zie voor verdere onderbouwing de paragraaf grondbeleid.
- De voorziening **Baggeren** is ingesteld vanuit het programma Water en Klimaatadaptatie. Deze is door de raad ingesteld vanaf 2024. Om het jaar worden er bagger werkzaamheden uitgevoerd in de gemeente. Het doel van deze voorziening is het kunnen bekostigen van deze onderhoudswerkzaamheden, daarbij wordt vanuit de exploitatie een jaarlijkse storting gedaan in deze voorziening.
- In 2015 is besloten tot het instellen van de voorziening **Herplantplicht bomen**.
- In 2016 is besloten tot het instellen van de voorziening **Beschoeiingen**.
- De voorziening **Bruggen** is ingesteld in 2017 en maakt onderdeel uit van het beheerplan civiele kunstwerken 2023-2027.
- De voorziening **M.O.P. Gebouwen** is opnieuw ingesteld per 2015.
- De voorziening **Reiniging** is een voorziening voor de egalisatie van de lasten en baten betreffende afval. De voorziening Reiniging is opnieuw ingesteld per 2022.
- De voorziening **Riolering** is een voorziening voor de egalisatie van de lasten en baten betreffende de riolering. De voorziening Riolering is opnieuw ingesteld per 2015.
- De voorziening **Pensioenen voormalige wethouders** is gevormd in 2016 en gevoed met het noodzakelijke bedrag om aan de pensioenverplichting te kunnen voldoen, zoals dat is bepaald naar de meest actuele berekening. Er is een bedrag van € 158.000 onttrokken aan pensioenkosten en € 577.000 gestort.
Per 1 januari 2028 wordt de uitvoering van de wethouders pensioenen (Appa-regeling) als gevolg van een wetswijziging overgedragen aan het ABP. Er is recente onderzoek bij decentrale overheden naar de berekening van de omvang van de overdrachtswaarde van Appa naar het ABP in verband met de overgang van politieke ambtsdragers naar het nieuwe pensioenstelsel. Het resultaat van het onderzoek is dat voor de gemeenten die hebben meegedaan de benodigde overdrachtswaarde ultimo 2024 binnen een bandbreedte van 10-20% hoger is dan de beschikbare voorzieningen. Lisse heeft zelf niet mee gedaan aan dit

onderzoek. Het BBV schrijft voor dat gemeenten per 31 december 2025 moeten waarderen op verwachte overdrachtswaarde (in plaats van actuariële waarde). Voor Lisse betekent dit dat naast de actuariële verhoging van € 119.000 een extra verhoging van ongeveer € 458.000 nodig is om tot de verwachte overdrachtswaarde te komen.

Mogelijk zou er nog een vrijval van de voorziening kunnen plaatsvinden door een rentestijging. De Lisse zal uiterlijk op 31 december 2027 overgaan naar het ABP.

- De voorziening **Calamiteiten Grachtbrug** is gevormd in 2023 naar aanleiding van de geconstateerde betonrot in 2022. De voorziening is gevoed met het noodzakelijke bedrag voor tijdelijke maatregelen om de Grachtbrug te kunnen blijven gebruiken.

Vaste schulden

Onder vaste schulden zijn begrepen:

Bedragen € x 1.000

Vaste schulden	Beginsaldo 1-1-2025	aflossing 2025	rente 2025	Eindsaldo 31-12-2025
b. Onderhandse leningen van:				
1. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	72.578	-3.503		69.075
d. Waarborgsommen	7	-		7
	<u>72.585</u>	<u>-3.503</u>	<u>-</u>	<u>69.082</u>

De lening aan de woningbouwvereniging en de onderhandse leningen zijn verstrekt door de BNG en de Nederlandse Waterschapsbank.

Naast deze schulden staat er nog een bedrag aan waarborgsom uit.

Vlottende passiva

Vlottende schulden

De specificatie is als volgt:

- d. De vlottende schulden betreft € 1.523.000 aan openstaande facturen per 31-12-2025. Eind februari 2026 zijn de meeste facturen betaald. Daarnaast staat onder de vlottende schulden per 31 december de te betalen BTW van € 207.000 open alsmede € 71.000 aan loonheffingen en afdrachten december. Dit is beiden in januari 2026 afgedragen.

Bedragen € x 1.000

Netto vlottende schulden	31-12-2025	31-12-2024
d. Overige vlottende schulden	1.801	3.344
	<u>1.801</u>	<u>3.344</u>

Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn verdeeld in:

Bedragen € x 1.000

Overlopende passiva	31-12-2025	31-12-2024
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2.303	2.737
b. Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren van:		
<i>Het Rijk</i>	2.706	3.846
<i>Provincies</i>	466	533
<i>Gemeenten</i>	10	-
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen</i>	2.405	82
c. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen.	1.031	1.055
	8.921	8.253

- a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen bestaan onder andere uit nog te ontvangen facturen, nog te betalen rente, doorbelastingen Meerlanden en bijdragen aan Sportfondsen en Belastingen Bollenstreek.
- b. Specifieke uitkeringen
In onderstaand overzicht zijn de mutaties voor diverse specifieke uitkeringen weergegeven.

Overlopende passiva artikel 49b BBV

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	Beginsaldo 1-1-2025	Ontvangen 2025	Vrijgevallen 2025	Eindsaldo 31-12-2025
D8 SPUK OAB	47.040	319.713	273.584	93.169
D23 SPUK Bieb	110.776		47.405	63.371
D14 SPUK	5.982		5.982	-
G10 SISA SPUK inburgering	599.929	461.222	522.463	538.687
G13 SISA Onderwijsroute 2023	30.570	19.937	12.781	37.696
G4 SISA SPUK TOZO	8.258		8.258	-
G4 SISA SPUK TOZO restant bedrijfskap 2023	13.518		13.518	-
G4 SPUK TOZO 2024	22.867		22.867	-
G4 SPUK TOZO 2025		40.318		40.318
G12 SISA SPUK Kwijtschelding schulden	2.475		2.475	-
H4 SISA SPUK sport	116.000		116.000	-
H4 terug te betalen aan rijk	234.561	302.358	241.903	295.016
H21 SPUK Cliëntenondersteuning	10.137		10.137	-
H30 welzijn terug te betalen aan rijk	14.634			14.634
H30 sport terug betalen aan rijk	39.695			39.695
H30 volksg terug betalen aan rijk	45.563			45.563
SPUK IJZ terug te betalen aan rijk	61.721		61.721	-
J55 SISA Energie Armoede restant 2022 en 2023	295.239		34.535	260.704
J94 SISA SPUK Lokale aanpak Isolatie LAI23-03576825	251.704		251.704	-
J94 SISA SPUK Lokale aanpak Isolatie LAI24-03727680	647.121		647.121	-
J94 SISA SPUK Lokale aanpak Isolatie LAI25-03844232		493.864	267.822	226.043
J105 Subsidie Startbouwimpuls (SBI), project De Witte Zwaan	500.000		500.000	-
J105 Subsidie Startbouwimpuls (SBI), project locatie De Gele Bol	350.000		350.000	-
J105 Subsidie Startbouwimpuls (SBI), project project De Zon	137.500			137.500
K28 CDOKE	172.042	1.128.144	709.799	590.387
M16 SISA Noodopvang Oekraïne, teveel ontv.normkosten POO	91.602		91.602	-
M16 SISA Noodopvang Oekraïne, teveel ontv.normkosten GOO	36.868		36.868	-
M16 SISA Voorschot 2025		233.602		233.602
Ministerie I&M Zwerfafvalvergoeding		89.148		89.148
Subtotaal het Rijk	3.845.802	3.088.306	4.228.544	2.705.532

Vervolg specifieke uitkeringen:

Overlopende passiva artikel 49b BBV

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	Beginsaldo 1-1-2025	Ontvangen 2025	Vrijgevallen 2025	Eindsaldo 31-12-2025
Ontvangen subsidie Provincie t.b.v. Wonen	396.375	93.500	160.000	329.875
SGG subsidie N207 - N208 vooruitontvangen	136.997	161.775	162.827	135.945
Subtotaal Provincies	533.372	255.275	322.827	465.820
H21 SPUK Cliëntenondersteuning Teylingen		10.107		10.107
Subtotaal gemeenten	-	10.107	-	10.107
Verrekening Belastingen Bollenstreek	56.071		56.071	-
Rest. Sub. Specke Holl Rijnland nr balans	25.436			25.436
SOZ realisatie		2.366.187		2.366.187
Eindafrekening 2025 ODWH		13.793		13.793
Subtotaal overige overheden	81.507	2.379.980	56.071	2.405.416
TOTAAL	4.460.680	5.621.298	4.607.442	5.474.505

In verslagjaar 2025 zijn de IV3 - informatievoorschriften veranderd, waardoor de voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen zijn onderverdeeld in vooruit ontvangen bijdragen van Het Rijk, vooruit ontvangen bijdragen van gemeenten en vooruit ontvangen bijdragen van overige overheden. Voor de vergelijkende cijfers is deze splitsing ook in 2024 gemaakt.

- c. De overige vooruit ontvangen bedragen zijn ontvangen bedragen met betrekking tot onder andere facilitaire projecten in uitvoering.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen:

Bedragen € x 1.000

Naam leverancier	Aard dienstverlening	Jaarlijkse contractwaarde	Restant verplichting	Looptijd contract t/m
Holland Rijnland	Regionale investeringsagenda	93	186	2027
Baker Tilly	Accountantscontrole	63	188	2029
Meerlanden	Afvalinzameling	2.465	24.650	2036
Meerlanden	Straatreiniging & gladheidbestrijding	516	5.160	2036
Provalu	Groenonderhoud	365	1.095	2029

Regionale Investeringsagenda

Wegens een overeenkomst met de Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland is de gemeente tot en met 2027 een jaarlijkse bijdrage verschuldigd van € 93.000.

Accountantscontrole

Baker Tilly is toe gewezen als accountant van de gemeente Lisse vanaf 2025 voor een periode van 4 jaar met een optie om tweemaal te verlengen met een jaar. De jaarlijkse kosten bedragen € 63.000.

Meerlanden

Voor de afvalinzameling en straatreiniging is een contract met Meerlanden afgesloten. Het contract heeft een oneindige looptijd zolang de gemeente onderdeel blijft van de Meerlanden (ingekocht via aandelen). De jaarlijkse contractwaarde is respectievelijk € 2.465.000 en € 516.000 en wordt jaarlijks geïndexeerd.

Provalu

Provalu verzorgt tot en met 2029 het groenonderhoud van de gemeente Lisse. De jaarlijkse kosten bedragen hiervoor € 365.000.

Overzicht gewaarborgde geldleningen 2025 (x € 1.000)

Bedragen € x 1.000

Gewaarborgde geldleningen	Restantbedrag geldlening per 01-01-2025		Bedrag nieuw gewaarborgde geldleningen 2025	Bedrag aflossingen 2025	Restantbedrag geldlening per 31-12-2025	
	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd	Totaal	Totaal	Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd
Direct gegarandeerde leningen	14.524	13.988		1.105	13.419	13.419
Gemeente garantie	386	225		228	158	158
Deelname Waarborgfonds Soc. Woningbouw	259.249	50.494	87.369	87.788	258.830	61.477
Totaal gewaarborgde geldleningen	274.159	64.707	87.369	89.121	272.407	75.054

Gewaarborgde geldleningen

Toelichting

Leningen

Direct gegarandeerde leningen betreft o.a. de garantstelling op de lening verstrekt aan DSV in het kader van de aankoop van de onroerende zaken Rustoord door DSV.

GOM (greenport Ontw.mij) Oorspronkelijk mocht GOM 42 miljoen lenen bij de BNG. 6 Gemeenten stonden garant voor elk 7 miljoen. Sinds de fusie Noordwijk/Noordwijkerhout, staan 5 gemeenten voor elk 7 miljoen garant, totaal 35 miljoen. Op dit moment heeft de GOM geen geldleningen waar Lisse voor garant staat.

Deelname Waarborgfonds sociale Woningbouw

De gemeente heeft een achtervangfunctie bij leningen die door woningstichting Stek zijn aangegaan. Deze leningen worden gewaarborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De achtervangfunctie houdt in dat gemeenten en rijk (50%/50%) renteloze leningen verstrekken als het WSW in financiële problemen geraakt. Het risico voor gemeenten is zeer gering en de woningstichting kan goedkoper lenen. Dit houdt sociale woningbouw beter betaalbaar. Het maximum dat Stek kan lenen (met een achtervang van de gemeente Lisse) heeft een relatie met de WOZ-waarde van de woningen in Lisse die in eigendom zijn van Stek en met de financiële situatie waarin Stek verkeert. Het WSW beoordeelt Stek als voldoende kredietwaardig.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn onder de nieuwe wet in principe vennootschapsbelasting-belastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. Een inventarisatie, ondersteund door PWC, wijst er op dat Lisse geen onder de vennootschapsbelasting vallende activiteiten heeft. De gegevens voor de aanslag 2024 wordt nu besproken en moet voor 1 september worden ingediend.

Toelichting op de programma's

Programma 1 Samenleven

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2025 na wijziging	2025	2025
1. Vitaliteit			
Sportbeleid en activering	3.180	3.216	36
Sportaccommodaties	2.572	1.918	-654
Volksgesondheid	1.869	1.877	8
1. Vitaliteit	7.621	7.011	-610
2. Talentontwikkeling			
Onderwijshuisvesting	2.309	2.365	56
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.152	1.165	13
Musea	87	88	1
Media	989	987	-2
Cultureel erfgoed	59	58	-1
Openbaar basisonderwijs	200	260	60
2. Talentontwikkeling	4.796	4.923	127
3. Zorg voor elkaar			
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	25	27	2
Samenkracht en burgerparticipatie	1.085	1.022	-63
3. Zorg voor elkaar	1.110	1.049	-61
4. Werk en inkomen			
Inkomensregelingen	6.825	6.764	-61
Arbeidsparticipatie	442	441	-1
WSW en beschut werk	1.920	1.920	0
4. Werk en inkomen	9.187	9.125	-62
5. Opvoeden en opgroeien			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	996	993	-3
Samenkracht en burgerparticipatie	314	263	-51
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.579	1.575	-4
Jeugdhulp begeleiding	4.420	4.420	0
Jeugdhulp behandeling	5	5	0
Jeugdhulp dagbesteding	119	119	0
Jeugdhulp zonder verblijf overig	2	2	0
Pleegzorg	4	4	0
Gezinsgericht	612	612	0

Jeugdhulp met verblijf overig	18	18	0
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	14	14	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	3.971	3.310	-661
Gesloten plaatsing	7	7	0
Jeugdreclassering	64	64	0
Jeugdbescherming	533	533	0
5. Opvoeden en opgroeien	12.658	11.939	-719

6. Thuiswonen

Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	99	111	12
Beschermd wonen (WMO)	587	730	143
6. Thuiswonen	686	841	155

7. Hulp bij meedoen

Samenkracht en burgerparticipatie	4.124	3.643	-481
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	581	626	45
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	890	839	-51
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	94	73	-21
Hulp bij het huishouden (WMO)	2.652	2.536	-116
Begeleiding (WMO)	2.840	2.481	-359
Dagbesteding (WMO)	755	662	-93
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	563	425	-138
7. Hulp bij meedoen	12.499	11.285	-1.214
Totaal lasten	48.557	46.173	-2.384

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2025 na wijziging	2025	2025

1. Vitaliteit

Sportbeleid en activering	-136	-141	-5
Sportaccommodaties	-2.043	-1.938	105
Volksgezondheid	-266	-338	-72
1. Vitaliteit	-2.445	-2.417	28

2. Talentontwikkeling

Onderwijshuisvesting	-379	-471	-92
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-484	-470	14
Media	-306	-309	-3
Openbaar basisonderwijs	-100	-106	-6
2. Talentontwikkeling	-1.269	-1.356	-87

3. Zorg voor elkaar

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-44	-44	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-40	-44	-4
3. Zorg voor elkaar	-84	-88	-4
4. Werk en inkomen			
Inkomensregelingen	-5.118	-5.200	-82
4. Werk en inkomen	-5.118	-5.200	-82
5. Opvoeden en opgroeien			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-275	-280	-5
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-9	-9	0
Jeugdhulp begeleiding	0	-13	-13
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	-16	-16
5. Opvoeden en opgroeien	-284	-318	-34
6. Thuiswonen			
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-87	-88	-1
Beschermd wonen (WMO)	-400	-707	-307
6. Thuiswonen	-487	-795	-308
7. Hulp bij meedoen			
Samenkracht en burgerparticipatie	-3.137	-3.001	136
7. Hulp bij meedoen	-3.137	-3.001	136
Totaal baten	-12.824	-13.175	-351
Saldo voor resultaatbestemming	35.732	32.998	-2.734

Reserves	Begroting	Rekening	Vershil
	2025 na wijziging	2025	2025
Toevoegingen reserves	3.205	3.274	69
Onttrekkingen reserves	-22.477	-22.075	402
Totaal reserves	-19.271	-18.801	470
Saldo na resultaatbestemming	16.462	14.197	-2.265

Lasten	Verschi l	Toelichting	Bedrag
	2025		
Thema 1. Vitaliteit			
Sportbeleid en activering	36	De Brede SPUK regeling is eind oktober 2025 fundamenteel aangepast. Waar voorheen de middelen specifiek per thema besteed moest worden, is dat in de nieuwe regeling niet meer van toepassing.	30

		Rond de slotwijziging waren we in de veronderstelling dat een gedeelte van de specifieke uitkering terugbetaald zou moeten worden aan het rijk. Door bovengenoemde aanpassing zijn de middelen toch volledig besteed. Tegenover deze lasten staan ook baten, geboekt op het taakveld 'volksgezondheid'.	
		Overige verschillen.	6
		Subtotaal	36
Sportaccommodaties	-654	Door de gedaalde prijzen in 2025 voor elektra vallen de kosten voor elektriciteit lager uit dan begroot. Deze kosten worden doorbelast aan de sportverenigingen. Hierdoor vallen de baten op dit taakveld ook lager uit.	-314
		In 2024 is een verplichting opgenomen voor groot onderhoud voor 2 panden welke gevestigd zijn aan de Spekkelaan en Sportlaan. Na onlangs gesprekken te hebben gevoerd met de beheerder van onze sportaccommodaties is gebleken dat er voor 2024 geen bijdrage voor groot onderhoud nodig is. De verplichting komt om deze reden te vervallen.	-340
		Subtotaal	-654
Volksgezondheid	8	Overige verschillen.	8
Totaal 1. Vitaliteit	-610		-610
Thema 2. Talentontwikkeling			
Onderwijshuisvesting	56	Van 2020 tot en met 2024 hebben de vijf deelnemende gemeenten jaarlijks een vaste bijdrage gestort voor de exploitatie van de schakelklas in Katwijk. Na de definitieve afrekening is gebleken dat deze bijdragen onvoldoende waren. Dit betekent dat wij, samen met de overige deelnemende gemeenten, nog een nabetaling moeten doen voor het resterende bedrag. Vanaf 2025 worden de schakelklassen in Lisse en Katwijk jaarlijks afgerekend.	30
		In de slotwijziging 2025 zijn alle kosten voor publieke heffingen bijgesteld naar de werkelijke kosten. De OZB voor de gebruikers van drie scholen is hierin echter niet meegenomen, omdat deze nog niet waren gedeclareerd en daardoor	25

		buiten de scope zijn gevallen.	
		Overige verschillen.	1
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	13	Overige verschillen.	13
Musea	1	Overige verschillen.	1
Media	-2	Overige verschillen.	-2
Cultureel erfgoed	-1	Overige verschillen.	-1
Openbaar basisonderwijs	60	Structureel hebben wij een overschrijding voor de vergoeding van bewegingsonderwijs omdat de gebruikers meer vergoedingen voor bewegingsonderwijs aanvragen dan wij hebben opgenomen in de begroting. In 2026 willen wij de begroting structureel laten ophogen via de tussenrapportage 2026 en de begroting 2027-2030.	60
Totaal 2. Talentontwikkeling	127		127
Thema 3. Zorg voor elkaar			
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2	Overige verschillen.	2
Samenkracht en burgerparticipatie	-63	In de begroting is uitgegaan van een hoger bedrag voor subsidies. Dit komt omdat geen rekening is gehouden met de terugvordering van welzijnssubsidies over 2024 (€ -24k) en 2025 (€ -20k).	-44
		Overige verschillen.	-19
		Subtotaal	-63
Totaal 3. Zorg voor elkaar	-61		-61
Thema 4. Werk en inkomen			
Inkomensregelingen	-61	Kinderopvangtoeslagenaffaire: dit is een regeling die bekostigd wordt uit een specifieke uitkering en per saldo daarmee budgetneutraal is. In de begroting is geen rekening gehouden met uitgaven of met inkomsten voor uitgaven voor de kinderopvangtoeslagenaffaire. De uitgaven worden bij het Rijk in rekening gebracht op basis van realisatie. Voor een deel van de uitgaven ontvangen we een normbedrag wat een vast bedrag is.	-82
		Overige verschillen.	21
		Subtotaal	-61
Arbeidsparticipatie	-1	Overige verschillen.	-1

WSW en beschut werk	0	Overige verschillen.	0
Totaal 4. Werk en inkomen	-62		-62
Thema 5. Opvoeden en opgroeien			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-3	Overige verschillen.	-3
Samenkracht en burgerparticipatie	-51	De kosten van het school jongerenwerk zijn lager uitgevallen dan begroot. In 2024 is een raming opgesteld. Dit was een inschatting, gebaseerd op 0.5FTE aan inzet. De raad is daar ook over geïnformeerd. De uiteindelijke kosten zijn lager, omdat er niet 0.5fte nodig was onder andere vanwege cofinanciering. De school heeft een bijdrage gedaan, Welzijnskwartier en gemeente. Hierdoor zijn minder kosten ten laste van de gemeente gemaakt.	-51
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-4	Overige verschillen.	-4
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-661	Op basis van de laatste prognose van SOZ voor wat betreft kosten van gespecialiseerde jeugdhulp is er een bedrag van circa € 9,3 miljoen geraamd. Doordat voornamelijk dure en complexe jeugdzorg in de laatste maanden van het jaar is afgenomen zijn de kosten lager uitgevallen dan verwacht ten opzichte van de laatste prognose.	-661
Totaal 5. Opvoeden en opgroeien	-719		-719
Thema 6. Thuis als basis			
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	12	Overige verschillen.	12
Beschermd wonen (WMO)	143	Voor de activiteiten maatschappelijke zorg DBS (Duin en bollenstreek), waar beschermd wonen en maatschappelijke en vrouwenopvang onder vallen, zijn alle ontvangen middelen onder aftrek van alle kosten aan het eind van het jaar verdeeld naar rato van het verdeelmodel van bureau AEF over de deelnemende gemeentes. In 2025 is meer aan inkomsten ontvangen dan begroot. Daarnaast waren de uitgaven lager dan begroot. Per saldo leidt dit voor Lisse tot een hoger resultaat (-€ 149k). Volgens de gemaakte afspraken wordt het resultaat toegevoegd aan de reserve maatschappelijke zorg.	149
		Overige verschillen.	-6

		Subtotaal	143
Totaal 6. Thuis als basis	155		155
Thema 7. Hulp bij meedoen			
Samenkracht en burgerparticipatie	-481	Statushouders gefinancierd uit specifieke uitkering wet inburgering: De taakstelling is gedurende 2025 verlaagd. In de begroting is rekening gehouden met een hogere taakstelling. De rijksbijdrage SPUK was gebaseerd op de hogere taakstelling. In 2026 zal dit gecorrigeerd worden door het Rijk. Daarnaast zijn er voor de vervulling van de taakstelling huisvesting statushouders een aantal grotere gezinnen gehuisvest waarbij alleen de volwassenen duurdere inburgeringscursussen volgen. De kinderen gaan daarentegen naar de ISK en volgen dus niet het duurdere inburgeringstraject. tot slot zijn met Vluchtelingenwerk nieuwe, goedkopere afspraken gemaakt vanwege de lagere taakstelling.	-118
		Statushouders algemeen: De subsidie van Vluchtelingenwerk is onterecht deels meegenomen in de algemene kosten terwijl deze kosten vanaf 2025 volledig vanuit de Specifieke uitkering worden bekostigd (€ -84k). De overige kosten zoals de kosten voor de brede evaluatie zijn lager uitgevallen dan verwacht (€ -22k). de Uitvoeringskosten voor inburgering van de ISD zijn hoger dan vooraf begroot (€ 34k).	-72
		De kosten van de crisis noodopvang Oekraïne zijn oorspronkelijk begroot op basis van de te verwachten normvergoeding, bij de slotwijziging hebben we op basis van de prognose van de lasten de begroting bijgesteld. Uiteindelijk zijn de lasten toch lager dan begroot. Dit zit voornamelijk in de kosten voor het personeel bij HLTsamen is en de bijdrage aan de ISD. Het saldo tussen baten en lasten binnen de begroting van de opvang ontheemden wordt toegevoegd aan de reserve ontheemden Oekraïne.	-271
		De bijdrage aan HLTsamen, voor de uren die worden doorbelast aan de Spreidingswet, zijn lager dan oorspronkelijk begroot.	-15

		Overige verschillen.	-5
		Subtotaal	-481
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	45	De Btw claim van Voorieder1 is hoger uitgevallen dan in 2025 verwacht (€ 74k). Deels is dit opgevangen met POK gelden (€ -17k).	57
		Er is minder aan inhuur geweest dan vooraf begroot.	-17
		Overige verschillen.	5
		Subtotaal	45
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-51	Betreft de jaarafrekening 2025 van de ISD Bollenstreek. Voor het programma zorg zijn de lasten lager dan vooraf begroot (-€ 757k). Dit komt voornamelijk door de kosten van Hulp bij huishouden en Begeleiding/Dagbesteding ruim binnen de begroting. Dit komt door het effect van de ingezette beheersmaatregelen.	-51
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-21	Overige verschillen.	-21
Hulp bij het huishouden (WMO)	-116	Betreft de jaarafrekening 2025 van de ISD Bollenstreek. Voor het programma zorg zijn de lasten lager dan vooraf begroot (-€ 757k). Dit komt voornamelijk door de kosten van Hulp bij huishouden en Begeleiding/Dagbesteding ruim binnen de begroting. Dit komt door het effect van de ingezette beheersmaatregelen.	-116
Begeleiding (WMO)	-359	Betreft de jaarafrekening 2025 van de ISD Bollenstreek. Voor het programma zorg zijn de lasten lager dan vooraf begroot (-€ 757k). Dit komt voornamelijk door de kosten van Hulp bij huishouden en Begeleiding/Dagbesteding ruim binnen de begroting. Dit komt door het effect van de ingezette beheersmaatregelen.	-359
Dagbesteding (WMO)	-93	Betreft de jaarafrekening 2025 van de ISD Bollenstreek. Voor het programma zorg zijn de lasten lager dan vooraf begroot (-€ 757k). Dit komt voornamelijk door de kosten van Hulp bij huishouden en Begeleiding/Dagbesteding ruim binnen de begroting. Dit komt door het effect van de ingezette beheersmaatregelen.	-93
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-138	Betreft de jaarafrekening 2025 van de ISD Bollenstreek. In dit taakveld is ook de PGB WMO opgenomen. Voor het	-138

		programma zorg zijn de lasten lager dan vooraf begroot (-€ 757k). Dit komt voornamelijk door de kosten van Hulp bij huishouden en Begeleiding/Dagbesteding ruim binnen de begroting. Dit komt door het effect van de ingezette beheersmaatregelen.	
Totaal 7. Hulp bij meedoen	-1.214		-1.214
Totaal lasten	-2.384		-2.384

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Thema 1. Vitaliteit			
Sportbeleid en activering	-5	Overige verschillen.	-5
Sportaccommodaties	105	Door de gedaalde prijzen in 2025 voor elektra vallen de kosten voor elektriciteit lager uit dan begroot. Deze kosten worden doorbelast aan de sportverenigingen. Hierdoor vallen de baten op dit taakveld ook lager uit.	312
		De opbrengsten van sportterreinen ten behoeve van Spekkelaan 1 zijn niet in de begroting opgenomen. Deze worden bij de tussenrapportage 2026 en in de begroting 2027-2030 structureel in de begroting verwerkt.	-45
		Bij de realisatie van het complex op Ter Specke is gebruikt gemaakt van de SPUK Sport. De afrekening hiervan gebeurt achteraf. Er was een mogelijkheid dat het ministerie nog een bedrag van € 116k zou vorderen op de gemeente, maar daar was bij de verantwoording nog geen duidelijkheid over. Nu jaren later is de kans nihil dat het ministerie nog zal aankloppen en is besloten dit saldo in het resultaat te laten vallen.	-116
		De opbrengsten van sportterreinen ten behoeve van Spekkelaan 2 zijn niet in de begroting opgenomen. Deze worden bij de tussenrapportage 2026 en in de begroting 2027-2030 structureel in de begroting verwerkt.	-37
		Overige verschillen.	-9
		Subtotaal	105

Volksgezondheid	-72	Vanuit centrumgemeente Leiden ontvangt de gemeente Lisse middelen voor de uitoefening van het Integraal Zorgakkoord (IZA). Dit was initieel een bedrag van € 16k. Eind 2025 heeft de gemeente Leiden de gemeente geïnformeerd dat er nog middelen beschikbaar zijn. Hierdoor heeft de gemeente Lisse aanvullend een bedrag van € 42k ontvangen.	-42
		De Brede SPUK regeling is eind oktober 2025 fundamenteel aangepast. Waar voorheen de middelen specifiek per thema besteed moest worden, is dat in de nieuwe regeling niet van toepassing. Rond de slotwijziging waren we daarom in de veronderstelling dat een gedeelte van de specifieke uitkering terugbetaald zou moeten worden aan het rijk. Door deze aanpassing zijn de middelen toch volledig besteed. Tegenover deze baten staan ook lasten, te vinden onder het taakveld 'sportbeleid en activering'.	-30
		Subtotaal	-72
Totaal 1. Vitaliteit	28		28
Thema 2. Talentontwikkeling			
Onderwijshuisvesting	-92	Vanaf 2025 worden de kosten voor de schakelklas in Lisse jaarlijks afgerekend met de deelnemende gemeente. De nog te ontvangen bijdrage van de deelnemende gemeente is niet opgenomen in de begroting	-36
		De verhuuropbrengsten ten behoeve van Nassaupark 80, Achterweg 7 en Ruishornlaan 29 waren in de begroting nog niet juist verdeeld. Door deze inkomsten te splitsen, is zichtbaar geworden dat de begroting niet aansluit. Nu de inkomsten op de juiste grootboeknummers worden verantwoord, zullen deze bij de tussenrapportage 2026 en in de begroting 2027-2030 structureel aan de baten kant worden verhoogd.	-57
		Overige verschillen.	1
		Subtotaal	-92
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	14	Overige verschillen.	14
Media	-3	Overige verschillen.	-3
Openbaar basisonderwijs	-6	Overige verschillen.	-6

Totaal 2. Talentontwikkeling	-87		-87
Thema 3. Zorg voor elkaar			
Samenkracht en burgerparticipatie	-4	Overige verschillen.	-4
Totaal 3. Zorg voor elkaar	-4		-4
Thema 4. Werk en inkomen			
Inkomensregelingen	-82	Kinderopvangtoeslagenaffaire: in de begroting is geen rekening gehouden met uitgaven of met inkomsten voor uitgaven voor de kinderopvangtoeslagenaffaire. In deze regeling wordt deels met normbedragen en deels met werkelijke kosten afrekening gewerkt. In 2025 verwachten we in Lisse budgetneutraal uit te komen.	-86
		Overige verschillen.	4
Totaal 4. Werk en inkomen	-82		-82
Thema 5. Opvoeden en opgroeien			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-5	Overige verschillen.	-5
Jeugdhulp begeleiding	-13	Overige verschillen.	-13
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-16	Overige verschillen.	-16
Totaal 5. Opvoeden en opgroeien	-34		-34
Thema 6. Thuis als basis			
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1	Overige verschillen.	-1
Beschermd wonen (WMO)	-307	Voor de activiteiten maatschappelijke zorg DBS (Duin en bollenstreek), waar beschermd wonen en maatschappelijke en vrouwenopvang onder vallen, zijn alle ontvangen middelen onder aftrek van alle kosten aan het eind van het jaar verdeeld naar rato van het verdeelmodel van bureau AEF over de deelnemende gemeentes. In 2025 is meer aan inkomsten ontvangen dan begroot. daarnaast waren de uitgaven lager dan begroot. Per saldo leidt dit voor Lisse tot een hoger resultaat (€-148k). Volgens de gemaakte afspraken wordt dit resultaat toegevoegd aan de reserve maatschappelijke zorg.	-307
Totaal 6. Thuis als basis	-308		-308
Thema 7. Hulp bij meedoen			
Samenkracht en burgerparticipatie	136	Statushouders inburgering SPUK. De rijksbijdrage SPUK was gebaseerd op de	113

		hogere taakstelling. In 2026 zal dit gecorrigeerd worden door het Rijk. daarnaast zijn er minder kosten gemaakt zoals hierboven onder lasten zoals beschreven. Per saldo is de regeling budgetneutraal	
		De rijksbijdrage voor Noodopvang ontheemden is lager uitgevallen dan de begroting. De oorzaak hiervan is dat er minder opvangplekken zijn gerealiseerd dan bij de begroting verwacht. Het saldo tussen baten en lasten wordt onttrokken uit de reserve opvang ontheemden.	184
		Eind 2025 is er besloten dat de gemeente Teylingen een bijdrage levert in de vorm van een inkomensoverdracht aan de gemeente Lisse voor de noodopvang ontheemden.	-161
		Subtotaal	136
Totaal 7. Hulp bij meedoen	136		136
Totaal baten	-351		-351

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
Toevoegingen reserves	69	In de begroting is uitgegaan van een onttrekking uit de reserve Maatschappelijke zorg, omdat de kosten in 2025 hoger waren geraamd dan de opbrengsten. Uiteindelijk zijn de kosten van de maatschappelijke zorg lager uitgevallen en zijn de inkomsten vanuit centrumgemeente Leiden eind van het jaar naar boven bijgesteld. Hierdoor is een positief resultaat ontstaan en is in 2025 geen sprake van een onttrekking maar van een toevoeging aan de reserve.	69
Onttrekkingen reserves	402	Zoals bij de lasten op het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie bij Thema 5 toegelicht zijn er minder kosten gemaakt voor het schooljongerenwerk en hoeft er minder onttrokken te worden aan de algemene reserve.	51
		Onttrekking maatschappelijke zorg in de begroting van de maatschappelijke zorg is uitgegaan dat een onttrekking nodig zou zijn omdat de kosten in 2025 hoger zouden zijn dan de opbrengsten. Uiteindelijk zijn minder incidentele kosten geweest voor maatschappelijke zorg dan vooraf geraamd. Dit zorgt ervoor dat in 2025 geen sprake van een onttrekking maar van een toevoeging aan de reserve.	74
		Voor de noodopvang Oekraïne was de prognose dit jaar dat we meer kosten zouden hebben dan inkomsten zouden ontvangen van het rijk. Daarom hebben we in de begroting een onttrekking uit de reserve opgenomen van 349K. Uiteindelijk is dit te kort lager uitgevallen en is er een bedrag van 92K onttrokken.	257
		Lagere onttrekking implementatie accommodatiebeleid. In 2025 is er budget toegekend voor de implementatie van het accommodatiebeleid. De implementatie loopt door in 2026. De kosten zullen landen in het boekjaar 2026.	21
		Afrondingsverschil	1
		Totaal onttrekkingen	402
Totaal reserves	470		470
Saldo na resultaatbestemming	-2.265		-2.265

Programma 2 Leefomgeving

Lasten	Begroting	Rekening	Vershil
	2025 na wijziging	2025	2025
Mobiliteit			
Verkeer en vervoer	3.622	3.546	-76
Parkeren	245	232	-13
Mobiliteit	3.867	3.778	-89
Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.685	2.545	-140
Riolering	1.577	1.550	-27
Afval	4.050	3.923	-127
Milieubeheer	2.671	2.570	-101
Begraafplaatsen en crematoria	2	3	1
Openbare ruimte en duurzaamheid	10.985	10.591	-394
Veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	2.077	1.990	-87
Openbare orde en veiligheid	1.021	1.030	9
Veiligheid	3.098	3.020	-78
Wonen			
Wonen en bouwen	1.347	1.561	214
Ruimtelijke ordening	1.766	2.991	1.225
Wonen	3.113	4.552	1.439
Totaal lasten	21.063	21.941	878

Baten	Begroting	Rekening	Vershil
	2025 na wijziging	2025	2025
Mobiliteit			
Verkeer en vervoer	-375	-446	-71
Parkeren	-12	-16	-4
Mobiliteit	-387	-462	-75
Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-60	0	60
Riolering	-2.267	-2.284	-17
Afval	-5.559	-5.603	-44
Milieubeheer	-1.207	-1.639	-432
Openbare ruimte en duurzaamheid	-9.093	-9.526	-433

Veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	-123	-127	-4
Openbare orde en veiligheid	-20	-24	-4
Veiligheid	-143	-151	-8
Wonen			
Wonen en bouwen	-732	-1.724	-992
Ruimtelijke ordening	-850	-1.614	-764
Wonen	-1.582	-3.338	-1.756
Totaal baten	-11.205	-13.477	-2.272
Saldo voor resultaatbestemming	9.857	8.462	-1.395
Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2025 na wijziging	2025	2025
Toevoegingen reserves	434	434	0
Onttrekkingen reserves	-1.010	-817	193
Totaal reserves	-576	-383	193
Saldo na resultaatbestemming	9.280	8.080	-1.200

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2025 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2025:

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Thema 1. Mobiliteit			
Verkeer en vervoer	-76	Bij de Slotwijziging 2025 zijn er budgetten voor Mobiliteit overgeheveld naar 2026. Uiteindelijk is er een afrekening ontvangen vanuit HLTsamen voor de inzet van personeel. Bij de jaarrekening wordt voorgesteld om de overheveling aan te passen.	90
		De problemen met de Stationsbrug zorgt in 2025 eenmalig voor een overschrijding, dit door onderzoeken en de invoering van omleidingsroutes.	72
		Wegen groot onderhoud; door een nieuwe aanbesteding hebben we alleen het eerste half jaar asfalteringsopdrachten kunnen uitzetten. De uitvoerder voor elementenverhardingen had slechts beperkte capaciteit.	-277
		Kosten elektra en netbeheer; Op basis van geschat verbruik zijn de kosten hoger dan	60

		begroot. Daarnaast hebben we kosten gemaakt voor het aansluiten, verplaatsen en vervangen van armaturen.	
		Kosten onderhoud; bij gladheidsbestrijding en verkeersregelininstallaties zijn er lagere onderhoudskosten geweest.	-9
		Overige verschillen.	-12
		Totaal Verkeer en vervoer	-76
Parkeren	-13	Overige verschillen.	-13
Totaal 1. Mobiliteit	-89		-89
Thema 2. Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-140	Spelen kosten onderhoud; er zijn diverse projecten gepland om uit te laten voeren door I.O.R. Door langdurige afwezigheid binnen het team is dat in 2025 niet gelukt.	-34
		Groen kosten onderhoud; lagere kosten dan vooraf begroot. Vooraf is het areaal doorgenomen en was de verwachting was dat het budget volledig op zou gaan. Uiteindelijk was er minder onderhoud nodig aan het areaal.	-42
		De uitgaven ten behoeve van het wandelnetwerk (waarvoor Lisse penvoerder is) zijn geraamd in de begroting. De bijbehorende inkomsten en uitgaven worden echter aan het einde van het jaar via de balans verantwoord. Hiertegenover staat een gelijk bedrag aan baten. Per saldo is het effect op het resultaat nihil.	-59
		Overige verschillen.	-5
		Totaal Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-140
Riolering	-27	Er was onvoldoende capaciteit om werkzaamheden buiten de deur te zetten en of advies in te winnen.	-58
		De onderhoudskosten zijn hoger dan begroot.	16
		Overige verschillen.	15
		Totaal Riolering	-27
Afval	-127	Storting in voorziening; het positieve saldo van de afvalstoffenheffing is gestort in de voorziening.	37
		Lagere kosten Meerlanden; in de eindafrekening is een lager bedrag voor de milieustraat opgenomen.	-61

		Het MeerVAB heeft een lagere bijdrage nodig dan vooraf berekend. De vertraging in de bouw zorgt voor lagere rentelasten.	-22
		De kosten voor het verwerken van het vuil (rest, gft, grofvuil, pbd) is lager uitgevallen. Hierin is met name minder tonnages verwerkt.	-74
		De kosten voor de bijplaatsingen is hoger geworden, dit komt onder andere door de gestegen lonen.	-11
		Overige verschillen.	4
		Totaal Afval	-127
Milieubeheer	-101	De uitgaven in het kader van de SPUK Landelijke aanpak isolatie vallen lager uit dan begroot. De baten die hier tegenover staan vallen hierdoor ook lager uit. Per saldo is het effect op het resultaat budgetneutraal.	-297
		De kosten onder CDOKE zijn hoger dan begroot was. Hier staan baten tegenover waardoor het kostenneutraal verloopt.	295
		Het budget van de energietransitie is niet volledig benut en wordt overgeheveld naar volgend jaar.	-105
		Overige verschillen.	6
		Totaal Milieubeheer	-101
Begraafplaatsen en crematoria	1	Overige verschillen.	1
Totaal 2. Openbare ruimte en duurzaamheid	-394		-394
Thema 3. Veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	-87	De gemeentelijke bijdrage aan de VRHM voor 2025 is lager uitgevallen dan geraamd. Daarnaast is over 2024 een resultaat gerelateerde restitutie van de VRHM ontvangen ter hoogte van € 50.000, wat leidt tot een voordelig effect.	-61
		Onderhoudskosten t.b.v. brandkranen zijn lager uitgevallen in 2025 dan geraamd.	-10
		Overige verschillen.	-16
		Totaal Crisisbeheersing en brandweer	-87
Openbare orde en veiligheid	9	Overige verschillen.	9
Totaal 3. Veiligheid	-78		-78
Thema 4. Wonen			

Wonen en bouwen	214	De ontvangen subsidie voor het project Rembrandtschool is, conform de gemaakte afspraken, volledig doorbetaald aan de woonstichting en daarom als last verantwoord. Hiertegenover staat een gelijk bedrag aan baten. Per saldo is het effect op het resultaat nihil	200
		Overige verschillen	14
		Totaal Wonen en bouwen	214
Ruimtelijke ordening	1.225	De kosten voor anterieure overeenkomsten, bijvoorbeeld ook de toerekening van uren, verlopen op basis van het BBV via de exploitatie. Tegenover de kosten van anterieure overeenkomsten staan ook de inkomsten. Het saldo van baten en lasten brengen we over naar de Balans. Indien een project is afgerond komt het saldo ten gunste of ten laste van het resultaat in dit taakveld. De rechtmatigheid voor de afwijkingen binnen dit taakveld volgt uit de verplichting in het BBV om directe uren toe te schrijven aan investeringen en projecten, voor de overhead geldt de kan-bepaling. Verder geldt de bepaling uit het BBV om lasten en baten via de exploitatie te laten verlopen. Per saldo is deze mutatie budgetneutraal.	764
		De voorziening Stadsvernieuwing is met € 429.239 nadelig bijgesteld. De kosten voor het project Geestwater vallen naar verwachting hoger uit. Deels komt dit doordat de gemeente de helft van de kosten betaald voor het archeologisch onderzoek en opgraving op het deel van Stek. De andere helft, wordt conform de afspraken in de anterieure overeenkomst, door Stek betaald. De verliesvoorziening wordt jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening berekend.	429
		Overige verschillen.	32
		Totaal Ruimtelijke ordening	1.225
Totaal 4. Wonen	1.439		1.439
Totaal lasten	878		878

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Thema 1. Mobiliteit			

Verkeer en vervoer	-71	Vergoeding openbare prullenbakken voor gemaakte inzamel- en verwerkingskosten van verpakkingsafval in de openbare ruimte. Dit bedrag is ter dekking voor de gemaakte kosten.	-23
		De inkomsten ten behoeve van laadpalen zijn niet structureel geraamd in de begroting	-19
		Er is een schadevergoeding voor het muurtje aan de Stationsweg ontvangen. Aan de uitgaven zijn de bijbehorende herstelkosten opgenomen.	-19
		Overige verschillen.	-10
Parkeren	-4	Overige verschillen.	-4
Totaal 1. Mobiliteit	-75		-75
Thema 2. Openbare ruimte en duurzaamheid			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	60	De inkomsten ten behoeve van het wandelnetwerk (waarvoor Lisse penvoerder is) zijn geraamd in de begroting. De bijbehorende inkomsten en uitgaven worden echter aan het einde van het jaar via de balans verantwoord. Hiertegenover staat een gelijk bedrag aan de lasten. Per saldo is het effect op het resultaat nihil	59
		Overige verschillen.	1
		Totaal Openbaar groen en (openlucht) recreatie	60
Riolering	-17	Lagere onttrekking uit de voorziening; het uiteindelijke resultaat van het product riolering is beter dan verwacht. Het verschil tussen de baten en lasten wordt verwerkt in de voorziening riolering.	36
		De gemeente heeft dit jaar fors meer inkomsten gehad voor het aansluiten van woningen op het riool. De hoeveelheid aansluitingen is vooraf moeilijk te begroten. Bij de Slotwijziging 2025 is hier een eerste bijstelling geweest van € 20.000. De uiteindelijke inkomsten zijn € 53.000 geworden.	-34
		Hogere rioolheffing; de raad is bij de slotwijziging geïnformeerd over lagere inkomsten. Ten opzichte van de slotwijziging is er nog voor € 19.000 aan rioolheffing ontvangen.	-19
		Totaal riolering	-17

Afval	-44	Hogere afvalstoffenheffing; de raad is bij de slotwijziging geïnformeerd over lagere inkomsten. Ten opzichte van de slotwijziging is er nog voor 24.000 aan afvalstoffenheffing ontvangen.	-24
		Hogere vergoeding Nedvang en andere inkomsten. Er is een hoger tarief geweest voor oud papier.	-20
		Totaal Afval	-44
Milieubeheer	-432	De uitgaven in het kader van de SPUK Landelijke aanpak isolatie vallen lager uit dan begroot. De baten die hier tegenover staan vallen hierdoor ook lager uit. Per saldo is het effect op het resultaat budgetneutraal.	297
		Over 2023 en 2024 zijn de definitieve beschikkingen ontvangen van de SPUK Landelijke aanpak Isolatie. Deze vielen voordeliger uit dan bij de Slotwijziging was ingeschat.	-249
		In 2025 is een extra bijdrage ontvangen uit de SPUK landelijke aanpak isolatie voor slecht geïsoleerde woningen. Deze was niet in de begroting opgenomen.	-480
		Totaal Milieubeheer	-432
Totaal 2. Openbare ruimte en duurzaamheid	-433		-433
Thema 3. Veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	-4	Overige verschillen.	-4
Openbare orde en veiligheid	-4	Overige verschillen.	-4
Totaal 3. Veiligheid	-8		-8
Thema 4. Wonen			
Wonen en bouwen	-992	De ontvangen subsidie voor het project Rembrandtschool is als baat verwerkt. Conform de gemaakte afspraken is dit bedrag doorbetaald aan de woonstichting en derhalve aan de lastenzijde opgenomen. Per saldo is het effect op het resultaat nihil.	-200
		De inkomsten uit bouwleges vallen lager uit dan geraamd. Ondanks bijstelling bij de slotwijziging zijn er minder vergunningen verleend dan vooraf kon worden voorzien. De legesopbrengsten blijven daardoor lastig nauwkeurig te ramen.	60

		In november 2025 is de SPUK Realisatie impuls toegekend. De gemeente ontvangt voor elke woning waarvan de bouw is gestart in 2025 € 7.000 per woning. Over 2025 verwachten we € 868.000 toegekend te krijgen.	-868
		Overige verschillen.	16
		Totaal Wonen en Bouwen	-992
Ruimtelijke ordening	-764	De kosten voor anterieure overeenkomsten, bijvoorbeeld ook de toerekening van uren, verlopen op basis van het BBV via de exploitatie. Tegenover de kosten van anterieure overeenkomsten staan ook de inkomsten. Het saldo van baten en lasten brengen we over naar de Balans. Indien een project is afgerond komt het saldo ten gunste of ten laste van het resultaat in dit taakveld. De rechtmatigheid voor de afwijkingen binnen dit taakveld volgt uit de verplichting in het BBV om directe uren toe te schrijven aan investeringen en projecten, voor de overhead geldt de kan-bepaling. Verder geldt de bepaling uit het BBV om lasten en baten via de exploitatie te laten verlopen. Per saldo is deze mutatie budgetneutraal.	-764
Totaal 4. Wonen	-1.756		-1.756
Totaal baten	-2.272		-2.272

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
Toevoegingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Ottrekkingen reserves	193	Ter dekking van de kosten van de uitvoering prioriteit aanpak ondermijning was een onttrekking aan de reserve geraamd. Deze was in 2025 niet nodig, omdat de kosten binnen budget opgevangen konden worden.	34
		Ter dekking van de kosten voor Aardwarmte was een onttrekking aan de reserve geraamd. In 2025 hebben geen uitgaven plaatsgevonden en daarmee ook geen onttrekking aan de reserve.	63
		Ter dekking van de kosten van de Regionale Investeringsagenda was een onttrekking aan de reserve geraamd. Deze was in 2025 niet nodig, omdat de kosten binnen budget opgevangen konden worden.	93
		Overige verschillen.	3
		Totaal onttrekkingen	193
Totaal reserves	193		193
Saldo na resultaatbestemming	-1.200		-1.200

Programma 3 Bedrijvigheid

Lasten	Begroting	Rekening	Vershil
	2025 na wijziging	2025	2025

Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	75	60	-15
Economische promotie	297	265	-32
Economische ontwikkeling	857	874	17
Regionale economie	1.229	1.199	-30
Totaal lasten	1.229	1.199	-30

Baten	Begroting	Rekening	Vershil
	2025 na wijziging	2025	2025

Regionale economie

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-13	-9	4
Economische promotie	-183	-176	7
Economische ontwikkeling	0	-2	-2
Regionale economie	-196	-187	9
Totaal baten	-196	-187	9

Saldo voor resultaatbestemming	1.033	1.011	-22
---------------------------------------	--------------	--------------	------------

Reserves	Begroting	Rekening	Vershil
	2025 na wijziging	2025	2025
Toevoegingen reserves	175	175	0
Onttrekkingen reserves	-355	-262	93
Totaal reserves	-180	-87	93

Saldo na resultaatbestemming	853	925	72
-------------------------------------	------------	------------	-----------

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2025 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2025:

Lasten	Vershil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Thema 1. Regionale economie			
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-15	Overige verschillen.	-15
Economische promotie	-32	Het incidenteel begroot bedrag ten behoeve van 'Visie op verblijfsrecreatie' is in de jaarrekening aangemerkt als een nog	-20

		te overhevelen budget naar 2026.	
		Overige verschillen.	-12
		Totaal Economische promotie	-32
Economische ontwikkeling	17	In de slotwijziging van 2025 is het incidenteel budget 'Projectmanager Centrumaanpak' volledig overgeheveld naar 2026. In 2026 wordt dit incidenteel budget afgeraamd met de gemaakte kosten die in 2025 zijn achtergebleven	32
		Overige verschillen.	-15
		Totaal Economische ontwikkeling	17
Totaal 1. Regionale economie	-30		-30
Totaal lasten	-30		-30

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Thema 1. Regionale economie			
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	4	Overige verschillen.	4
Economische promotie	7	Overige verschillen.	7
Economische ontwikkeling	-2	Overige verschillen.	-2
Totaal 1. Regionale economie	9		9
Totaal baten	9		9

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Toevoegingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Onttrekkingen reserves	93	De onttrekking aan de algemene reserve voor de Regionale Investeringsagenda heeft in 2025 niet plaats gevonden.	93
Totaal onttrekkingen reserves	93		93
Totaal reserves	93		93

Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2025 na wijziging	2025	2025

Dienstverlening

Burgerzaken	1.148	1.099	-49
Beheer overige gebouwen en gronden	435	335	-100
Dienstverlening	1.583	1.434	-149

Regionale samenwerking

Bestuur	2.087	2.656	569
Regionale samenwerking	2.087	2.656	569
Totaal lasten	3.670	4.090	420

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2025 na wijziging	2025	2025

Dienstverlening

Burgerzaken	-538	-528	10
Beheer overige gebouwen en gronden	-289	-288	1
Dienstverlening	-827	-816	11

Regionale samenwerking

Bestuur	-69	-82	-13
Regionale samenwerking	-69	-82	-13
Totaal baten	-896	-898	-2

Saldo voor resultaatbestemming	2.774	3.191	417
---------------------------------------	--------------	--------------	------------

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2025 na wijziging	2025	2025

Toevoegingen reserves	120	120	0
Onttrekkingen reserves	-118	-118	0
Totaal reserves	2	2	0

Saldo na resultaatbestemming	2.776	3.194	418
-------------------------------------	--------------	--------------	------------

Toelichting op de verschillen tussen de Programmabegroting 2025 na wijzigingen en de realisatie op basis van de Programmarekening 2025:

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		

Thema 1. Dienstverlening			
Burgerzaken	-49	Voor de verkiezingen zijn er in de Septembercirculaire 2025 extra middelen beschikbaar gesteld voor de verkiezingen. Hiervan is de helft toegevoegd aan de budgetten voor verkiezingen echter is dit niet volledig benut en vielen de lasten lager uit dan begroot.	-40
		Overige verschillen.	-9
		Totaal burgerzaken	-49
Beheer overige gebouwen en gronden	-100	Het incidenteel begroot bedrag ten behoeve van 'Project oneigelijk gebruik gemeentegrond' is in de jaarrekening aangemerkt als een nog te overhevelen budget naar 2026.	-75
		Het beschikbare budget is bestemd voor het actualiseren/toepassen van energielabels voor het gemeentelijk vastgoed. In het betreffende jaar zijn deze werkzaamheden niet uitgevoerd, waardoor het budget niet is aangewend.	-18
		Overige verschillen.	-7
		Totaal Beheer overige gebouwen	-100
Totaal 1. Dienstverlening	-149		-149
Thema 2. Regionale samenwerking			
Bestuur	-569	Overige verschillen.	-31
		Per 31 december 2027 wordt de uitvoering van de wethouderspensioenen overgedragen aan het ABP. Op basis van het onderzoek door Montae en Partners moet de voorziening opgehoogd worden. Op basis van de huidige grondslagen moet de voorziening per 31 december 2025 met € 464.589 verhoogd.	-464
		Door een afrekening van een onderzoek van de gezamenlijke rekenkamercommissie uit 2024 die in 2025 is ontvangen, is een overschrijding ontstaan. Een deel van deze kosten (€ 10.000) is doorbelast aan de gemeente Hillegom.	-30
		De kosten voor de accountant zijn hoger uitgevallen dan begroot. Dit heeft deels te maken met de afrekening over het boekjaar 2024 (€ 25.000) en termijn 2 van (€ 19.000). Per saldo een overschrijding van € 44.000.	-44

		Totaal Bestuur	-569
Totaal 2. Regionale samenwerking	-569		-569
Totaal lasten	-420		-420

Baten	Verschi l	Toelichting	Bedra g
	2025		
Thema 1. Dienstverlening			
Burgerzaken	10	Overige verschillen.	10
Beheer overige gebouwen en gronden	1	Overige verschillen.	1
Totaal 1. Dienstverlening	11		11
Thema 2. Regionale samenwerking			
Bestuur	-13	In het kader van de gezamenlijke rekenkamer zijn meer kosten doorbelast aan Hillegom dan begroot.	-13
Totaal 2. Regionale samenwerking	-13		-13
Totaal baten	-2		-2

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Toevoegingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Onttrekkingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Totaal reserves	0		0

Algemene dekkingsmiddelen

Lasten	Begroting	Rekening	Verschil
	2025 na wijziging	2025	2025

Algemene middelen

Overhead	9.585	8.955	-630
Treasury	223	247	24
Overige baten en lasten	58	52	-6
Belastingen overig	323	335	12
Algemene middelen	10.189	9.589	-600
Totaal lasten	10.189	9.589	-600

Baten	Begroting	Rekening	Verschil
	2025 na wijziging	2025	2025

Algemene middelen

Treasury	-748	-748	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-49.210	-49.410	-200
Overige baten en lasten	0	-50	-50
OZB niet-woningen	-3.219	-3.227	-8
OZB woningen	-5.023	-5.023	0
Belastingen overig	-170	-324	-154
Algemene middelen	-58.370	-58.782	-412
Totaal baten	-58.370	-58.782	-412

Saldo voor resultaatbestemming	-48.182	-49.194	-1.012
---------------------------------------	----------------	----------------	---------------

Reserves	Begroting	Rekening	Verschil
	2025 na wijziging	2025	2025
Toevoegingen reserves	18.237	18.237	0
Onttrekkingen reserves	-40	-40	0
Totaal reserves	18.197	18.197	0

Saldo na resultaatbestemming	-29.986	-30.997	-1.011
-------------------------------------	----------------	----------------	---------------

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Thema 1. Algemene middelen			
Overhead	-630	Kosten gasverbruik en elektra gemeentehuis	-121

		vallen als gevolg van lagere prijzen lager uit dan begroot.	
		De bijdrage aan HLTsamen op basis van de jaarrekening 2025 van HLTsamen valt op totaalniveau € 1,3 miljoen lager uit dan begroot. De bijdrage aan HLTsamen valt lager uit als gevolg van: te hoog berekende indexatie CAO, onderbesteding op de plustaken zoals CDOKE, vertraging op projecten en lagere kosten voor de inhuur op bedrijfsvoering. Voor een gedetailleerde analyse op deze onderdelen wordt verwezen naar de jaarrekening van HLTsamen. Het voordeel op dit taakveld is € 0,5 miljoen.	-503
		Overige verschillen	-6
		Totaal Overhead	-630
Treasury	24	Overige verschillen.	24
Overige baten en lasten	-6	Overige verschillen.	-6
Belastingen overig	12	Overige verschillen.	12
Totaal 1. Algemene middelen	-600		-600
Totaal lasten	-600		-600

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Thema 1. Algemene middelen			
Treasury	0	Geen verschillen.	0
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-200	In de Decembercirculaire 2025 heeft het Rijk nog diverse taakmutaties en uitkeringen toegekend en is nog een kleine correctie op een parameter doorgevoerd. Hierdoor hebben we in 2025 meer uit de algemene uitkering ontvangen dan begroot.	-123
		Door de vaststelling van een aantal parameters in de Decembercirculaire 2025 hebben we over 2022 en 2023 nog een bijstelling van de algemene uitkering ontvangen. Hierdoor hebben we in 2025 meer uit de algemene uitkering ontvangen dan begroot.	-77
		Totaal Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-200
Overige baten en lasten	-50	Over 2023 en 2024 is de suppletie aangifte BTW vastgesteld door de Belastingdienst. Daaruit hebben we € 49.312 terugontvangen.	-49
		Overige verschillen.	-1
		Totaal overige baten en lasten	50

OZB niet-woningen	-8	Overige verschillen.	-8
OZB woningen	0	Geen verschillen.	0
Belastingen overig	-154	Uit voorgaande jaren is nog een bedrag van afgerond € 26.000 ontvangen aan precariobelasting.	-26
		De voorziening voor oninbare belasting debiteuren is bij het opstellen van de programmarekening opnieuw bepaald en valt € 127.150 lager uit dan per 31-12-2024.	-127
		Overige verschillen.	-1
		Totaal Belastingen overig	-154
Totaal 1. Algemene middelen	-412		-284
Totaal baten	-412		-284

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
	2025		
Toevoegingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Onttrekkingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Totaal reserves	0	Totaal reserves	0

Overzicht van incidentele baten en lasten

Er volgt nu een overzicht van incidentele baten en lasten op programmaniveau. Voor de incidentele baten en lasten geldt dat, indien van toepassing, de begroting van de gemeenschappelijke regeling gevolgd wordt. Indien de incidentele bate of last uit de begroting van een gemeenschappelijke regeling komt, is de naam van de gemeenschappelijke regeling vermeld.

Op basis van de financiële verordening, die in juni 2023 is vastgesteld, worden alleen incidentele baten en lasten opgenomen met een bedrag groter dan € 25.000.

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten		Begroting		Begroting na wijzigingen		Rekening	
(- = nadeel)		2025		2025		2025	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	Programma Samenleven						
1.1	Overhevelingen van 2024 naar 2025 Programma 1			156		156	
1.2	Overhevelingen naar 2026 Programma 1 via Slotwijziging 2025			61		61	
1.3	Capaciteit implementatie accommodatiebeleid 2026			75		54	
1.4	Opvang ontheemden Oekraïne			2.921	-	2.720	-
1.5	Maatschappelijke zorg resultaat op de regionale zorg	155		74			74
	Totaal mutaties lasten en baten	155	-	3.287	-2.573	2.992	-2.685
1.1	Overhevelingen van 2024 naar 2025 Programma 1				156		156
1.2	Overhevelingen naar 2026 Programma 1 via Slotwijziging 2025			61		61	
1.3	Dekking capaciteit implementatie accommodatiebeleid 2026				75		54
1.4	Reservemutatie Opvang ontheemden Oekraïne				349		109
1.5	Reserve maatschappelijke zorg			74		69	
1.6	Storting reserve accommodatiebeleid	534		534		534	
	Onttrekking reserve accommodatiebeleid		-		728		-
1.7	Storting reserve		828				728

	onderwijshuisvesting	1.725		1.725		1.725	
	Onttrekking reserve onderwijshuisvesting		- 1.728		- 1.727		- 1.727
1.8	Vrijval reserve accommodatiebeleid				-15.024		- 15.024
1.9	Vrijval reserve onderwijshuisvesting				- 3.142		- 3.142
	Totaal mutaties reserves	2.260	-2.557	2.395	-21.202	2.390	-20.942
	Subtotaal programma 1	2.415	-2.557	5.682	-23.774	5.381	-23.626
2	Programma Leefomgeving						
2.1	Overhevelingen van 2024 naar 2025 Programma 2			817		817	
2.2	Overhevelingen naar 2026 Programma 1 via Slotwijziging 2025			-434		-434	
2.3	Verliesvoorziening Geestwater					574	
	Totaal mutaties lasten en baten	-	-	383	-	957	-
2.1	Overhevelingen van 2024 naar 2025 Programma 2				- 817		- 817
2.2	Overhevelingen naar 2026 Programma 2 via Slotwijziging 2025			434		434	
	Totaal mutaties reserves	-	-	434	-817	434	-817
	Subtotaal programma 2	-	-	817	-817	1.391	-817
3	Programma Bedrijvigheid						
3.1	Overhevelingen van 2024 naar 2025 Programma 3			191		191	
3.2	Overhevelingen naar 2026 Programma 3 via Slotwijziging 2025			-175		-175	
	Totaal mutaties lasten en baten	-	-	16	-	16	-
3.2	Overhevelingen van 2024 naar 2025 Programma 3				- 191		- 191
3.5	Overhevelingen naar 2026 Programma 3 via			175		175	

	Slotwijziging 2025						
3.3	Opheffen reserve Regionaal Investeringsfonds				- 71		- 71
	Totaal mutaties reserves	-	-	175	-262	175	-262
	Subtotaal programma 3	-	-	191	-262	191	-262
4	Programma Bestuur en ondersteuning						
4.1	Overhevelingen van 2024 naar 2025 Programma 4			118		118	
4.2	Overheveling naar 2026 Programma 4 via Slotwijziging 2025			-120		-120	
4.3	Opbrengst grondverkoop				- 130		- 130
	Totaal mutaties lasten en baten	-	-	-2	-130	-2	-130
4.1	Overhevelingen van 2024 naar 2025 Programma 4				- 118		- 118
4.2	Overheveling naar 2026 Programma 4 via Slotwijziging 2025			120		120	
	Totaal mutaties reserves	-	-	120	-118	120	-118
	Subtotaal programma 4	-	-	118	-248	118	-248
5	Algemene dekkingsmiddelen						
5.1	Overhevelingen van 2024 naar 2025 AD			40		40	
	Totaal mutaties lasten en baten	-	-	40	-	40	-
5.1	Overhevelingen van 2024 naar 2025 AD				- 40		- 40
5.2	Vrijval reserve Accommodatiebeleid naar Algemene reserve			15.024		15.024	
5.3	Vrijval reserve Onderwijshuisvesting naar Algemene reserve			3.142		3.142	
5.4	Vrijval reserve Investeringsfonds			71		71	
	Totaal mutaties	-	-	18.237	-40	18.237	-40

	reserves						
	Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	-	-	18.277	-40	18.277	-40
Totaal mutaties lasten en baten	155	-	3.724	-2.703	4.003	-2.815	
Totaal mutaties reserves	2.260	-2.557	21.360	-22.438	21.355	-22.179	
Totaal incidentele baten en lasten	2.415	-2.557	25.085	-25.141	25.358	-24.993	

Toelichting waarom incidenteel per post

Nr.	Omschrijving
1	Programma 1: Samenleven
1.1	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2024 zijn overgeheveld naar 2025 bij de Slotwijziging 2024. Dit loopt via de reserve Overheveling budgetten. Het overhevelen van budgetten is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
1.2	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2025 zijn overgeheveld naar 2026 bij de Slotwijziging 2025. Dit loopt via de reserve Overheveling budgetten. Het overhevelen van budgetten is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
1.3	In 2024 is het accommodatiebeleid vastgesteld. Dit beleid omvat een ontwikkelperspectief om uiteindelijk te komen tot een structurele taakstelling. Om dit te realiseren is extra capaciteit nodig om deze structurele taakstelling te realiseren. De extra capaciteit wordt als incidenteel gezien, omdat er een concrete einddatum (2027) op zit om de structurele taakstelling te kunnen realiseren.
1.4	Vanuit het Rijk zijn middelen ontvangen en maakt de gemeenten kosten voor de opvang van ontheemden, omdat hier voorsnag sprake is van een tijdelijke regeling, worden alle inkomsten en uitgaven omtrent de opvang van ontheemden als incidenteel geoormerkt. Eventuele plussen en minnen worden verrekend met de reserve Opvang Ontheemden.
1.5	Vanuit de gemeente Leiden zijn middelen ontvangen die in regionaal verband worden uitgegeven om de maatschappelijke en vrouwenopvang en beschermd wonen op te bouwen. Gedurende deze opbouwfase (vanaf 1-1-2023 tot en met 31-12-2032) waarin nog steeds niet duidelijk of en hoe het Rijk deze middelen aan de gemeenten overdraagt, is afgesproken om met de overschotten een reserve op te bouwen. De reserve is gevormd voor het uitvoeren van de maatschappelijke zorgtaken en de transformatie van de maatschappelijke zorg. Ontvangen gelden die niet benut zijn in het jaar worden toegevoegd aan deze (subregionale DBS) reserve.
1.6	Deze regels hebben betrekking op de toevoeging en de onttrekking aan de reserve Accommodatiebeleid. De reserve Accommodatiebeleid wordt ingezet om de kapitaallasten van de gemeentelijke accommodaties (sport, cultuur en overig maatschappelijk) te egaliseren. Per 31 december is de verwachte dekkingsgraad van de reserve 57,6%. Dit betekent dat we 57,6% van de stortingen en de onttrekkingen aan de accommodatiebeleid als structureel aan mogen merken en de het resterende deel verantwoorden onder de incidentele baten en lasten.

1.7	Deze regels hebben betrekking op de toevoeging en de onttrekking aan de reserve Onderwijshuisvesting. De reserve Onderwijshuisvesting wordt ingezet om de kapitaallasten van de scholen te egaliseren. Per 31 december is de verwachte dekkingsgraad van de reserve 9,0%. Dit betekent dat we 9,0% van de stortingen en de onttrekkingen aan de accommodatiebeleid als structureel aan mogen merken en de het resterende deel verantwoorden onder de incidentele baten en lasten.
1.8	Aan het eind van 2025 is de reserve Accommodatiebeleid vrijgefallen en toegevoegd aan de algemene reserve. Deze mutatie is per saldo budgetneutraal, omdat het saldo al is toegevoegd aan de algemene reserve. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
1.9	Aan het eind van 2025 is de reserve Huisvesting onderwijs vrijgefallen en toegevoegd aan de algemene reserve. Deze mutatie is per saldo budgetneutraal, omdat het saldo al is toegevoegd aan de algemene reserve. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
2	Programma 2: Leefomgeving
2.1	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2024 zijn overgeheveld naar 2025 bij de Slotwijziging 2024. Dit loopt via de reserve Overheveling budgetten. Het overhevelen van budgetten is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
2.2	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2025 zijn overgeheveld naar 2026 bij de Slotwijziging 2025. Dit loopt via de reserve Overheveling budgetten. Het overhevelen van budgetten is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
2.3	Voor het project Geestwater moet de verliesvoorziening worden verhoogd. Winsten of verliezen op projecten worden als incidenteel gezien, omdat de voorraad projecten eindig is.
3	Programma 3: Bedrijvigheid
3.1	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2024 zijn overgeheveld naar 2025 bij de Slotwijziging 2024. Dit loopt via de reserve Overheveling budgetten. Het overhevelen van budgetten is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
3.2	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2025 zijn overgeheveld naar 2026 bij de Slotwijziging 2025. Dit loopt via de reserve Overheveling budgetten. Het overhevelen van budgetten is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
3.3	Aan het eind van 2025 is de reserve Regionaal Investeringsfonds vrijgefallen en toegevoegd aan de algemene reserve. Deze mutatie is per saldo budgetneutraal, omdat het saldo al is toegevoegd aan de algemene reserve. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
4	Programma 4: Bestuur en Ondersteuning
4.1	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2024 zijn overgeheveld naar 2025 bij de Slotwijziging 2024. Dit loopt via de reserve Overheveling budgetten. Het overhevelen van budgetten is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
4.2	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2025 zijn overgeheveld naar 2026 bij de Slotwijziging 2025. Dit loopt via de reserve Overheveling budgetten. Het overhevelen van budgetten is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
4.3	Betreft de verkoop van overige gronden. Deze inkomsten worden als incidenteel beschouwd, omdat de gemeente stukken grond verkoopt als de mogelijkheid zich voordoet en geen beleid heeft om deze gronden te verkopen.
5	Algemene dekkingsmiddelen

5.1	Betreffen de lasten en baten als gevolg van budgetten die vanuit 2024 zijn overgeheveld naar 2025 bij de Slotwijziging 2024. Dit loopt via de reserve Overheveling budgetten. Het overhevelen van budgetten is alleen mogelijk als er sprake is van incidentele budgetten. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
5.2	Aan het eind van 2025 is de reserve Accommodatiebeleid vrijgevallen en toegevoegd aan de algemene reserve. Deze mutatie is per saldo budgetneutraal, omdat het saldo al is toegevoegd aan de algemene reserve. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
5.3	Aan het eind van 2025 is de reserve Huisvesting onderwijs vrijgevallen en toegevoegd aan de algemene reserve. Deze mutatie is per saldo budgetneutraal, omdat het saldo al is toegevoegd aan de algemene reserve. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.
5.4	Aan het eind van 2025 is de reserve Regionaal Investeringsfonds vrijgevallen en toegevoegd aan de algemene reserve. Deze mutatie is per saldo budgetneutraal, omdat het saldo al is toegevoegd aan de algemene reserve. Reservemutaties zijn in principe altijd incidenteel volgens het BBV.

Structureel evenwicht

Kengetal structureel evenwicht verplichting BBV

Eén van de verplichte kengetallen van het BBV (Besluit, Begroting en Verantwoording) is het aantonen van het structurele evenwicht. Dit houdt in dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Indien dit niet het geval zou zijn, zou de kans aanwezig zijn dat er op termijn een (begrotings)tekort ontstaat. Op basis van onderstaande overzicht wordt aangetoond dat de jaarrekening 2025, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is.

Berekening structureel evenwicht

Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten incidenteel zijn en welk deel structureel.

De aard van de taak is daarbij bepalend voor het onderscheid tussen structureel en incidenteel. In het onderstaande overzicht wordt de berekening van het structureel evenwicht gepresenteerd.

Voor de specificatie van de incidentele baten en lasten verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Incidentele baten en lasten'.

Uitkomst structureel evenwicht is positief

De uitkomst van het structureel evenwicht is € 4.967.000 positief (5,7%). Dit betekent dat de structurele lasten (fors) lager waren dan de structurele baten in 2025.

Materieel in evenwicht

bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2025		
	Lasten	Baten	Saldo
1. Samenleven	46.174	-13.177	32.998
2. Leefomgeving	21.941	-13.478	8.463
3. Bedrijvigheid	1.199	-187	1.012
4. Bestuur en ondersteuning	4.089	-898	3.191
Algemene dekkingsmiddelen	9.589	-58.783	-49.194
	82.992	-86.522	-3.530
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	22.240	-23.312	-1.072
	105.232	-109.834	-4.602
Incidentele baten en lasten	4.003	-2.815	1.188
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves	21.355	-22.179	-823
Structureel resultaat	79.874	-84.841	-4.967

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 18 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.659.845. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevindingen

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 3.385.416 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.659.845 van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 2.543.530 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Begrotingscriterium	X € 1 miljoen
1A. Overschrijding lasten taakveld	2,48
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten).	0,06
2. Ongeautoriseerde reservemutaties.	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld.	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	2,54
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid (Financiële verordening artikel 12 Begrotingscriterium) en daarmee vooraf als acceptabel is geïdentificeerd. De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	2,54
Voorwaardencriterium	
5. Inkoop ten onrechte niet Europees aanbesteed	0,90
M&O criterium	
6. Geen bevindingen.	0
Totaal Onrechtmatigheden	3,44

Waarvan acceptabel	2,54
Waarvan niet-acceptabel	0,90

De geconstateerde afwijkingen betreffen¹:

Niet-acceptabele begrotingsonrechtmatigheid € 0

De begrotingsonrechtmatigheid betreft voor € 2.418.258 een overschrijding van de lasten en voor € 62.272 een overschrijding van investeringsbudgetten (kredieten). De overschrijding past binnen het vooraf vastgestelde beleid (financiële verordening artikel 12 Begrotingscriterium) en is daarmee vooraf als acceptabel geduid. De overschrijding is in de jaarrekening toegelicht en wordt derhalve hier en in de paragraaf bedrijfsvoering niet nader toegelicht.

Voorwaardencriterium € 904.158

Hierbij is de aanbestedingsregelgeving niet juist nageleefd. We lichten hieronder de onrechtmatigheid groter dan € 100.000 toe. Het betreft:

1. Overschrijding van het Europees drempelbedrag voor sociale en andere specifieke diensten (SAS diensten) bij de inhuur van beveiliging voor de opvang van Oekraïners (€ 813.077). Om de continuïteit te waarborgen is dit in 2025 voortgezet. De totale kosten over 2023–2025 overschrijden de drempel, waardoor de uitgaven in 2025 als onrechtmatig zijn aangemerkt. In samenwerking met Stichting Rijk wordt toegewerkt naar een rechtmatige inkoop van de beveiligingsdiensten, met als doel de aanbesteding in 2026 af te ronden, waardoor er ook in 2026 nog onrechtmatige uitgaven zullen plaatsvinden.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Controleverklaring Accountant

Hier komt uiteindelijk de definitieve controleverklaring van de accountant te staan.

Bijlagen:

Bijlage 1: SISA-verantwoording

Single information, single audit (SiSa) betekent eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole. SiSa is de manier waarop mede overheden (provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) aan het Rijk ieder jaar verantwoorden of en hoe ze de specifieke uitkeringen hebben besteed.

Het CBS vervult hierbij namens het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de intermediaire rol tussen mede overheden en vakdepartementen. Gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen dienen hun verantwoordingsinformatie met een rapport van bevindingen opgesteld door de accountant hierover, vóór 15 juli 2026 digitaal aan het CBS te verstrekken.

Om de leesbaarheid van deze bijlage te vergroten, maakt deze niet onderdeel uit van het boekwerk maar is het een aparte bijlage bij de programmarekening.

Bijlage 2: Overzicht investeringskredieten

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
Reconstructies wegen 2021	Investering	72.500	63.260	0	9.240	Projectenboek wordt momenteel opgesteld om de bestedingen voor de komende jaren inzichtelijk maken.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		72.500	63.260	0	9.240		
Reconstructies wegen 2022	Investering	345.000	0	0	345.000	Projectenboek wordt momenteel opgesteld om de bestedingen voor de komende jaren inzichtelijk maken.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		345.000	0	0	345.000		
Reconstructies wegen 2023	Investering	455.000	22.455	0	432.545	Projectenboek wordt momenteel opgesteld om de bestedingen voor de komende jaren inzichtelijk maken.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		455.000	22.455	0	432.545		
Reconstructies wegen 2024	Investering	455.000	0	0	455.000	Projectenboek wordt momenteel opgesteld om de bestedingen voor de komende jaren inzichtelijk maken.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		455.000	0	0	455.000		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
Reconstructies wegen 2025	Investering	322.800	0	0	322.800	Projectenboek wordt momenteel opgesteld om de bestedingen voor de komende jaren inzichtelijk maken.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		322.800	0	0	322.800		
Grachtbrug: voorbereidingskosten 2024	Investering	510.000	154.745	167.343	187.912	De voorbereiding voor de vervanging van de Grachtbrug duurt langer dan vooraf verwacht. Er is een voorkeur uitgesproken voor de vervanging.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		510.000	154.745	167.343	187.912		
Renovatie Blokhuis	Investering	0	1.046.068	957	-1.047.025	De renovatie is afgerond. De financiële afwikkeling met de eigenaren heeft plaats gevonden.	Ja
	Bijdragen derden	0	-1.046.067	-1.330	1.047.397		
		0	1	-373	372		
Infrastructuur Buitenruimte Blokhuis	Investering	242.579	242.579	0	0	Project gereed. Vrijval krediet gemeld bij de Slotwijziging 2025.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		242.579	242.579	0	0		
HOV Corridor Lisse, Sportlaan	Investering	520.000	0	87.292	432.708	Concept bestek gereed. Daarna starten	Nee

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
	Bijdragen derden	0		0	0	met de toetsing aanbesteding (aanbesteding kan pas starten als de subsidie wordt toegewezen).	
		520.000	0	87.292	432.708		
2015 HOV Noordwijk-Schiphol	Investering	0	82.243	0	-82.243	Betreft de aanleg van de oude HOV route. We hadden verwacht dat deze subsidiabel zouden zijn onder de nieuwe subsidie voor HOV, maar kosten voor de afgifte van de beschikking zijn niet subsidiabel.	Ja
	Bijdragen derden	0	-19.971	0	19.971		
		0	62.272	0	-62.272		
HOV Corridor Lisse HOV-haltes en bochtverruiming	Investering	105.000	0	81.312	23.688	Concept bestek gereed. Daarna starten met de toetsing aanbesteding (aanbesteding kan pas starten als de subsidie wordt toegewezen).	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		105.000	0	81.312	23.688		
Mobiliteitsmaatr. Noordel. Duin-en Bollenstr.2025	Investering	20.000	0	0	20.000	Restant budget overgeheveld naar duurzaam veilig 2020.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		20.000	0	0	20.000		
2016 Uitvoeren mobiliteitsplan	Investering	7.659	7.659	0	0	Restant budget overgeheveld naar duurzaam veilig 2020.	Ja
	Bijdragen	0		0	0		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
	derden						
		7.659	7.659	0	0		
Fietstunnel N208 2024	Investering	200.000	0	0	200.000	De gemeente heeft een 'bijdrage' (afkoop beheer) beschikbaar gesteld voor de aanleg van de fietstunnel.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		200.000	0	0	200.000		
Keukenh.dr-Linnaeusdr.(LI13) fiets-voetg.brug hout	Investering	93.000	0	0	93.000	De brug wordt in 2026 vervangen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		93.000	0	0	93.000		
Vervangen fietsbrug Clusiusstraat (LI10) 2025	Investering	110.000	0	0	110.000	De brug wordt in 2026 vervangen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		110.000	0	0	110.000		
Mobiliteitsplan 2023	Investering	1.736.230	0	0	1.736.230	Er worden plannen gemaakt voor de besteding van de mobiliteitsgelden.	Nee
	Bijdragen derden	-18.450		0	-18.450		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
		1.717.780	0	0	1.717.780		
Ophoging Zeeheldenwijk Van Speykstraat 2021	Investering	351.870	27.885	189.574	134.411	Aanbesteding is geweest. De uitvoering is gestart in Q4 van 2025. Waarbij de afronding in Q1 2026 is gepland.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		351.870	27.885	189.574	134.411		
Ophoging Zeeheldenwijk De Ruijterstraat 2020	Investering	581.186	540.200	7.506	33.481	Herinrichting is afgerond, nazorg loopt tot 2026.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		581.186	540.200	7.506	33.481		
Duurzaam Veilig 2021	Investering	1.011	1.011	0	0	Restant budget overgeheveld naar duurzaam veilig 2020.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		1.011	1.011	0	0		
Mobiliteit 2023	Investering	0	0	0	0	Restant budget overgeheveld naar duurzaam veilig 2020.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		0	0	0	0		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
Gebiedsprogramma 2021	Investering	406.510	0	448	406.062	Project N207/N208. Naar verwachting wordt in 2027 de laatste kunstwerken geplaatst. Lisse is penvoerder voor uitvoering.	Nee
	Bijdragen derden	-356.510		0	-356.510		
		50.000	0	448	49.552		
Gebiedsprogramma 2023	Investering	25.000	14.994	0	10.006	Project N207/N208. Naar verwachting wordt in 2027 de laatste kunstwerken geplaatst. Lisse is penvoerder voor uitvoering.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		25.000	14.994	0	10.006		
Gebiedsprogramma 2022	Investering	25.000	0	0	25.000	Project N207/N208. Naar verwachting wordt in 2027 de laatste kunstwerken geplaatst. Lisse is penvoerder voor uitvoering.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		25.000	0	0	25.000		
Aanleg netwerk van doorfietsroutes 2025	Investering	70.000	0	0	70.000	Budget is bedoeld voorbereiding. Externe projectleider is ingehuurd. Wordt verder vervolgd in 2026 (Holland Rijnland project).	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		70.000	0	0	70.000		
Uitritconstructie Broekweg	Investering	0	0	0	0	Restant budget overgeheveld naar	Ja

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
2021	Bijdragen derden	0		0	0	duurzaam veilig 2020.	
		0	0	0	0		
Uitritconstructie Heereweg 2021	Investering	0	0	0	0	Restant budget overgeheveld naar duurzaam veilig 2020.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		0	0	0	0		
Openbare verlichting 2025	Investering	176.724	0	170.574	6.150	Dit jaar zijn er volgens planning nieuwe armaturen vervangen.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		176.724	0	170.574	6.150		
Verkeersstructuur 2022	Investering	0	0	0	0	Restant budget overgeheveld naar duurzaam veilig 2020.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		0	0	0	0		
Verkeersstructuur 2023	Investering	0	0	0	0	Restant budget overgeheveld naar duurzaam veilig 2020.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
		0	0	0	0		
Herinrichting Spekkelaan 2022	Investering	613.000	554.136	1.265	57.599	De Spekkelaan is eerder al ingebruik genomen. Vanwege de onderhoudstermijn is de investering open gebleven.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		613.000	554.136	1.265	57.599		
Don Boscoschool: 1e inr.leerp.en meubilair 2024	Investering	1.024.500	0	0	1.024.500	Krediet afsluiten i.v.m. verplaatsen. Wordt weer in de MIP begroting 2027 opgenomen.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		1.024.500	0	0	1.024.500		
Kindercampus Joseph: 1e inr.leerp.en meubilair 2024	Investering	113.240	104.748	0	8.492	Project afgerond en in gebruikgenomen in 2024.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		113.240	104.748	0	8.492		
Orion 2: SCH/PO Vernieuwbouw 2021	Investering	2.150.000	160.800	0	1.989.200	Krediet afsluiten i.v.m. verplaatsen. Wordt weer in de MIP begroting 2027 opgenomen.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		2.150.000	160.800	0	1.989.200		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
SCH/PO Herstellkosten G. Doustraat 50 (L)	Investering	192.380	8.423	100.000	83.957	Oplevering van het project is naar verwachting in het 1e kwartaal van 2026, daarna zal de definitieve afrekening plaatsvinden.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		192.380	8.423	100.000	83.957		
2016 Gymlokaal Frans Halsstraat	Investering	870.000	0	0	870.000	Als onderdeel van het Accommodatiebeleid is deze investering opnieuw opgenomen in de begroting. Deze kan daardoor dicht.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		870.000	0	0	870.000		
Masten LED verlichting Ter Specke 2025	Investering	12.032	0	0	12.032		Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		12.032	0	0	12.032		
Armaturen LED verlichting Ter Specke	Investering	196.375	0	132.623	63.752		Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		196.375	0	132.623	63.752		
Trainingshal ter Specke	Investering	1.981.829	1.266.344	4.546	710.939	Het terrein bij Ter Specke is eerder al	Ja

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
verkeersmaatr. en parkeren	Bijdragen derden	-146.294	-120.859	0	-25.435	ingebruik genomen. Vanwege de onderhoudstermijn is de investering open gebleven.	
		1.835.535	1.145.485	4.546	685.504		
Sportlaan 21: ZW/SH Sportcomplex 2015	Investering	563.090	260.990	106	301.994		Ja
	Bijdragen derden		-411.000	0	411.000		
		563.090	-150.010	106	712.994		
Groot onderhoud baan atletiekbaan De Spartaan	Investering	0	0	11.925	-11.925	Projectuitvoering vindt plaats in 2026.	Nee
	Bijdragen derden	0		-2.146	2.146		
		0	0	9.779	-9.779		
Sportlaan 9-23: ZW/SH Plaatsen zonnepanelen 2023	Investering	400.000	256.978	0	143.022	Project is afgerond	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		400.000	256.978	0	143.022		
Verv. hockeyveld veld 2 en 3 (Hisalis) 2024	Investering	837.500	805.402	0	32.098		Ja
	Bijdragen derden	-190.000	-144.972	0	-45.028		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
		647.500	660.430	0	-12.930		
Groenbeheerplan 2023	Investering	475.000	379.064	95.872	63	In 2025 is er een inhaalslag gemaakt met de vervanging van de bomen.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		475.000	379.064	95.872	63		
Groenbeheerplan 2024	Investering	475.000	70.048	404.539	413	In 2025 is er een inhaalslag gemaakt met de vervanging van de bomen.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		475.000	70.048	404.539	413		
Groenbeheerplan 2025	Investering	475.000	0	30.594	444.406	Eerder zijn de budgetten van 2023 en 2024 benut. We verwachten in 2026 dit budget volledig te kunnen besteden.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		475.000	0	30.594	444.406		
Walbeschoeiing 2024	Investering	381.644	3.356	71.776	306.513	De aanbesteding voor de walbeschoeiing heeft plaats gevonden. De uitvoering start in 2026.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		381.644	3.356	71.776	306.513		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
PWKA walbeschoeiing 2025	Investering	381.945	0	89.891	292.054	De aanbesteding voor de walbeschoeiing heeft plaats gevonden. De uitvoering start in 2026.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		381.945	0	89.891	292.054		
Speelplaats Veldhuijzen van Zantenpark 2023	Investering	43.076	10.928	45.526	-13.378	De projectopdracht is klaar. De opdracht is gegund aan de aannemer. In Q2 wordt gestart met de werkzaamheden.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		43.076	10.928	45.526	-13.378		
Speelplaats Rembrandtplein 2024	Investering	71.748	0	0	71.748	Investering wordt onderdeel van de herinrichting van de Schildersbuurt.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		71.748	0	0	71.748		
Speelplaats Gasstraat 2024	Investering	71.748	0	45.906	25.842	De speeltuin is eind 2025 opgeleverd en ingebruik genomen. Het budget wordt overgeboekt naar de investering 'speelplaats Rembrandtplein'.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		71.748	0	45.906	25.842		
2016 GRP Vrijverval	Investering	150.000	0	0	150.000	Er wordt op dit moment inspecties	Nee

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
Schoolstraat	Bijdragen derden	0		0	0	uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	
		150.000	0	0	150.000		
2018 Meer-en Duinpolder waterstructuur	Investering	553.000	448.681	0	104.319	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		553.000	448.681	0	104.319		
GRP verbetering vrijvervalriolering 2022	Investering	218.000	52.479	13.211	152.310	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		218.000	52.479	13.211	152.310		
GRP verbetering vrijvervalriolering 2023	Investering	1.631.000	2.000	13.925	1.615.075	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		1.631.000	2.000	13.925	1.615.075		
Vrijvervalriolering IWKP 2024	Investering	1.199.197	10.660	6.837	1.181.700	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
		1.199.197	10.660	6.837	1.181.700		
Vrijvervalriolering IWKP 2025	Investering	2.247.601	0	0	2.247.601	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		2.247.601	0	0	2.247.601		
GRP drukriol 3e Poelln Jachth.dam en Rijckev. 2022	Investering	15.982	0	0	15.982	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		15.982	0	0	15.982		
GRP randvoorziening Tasmanstraat 2022	Investering	69.869	0	18.035	51.835	De afdeling is bezig met de laatste voorbereidingstekeningen. Uitvoering zal plaatsvinden in 2026	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		69.869	0	18.035	51.835		
GRP rioolgemalen V d Veldstraat en Grev.str 2022	Investering	65.730	6.880	0	58.850	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		65.730	6.880	0	58.850		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
GRP drukrio buitengeb aanlg.jr 1985 elec mech 2023	Investering	916.000	36.691	0	879.309	Aanbesteding in 2026. verwachting is een uitvoering van 3 jaar	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		916.000	36.691	0	879.309		
GRP rioolgem Driehuizenprk De Engel elec mech 2023	Investering	63.000	0	0	63.000	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		63.000	0	0	63.000		
GRP rioolgem. Blinkerd Meerenburgh Fr Halsstr 2024	Investering	191.000	0	0	191.000	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		191.000	0	0	191.000		
Riolering De Ruijterstraat Lisse	Investering	181.861	181.861	0	0	Herinrichting is afgerond, nazorg loopt tot 2026.	Ja
	Bijdragen derden	0		0	0		
		181.861	181.861	0	0		
Rioolgemalen EM IWKP 2024	Investering	209.262	8.008	27.618	173.636	Er wordt op dit moment inspecties	Nee

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
	Bijdragen derden	0		0	0	uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	
		209.262	8.008	27.618	173.636		
Wateroverlast Kanaalstraat 80 2022	Investering	200.000	45.424	0	154.576	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		200.000	45.424	0	154.576		
Wateroverlast Willemskade 2022	Investering	170.000	18.136	0	151.864	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		170.000	18.136	0	151.864		
Verbetering Grevelingstraat 2022	Investering	180.000	0	0	180.000	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		180.000	0	0	180.000		
Riolering Schilderswijk 2022	Investering	2.592.940	46.848	0	2.546.092	Budget is bedoeld voor de herinrichting van de Schilderswijk.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		

Kredietnaam	Investering	Totaal krediet	Uitgegeven tot en met 2024	Uitgegeven 2025	Restant per 31-12-2025	Toelichting stand van zaken per 31-12-2025	Gereed
		2.592.940	46.848	0	2.546.092		
Renovatie/vervanging rioolleiding 2022	Investering	350.000	303.626	0	46.374	Er wordt op dit moment inspecties uitgevoerd. Deze zijn bedoeld om toekomstige werkzaamheden en projecten te kunnen bepalen.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		350.000	303.626	0	46.374		
Riolering Zeeheldenwijk 2022	Investering	103.239	0	3.298	99.941	Aanbesteding is geweest. De uitvoering is gestart in Q4 van 2025. Waarbij de afronding in Q1 2026 is gepland	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		103.239	0	3.298	99.941		
Beukenhof voorbereiding	Investering	35.000	0	96.304	-61.304	Dit project loopt nog door in 2026. In 2024 is € 75.000 vrijgekomen maar niet overgeheveld. Zal in de turap van 2026 worden toegevoegd.	Nee
	Bijdragen derden	0		0	0		
		35.000	0	96.304	-61.304		
Vb-kstn Tiny Houses binnenterrein	Investering	640.000	285.870	153.295	200.835		Ja
	Bijdragen derden	-495.000		-495.868	868		
		145.000	285.870	-342.573	201.703		

Investering	30.143.857	7.531.479	2.072.096	20.540.282
Bijdragen derden	-1.206.254	-1.742.869	-499.343	1.035.958
Totaal	28.937.603	5.788.610	1.572.753	21.576.240
Totaal af te sluiten kredieten	5.798.184			
Totaal kredieten overhevelen naar 2026	15.778.056			

Bijlage 3: Wet normering topinkomens

In deze bijlage staan de topfunctionarissen van de gemeente Lisse opgenomen. Op grond van de Wet Normering Topinkomens (WNT) moeten inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak openbaar gemaakt worden. Het voor de gemeente Lisse toepasselijke bezoldigingsmaximum is het algemeen bezoldigingsmaximum en is in 2025 gesteld op € 246.000.

Voor gemeenten geeft de wet specifiek aan wie als topfunctionaris wordt aangemerkt. Dit zijn:

- de gemeentesecretaris
- de griffier

Het is goed denkbaar dat de gemeentesecretaris en de griffier niet boven de WNT-norm verdienen. Toch worden ze aangemerkt als topfunctionaris en geldt voor hen de verplichting tot openbaarmaking en melding van de WNT-gegevens.

De leden van het college van B&W en de gemeenteraad zijn op grond van de WNT géén topfunctionarissen.

Dit verantwoordingsdocument bestaat uit het volgende model:

1. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2025	M.G.J. Veeger	E. Prins
Functiegegevens	Griffier	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 133.995	€ 132.141
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.327	€ 21.268
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 151.322</i>	<i>€ 153.409</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 246.000	€ 246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2025	€ 151.322	€ 153.409
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2024	M.G.J. Veeger	E. Prins
Functiegegevens	Griffier	Gemeente-secretaris
Aanvang en einde functieervulling in 2024	01/01-31/12	01/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 103.498	€ 123.984
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.207	€ 20.759
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 123.705</i>	<i>€ 144.743</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging 2024	€ 123.705	€ 144.743

De topfunctionaris E. Prins is ook topfunctionaris in HLTsamen. In HLTsamen vindt er geen bezoldiging plaats.

Inhuur

In 2025 is er niemand ingehuurd boven de WNT-norm.

Bijlage 4: Overzicht mutaties van de reserves

Stortingen in reserves

	Begroting	Gewijzigde begroting	Werkelijk	Saldo	Omschrijving	S/ I
	2025	2025	2025			
Programma 1. Samenleven						
Reserve accommodatiebeleid	715	715	715	0	Storting reserve accommodatiebeleid 2025, structureel	s
Reserve accommodatiebeleid	534	534	534		Storting reserve accommodatiebeleid 2025, incidenteel	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)	170	170	170		Storting reserve huisv. onderwijs (IHP), structureel	s
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)	1.725	1.725	1.725	0	Storting reserve huisv. onderwijs (IHP), incidenteel	i
Reserve overhevelen budgetten		20	20		Overheveling naar 2026: Onderzoekskosten Don Bosco	i
Reserve Maatschappelijke zorg		0	69	-69	Dotatie maatschappelijke zorg resultaat 2025	i
Reserve overhevelen budgetten		41	41		Ovh. naar 2026: Sloopkosten gymzaal Heereweg	i
Totaal - Programma 1. Samenleven	3.144	3.205	3.274	-69		
Programma 2. Leefomgeving						
Reserve overhevelen budgetten		83	83		Ovh naar 2026: Mob. Kwaliteitsimpls reio en planbeoord.	i
Reserve overhevelen budgetten		50	50		Ovh. naar 2026: Part. ontw. en onderh. duurzame inr.	i
Reserve overhevelen budgetten		165	165		Overheveling naar 2026: Omgevingsplan	i
Reserve overhevelen budgetten		48	48		Overheveling naar 2026: Rooversbroekpolder	i
Reserve overhevelen budgetten		30	30		Ovh naar 2026: Aanpassingen omgevingsplan en -visie	i
Reserve overhevelen budgetten		22	22		Overheveling naar 2026: Actualisatie omgevingsvisie	i
Reserve overhevelen budgetten		35	35		Ovh naar 2026: Communicatieplan Regenboogplein	i
Totaal - Programma 2. Leefomgeving	0	434	434	0		
Programma 3. Bedrijvigheid						
Reserve overhevelen budgetten		42	42		Ovh naar 2026: Inhuur kwartiermaker centrumplan	i
Reserve overhevelen budgetten		50	50		Ovh. naar 2026: Ontwikkelagenda centrumontwikkeling	i
Reserve overhevelen budgetten		56	56		Ovh naar 2026: Inhuur projectmanager centrumaanpak	i

Reserve overhevelen budgetten		27	27		Ovh naar 2026: Stim. Inn. en circulair ondern.schap	i
Totaal - Programma 3. Bedrijvigheid	0	175	175	0		
Programma 4. Bestuur en ondersteuning						
Reserve overhevelen budgetten		120	120		Overheveling naar 2026: Project arbeidsmigranten	i
Totaal - Programma 4. Bestuur en ondersteuning	0	120	120	0		
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen						
Algemene reserve	0	15.024	15.024	0	Vrijval Accommodatiebeleid naar Algemene reserve	i
Algemene reserve	0	3.142	3.142		Vrijval Onderwijshuisvesting naar Algemene reserve	i
Algemene reserve	0	70	71	0	Vrijval reserve Investeringsfonds	i
Totaal - Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	0	18.237	18.237	0		

Totaal stortingen reserves	3.144	22.171	22.240	-69		
Boekingen tussen reserves						
<u>Resultaatbestemming 2024 volgens raadsbesluit</u>						
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)		20	20		Storting overheveling 2024 naar 2025 - reserve IHP	i
Reserve overhevelen budgetten		351	351		Storting ov. 2024 naar 2025 - reserve overhevelingen	i
Algemene reserve		191	191		Storting ovh 2024 naar 2025 - algemene reserve	i
Algemene reserve		934	934		Restant resultaat ten gunste van de algemen reserve	i
Totaal verwerking resultaatbestemming vorig boekjaar	0	1.497	1.497	0		
-						
<u>Correcties tussen reserves bij de Slotwijziging 2025</u>						
Reserve overhevelen budgetten		88	88		Overh. Inh. impl. Accommodatiebeleid naar juiste reserve	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)		-20	-20		Ovh. 2024 Don Bosco van res. onderwijs naar ovh	i
Reserve overhevelen budgetten		20	20		Ovh. 2024 Don Bosco van res. onderwijs naar ovh	i
Algemene reserve		-191	-191		Ovh 2024 van algemene reserve naar Overhevelingen	i
Reserve overhevelen budgetten		191	191		Ovh 2024 van algemene reserve naar Overhevelingen	i
<u>Aanvulling reserve weerstandsvermogen</u>						
Reserve weerstandsvermogen			443	-443	Storting reserve Weerstandsvermogen JRK 2025	i
Totaal verwerking boekingen tussen reserves	0	1.584	2.027	-443		
Totaal stortingen incl. resultaat vorig boekjaar	3.144	23.755	24.267	-512		

Resultaat boekjaar 2026

4.602

Totaal stortingen volgens balans

28.889

Onttrekkingen uit reserves

	Begroting	Gewijzigde begroting	Werkelijk	Saldo	Omschrijving	S/ I
	2025	2025	2025			
Programma 1. Samenleven						
Algemene reserve	-57	-57	-6	-51	Dekking schooljongerenwerk (begroting 2025)	i
Reserve maatschappelijke zorg		-74	0	-74	Onttrekking maatschappelijke zorg	i
Algemene reserve		-75	-54	-21	Dekking capaciteit implementatie accommodatiebeleid 2026	i
Reserve Ontheemden Oekraïne		-349	-92	-256	Dekking verwacht tekort Opvang Ontheemden Oekraïne	i
Reserve accommodatiebeleid	-1.108	-973	-973	0	Dekking kapitaallasten reserve accommodatiebeleid, 57,2% structureel	s
Reserve accommodatiebeleid	-828	-728	-728	0	Dekking kapitaallasten reserve accommodatiebeleid, 42,8% incidenteel	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)	-171	-171	-171		Dekking kapitaallasten reserve onderwijshuisvesting, 9% structureel	s
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)	-1.728	-1.727	-1.727		Dekking kapitaallasten reserve onderwijshuisvesting, 91% structureel	i
Reserve overhevelen budgetten		-50	-50		Overheveling Slotwijziging 2024 - Heereweg 264 gymzaal	i
Reserve overhevelen budgetten		-25	-25		Overheveling Slotwijziging 2024 - de brede evaluatie	i
Reserve overhevelen budgetten		-20	-20		Overheveling JRK Onderzoek Don Bosco	i
Reserve overhevelen budgetten		-36	-36		Overheveling van 2024 naar 2025: Project "Lekker Fit" Lisse	i
Reserve overhevelen budgetten		-25	-25		Ovh. van 2024 naar 2025: Individualisering watermeters sportpark	i
Reserve accommodatiebeleid		-15.024	-15.024		Vrijval reserve accommodatiebeleid	i
Reserve huisvesting onderwijs (IHP)		-3.142	-3.142	0	Vrijval reserve onderwijshuisvesting	i
Totaal - Programma 1. Samenleven	-3.892	-22.477	-22.075	-401		
Programma 2. Leefomgeving						
Algemene reserve	-34	-34		-34	Algemene reserve: Uitvoering prioriteiten aanpak Ondernijning	i
Algemene reserve	-63	-63		-63	Aardwarmte	i
Reserve overhevelen budgetten		-50	-50		OVH van SW 2024: participatie initiatieven groen	i
Reserve overhevelen budgetten		-145	-145		OVH van SW 2024: energietransitie	i
Reserve overhevelen budgetten		-130	-130		OVH van SW 2024: omgevingsplan	i
Reserve overhevelen budgetten		-40	-40		OVH van SW 2024: Heereweg 347b	i
Reserve overhevelen budgetten		-100	-100		OVH van SW 2024: omgevingsvisie	i
Reserve overhevelen budgetten		-100	-100		OVH van SW 2024: Ruishornlaan 21	i

Reserve overhevelen budgetten		-83	-83	OVH Mobiliteit Kwaliteitsimpls reio en planbeoordeling	i
Reserve overhevelen budgetten		-100	-100	OVH Uitvoering mobiliteitsplan (Incidenteel)	i
Reserve overhevelen budgetten		-34	-34	OVH Duurzaamheid (Incidenteel)	i
Reserve overhevelen budgetten		-19	-19	OVH Hogere overheveling omgevingsplan t.o.v. Slotwijziging	i
Reserve overhevelen budgetten		-16	-16	OVH Restant Omgevingsplan 2024 (Incidenteel)	i
Totaal - Programma 2. Leefomgeving	-96	-913	-817	-96	
Programma 3. Bedrijvigheid					
Algemene reserve	-280	-93		-93 Regionaal Investeringsagenda (RIA) Holland-Rijnland	i
Reserve overhevelen budgetten		-58	-58	OVH Inhuur projectmanager Centrumaanpak (Incidenteel)	i
Reserve overhevelen budgetten		-27	-27	OVH Stimuleren innovatief en circulair ondernemerschap	i
Reserve overhevelen budgetten		-50	-50	OVH Ontwikkelagenda Centrumontwikkeling (Incidenteel)	i
Reserve overhevelen budgetten		-12	-12	OVH Stimuleren recreatie en terisme water (Incidenteel)	i
Reserve overhevelen budgetten		-20	-20	OVH Visie op verblijfsrecreatie (Incidenteel)	i
Reserve overhevelen budgetten		-25	-25	OVH Motie realisatie camperplaatsen (Incidenteel)	i
Reserve regionaal investeringsfonds		-71	-71	Opheffen reserve Regionaal Investeringsfonds	i
Algemene reserve		-97		-97 R311 Aanvullend kredietaanvraag vervolg Ruishornlaan 21	i
Totaal - Programma 3. Bedrijvigheid	-280	-452	-262	-190	
Programma 4. Bestuur en ondersteuning					
Reserve overhevelen budgetten		-38	-38	OVH Burgerzaken Arbeidsmigranten	i
Reserve overhevelen budgetten		-80	-80	OVH SW 2024: Project oneigenlijk grondgebruik	i
Totaal - Programma 4. Bestuur en ondersteuning	0	-118	-118	0	
Algemene dekkingsmiddelen					
Reserve overhevelen budgetten		-40	-40	OVH SW 2024: Participatietraject Jeugd	i
Totaal - Algemene dekkingsmiddelen	0	-40	-40	0	
Totaal onttrekkingen uit reserves	-4.268	-23.999	-23.312	-687	
Boeking tussen reserves					

Algemene reserve			-443	443	Storting reserve Weerstandsvermogen JRK 2025	i
Algemene reserve		-88	-88		Overh. inhuur impl. Accommodatiebeleid naar juiste reserve	i
Totaal boekingen tussen reserves	0	-88	-531	443		

Totaal onttrekkingen uit reserves incl. boekingen tussen reserves	-4.268	-24.087	-23.843	-244
---	--------	---------	---------	------

Onttrekking resultaat boekjaar 2024 -1.497

Totaal onttrekkingen volgens balans -25.247

Totaaloverzicht met incidentele en structurele mutaties in reserves

	Begroting	Gewijzigde begroting	Werkelijk	Saldo
	2025	2025	2025	
Incidentele stortingen in reserves	2.260	22.870	23.382	-512
Structurele stortingen in reserves	885	885	885	-0
	3.144	23.755	24.267	-512
Incidentele onttrekkingen in reserves	-2.990	-22.943	-22.719	-224
Structurele onttrekkingen in reserves	-1.278	-1.144	-1.144	-0
	-4.268	-24.087	-23.863	-224

Bijlage 5: Overhevelingen

In deze bijlage zijn de voorgestelde overhevelingen opgenomen van 2025 naar 2026. Het betreft incidentele budgetten die in 2025 niet volledig worden uitgeput doordat de activiteiten in 2026 (en later) worden uitgevoerd. Via het besluit en begrotingswijziging R309 'Overhevelingen Programmarekening 2025' bij de programmarekening stelt de raad de budgetten weer beschikbaar voor 2026.

Bij de Slotwijziging 2025 zijn al diverse budgetten overgeheveld naar 2026 voor een totaalbedrag van € 876.941. Bij het opstellen van deze programmarekening is vastgesteld dat ten laste van deze budgetten in 2025 geen uitgaven meer gedaan zijn.

In de notitie 'Toekomstbestendig begroten' (december 2021) zijn door de raad criteria vastgesteld waar Overhevelingen aan moeten voldoen om overgeheveld te mogen worden. Veel van onderstaande overhevelingen voldoen niet aan deze criteria, omdat ze bijvoorbeeld al eens eerder zijn overgeheveld. Bij de actualisatie van de notitie 'Toekomstbestendig begroten' zal de hele systematiek en criteria rondom Overhevelingen worden geëvalueerd worden. De verwachting is dat deze eind 2026 aan de raad aangeboden wordt.

Onderwerp	Bedrag	Toelichting
Energietransitie	€ 158.585	Het door de raad beschikbaar gestelde bedrag voor het meerjarig warmte project wordt in zijn geheel overgeheveld naar 2026. Er zijn in 2025 nog geen kosten gemaakt. De resterende overheveling zetten we in voor de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2025-2028. Waaronder het herijken van de Lokale Energiestrategie, het doorontwikkelen van de energiecoaches en het ondersteunen en opzetten van nieuwe buurtteams.
Participatietraject Jeugd	€ 25.000	Het participatietraject Jeugd is dit jaar beperkt tot uitvoering gekomen. De middelen hevelen we over naar 2026 zodat hier in 2026 alsnog invulling aangegeven kan worden.
Project oneigenlijk gebruik gemeenteground	€ 75.487	Het project oneigenlijk grondgebruik is op dit moment in volle gang. Volgens de aanbesteding loopt het project nog tot minimaal december 2026, maar de verwachting is dat het nog iets langer gaat duren om het project af te ronden (medio 2027). Het budget is benodigd om de kosten voor externe inzet te betalen. Wij zijn een dossierprijs overeengekomen die wordt gefactureerd bij afronding van een dossier. Dit betekent dat we het gehele jaar kosten verwachten.

Onderwerp	Bedrag	Toelichting
Accommodatiebeleid	€ 20.776	Voor de uitvoering speerpunten accommodatiebeleid is er in 2025 een budget van € 162.500 toegekend. In de slotwijziging is eerder gerapporteerd dat een deel van deze uitvoering in 2026 zal plaatsvinden. Op dat moment is € 87.500 overgeheveld naar 2026. Dit betreft een bijstelling van deze inschatting, waarbij er aanvullend € 20.776 wordt overgeheveld naar 2026 voor de uitvoering van het accommodatiebeleid.
Mobiliteit kwaliteitsimpuls regio en planbeoordeling	€ 46.847	Met de deelname van de provincie Noord-Holland, Vervoerregio Amsterdam en de gemeenten Haarlemmermeer in januari 2023 zijn de belangrijkste bestuurlijke partijen gezamenlijk op weg om de leefbaarheid, de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van de noordelijke Duin- en Bollenstreek en de westflank van Haarlemmermeer te verbeteren. Dit resulteerde in november 2023 in een door alle partijen vastgestelde startnotitie. De incidentele budgetten die beschikbaar zijn gesteld voor kwaliteitsimpuls verbetering regionale afstemming en uitvoerings- en ontwikkelingsagenda mobiliteit zijn aangewend ter dekking van de projectkosten (inhuur personeel, stakeholders analyse en verkeersstudie). Het project vervolgt met het opzetten van een projectteam (inhuur capaciteit) voor de verbinding N206-N207 met aftakking station Hillegom en deelname aan het provinciale projectteam N208 – A44. Daarnaast werkt het projectteam aan de realisatie van fietsmaatregelen, waaronder de fietstunnel bij Lisse en de uitwerking van prioritaire (provinciegrens overschrijdende) doorfietsroutes in de noordelijke Duin- en Bollenstreek.
Visie op verblijfsrecreatie	€ 20.000	Dit programma loopt door in 2026, in 2025 hebben we geïnventariseerd en de raad is hier 6 januari over geïnformeerd. In 2026 gaan we nieuwe stappen maken waar dit budget ook voor benodigd is.
Lekker Fit	€ 9.530	Voor Lekker Fit is in 2024 een pilot gestart die loopt van 2024 tot en met juni 2026. Het budget voor 2025 en 2026 stond begroot in 2025. De kosten moeten echter vallen in het jaar van prestatielevering en dat is voor € 9.530 in 2026.

Onderwerp	Bedrag	Toelichting
Individualiseren watermeters sportpark ter Specke	€ 25.000	Op sportpark Ter Specke is één watermeter aanwezig op naam van de gemeente. Alle verenigingen zijn hierop aangesloten, waardoor de gemeente nu alle kosten voor het water betaalt. Voor transparantie en een eerlijke verdeling van de verbruikskosten is het nodig dat iedere vereniging een eigen wateraansluiting krijgt en zelf verantwoordelijk wordt voor het verbruik en de kosten. Dunea verwachtte dit project eind 2025 af te ronden, maar door onvoorziene omstandigheden schuift de oplevering door naar 2026. Daarom is het nodig het budget door te schuiven naar volgend jaar. Het is niet wettelijk verplicht om individuele watermeters te plaatsen. Deze keuze is genomen o.b.v. eerlijke kostentoedeling en bestuurlijke transparantie.
Totaal	€ 381.225	

Bijlage 6: Risico-inventarisatie

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Beheersmaatregel	Bedrag
Samenleven	Open einde regelingen	Stijging van de vraag naar zorg en ondersteuning binnen open-einde-regelingen.	Zorgkosten voor jeugdigen zijn de afgelopen jaren toegenomen. Met de nieuwe afrekensystematiek worden nadelige effecten direct in hetzelfde jaar gedragen.	Monitoring op kostenontwikkeling. Implementeren maatregelen uit het programmaplan Jeugd.	225.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bouwleges kunnen onvoldoende onderbouwd.	Dit kan resulteren in claims door burgers en bedrijven. Als de onderbouwing niet blijkt te kloppen, mogen in 2026 geen leges worden gevorderd. Totale schade is dan de geraamde opbrengst voor omgevingsleges.	Aandacht vragen bij opstellen legesverordening/tabel door opsteller.	34.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Het begrote volume aan bouwleges kan niet geïnd worden doordat projecten doorschuiven naar volgende boekjaren.	Dit kan resulteren in een dekkingstekort in de begroting.	Tijdig voeren van budgetgesprekken.	34.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bij facilitaire projecten in initiatieffase wordt toegewerkt naar een anterieure overeenkomst. Wanneer het tot een overeenkomst komt worden deze kosten, naar verwachting, volledig verrekend met de ontwikkelaar.	Het risico bestaat dat deze projecten worden gestaakt en de kosten niet kunnen worden verrekend op de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden uiteindelijk afgeboekt ten laste van het rekeningresultaat		45.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Implementatie van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging loopt vertraging op.	Dit kan veroorzaakt worden door mismatch in kennis, vaardigheden en cultuur. Dit resulteert in extra kosten voor inhuur en begeleiding.	Inbouw flexibele schil voor vergunningsverleners en routekaart voor de ontwikkeling van de gewenste competenties.	39.000

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Beheersmaatregel	Bedrag
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	De inventarisatie van kapitaalgoederen is onvolledig.	De oorzaak hiervan is uitbesteding en onvoldoende vastlegging van kennis, met als gevolg: kapitaalgoederen hebben onvoorzien onderhoud nodig. Kapitaalgoederen zijn kostbaar, herstel is vaak kostbaar.	Aanbesteding van kennispakketten en vastlegging van kennis moet het gat in de inventarisatie van kapitaalgoederen laten afnemen/wegnemen.	7.000
Leefomgeving	Juridisch risico	Een bestuurlijke maatregel is gebaseerd op een foute beoordeling.	Als uit de juridische procedure blijkt dat een bestuurlijke maatregel ten onrechte is opgelegd kan dit leiden tot een schadeclaim.		7.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Schade door vandalisme is groter dan voorzien en is niet verzekerd.	De gemeente is verzekerd tegen brand,- storm-, vliegtuig- en inbraakschade voor gebouwen. Schades door vandalisme zijn voor rekening van de gemeente. Het risico bestaat dat bij onderverzekering een lager bedrag wordt uitgekeerd dan de werkelijke schade. De verzekerde waarden van de gebouwen zijn volgens de polissen geïndexeerd. Periodiek wordt de juistheid daarvan gezien door taxaties. De gemeente heeft budgetten voor vandalisme opgenomen. Tot op heden zijn deze budgetten toereikend.		7.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Ziekten en plagen in de buitenruimte nemen toe door o.a. klimaatverandering.	We zien steeds meer ziekten en plagen in de buitenruimte ontstaan waartegen we maatregelen moeten nemen. Essentaksterfte, kastanjabloedingsziekte, eikenprocessierups. Om de negatieve gevolgen hiervan te bestrijden, moeten vaker onvoorziene kosten worden gemaakt.		28.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Bij inspecties/groot onderhoud constateren dat er gebreken zijn aan civiele kunstwerken.	Bij onderhoud en inspecties is eerder geconstateerd dat de staat van een civiel kunstwerk niet direct zichtbare problemen had. Directe actie is hierbij vereist om verdere problemen te voorkomen.		250.000

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Beheersmaatregel	Bedrag
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	Het klimaat is aan het veranderen daarbij ontstaat de kans dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	Klimaatverandering brengt het risico met zich mee dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	Met regelmaat inspecties uitvoeren en daarnaast bijvoorbeeld zaken als de klimaatstresstest.	113.000
Leefomgeving	Bedrijfsrisico	De gemeente wordt aangesproken om bij te dragen aan de kosten voor groot onderhoud, die niet in de begroting zijn opgenomen.	De gemeente is 25 jaar geleden een kwalitatieve verplichting aangegaan voor de exploitatiekosten van het Blokhuis.	De gemeente is in gesprek met de betrokkenen.	pm
Bestuur	Bedrijfsrisico	Politieke agenda kan niet geheel worden uitgevoerd vanwege vroegtijdig vertrek bestuurder	Dit kan resulteren in vertraging van de politieke agenda en additionele kosten voor wachtgeld. Bij het financieel maken van dit risico is enkel rekening gehouden met het aspect wachtgeld. Het jaarsalaris van een wethouder exclusief werkgeverlasten is afhankelijk van het aantal resterende maanden in het jaar.		27.000
Bestuur	Bedrijfsrisico	Participatietrajecten wekken vertrouwen dat onvoldoende kan worden waargemaakt.	Dit resulteert in imagoschade en additionele communicatie-inspanningen en -kosten voor verwachtingsmanagement en het herstellen/beperken van imagoschade.	Opstellen visie op samenspel gemeente-samenleving en opstellen handelingsperspectief incl. toolbox voor zowel burgerparticipatie als overheidsparticipatie voor medewerkers.	17.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Onvoldoende borging van projecten (projectmatig werken)	De oorzaak hiervan is tijd (afhankelijkheid van andere projecten), kennis en cultuur. Dit resulteert in kwaliteitsproblemen en herstelwerkzaamheden.	Standaarden voor projecten en borging (professionele werkmethoden).	7.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Risico dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan	Volgen van circulaire.	508.000

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Beheersmaatregel	Bedrag
			geraamd.		
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Prijsontwikkeling gaat harder dan de werkelijke compensatie uit het rijk.	Volgen van circulaire's.	158.000
Overkoepelend Risico	Juridisch risico	Procedurefouten bij aanbestedingen	Bij een gerechtelijke procedure kan de gemeente veroordeeld worden tot het betalen van de financiële schade. Tevens kan achteraf blijken dat de aanbesteding niet op rechtmatige wijze heeft plaats gevonden.	Interne controle proces monitoren en verder opleiden van medewerkers.	28.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Hogere uitgaven en lagere inkomsten vanwege crisissen, zoals corona en vluchtelingen.	Onzekerheid welke compensatie wij ontvangen in relatie tot de noodmaatregelen en of deze compensatie voldoende is om alle extra kosten te dekken.		100.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	Risico dat directe tegenpartijen stoppen met betalen waardoor leningen niet of deels terugbetaald worden.	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de gemeente.		170.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfsrisico	De digitale dreiging van cyberaanvallen is aanwezig. Het risico van geslaagde cyberaanval is hier gekwantificeerd.	De afgelopen jaren zien wij een groei in de digitale dreiging voor gemeenten. Gemeenten worden doelbewust aangevallen door zowel statelijke, criminele en activistische actoren. De impact van een succesvolle aanval kan enorm zijn. De continuïteit van onze dienstverlening kan stil komen te liggen en privacy gevoelige gegevens van onze inwoners kunnen op straat belanden. Een succesvolle hack brengt vervolgens ook zware financiële gevolgen met zich mee.	Digitale beveiliging optimaliseren en inzetten op bewustwording.	657.280
Verbonden partijen	Bedrijfsrisico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente.		1.465.000

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Beheersmaatregel	Bedrag
Verbonden partijen	Bedrijfsrisico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorkijkend aan de gemeente. Bij de ISD is dit risico hoger, omdat de ISD geen eigen reserve mag opbouwen. Extra risico ten opzichte van de standaard berekening voor verbonden partijen is hier opgenomen.	Beheersmaatregelen voor de Wmo.	295.000
TOTAAL					4.221.280

Bijlage 7: Overzicht baten en lasten per taakveld nieuwe structuur

Bedragen x € 1.000

Taakvelden	Rekening	Begroting	Begroting	Rekening
	2024	2025	2025 na wijziging	2025
0.1 Bestuur				
Lasten	2.530	2.299	2.087	2.656
Baten	-72	-69	-69	-82
Saldo	2.458	2.230	2.018	2.573
0.10 Mutaties reserves				
Lasten	20.529	3.144	22.171	22.240
Baten	-17.218	-4.268	-23.999	-23.312
Saldo	3.310	-1.124	-1.828	-1.072
0.2 Burgerzaken				
Lasten	980	948	1.048	980
Baten	-500	-449	-539	-528
Saldo	480	499	510	452
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden				
Lasten	430	245	446	345
Baten	-263	-165	-289	-288
Saldo	167	80	157	58
0.4 Overhead				
Lasten	8.709	9.404	9.585	8.955
Baten	-1	0	0	0
Saldo	8.708	9.404	9.585	8.955
0.5 Treasury				
Lasten	294	-35	223	247
Baten	-1.005	-974	-748	-748
Saldo	-711	-1.009	-526	-501
0.61 OZB woningen				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-4.593	-5.047	-5.023	-5.023
Saldo	-4.593	-5.047	-5.023	-5.023
0.62 OZB niet-woningen				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-2.977	-3.169	-3.219	-3.227
Saldo	-2.977	-3.169	-3.219	-3.227
0.64 Belastingen overig				

Lasten	452	346	323	335
Baten	-168	-170	-170	-324
Saldo	284	176	153	11

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Lasten	0	0	0	0
Baten	-43.952	-44.710	-49.210	-49.410
Saldo	-43.952	-44.710	-49.210	-49.410

0.8 Overige baten en lasten

Lasten	26	-339	58	52
Baten	0	0	0	-50
Saldo	26	-339	58	1

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Lasten	1.817	2.065	2.077	1.990
Baten	-123	-123	-123	-127
Saldo	1.694	1.942	1.954	1.863

1.2 Openbare orde en veiligheid

Lasten	907	1.089	1.021	1.030
Baten	-15	-20	-20	-24
Saldo	892	1.069	1.001	1.006

2.1 Verkeer en vervoer

Lasten	3.285	3.593	3.622	3.546
Baten	-391	-197	-375	-446
Saldo	2.894	3.396	3.247	3.099

2.2 Parkeren

Lasten	186	289	245	232
Baten	-14	-7	-12	-16
Saldo	172	282	233	216

3.1 Economische ontwikkeling

Lasten	961	955	857	874
Baten	-126	0	0	-2
Saldo	835	955	857	872

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Lasten	51	65	65	50
Baten	-9	-13	-13	-9
Saldo	43	52	52	40

3.4 Economische promotie

Lasten	250	242	297	265
Baten	-118	-133	-183	-176
Saldo	132	109	114	89

4.1 Openbaar basisonderwijs

Lasten	255	200	200	260
Baten	-107	0	-100	-106
Saldo	148	200	100	154

4.2 Onderwijshuisvesting

Lasten	2.363	2.236	2.309	2.365
Baten	-286	-337	-379	-471
Saldo	2.077	1.898	1.929	1.894

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Lasten	915	890	996	993
Baten	-276	-266	-275	-280
Saldo	639	624	721	713

5.1 Sportbeleid en activering

Lasten	2.925	3.197	3.180	3.216
Baten	-147	-136	-136	-141
Saldo	2.778	3.061	3.044	3.075

5.2 Sportaccommodaties

Lasten	2.915	2.998	2.562	1.907
Baten	-2.099	-2.122	-2.043	-1.938
Saldo	816	876	519	-31

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Lasten	867	777	1.271	1.266
Baten	-1	0	-528	-514
Saldo	866	777	744	752

5.4 Musea

Lasten	85	93	87	88
Baten	0	0	0	0
Saldo	85	93	87	88

5.5 Cultureel erfgoed

Lasten	50	68	59	58
Baten	0	0	0	0
Saldo	50	68	59	58

5.6 Media

Lasten	795	832	989	987
Baten	-266	-207	-306	-309
Saldo	529	625	683	678

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Lasten	2.894	2.681	2.685	2.545
Baten	-132	-53	-60	0
Saldo	2.763	2.628	2.625	2.545

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Lasten	5.479	2.475	5.523	4.928
Baten	-3.711	-345	-3.177	-3.046
Saldo	1.768	2.131	2.346	1.882

6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd

Lasten	1.414	1.514	1.579	1.575
Baten	-9	0	-9	-9
Saldo	1.405	1.514	1.570	1.566

6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal

Lasten	1.030	682	581	626
Baten	0	0	0	0
Saldo	1.030	682	581	626

6.3 Inkomensregelingen

Lasten	6.762	6.805	6.825	6.764
Baten	-4.937	-4.871	-5.118	-5.200
Saldo	1.826	1.934	1.706	1.563

6.4 WSW en beschut werk

Lasten	1.892	1.836	1.920	1.920
Baten	0	0	0	0
Saldo	1.892	1.836	1.920	1.920

6.5 Arbeidsparticipatie

Lasten	358	360	442	441
Baten	-8	0	0	0
Saldo	350	360	442	441

6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)

Lasten	471	463	890	839
Baten	0	0	0	0
Saldo	471	463	890	839

6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)

Lasten	2.357	2.461	2.652	2.536
Baten	0	0	0	0
Saldo	2.357	2.461	2.652	2.536

6.712 Begeleiding (WMO)

Lasten	2.117	2.365	2.210	1.919
Baten	0	0	0	0
Saldo	2.117	2.365	2.210	1.919

6.713 Dagbesteding (WMO)

Lasten	765	844	755	662
Baten	0	0	0	0
Saldo	765	844	755	662

6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)

Lasten	428	461	45	51
Baten	0	0	0	0
Saldo	428	461	45	51

6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal

Lasten	3.299	3.215	4.561	4.561
Baten	-21	0	0	-13
Saldo	3.277	3.215	4.561	4.548

6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk

Lasten	0	0	605	605
Baten	0	0	0	0
Saldo	0	0	605	605

6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal

Lasten	3.447	3.647	3.933	3.284
Baten	0	0	0	-16
Saldo	3.447	3.647	3.933	3.268

6.791 PGB Wmo

Lasten	0	0	431	288
Baten	0	0	0	0
Saldo	0	0	431	288

6.792 PGB Jeugd

Lasten	0	0	629	563
Baten	0	0	0	0
Saldo	0	0	629	563

6.811 Beschermd wonen (WMO)

Lasten	640	947	587	730
Baten	-656	-796	-400	-707
Saldo	-16	151	187	24

6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

Lasten	111	89	99	111
Baten	-89	-85	-87	-88
Saldo	22	4	11	23

6.821 Jeugdbescherming

Lasten	387	350	533	533
Baten	0	0	0	0
Saldo	387	350	533	533

6.822 Jeugdreclassering

Lasten	41	46	64	64
Baten	0	0	0	0
Saldo	41	46	64	64

6.91 Coördinatie en beleid Wmo

Lasten	0	0	87	87
Baten	0	0	0	0
Saldo	0	0	87	87

6.92 Coördinatie en beleid Jeugd

Lasten	0	0	73	62
Baten	0	0	0	0
Saldo	0	0	73	62

7.1 Volksgezondheid

Lasten	1.968	1.841	1.869	1.877
Baten	-322	-265	-266	-338
Saldo	1.646	1.576	1.603	1.538

7.2 Riolering

Lasten	1.295	1.313	1.577	1.550
Baten	-2.021	-2.134	-2.267	-2.284
Saldo	-726	-821	-690	-734

7.3 Afval

Lasten	3.658	3.991	4.050	3.923
Baten	-5.253	-5.709	-5.559	-5.603
Saldo	-1.594	-1.718	-1.509	-1.680

7.4 Milieubeheer

Lasten	2.310	1.805	2.681	2.580
--------	-------	-------	-------	-------

Baten	-1.051	-521	-1.207	-1.639
Saldo	1.260	1.284	1.474	941

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Lasten	1	2	2	3
Baten	0	0	0	0
Saldo	1	2	2	3

8.1 Ruimte en leefomgeving

Lasten	2.460	693	1.766	2.991
Baten	-7.234	0	-850	-1.614
Saldo	-4.774	693	916	1.376

8.3 Wonen en bouwen

Lasten	1.608	1.506	1.446	1.680
Baten	-1.095	-901	-732	-1.724
Saldo	513	605	713	-44
Totaal saldo taakvelden	-1.497	-268	-614	-4.602

Bijlage 8: Monitor Rekenkameronderzoek

De jaarlijkse monitor afhandeling aanbevelingen uit rekenkameronderzoeken (2025) wordt als bijlage aan de tussenrapportage toegevoegd.